

" אלה תולדות ה' נח

רבי חייא פתח, ^ב ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו י ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר, ^ה זכאין אינון י ישראל, דמשתדלי באורייתא, וידעי י ארחין דאורייתא, דבגינה יזכון לעלמא דאתי.

(ב) ת"ח, כל ישראל אית לון חולקא ^ו לעלמא דאתי, מאי טעמא, בגין דנטרין ברית דעלמא אתקיים עליה, כד"א י אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. ועל דא, ישראל י דנטרי י ברית, וקבילו ליה, אית לון חולקא בעלמא דאתי.

(ג) ולא עוד, אלא י בגין כך אקרון צדיקים, מכאן אוליפנא, כל מאן ^ז דנטיר האי ברית, דעלמא אתקיים עליה, אקרי צדיק. מנא לן מיוסף, בגין דנטר ליה לברית ^ח עלמא, זכה דאקרי צדיק, ועל כך, ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ.

מסורת הזהר

דרך אמר

(א) לדיקים הם יסאל כבורה ונמלח ועי"ז יוכו להי" (א) אלה תולדות נח: (בראשית ד') ח"א ס: סב: קמ: רכת. רמו. ח"ב קלד: קלו: ח"ג קסה: ת"ז חק' ס"ט קו. ז"ח נח כ"א טב שלה ס"ג שי תק"ח קי"ג

טג שטו. (ב) ועמך כלם צדיקים: (ישעיה ס') ח"א כו. לג. לה: גט. סד. צב. צג. צה: קז. קסד. קעז: קעט. רטז. ריט: רנא. ח"ב ככ: גט: קיר. קעז. רלה. רנג. רנו: ח"ג צ. קד. קכא. קט: ריב: רסז. רצד' רצז. ת"ז כהקדמה א: תק' כ"ב סה. תל"ט עט: תק"ח צ"ר טא שמא צ"ח טד שלב. ג) אם לא בריתי ונר': ח"א כד. לב. נו. סו: פט. צא: צג: קסה. קסט: רמא: רנו. ח"ב פו, צד. קסז. ר. ח"ג יא: יד. עג. קצא: ז"ח בראשית י"ז טא שכת. השא מ"ה טד שח. (ד) ברית: ח"א יב: כד: כה: לב: לג. מז: נו. גט: סו: פט. צא: צג: צה. צז: קסב. קסט: ר: רא. ריא. רכת. רמו. רסו. ח"ב ג: כג. כו. כז: ס: סז: קסז. קכר. קצ. ריד: רטר. ח"ג יג: יר. עב: עג. סד. צא. ריב: ריד: רטז: רכ. רמד. רסו.

חלוסי גרסאות ח' כ"א מוסף נח איש צדיק המים וגו'. ז ניא ארץ וגו'. נ ניא צדיקיא. ד ניא אורת. וניא ארחין. ס ניא בעלמא. ו ניא דנטלין. ז ניא דבגין. ח ניא דנטיל. ט ניא יעלמא.

נח ותיבה

הכולם

מאמר

שהעולם מתקיים עליו, כמו שאומר הכתוב, אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. דהיינו ששומרים ברית מילה בקדושה שלא לטמא אוחו בשז"ל, ובעריות. ולפיכך, ישראל ששומרים הברית, כי קבלו אותו עליהם, יש להם חלק לעולם הבא.

(ג) ולא עוד וכו': ולא עוד אלא שישיראל נקראים משום זה צדיקים, מכאן למדנו, שכל מי ששומר הברית שהעולם מתקיים עליו נקרא צדיק. מאין לנו זה מיוסף שבשביל ששמר ברית העולם, דהיינו שלא נכשל באשת אדונו, זכה שנקרא צדיק. וזה שכתוב

ועמך

(י) הערה: מטאת ההוצאות כי רבו, המקומות שאין צורך כל כך לבארם, אסתפק בהרגומם ללשון הקודש, או בדברי ביאור קצרים בתוך התרגום, שיטמנו באותיות קטנות (פסיט), ולאחר התרגום יבואו באותיות רגילות.

מאמר נח ותיבה
(א) אלה תולדות וכו': (י) רבי חייא פתח סוד הכתוב הזה שאומר, נח איש צדיק עם סו"ה, ועמך כולם צדיקים וגו'. הוקשה לו כי אחר אלה תולדות נח היה ראוי שיאמר שם חם ויפת, ולא נח, איש צדיק, ואמר אשריהם ישראל שעוסקים בתורה ויודעים דרכי התורה שבשבילה יוכו לעולם הבא.

(ב) ת"ח, כל וכו': בא וראה, כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, ושואל, מהו הטעם, ואומר, משום שהם שומרים את הברית, (דפו"י דף גיט ע"ב)

(ד) ה' רבי אלעזר ב' אמר, אלה בכל אתר ג' פסל את הראשונים תנינן ד' וכו', מה כתיב ה' לעילא ו' בפרשתא דבראשית, " ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו'. ההוא נהר ו' דנגיד ונפיק, ועייל לגנתא, ואשקי ליה משקיו דלעילא, ועביד ליה נייחא, ועביד איבין, ורבי זרעין, ה' והוא כדין נייחא ה' לכלא, ודא' ו' נייחא ליה לגנתא, ודא' עביד נייחא ביה, כדא' ב' כי בו שבת, וכתיב ג' וישבות ביום השביעי, י' ודא' רוא דמלה, דא' עביד תולדות ולא אחרא.

(ה) ת"ח, י' כגוונא י' דא, נח לתתא, קיימא י' קדישא טו הוה, דוגמא דלעילא, וע"ד אקרי איש האדמה, טו ורזא אוליפנא, דהא נח אצטריך ל' לתיבה, לאתחברא בה, ולקיימא זרעא י' דכולא, י' דכתיב לחיות זרע.

(ו) מאן תיבה, כ' דא ארון הברית, ונח ותיבה (כ) כל לתתא הכי הוה, כ' כדוגמא כ' דלעילא. נח כתיב ביה ברית, דכתיב י' והקימותי את בריתי אתך כ' וגו', ועד דאתקיים ביה ברית, כ' לא עייל לתיבותא, דכתיב

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) ונהר יוצא מעדן (בראשית א') לעיל בראשית א' דף ריא ציון א' וש"נ. (ב) כי בו שבת: (בראשית ב') ח"א מו: ח"ב רד. ג) וישבות ביום השביעי (בראשית ב') ח"א מו: מת. ח"ב פה. ח"ג קמה. ת"ז תק' כ"ד סט. ד) והקימותי את בריתי: (בראשית ו') ח"א טו: סח. ח"ג טו.

ה' עין כפרים כשער לטרוח ועיין סוד נח והיכחו בחקונוס תקון כלל דף מ"ו א' ודף ל"ה מבוחר טס כל הפרטה בדרך נסתר. (ג) פ"י נח עס הסיבה כמתן היכה ול"ע (ושטפו נח במ"ק י"ג עס תיבת נח שתיבה עס המלה במ"ק י"ג)

חלוסי גרסאות ה' ג"א אמר רבי אלעזר. כ' ג"א פתח ואמר. ג' ג"א פוסל. ד' ג"א ליג וכו'. ה' ג"א לעיל ו ג"א ליג בפרשתא דבראשית. ונ"א ת"ח לעילא מיניה כתיב (הרמיק). ז' ג"א נגיד. ח' ג"א והוא כדין נייחא לכלא אדליג (אהיל) ונ"א והוא כדין נייחא אל גנתא וננתא נייחא כיה כר"א כי בו שבת וגו' (אהיל) ט' ג"א דכלא. י' ג"א ודא נייחא לננתא וננתא נייחא ביה. י"א ג"א ורדא, י"ב ג"א ליג כגוונא דא. י"ג ג"א דא היה. י"ד ג"א ליג קדישא הוה. טו ג"א מוסיף הוה קיימא דוגמא דלעילא. ונ"א דוגמא קיימא קדישא. טז ג"א ורוא דא. יז ג"א למיעיל לתיבה. ונ"א למיעיל לתיבה. יח ג"א ליג דכולא. יט ג"א כדכתיב להחיות זרע. כ' ג"א מוסיף דא, דא ארון. כל ג"א ליג לתתא. כג ג"א כדוגמא דא. ונ"א כגוונא, כד ג"א לעילא. ונ"א ליג דלעילא כד ג"א אתך ובאת אל התיבה ול"ג וגו' כה ג"א ליג א.

נח ותבה

הסולם

פאמר

בהנהר, שהוא יסוד, וכתיב וישבות ביום השביעי היינו בהגן שהיא מלכות, ומפרש וישבות, מלשון מנוחה ונחת. וז"ס הדבר, זה עושה תולדות היינו היסוד, שה"ס נהר היוצא מעדן, ולא אחר, כי שום ספירה אחרת אינה עושה פירות.

ועמך כולם צדיקים וגו'. ובוה ביאר לנו רבי חייא את הכתוב, נח איש צדיק, שפירושו, שנח היה שומר הברית, וע"כ נתקיימו תולדותיה, ולכן אוה"כ אלה תולדות נח נח איש צדיק, כי תלויים זה בזה.

(ה) ת"ח כגוונא וכו'; בא וראה, כעין זה. נח למטה היה ברית קדש כמו היסוד של מעלה, היינו נהר היוצא מעדן הנ"ל, ולפיכך נקרא איש האדמה, כי אדמה היא מלכות והיסוד הוא אישה של המלכות, ולמדנו סוד, אשר נח היה צריך אל תתבה, הרומז למלכות, כדי להתחבר בה ולקיים זרע כל העולם, כמו שכתוב, לחיות זרע.

ר' אלעזר אמר וכו'; ר"א, למדנו בכל מקום שכתוב אלה, פוסל את הראשונים וכו' מהו כתוב למעלה בפרשת בראשית ונהר יוצא מעדן וגו', שפירושו, שנח הוה שחא יסוד, נמשך ויוצא מעדן, שהוא חכמה, ונכנס בתגן שהיא מלכות, ומשקה אותו משקוי של מעלה, ועושה לו נחת רוח, ועושה פירות ומגדל זרעים ואז הוא נחת לכל, שזהו נחת לתגן שיש לו פירות, והוא מביא נחת להנהר, לחיותו עושה את הפירות, כמ"ש, כי בו שבת, היינו (דמ"י דף ג"ט בע')

(ו) מאן תיבה וכו': שואל, מהו היא תיבה, ואומר, היא ארון הברית, שהיא המלכות

אחר

והקימותי את בריתי אתך ונבאת אל התיבה, י וכדין הוה תיבה ארון הברית.

(ז) י תיבה ונח, י כלא כגוונא דלעילא, ובגין דהאי ברית לעילא הוא עביד תולדות, י כגוונא דא י נח, איהו עביד תולדות. י בגיני כך אלה תולדות נח.

(ח) נח איש צדיק, הכי הוא ודאי, כגוונא דלעילא, י ועל דא י וצדיק יסוד עולם כתיב, וארעא על דא אתקיימת, י דהא איהו, עמודא דעלמא קיימא עליה. ומאן איהו, דא צדיק, ונח אקרי צדיק. לתתא.

(ט) ורוא יל דכלא, י את האלקים התהלך נח י דייקא, דלא אתפרש מניה לעלמין, י ולמהוי הוא בארעא, כגוונא דלעילא, איש צדיק, יסודא דעלמא, ברית שלום שלמא דעלמא, איש האדמה ודאי, י ועל דא, י ונח מצא חן בעיני ה'.

(י) י תמים היה בדורותיו, מאי בדורותיו, יו אלין אינון דנסקו

מסורת הזהר

א) וצדיק יסוד עולם: (משלי יוד) לעיל בראשית א' דף רס"ז ציון ג' וש"ג. ב) את האלקים התהלך נח: לעיל דף א' ציון א' וש"ג. ג) ונח מצא חן: (בראשית ו') ח"א נח: ח"ג קמ"ד. ד) תמים היה בדורותיו: לעיל דף א' ציון א' וש"ג.

חלוסי גרסאות א' נ"א אתך וגר' ב' נ"א וכד עאל לתיבה הוה ולי"ג וכדין. ונ"א וכד עייל אל התיבה כדין התח תיבה ארון הברית (אה"ל) ג' נ"א דא תיבת נח. ונ"א תיבת נח וכלא. ד' נ"א וכלא ס' נ"א ליג כגוונא עד בניני כך. ו' נ"א נח לתתא. ז' נ"א כד"א. ונ"א בגין דכתיב אלה תולדות נח נח. ח' נ"א ליג ועל דא. ט' נ"א צדיק. י' נ"א דהוה, יל נ"א דא. י"ב נ"א ליג דייקא דלא אתפרש מניה לעלמין. י"ג נ"א למהוי י"ד נ"א ועל דא כתיב. טו' נ"א אלא אלין. ונ"א אלא אינון ולי"ג אלין.

נח וחבה

הכולם

מאמר

וצדיק יסוד עולם, אשר הארץ, שהיא המלכות מתקיים עליו, שהרי הוא העמוד, שהעולם שהיא המלכות, עומד עליו, וע"כ נקרא יסוד עולם. ומי הוא היסוד הזה, הוא צדיק, ונח הוא צדיק למטה, בנשמות, וע"כ אומר עליו הכתוב נח איש צדיק, ללמדנו שהעולם מתקיים עליו.

(ט) ורוא דכלא וכר' ; והסוד של כל זה הוא. את האלקים התהלך נח, הוא בדיוק

ללמדנו שלא נפרש ממנו לעולם, היינו שלא נפרש מהמלכות לעולם. והוא זכה להיות בארץ איש צדיק, כעין שלמעלה, שהוא יסוד העולם, ברית שלום ושלום העולם, והוא ודאי איש חאדמה, דהיינו בעלה דאדמה כנ"ל. ועל כן כתוב ונח מצא חן בעיני ה'.

(י) תמים היה וכר' : שואל כהכתוב, תמים היה בדורותיו מהו בדורותיו.

ואומר, שהם הדורות היוצאים ממנו, שהוא משליסם כולם בצדקתו, וגם הוא עצמו בשלם

אחר שקבלה היסוד לחוכה, הנקרא ברית, ונח והתבח למטה היו כן כמו יסוד והמלכות של מעלה והראיה, כי בנח כתוב בו ברית, שכתוב והקימותי את בריתי אתך וגו', וכל עוד שלא נתקיים בו הברית, לא בא אל התבה, שהרי כתוב, והקימותי את בריתי אתך ונבאת אל התבה, כי אז נעשית התבה ארון הברית, כלומר, אחר שקבלה לתוכה את נח הצדיק, שהוא ברית, הרי נעשית לארון הברית.

(ז) תיבה ונח וכר' : תיבה ונח, הם לגמרי כעין מלכות וברית שלמעלה, ומתוך שהברית הזה של מעלה, הוא עושה תולדות, כמו כן גם נח עושה תולדות, ולפיכך כתוב, אלה תולדות נח, דהיינו ללמדנו, שהוא עושה תולדות של קיימא, כמו הברית של מעלה, שהוא יסוד דאצילות, מטעם שזכה לברית קדש, ויסוד דאצילות הנקרא ברית, שורה עליו.

(ח) נח איש וכר' : נח איש צדיק, ודאי כן הוא כמו יסוד שלמעלה, וע"כ כתוב

(נפ"י דף ג"ב ע"ב)

מניה, הוא אשלים לבלהו, והוא הוה שלים מבלהו, תמים היה, דאטייליד מהול, ה דכתיב התהלך לפני והיה תמים. בדורותיו, ולא בדרין דעלמא, דהא מניה י נפקו תולדות בעלמא.

(יא) ת"ח, נח אתחזי מיומא דאתברי עלמא, למהוי בתיבה בחבורא חד, ולמיעל בה. ועד לא אתחברו כחדא, לא הוה עלמא כדקא יאות, י לבתר מה כתיב " ומאלה נפצה כל הארץ, מהו נפצה, כמה דאת אמר י ומשם יפרד, דמתמן אשתכח פרודא, י ואתבדרו תולדות לכל סטרין .

(יב) וכלא חד, י כדוגמא חדא בגיני כך, אלה תולדות נח, י אלה ודאי, ה דהא יסודא דעלמא איהו, דעביד * תולדות, ס לקיימא בארעא. אתא ר' אבא ונשקיה, אמר ה' י אריא בחיליה י' טינרא י' נקיב ותבר. י' כך י' הוא ודאי. ות"ח, ג' משיעורא דתיבותא, אוף נמי הכי הוא.

פסורת הזהר

א) ומאלה נפצה כל הארץ: (בראשית ט') ח"א עג. ז"ח רות ט"ג טכ שר ג' ומשם יפרד: לשיל בראשית א' דף ר"ב ציון ה' וס"ג.

דרך אמר

ח) רבי אבה קרא לרי' אלמור אריה על גודל פעולתו שכתוקף שכלו טקב ומסכר סלעים דכרים חזקים כאלו מוילא סניס לאורה. כ) שיעור נחכה שרי אלני יסוד מלכות סקונין ס"ד ה' א.

חלופי ברסאות א' נ"א וכתוב. ב' נ"א מוסיף נסקי לעלמא. ונ"א ל"ג תולדות בעלמא. ג' נ"א ועל דא. ד' נ"א מתמן. ס' נ"א ואתברכן. ו' נ"א בדוגמא. ז' נ"א אלא. ח' נ"א דיהא. ט' נ"א בארעא לקיימא. י' נ"א אריח. י"א נ"א טנרא. י"ב נ"א נקיבי. י"ג נ"א הכי. י"ד נ"א מוסיף הוא. הוא ודאי.

נח ותיבה

הסולם

מאמר

יכולים לתמצא בעולם הפירוד ולא ימחו כמו דור המבול.

(יב) וכלא חד וכי: והכל אחד ברמיון אחד. כלומר, שהעמים למטה דומים לשרשיהם שמלמעלה, ומשום זה, אה"כ, אלה תולדות נח, אליה ודאי, הם תולדות ופסל אח הראשונים, שלא נחקיימו בעולם (כנ"ל באות ד') כי יסוד העולם, שהוא נח, הוא העושה פירות לחתקיים בעולם.

אתא ר' אבא וכי: בא רבי אבא ונשקו לרבי אלעזר. אמר האריה בכחו נקב ושבר את האבן, כלומר שהיה סתום וקשה לו פירוש הכתובים הללו כמו אבן קשה. ורבי אלעזר הטיד הקושיות מהם. כן הוא ודאי. שכל הנאמר בנח ותבה למטה רומז על שרשיהם שלמעלה, באצילות, ובנא וראה אף מהשיעור של התבה שגם כן הוא כך. דהיינו שרומז על שיעור בנין המוחין שבהתבה של מעלה, שהיא מלכות, הנבנית על ידי יסוד דו"א, כי ג' שיעורים נאמרים בה. ארץ ורוחב וקומה, שהם חב"ד. הארץ, ת"ס חכמה. אבל

נשלם מכולם. כלומר שב' משמעות הן בהכתוב תמים היה בדורותיו, א) שתמימותו השלימה כל הדורות היוצאים ממנו. ב) שהוא נעשה תמים בזכות כל הדורות היוצאים ממנו. פירוש אחר. תמים ה"ה, פירושו, שנולד מהול, כמו שכתוב תתהלך לפני והיה תמים, שהכונה היא שם על המילה. בדורותיו, שמשמע, ולא ברורות העולם, תוא משום שממנו יצאו. כלומר, אע"פ שכונת הכתוב הוא, שהוא תמים בכל דורות העולם, מ"מ אומר בדורותיו, כי כל דורות העולם דורותיו הם, כי ממנו יוצאים.

יא) ת"ח נח וכי: בוא וראה, ראוי היה נח מיום שנברא העולם, להיות בחיבור אחד עם התבה ולכנס בה. וכל עוד שלא נתחברו כאחד, לא היה העולם על היכנו כראוי. אחר זה מה כתוב, ומאלה נפצה הארץ. מהו נפצה, הוא כמו שאתה אומר ומשם יפרד, דהיינו בדומה לתבה עלאה שה"ס הגן, כי משם והלאה נפצא הפירוד, ונפוצו תולדות לכל הרוחות. דהיינו אחר שיצאו ונתקנו בהתבה.

(רש"י דף נ"ט ע"ב * ס' ע"א)

תוספתא

(ג) למה נח תרי זמני, אלא כל צדיק וצדיק די בעלמא אית ליה תרין רוחין, רוחא חד בעלמא דין, ורוחא חד בעלמא דאתי כוהכי תשכח בכלהו צדיקי, משה משה, יעקב יעקב. אברהם אברהם. שמואל שמואל. שם שם. בר מיצחק דלא כתיב ביה, כמה דכתיב בהו, בגין דיצחק בשעתא דאתקרב על גבי מדבחא, נפקת נשמתיה דהות ביה בהאי עלמא, וכיון דאתמר ביה ובאברהם ברוך מחיה המתים, תבת ביה נשמתיה דעלמא דאתי, בגין דא תשכח דלא כייחד קב"ה שמיה אלא על יצחק, בגין דאתחשב כמת, ועל דא רמו קרא ואמר הן בקדושו לא יאמין וגו'.
 (ד) ד"א אלה תולדות, בגין דהוה צדיק שבח ליה תרי זמני, תמים היה בדורותיו, אבל בדרין אחרנין אינו נחשב לכלום, כמו דרא דאברהם, ודרא דמשה ודרא דדוד. ד"א חמי מאי ענד בדרא דכלהו פ חייבים, ק"ו אלו היה בדרא דכולהו צדיקים ע"כ.

מסורת חזר

(א) נח נח: לעיל דף א' ציון א' וש"נ. (ב) משה משה: שמות ג'. (ג) יעקב יעקב: בראשית פ"ו. (ד) אברהם אברהם: בראשית כב. (ה) שמואל שמואל: ש"אל א', ג'. ו. פ"ב ז'.
 חלוסי גרסאות א' ג"א ל"ג נח כ' ג"א וכן. ג"א חכא: ג"א צדיק. ד ג"א בעת. ס ג"א ליה ו ג"א לאברהם ו ג"א ובגין. ח ג"א יחיד. ט ג"א חייבין י ג"א צדיקין.

נח ויבה

הסולם

מאמר

שם שם ב"ם חוץ מיצחק, שלא כחוב בו ב"ם יצחק כמו שכתוב בהם, והוא משום, שבשעה שנקרב יצחק על המזבח יצאה נשמתו שהיתה בו בעות"ו, וכיון שנאמר לו לאברהם ברוך מחיה המתים, דהיינו שנאמר לו, אל תשלח ירך אל הנער, אחר שכבר שלח יורו לשחטו, חזרה אליו רק נשמתו שבעולם הבא. וע"כ לא נקרא יצחק ומשום זה תמצא, שלא יחד הקב"ה את שמו על צדיק בחייו, אלא על יצחק, משום שנחשב כמת. כי לא היה לו נשמה מעוה"ז אלא מעוה"ב, כמו שיש לנפטרים מעוה"ז, וע"כ רמו הכתוב ואמר, הן בקדושו לא יאמין וגומר, כי אינו מיחד שמו על הצדיק בחייו.

היא נמשך מבינה שנעשית לחכמה, שספירותיה בסוד מאות וע"כ הג"ר שמקבלת חתבה ה"ס שלש מאות אמה ארך התבה, דהיינו כח"ב שכל אחת מאה, הרחב, ה"ס בינה סבחינת החסדים שבה, והם מאירים בכל ת' ספירותיה כח"ב תו"מ, ומתוך שחסדים הם, נבחנת כל ספירה רק לעשרה, וה"ס חמשים אמה רחבה. הקומה, ה"ס דעת, שחיא התכללות חכמה וחסדים יחדיו, כדוגמת הקומה המדומית שהיא התכללות וגידול של הארך ורחב יחדיו, ונמשכת אל התבה מן חז"א שספירותיו בסוד עשיריות, ומאירה בג"ר שלה כח"ב, כמו הארך, וע"כ אומת"כ, ושלשים אמה קומתה. תרי ששיעורי בנין התבה על ידי נת, הם כשיעורי בנין המלכות על ידי יסוד דו"א.

תוספתא

(ג) למה נח תרי זמני: שאל למה כתוב ב' פעמים נח. ואמר אלא כל צדיק וצדיק שבעולם יש לו ב' רוחות, אחד הוא בעות"ו, ואחד בעות"ב, וכן תמצא בכל הצדיקים שקראם הקב"ה משה משה, יעקב יעקב, אברהם אברהם, שמואל שמואל, דהיינו (דס"י דף ט' ע"א)

(ד) ד"א אלה תולדות וכו': פירוש אחר על מה שכתוב נח נח. שמשום שהיה צדיק שבח אותו ב' פעמים, שקראו נח נח. תמים היה בדורותיו, אבל אם היה בדורות אחרים, כמו דוד של אברהם ודוד של משה ודוד של דוד לא היה נחשב לכלום. פירוש אחר, ראה מה שעשה דוד שכולם רשעים, מכל שכן אם היה דוד שכולם צדיקים, מה היה עושה. (עד כאן התוספתא)

טו) ר' אלעזר פתח, * לכו חזו מפעלות ה' ה' אשר שם שמות בארץ, י' האי קרא, י' הא אתמר ואוקמוה, אבל לכו חזו, ימאי חזו כדא י' חזות קשה הוגד לי, י' בעובדוי, דקב"ה י' עבדי, אתגלי נבואה י' עלאה לבני נשא. אשר שם שמות, י' שמות ודאי, דהא י' שמא גרים לכלא.

טז) כתיב י' ויקרא את שמו נח לאמר זה וגו', אמאי י' הכא לאמר, י' ואמאי זה, י' אלא לאמר, דא אתתא זה, י' דא צדיק, טו כתיב הכא זה טו ינחמנו, וכתיב התם י' זה ה' קוינו לו. זכאין אינון צדיקיא דרשימין ברשימו דגושפנקא דמלכא, למהוי י' בשמיה רשימין, ואיהו שוי שמהן בארעא כדקא יאות.

יז) כתיב י' ויקרא את שמו נח, וכתיב י' ויקרא שמו יעקב.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) לכו חזו מפעלות ה' : (תהלים מ"ו) ח"א נח: קנו : ח"ב ה. רכב ז"ח בראשית י"ב ט"א שר שכו. (ישעיה כ"א) ח"א נח : ב) ויקרא את שמו נח: (בראשית ה') ח"א נח. ת"ז תק' ע' קלח : ד) זה ה' קוינו לו: (ישעיה כ"ה) ח"א נח. קטו. קלה. רכה. ח"ב לח : נה : טא. רלו : ה) ויקרא שמו יעקב : (בראשית כ"ה) . ח"א נח. קלח. רלד :

חלוסי גרסאות ה' גיא אלפים. כ גיא ליג האי קרא הא אתמר ואוקמוה אבל. נ גיא ליג תא, ד גיא ליג מאי חזו, ס גיא בעובדוי דעבדי קב"ה. ו גיא ליג עבדי. ז גיא מוסיף נבואה קדישא. אח"ל כתב עיין לעיל דף גיח עיב מ"ש כות. ח גיא עלתא. ט גיא שמות בארץ. י גיא שוית, יא גיא כתיב הכא. וי"א כתיב וליג הכאי יב גיא ואמאי כתיב. יג גיא אלא רמו קרא ליה נח. וליג לאמור דא אחתא זה דא צדיק, יד גיא ליג דא. קו גיא מוסיף רמו [גיא כמן] דקב"ה קרא ליה נח נייחא דארעא לאמר מאי לאמר אלא אחר דא קרא ליה נח ומאן [גיא וטאי] איהו ארעא קדישא לאמר [ואמר] זה ינחמנו [ממעשנו וגו'] עבד ליה קב"ה לתתא כגוונא עלתא. וי"א זה דא צדיק ופן נח [לאמר נח] דא צדיק לאמר [דא] נוקבא גנין ולא טחטרשן [גיא טחטרשא] דא פן דא אמר ר' יצחק לאמר דא ארעא קדישא. [וחא אמת] קו גיא ליג ינחמנו, יז גיא רשימין בשמיה. יח גיא ליג ויקרא את שמו נח ונחבי.

לכו חזו מפעלות

המולם

מאמר

לאמר היא:הנוקבא, דהיינו מלכות, זה הוא צדיק, דהיינו נח שהוא צדיק והראיה, כי כאן כתוב זה, ושם כתוב זה ה' קוינו לו, ויליף גורה שוה, מה זה הנאמר שם הוא ה' הנק' צדיק, אף זה שבכאן הוא צדיק, ורומז לנח, שנקרא צדיק כמו ה'. ושיעור הכתוב הוא, ויקרא את שמו נח, היינו הנוקבא העליונה, שחיא מלכות, קראה אותו נח, לאמר, שהנוקבא אמרה, זה דהיינו נח, ינחמנו וגו'.

טו) ר"א פתח וכו' : ר"א פתח הבנת הכי' אלה תולדות נח עם הכתוב, לכו חזו מפעלות ה' וגו' ושואל לכו חזו, מהו חזו, ואומר, שהוא כמש"ה חזות קשה הוגד לי, כי על ידי המעשים שהקב"ה עושה מתגלה הנבואה לבני אדם, וכשהנבואה נגלית ע"י הקדם של מעשים קשים היא נקראת חזות קשה או חזיון, אשר שם שמות, שמות ודאי כי השם הוא הגורם לכל, כלומר ע"כ ודאי הוא שיש לבדוק בהשם של הדבר, כי הקב"ה משים בפי בני אדם לקרא שמות בארץ, ושיעור הכתיב הוא לכו והסתכלו במפעלות ה' באמצעות השמות שניתנו להפעלות בהארץ, ע"י בני אדם, כי הקב"ה שם במיהם השמות בנבואה, ע"י הקדם של מעשים.

זכאין אינון וכו': אשריהם הצדיקים הנחתמים ברשימות טבעת המלך, דהיינו הקב"ה, להיות רשומים בשמו, והוא שם שמות בארץ, דהיינו בפי בני אדם, שיקראו כל דבר בשמו כראוי.

טז) כתיב ויקרא וכו' : שואל, למה כתוב כאן, לאמר ולמה כתוב, זה, ואומר, אלא

יז) כתיב ויקרא וכו' : כתוב ויקרא את שמו נח, וכתוב ויקרא שמו יעקב למת

(רמב"ם דף ס' ע"א)

אמאי לא כתיב ה את, אלא התם דרגא ב אחרא, והכא דרגא ג אחרא,
 ד כדכתיב * ואראה את ה' ו' ואראה ו' ה' לא כתיב, אלא את ה',
 אופ הכא ז בנח, ויקרא את שמו נח, ו' ויקרא שמו יעקב דרגא
 די'יה, קביה ממש, קרא ליה ה' יעקב, אבל הכא י את, לאתכללא
 י' שכינתא.

(יח) אלה תולדות נח י' וגו', ר' יהודה פתח ב' טוב איש חונן
 ומלוה יכלכל דבריו במשפט. טוב איש דא קביה, דאקרי טוב י' כמה
 דכתיב ג טוב ה' לכל, י' וכתיב י ה' איש מלחמה, להאי כל חונן
 ומלוה, לאתר דלית ליה מדי'יה, טו והוא אתר מניה טו אתון. יכלכל
 דבריו במשפט, דהא הוא דבר לא אתון, אלא במשפט, כד"א " צדק
 ומשפט מכון כסאך.

מסורת הוחר

(א ואראה את ה') (ישעיה ו') ח"א נה. רלו. רמו. ח"ב טא : פב. קמו: תק"ח קיב טב שטב ב) מוכ
 איש חונן ומלוה: תהלים קי"ב ג) מוכ ה' לכל: (תהלים קמ"ה) ח"א טב: ח"ב יא : קכח: קעו:
 ח"ג טו. קי: ת"ז תק' ס"ט קסו: ו"ח בראשית ז' טד שית. לך לך כ"ו טב שטו. וישב. כח טא שמה.
 חקת גא טג שכו. דות פ"ה טא שגב. ד) ה' איש מלחמה: (שמות ט"ו) ח"א רלו: ח"ב יא: נה: גו.
 ז"ד: ח"ג טח. מט. קעד. קצו: רכב. רכו. רעו. רעה. ת"ז תק' יט תק' כ"ב חק' מט תק"ח צ"ד טא שד.
 טר שלב. קיו טא שח. ה) צדק ומשפט מכון כסאך: (תהלים פ"ט) ח"א ריב: רמא: ח"ב קכב. ח"ג
 נט: עג: פה: רפז. רצא:

חלוסי גרסאות ה' נ"א הכי את. ב נ"א חרא. ג נ"א אחרא. ד נ"א את כסריא ואראה את ה'. ונ"א את כריא
 ואראה את ארני. ה' נ"א ארני. ו נ"א ארני. ז נ"א ל"ב בנח ויקרא את שמו נח. ח נ"א ל"ג ויקרא
 שמו. ט נ"א מוסיף שמיה. י נ"א מוסיף את דרגא אחרא לתתא. יא נ"א מוסיף שכינתא דהיא דרגא אחרא לתתא. ונ"א
 לאתכללא דרגא אחרא לתתא ול"ג שכינתא (אה"ל). יב נ"א ל"ג וגו' יג נ"א ל"ג כסה. יד נ"א ל"ג וכתיב ה' איש
 מלחמה. ונ"א ל"ג גם להאי כל טו והחיא מניח אתון. טו נ"א מוסיף אתון כלא.

מאמר	המלם	טוב איש חונן ומלוה
------	------	--------------------

ומלוה אל כל הזוה. שהוא יסוד, כי הויה שהוא ז"א
 משפיע ומלוה שמע המוחין להיסוד, בשביל המקום,
 שאין לו משלו, שהיא הנוקבא, כי מקום זהו שהיא
 הנוקבא, ניוון ממנו, מן היסוד, יכלכל דבריו
 במשפט, כי דבר ההוא, שהיא הנוקבא, אינו
 ניוון אלא במשפט. שהם המוחין דהארץ החכמה,
 (כנ"ל בראשית א' דף רע"ו ד"ה ועוד) כמו
 שאתה אומר, צדק ומשפט מכון כסאך. הרי
 שהצדק שהיא הנוקבא ניוונת מהמשפט. וסוד
 ההלואה שאומר, ה"ס אמא אוזיפת לברתא
 מאנתא, (כנ"ל בתקדמת הזוהר דף כ' ד"ה וזו
 אמרו) כי הנוקבא אין לה כלום מבחינת עצמת
 לקבל המוחין, אלא ששואלת אותם מאמא
 עש"ת, והיא מקבלתם ע"י ז"א, כנודע, ושיעור
 הכתוב, טוב איש, היינו הקב"ה, חונן ומלוה
 השפע להיסוד בשביל הנוקבא, שבזה יכלכל
 דבריו, שהיא הנוקבא, במשפט, היינו במוחין
 הגדולים הנקראים משפט.

למה לא כתוב את ביעקב כמו בנח. אלא שם
 מדרגה אחרת וכאן מדרגה אחרת, כמ"ש ואראה
 את ה', ואראה ה' לא כתוב אלא את ה', הרי
 שהמלה א"ת הוא בדיוק, אף כאן בנח כתוב ויקרא
 את שמו נח, כי ויקרא שמו יעקב, המדרגה
 שלו הוא הקב"ה ממש, וע"כ לא כתוב שם את,
 אבל כאן בנח שכתוב את, את, הוא לכלול עמו
 השכינה. כלומר, השכינה, שהיא הנוקבא, היא
 נקראת את, וע"כ יעקב שמדרגתו הוא מרכבה
 להקב"ה בלבדו לא כתוב בו את, אבל בנח,
 שה"ס צדיק המחובר תמיד עם השכינה כנ"ל,
 ע"כ כתוב בו את, שהיא השכינה הכלולה
 עם נח.

מאמר רבי יהודה

(יח) אלה תולדות וכו': ר"י פתח טוב איש
 חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט.
 מוכ איש, זה הקב"ה הנקרא טוב, כמ"ש טוב
 ה' לכל, וכתיב ה' איש מלחמה, והוא חונן
 (רמרי דף ס' ע"א)

(ט) ד"א טוב איש, דא צדיק, ה' דכתיב * אמרו צדיק כי טוב
 כי פרי מעלליהם יאכלו. ר' יוסי אמר דא נח, דכתיב נח איש צדיק
 ר' יצחק אמר דא י' שבחא דשבת, דכיה פתח טוב, דכתיב י' טוב
 להודות לה'.

(כ) רבי חייא אמר כלא חד וכלהו מלה חדא אמרו, ודא עביד
 תולדות בעלמא, תולדות דעלמא מאן אינון, אלין נשמתהון דצדיקיא
 דאינון איבא י' דעובדוי דקב"ה.

(כא) ר' שמעון ה' אמר, בשעתא דקב"ה ה' מתעטר בעטרוי, מתעטר
 מעילא ומתתא, ומעילא מאתר דעמיקא דכלא, מתעטר מתתא, במה,
 בנשמתהון דצדיקיא, כדין אתוסף ה' חיים מעילא ומתתא, ואחכלל
 אתר מקדשא מכל סטרין, ובירא אתמליא, וימא אשתלים, וכדין
 ה' יהב לכלא.

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) מחסר בכתיב שהם מוסיף ימי וימי' סלדס ציון א' וש"ג. (ב) טוב להודות לה': תהלים צ"ב.

חלוסי גרסאות ה' נ"א דכתיב ביה. כ' נ"א ליג סוף הפסוק. ז' נ"א שבת. וניא דא שבת וליג שבחא. ד' נ"א דעובדיהון. ה' נ"א מוסיף אמר הכי הוא ודאי, ו' נ"א מוסיף מתעטר מעילא, ז' נ"א מנשמתיהון. ח' נ"א חייב. ט' נ"א אחייהיב.

מאמר

הסולם

טוב איש חונן ומלוא

העולם. ואומר, הם נשמות הצדיקים, שהם פרי מעשיו של הקב"ה.

(כא) ר"ש אמר וכו': רש"א בשעה שהקב"ה מתעטר בעטרות שלו, הוא מתעטר מלמעלה ומלמטה, מלמעלה הוא מהמקום העמוק מכל, שהוא או"א, ומתעטר מלמטה, במה, היינו מנשמות הצדיקים. או נוסף חיים מלמעלה ומלמטה, ונכלל מקום המקדש מכל הצדדים, והבור נתמלא, והים נשלם, ואז נותן חיים לכל.

פירוש כי המוחין דנשמות הצדיקים יוצאין בסוד תלת נקודין חולם שורק חירק, כמו המוחין של ז"א. ונתבאר בהמוחין דז"א, שבישסו"ת יוצאים תחלה ב' נקודות חולם ושורק, בסוד מ"י אליה, שחס ב' קוין ימין ושמאל, והם במחלוקת ואינם יכולים לחאיר עד שנעשה זוג על מסך דז"א שעלה שם בסוד מ"ן, ויוצאת עליו קומת חסדים, שה"ס נקודת החירק וקו אמצעי ואז מכריע בין הקוין שה"ס מ"י אליה, ומתחברים בסוד חשם אלהים והוא כמ"ש בזהר אמור דף צט: וקי' ע"א. ויעקב אהרע, שה"ס קו אמצעי שיצא על מסך דחירק, וחמי לאברהם שהוא נקודת החולם

(ט) ד"א טוב וכו': פירוש אחר.. טוב איש, זה צדיק שכתוב אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו. הרי שהצדיק נקרא טוב. רבי יוסי אומר טוב איש זה נח, שכתוב נח איש צדיק. ושיעור הכתוב טוב איש היינו היסוד דז"א שנקרא צדיק או נח הצדיק, חונן ומלוא שפע המוחין להנוקבא. שבות יכלכל דבריו שהיא הנוקבא, במשפט, במוחין דגדלות.

רבי יצחק אומר וכו' ר"א טוב איש נאמר, בשבח השבת דהיינו במוחין דיום השבת שבו פתח הכי עם המלה טוב, שכתוב טוב להודות לה'. פירוש כי אור השבת ה"ס אור תכלית שמים וארץ המאיר בגמר התקון, כמ"ש בנוסח התפלה אתה קדשת וגו'. ולפיכך מטרם גמר התקון הוא מאיר רק בדרך הלואה, (כמ"ש בת"ז תקון י"ט ל"ה ע"א) לוו עלי ואני פורע. ע"ש. וע"כ אומר ר"י. טוב איש חונן ומלוא נאמר באורות השבת. הניתנים בהלואה.

(כ) ר' חייא וכו': ר"ח אמר, הכל אחד, וכולם דבר אחד אמרו, שזה עושה תולדות בעולם, דהיינו הצדיק. ושואל, מי הם תולדות (וטו"י דף ס' ע"א)

כב) כתיב " שחה ב' מים מבורך ונוזלים מתוך בארך, א אמי
 י בורך בקדמיתא, ולכתר בארך. דהא בור לא אקרי, אלא ריקניא
 דלא נביע, באר: מיין דנבעין, אלא כלא אתר חד הוא, י אלא אתר
 י דמסכני אחידן ביה, אקרי בור, דלית ליה מדיליה, אלא מה דיהבין
 בגויה, ומאן איהו ס דליית.

מסורת הזהר

א) שחה מים מבורך: (משלי ה') ח"א רלה. ח"ג
 קכד. רסו. תק"ח ק"ז טא שמח.

דרך אמת

ב) מקן קנ"ד ב' יומי כ"ה א

חלוסי גרסאות א נ"א מהו (אח"ל) ב נ"א מוסיף חכא. ג נ"א ליג אלא (אח"ל) ד נ"א דמסכנותא. ו נ"א ליג
 דמסכני אחידן ביה. ס נ"א ד'

טוב איש חונן ומלוג

הסולם

מאמר

הצדיקים דהיינו במוחין דנקודת החירק
 היוצאים על מסך שלהם כנ"ל. וז"ש כדן
 אתוסף חיים מעילא ותתא, ואחבלל אתר
 מחדשא מכל סמרין ואו מתרביס החיים מכה
 החסדים שמלמעלה מנקודת החולם, ושפלמטה
 מנקודת החירק, ונכלל מקום המקדש, שהיא
 הנוקבא, מכל הצדדים, כי הנוקבא דז"א, שהיא
 בחינת מוחין דנקודת השורק וק' שמאל כנ"ל,
 שהיתה במחלוקת עם ז"א שה"ס קו ימין,
 נתמייסה עתה מכה שמוקפת מחסדים מב'
 הצדדים, מבחינת קו ימין ומבחינת קו אמצעי,
 כמ"ש בזוהר אמור הנ"ל, דא מהאי סמרא ודא
 מהאי סמרא ולא יכלין תוקמיו לנפקא לבר,
 ע"ש. ואז וכירא אחמליא ויפא אשתל"ם,
 מבחינת החסדים שלה מכנה אותה בור.
 ומבחינת החכמה מכנה אותה יפ. וע"כ אחר
 שהבור פתמלא בחסדים מתלבש החכמה שלה
 בחסדים וחיים נשלם. וכדן יהיב היין לכלא
 ואז נותן חיים לכל, דהיינו שנותן מוחין
 לנשמות הצדיקים. כי אותו השיעור שנשמות
 הצדיקים גרמו להשתלם בז"א ונוקביה זוכים
 בו גם הם כנ"ל.

מאמר שחה מים מבורך

כב) כתיב שחה וכז': כתוב שחה מים מבורך
 ונוזלים מתוך בארך. ושואל לפח
 כתוב תחלה בורך ואח"כ בארך. שהרי לא נקרא
 בור אלא מקום ריקן שאינו נובע מים, ובאר
 הוא מים הנובעים, ואינם רומים זה לזה, ומשיב
 אלא הכל מקום אחד הוא, שניהם רומים על
 הנוקבא, אלא המקום שענינם נאחזים בו, כלומר
 כשאינה מחוברת עם ז"א בעלה והיא עניה, נקראת
 בור שאין לו משלו אלא מה שפכניסים בו,
 ופי הוא, הוא אות ד', דהיינו הנוקבא כפירא
 מדא נקראת אז ד'.

ופי

וקו ימין, מתתקן בניסא אחרא, כדן אחידן
 ביה תרזייהו ביצחק, שהוא נקודת השורק
 וקו שמאל, דא מהאי סמרא ודא מהאי
 סמרא ולא יכרין תוקמיו לנפקא לבר, אלא
 שהוא מתלבש ונכלל בימין, ע"ש. וכיון שז"א
 גרם השלמת המוחין בישסו"ת זכה גם בעצמו
 באלו המוחין, וכנ"ל בראשית א' דף רפ"ז ד"ה
 תלת) כיון דתלת נפקי מהו, חד בתלת קיימא ע"ש.
 ועד"ז ממש יוצאים המוחין בסוד נשמת
 הצדיקים. כי תחלה יוצאים בזו"ן ב' הנקודות
 חולם ושורק, שה"ס ב' קוין ימין ושמאל, אשר
 ז"א נתתקן בנקודת החולם וקו ימין, והנוקבא
 נתתקנת בנקודת השורק וקו שמאל, ואז הם
 במחלוקת ושניהם אינם מאירים בשלמות, עד
 שנשמות הצדיקים עולים אליהם למ"ן, ויוצאת
 שם קומת חסדים על המסך שבנשמות הצדיקים,
 שה"ס נקודת החירק וקו האמצעי, ואז מתרביס
 החסדים ע"י קו האמצעי וע"י קו ימין,
 ומתבטלים הדינין שבנוקבא ומתחברת עם ז"א,
 ואותו שיעור השלמות שנשמות הצדיקים גרמו
 בזו"ן, זכו בו גם הם.

וזו אמרו בשעתא דמביה מתעטר
 בעטריו בשעה שז"א מתתקן
 בעטרותיו, דהיינו במוחין, מתעטר מעילא
 ומתתא, הוא מתתקן מלמעלה ומלמטה, דהיינו
 במוחין דנקודת החולם מסוד קו הימין המקובל
 לו מלמעלה מא"א, ובמוחין דנקודת החירק
 שה"ס קו האמצעי המקובל לו מלמטה, מנשמות
 הצדיקים כנ"ל. וז"ש מעילא-א מאתר דעמיקא
 דכלא מלמעלה, הוא מקבל ממקום העמוק מכל
 דהיינו מא"א, שמחס המוחין דנקודת החולם,
 וקו ימין, מתעטר מתתא, במה, מנשמחודן
 דצדיקיא, ובמה מתתקן מלמטה, הוא בנשמות
 (רומי דף ס' ע"א)

כג) לכתר את עבד באר, י דאיהו נביע, י ומליא מכל סטרין, ד ומאן איהו ה"א אתמליא מעילא, * ונביע ה' מתתא, אתמליא מעילא כמה דאמרן, ונביע י מתתא, מנשמתהון דצדיקיא.

כד) דבר אחר שיה מים מבורך, דא דוד מלכא, דכתיב ביה * מי ישקני מים מבור בית י לחם. ונוזלים: דא אברהם. מתוך: דא יעקב, דאיהו באמצעיתא. בארך: דא יצחק, דאקרי באר מים חיים. הא בהאי קרא אשתכח רתיכא קדישא עלאה מאבהן, ודוד מלכא ה' אתחבר עמהון. ה'

כה) תיאובתא דנוקבא, לגבי דכורא, לאו איהו, אלא כד עייל רוחא בה, י ואשדת י"א מייא לקבלא, מיין עלאין דכורין, כך כנסת ישראל, לא אתערת תיאובתא לגבי קב"ה, אלא י ברוחא דצדיקיא דעאלין בגווה, וכדין י נבעין י"א מייא ה' מגווה, לקבלא מיין ה' דדכורא וכלא י אתעביד תיאובתא חדא, י וצוררא חדא, וקשורא חדא, ודא הוא רעוא דכלא, י"א וטיולא ד' דמטייל קב"ה ה' בנשמתהון דצדיקיא.

מטרת הזהר

דרך אמת

א) מי ישקני מים: (שמואל ב' כג) ז"ח רוח ע"ז טר שח. פ"ח טר שכה. ב) ומיולא דמטייל קב"ה: ח"ג לה: מד: (לאשתעשעא עם צדיקיא בנ"ע) ח"א יוד: מ: עב. טב: צבו: ק. קלב: קלו: קעה: רלא. רמג. ח"ב לו: מו. קל: קלו. קעב: קצה: קצו. ריב. רנט. ח"ג כב: מד: מט: נב: קנו: קעה. קצב. קצו: רט.

ה) שוכע מלתסא אור מנשמות אל גליקים כמעסיס הסוכים סקודי רנט. ג) סרסם כשער מכוח והנהגה ולקמן מלוח קליה ק"יו. ג) חרומה קע"ג ב' ולה"ן רמיד ב' ד' י' ג' מ' ע"ב ע"י א' ע"ז ב' פ"ד ב' כ' א' ק' א' ק"יו ב' קע"ח א' ב' ס"ח. ה) לקמן ק"ל"ב ב'.

חלופי גרסאות ה' גי'א ולכתר כ גי'א דאיהו. וגי'א דאיהו מליא וליג נביע. ג גי'א דמליא. וגי'א ואתמליא ד גי'א מאן. ה' גי'א ח'י. ו גי'א ליג מתתא. ז גי'א לחם וגוי. ה גי'א דאתחבר. ט בריק וני מוסיף כאן כמניח הספר, אית מאן דיימר ונוזלים דא יצחק מתוך דא בשה דאיהו באמצעיתא בארך דא אתוך דאחריי באר מים חיים ודוד מלכא דאתחבר עמהון. ובשאר הדפוסים חיא גלין דנטס בהצר. ובאה"ל כתב, כאן שייך הכתיבה הרקה הכתובה בתוך הרף, ואית מאן דיימא ונוזלים דא יצחק וגוי. י גי'א ואושרת י' גי'א מיין גי'א ברוח. י' גי'א מוסיף נבעין ונגדין מיה (אה"ל). י' גי'א מיין, טו גי'א בגווה. טו גי'א רכורין. י' גי'א עביר. י' גי'א וצבורא חדא. י' גי'א טיילא וגי'א וטיילא.

שחה מים מבורך

הסולם

מאמר

מים מבור בית לחם. ונוזלים, זה אברהם, מתוך, זה יעקב, שהוא באמצע, ומתוך פירושו מאמצע. בארך, זה יצחק, שנקרא באר מים חיים. הרי נמצא בכתוב הזה מרכבה הקדושה פחאבות, ודוד המלך מתחבר עמהם.

כה) תיאובתא וכו' תשוקת הנוקבא אל הדכר אינה, אלא כשחוא מכניס בת רוח, והיא פורה מיין נוקבין לקראת מיין דכורין העליונים, כך כנסת ישראל, והיינו המלכות, אינה מעוררת חשקה אל הקב"ה אלא על ידי רוחות הצדיקים הנכנסים בתוכה בסוד מין, ואז מים נובעים פתוכה, שהם אודת

כג) לכתר וכו' : לאחר כך, דהיינו כשמזדווגת עם ז"א, היא נעשית באר שהוא נובע ומתמלא מכל הצדדים, דהיינו שמחמלא מסו ימין מו"א ומקו אמצעי מנשמות הצדיקים, (כנ"ל בדבור הסמוך). ומי הוא, הוא ה', דהיינו כשהוא כוונג עם ז"א שנקראת או ה'. שנתמלא מלמעלה ונובע מלמטה, מחמלא מלמעלה כמו שאמרנו, (לעיל בדבור הסמוך) דהיינו מו"א מסוד נקודת החולם, והיא נובעת מלמטה, היינו מנשמת הצדיקים. מסוד נקודת השורק. כנ"ל.

כד) דבר אחר וכו' : שחה מים מבורך זה דוד המלך. שכתוב בו מי ישקני

כו) ת"ח, כל אינון תולדות דגנתא דעדן, לא נפקין מצדיק, אלא כד עייל בהאי תיבה בחבורא חדא, וכלא גניזין בה. ולבתר מינה א' נפקין. אוף הכא נח איש צדיק, לא אפיק תולדות ב' למטרי בעלמא, עד דעאל לתיבה, ואתכנש כלא בה, והוו גניזין בה. ולבתר י מנה נפקו, למטרי בעלמא, ולא תקיימא בארעא, ואלמלא דנסקו מגו תיבה, לא אתקיימו בעלמא.

כז) וכלא כגוונא דלעילא, מגו תיבה נפקי לעילא. מגו תיבה נפקי לתתא, דא כגוונא דא י והכא אתקיים עלמא ולא מקדמת דנא, דבגיני כך י כתיב ונוזלים מתוך בארך. וכתיב י וילד נח שלשה בנים. כח) ו תשחת הארץ לפני האלקים, א"ר יהודה, כיון דכתיב ותשחת הארץ, אמאי לפני האלקים, אלא כיון ד דעבדו חוביהון באתגליא, לעיניהון דכלא, כדין לפני האלקים כתיב.

דרך אמת

ה) להסרות ולהכנות בעולם.

מסורת הזחר

א) וילד נח שלשה בנים (בראשית ו') ח"א סב.
 ז"ח בראשית כ"א סא שא. ב) ותשחת הארץ:
 (בראשית ו') ח"א סא : ז"ח פ' נח כ"א טג שו.

חלופי גרסאות א' נ"א נפקי. ב' נ"א מינה. ג' נ"א חכא. ד' נ"א כתיב ותשחת וליג ונוזלים עד בנים. ונ"א כאן שייך וילד נח וגו' הנרמס לקמן ברף ט"ב א' אפר ר' [יהודה] הייא וגו' ט נ"א רעכירו.

טאמר

הסודים מבחינת נקודת החירק הטאירים בה טכח נשמות הצדיקים כנ"ל. לקראת חמים של תדכר, שהם האורות. דקו ימין, עם מוחין דנקודה החולט כנ"ל, ובחינתה עצמה ה"ס נקודת השורק, כנ"ל, וכל ג' בחינות חש"ח הללו נעשה תשוקה אחת ואגודה אחת וקשר אחד, וזהו רצוי כלי, וזהו חטויל שהקב"ה מטייל עם הצדיקים בגן עדן. וחושב ה' בחינות, הנעשים מג' הבחינות חלם שורק חירק, והם ה' בחינות מוחין הנקראים נ"ר נח"י. תיאובתא, הוא אור גמט. צרורא הוא אור הרוח. לשורא. הוא אור הנשמה. רעוא דכלא, הוא אור החיה. טוילא, דמטייל קב"ה כנשמתהון דצדיקיא, הוא אור היתידה.

הסולם

שחה מים פבורך

לתבה, והכל נתקבץ בתוכה, וחיו גנוזים בתוכה זמן מסוים, ואח"כ יצאו ממנה לפרות בעולם ולהתקיים בארץ. ואלמלא שיצאו מתוך התבה, לא היו מתקיימים בעולם.

כו) וכלא וכו': והכל נעשה כעין של מעלה. מתוך התבה, שהיא הנוקבא, יצאו למעלה, מתוך התבה, יצאו למטה, דהיינו מתבה נח, זה כמו זה, ועתה נתקיים העולם, ולא מקודם לכן. שמשום זה כתוב ונוזלים מתוך בארך, וכתוב וילד נח שלשה בנים. פירוש, ונוזלים מתוך בארך, קאי על זוג צדיק ותבה העליונים, הבא בג' קיין הנקראים אברהם יצחק יעקב, כנ"ל, אשר ונוזלים, זה אברהם, מתוך זה יעקב. בארך, זה יצחק, ועל דרך זה כתוב גם כאן, בנח ותבה, וילד נח שלשה בנים, שגם הם סוד ג' קיין, שם, ה"ס קו ימין, זכ"ס ה"ס קו שמאל, יפת, ה"ס קו אמצעי, כי נח ותבה לפטה דומים לגמרי לצדיק ותבה שלמעלה.

מאמר ותשחת הארץ

כח) ותשחת הארץ וכו': אפר ר"י כיון דכתוב ותשחת הארץ למה כתוב, לפני האלקים. שהוא מוחן מאליו, ומסיב, אלא כיון שעשו

(כט) ר' יוסי אמר, אנא אפכא אמרית, ותשחת הארץ לפני האלקים, בקדמיתא לפני האלקים, דלא הוּו עבדי באתגלייא, לפני האלקים עבדו, ולא לפני בני נשא, ולבסוף עבדו באתגליא, ה' ההיד ותמלא הארץ חמס, י דלא הוה אתר בכל ארעא, דלא הוה באתגליא, ובגין כך, בתרי ג' גוויי ד' אמר קרא.

(ל) אלה תולדות נח, ה' ר' אבא אמר, מיומא דעבר אדם על פקודא דמריה, כל בני עלמא דאתילידו לבתר, אקרון בני האדם, ולא לשבחא אקרון הכי, אלא כמאן דאמר, בנוי דההוא דעבר על פקודא דמריה.

(לא) כיון דאתא נח, אקרון ו בני עלמא על שמייה דנח, תולדות נח לשבחא. ה' דקאים לון בעלמא, ולא תולדות ה' דאדם, דאעבר לון מעלמא, וגרים מותא לכלהו.

(לב) אמר ליה ר' יוסי, אי הכי, הא כתיב לבתר. י וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם, י בני ה' האדם כתיב, ולא כתיב בני נח, י אמר ליה, בגין דאדם י חטא י קמי מריה, טב, ליה דלא אברי, ולא יכתוב עליה האי קרא.

(לג) ה' אלא כ' ת"ח כתיב ג' בן חכם ישמח אב, כד ברא י טב, כל בני עלמא, דכרין ליה לאבוי לטב, וכד איהו ביש, כלא דכרין ליה,

מסורת הזהר

(א) ותמלא הארץ חמס (בראשית ו') ח"א טו: ז"ח ט' נח כ"א טד שיג. ב) וירד ה' לראות: (בראשית י"א) ח"א עד: עה. ח"ב לב: ג) בן חכם ישמח אב (משלי יוד) ח"א כב: ח"ג עד: תקי"ח קטו טב שלה שמב.

חלוסי גרסאות ה' ניא ליג מחזיר עד ובגין כך, כ' ניא ולא. ג' ניא גוויי. ד' ניא הוה אמר, וניא אמר קרא ר'א אלה תולדות נח ופסל את הראשונים בגין ותשחת ר' אבא (אחיל) ה' ניא מוסיף, ופסל את הראשונים בגין ותשחת (הירמ"ק) ו' ניא בניי דעלמא, ז' ניא שמא ה' ניא דקיים ט' ניא אדם. י' ניא ליג בני האדם כתיב. י"א ניא אדם. י"ב ניא ליג אמר ליה, וניא מוסיף א"ל ר' אבא, י"ג ניא דחטא. י"ד ניא קמיה, טו ניא א"ל תיח וליג אלא, טז ניא ת"ח פחה ואמר כתיב, יז ניא מוסיף טב איתו.

ותשחת הארץ

הסולם

מאמר

בני העולם על שמו של נח, תולדות נח, וחוא לשם שבת, כי נח קיים אותם בעולם, ולא תולדות אדם שהעבירם מהעולם, וגרם לכולם חמות.

(ב) א"ל ר' יוסי וכו': א"ל ר' יוסי אמר כן, הרי כתוב לאחר מכאן, וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם. בני האדם כתוב ולא כתוב בני נח. אע"פ שהם באו מנח. אמר לו, הוא משום שאדם חטא לפני רבונו מיחס אותם והכתוב לבני אדם, מוטב לו שלא היה נברא, ולא תכתוב עליו התורה את הכתוב הזה.

(ג) אלא ת"ח וכו': אלא כוא וראה, כתוב בן חכם ישמח אב, אם הבן טוב, כל

שעשו את חטאיחם בגלוי לעיני כל, כתוב אז, לפני האלקים.

(כט) רבי יוסי וכו' ר"א, אני אומר להיסך, ותשחת הארץ לפני האלקים, מתחלה היה לפני האלקים, שפירושו, שלא חטאו בגלוי, כי לפני האלקים עשו מעשיהם ולא לפני בני אדם, ולבסוף עשו מעשיהם בגלוי, ובב' אופנים אומר הכתוב שחטאו, דהיינו בסתר ובגלוי.

(ל) אלה תולדות נח וכו' ר"א, מיום שאדם עבר על מצות רבונו, כל בני האדם שנולדו אחריו נקראים בני האדם, ולא לשם שבחו נקראים כן, אלא כמי שאומר, בניו של פלוני שעבר על מצות רבונו.

(לא) כיון דאתא וכו' כיון שבא נח, נקראים

לאביו לביש, אדם בגין דחטא, ועבר על פקודא דמריה, כד אתו אינון, דמרדו במריהון, מה כתיב, אשר בנו בני האדם, בנוי, דאדם קדמאה, דמרד במריה, ועבר על ב פקודיה.

לד) ובגיני כך, אלה תולדות נח, אלה, ולא קדמאי, אלה דנפקו וועאלו : גו ד תיבה ה ואפיקו תולדין ו לעלמין, ו ולא תולדות ה אדם דנפק מגנתא דעדן, ולא אפיק לון מתמן.

לה) תיח, אלו אפיק אדם תולדות. ה מגנתא דעדן, לא ישתצון לדרי דרין, ולא אתחשך נהורא דסיהרא לעלמין, וכלהו הו קיימין לעלמין, ו ואפילו מלאכי ה עלאי, י לא י קיימי קמיהו, בנהורא י וזיוא וחכמתא, ה כד"א * בצלם אלקים ה ברא אותו, אבל כיון * דגרים חטאה, ונפק איהו ה מגנתא דעדן, ועבד תולדות לבר, לא אתקיימו בעלמא, ולא ה הוי כדקא חזי.

לו) א"ר ה חזקיה, וכי היך יכלין למעבד תולדות תמן, דהא אלמלא לא כ אתמשך עליה יצר הרע וחטא, אתקיים איהו בעלמא בלחודו, ולא יעביד כל תולדות. כגוונא דא, אלמלא דחבו ישראל כ בעגלא, כ ואמשיכו עלייהו יצר כל הרע לא עבדו כ תולדות לעלמין, ולא ייתון דרין ה אחרנין לעלמא.

מסורת הזהר

א) בצלם אלקים ברא אותו: (בראשית א') ח"א רסד: ח"ב עה: ח"ג קיו. קכב: קנט. רכבו: שז: שט. ז"ח בראשית ה' טא שמר. יתרו ל"ח טב שטא.

חלופי גרסאות א גיטא פקודא וגיטא פקודא דמריהו. ב גיטא דנפקו פנו וליג וועאלו גו. ג גיטא פנו, ד גיטא תיבותא. ד גיטא ליג ואפיקו תולדין לעלמין ו גיטא לעלמא. ו גיטא מוסיף אלה ולא. ח גיטא תאדם. ט גיטא פגיע. י גיטא דאפילו. וגיטא ואפילו מלאכה (דיק) יא גיטא ליג עלאי. יב גיטא ליג לא. יג גיטא קיימין וגיטא קיימי. יד גיטא ליג וזיוא וחכמתא. טו גיטא ליג כריא בצלם אלקים ברא אותו טז גיטא ברא אותו וזיוא וחכמתא. וגיטא עשה. יז גיטא פגיע יח גיטא הו. יט גיטא יצחק (אח"ל) כ גיטא דאתמשך וליג לא. כל גיטא תולדין. כג גיטא ליג בעגלא. כד גיטא ואמשיך. כה גיטא מוסיף הרע וחטאו (אח"ל) כז גיטא תולדין לעלמין. כח גיטא כתראין לעלמין.

מאמר הסולם אלמלא חטא לא הוליד תולדות

אדם תולדות מג"ע לא היו כלים לדורי דורות, ולא היה נחשך אור הלבנה לעולם, והיינו אור המלכות המכונה לבנה, וכולם היו חיים לעולם, ואפילו מלאכים העליונים לא היו יכולים לעמוד בפניהם, באור וזיו וחכמה, כמ"ש בצלם וכו', אבל כיון שגרם החטא, והוא יצא מג"ע, ועשה תולדות מחוץ לג"ע, לא נתקיימו בעולם, כי לא היו כראוי.

לו) א"ר חזקיה וכו'. אריה, ואיך היו יכולים להוליד תולדות שם. בן עדן, הרי אלו לא היה היצה"ר נמשך עליו וחטא היה הוא בלבדו מחקיים בעולם, ולא היה עושה תולדות. כעין זה, אלמלא חטאו ישראל והמשיכו עליהם היצה"ר

בני העולם מזכירים את אביו לטוב, ואם הבן רע, הכל מזכירים את אביו לרע. אדם, משום שחטא ועבר על מצות רבונו, לכן כאשר באו אלו שמרדו ברבונם, והיינו בוני המנדל, מה כתוב עליהם, אשר בנו בני האדם, בניו של אדם הראשון, שמרד ברבונו ועבר על מצותו. לד) ובנין כך וכו' ומשום זה כתוב אלה תולדות נח, אלה, נחשבים חולדות, ולא הראשונים, אלה, שיצאו וכאו מתוך התבה הם תולדות, ולא תולדות אדם, שיצא מג"ע ולא הוציא אותם משם, וע"כ אינם בני קיימא.

מאמר אלמלא חטא לא הוליד תולדות לת) ת"ח וכו': בוא וראה אלו הוציא (דפו"י דף ט' ע"ב *) יא ע"א

לז) א"ל אלמלא ה לא חטא אדם. לא עביד תולדות כגוונא דא.
 י מסטרא דיצה"ר אבל עביד תולדות מסטרא י דרוחא קדישא, דהשחא
 לא עביד תולדות. אלא מסטרא דיצה"ר, ובגין, דכל תולדות דבני
 נשא, כלהו מסטרא דיצר הרע, בגין כך לית לון קיום, י ואי אפשר
 לון לאתקיימא, דסטרא אחרא אתערב י בהו.
 לח) אבל אלמלא לא חטא אדם, ולא אתתרך מגנתא דעדן, י הוה
 עביד תולדות מסטרא י דרוח קודשא ה דקדישין, ה כמלאכי עלאין
 קיימין לדרי דרין כגוונא י דלעילא, כיון דחטא ואוליד בגין לבר מגנתא
 י דעדן, ולא זכה לאפקא לון מגנתא, לא אתקיימו, י אפילו לאשתרשא
 בעלמא י דא, עד דאתא נח י דאיהו צדיק, ועאל בתיבה, ומן תיבה
 נפקו כל דרין דעלמא, (ב) ומתמן אתבדרו י לכל י ארבע רוחי עלמא.
 לט) י י וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה. אמאי נשחתה, בגין
 כי השחית כל בשר את דרכו כמה דאתמר. ר' חייא פתח קרא ואמר,
 י וירא אלקים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה, ת"ח, בשעתא
 דבני נשא זכאן, ונטרי פקודי י דאורייתא, כדין ארעא אתתקפת, וכל

דרך אמת

(ב) ומשם נטלו.

מסורת הזוהר

א) וירא אלקים את הארץ: (בראשית ו') ח"א
 סב. סח. ח"ג רפד. שח: ב) וירא אלקים את
 מעשיהם: יונה ג'.

חלושי גרסאות ה ג"א ליג לא, ג ג"א ליג מסטרא. ג ג"א דרוח קודשא קדישין. ד ג"א ואסר לון בסטרא
 אחרא. ו ג"א ואי אפשר לון בסטרא אחרא, ול"ג לאתקיימא ער בהו. ה ג"א בתון. ו ג"א
 ליג חוה. ז ג"א דרוחא קדישא קדישין. ח ג"א קדישין. ט ג"א כמלאכין. י ג"א מוסיף דלעילא חוה ולא אשהכח
 בתו יצה"ר. (אה"ל) ו ג"א דלעילא ולא חוה אשהכח בתון [בתו] יצה"ר. יא ג"א ליג דעדן. יב ג"א לאשתרשא אסיל
 (את"ל). יג ג"א ליג דא. יד ג"א ליג דאיהו צדיק. טו ג"א ליג לכל. טז ג"א לארבע ול"ג לכל. יז ברטרי
 כתב שייך לקמן ריש ס"ב. יח ג"א אורייתא.

מאמר

הס'לם

אלמלא חטא לא הוליד תולדות

העליונים. והיו חיים לדורי דורות כמו שחוא
 למעלה. כלומר, שיש ב' זוגים: א' זוג רוחני
 למלאכים, ב' זוג דיסודות לגשמות. ומ"ש שצריכים
 יצה"ר, הוא רק לזוג דיסודות, ולא לזוג רוחני
 שהוא מצד רוח הקודש. כיון שחטא והוליד בנים
 מחוץ לג"ע, ולא זכה להוליד אותם מגן עדן,
 לכן לא נתקיימו, אפילו להשתרש בעולם הזה
 עד שבא נח ונכנס בהתבה, ומתחבה יצאו כל
 דורות העולם ומשם נסוצו לכל ארבע רוחות
 העולם.

מאמר וירא אלקים את הארץ

לט) וירא אלקים וכו': למה נשחתה ופי
 הארץ בת עונשין היא. ומשיב,
 משום כי השחית כל בשר את דרכו כמו
 שאמר. ר"ח פתח קרא ואמר, וירא אלקים את
 מעשיהם וגו', בוא וראה בשעה שבני אדם הם
 צדיקים

היצה"ר אחר קבלת התורה, לא היו עושים
 תולדות לעולם, ולא היו באים דורות אחרים
 בעולם. ועיקר סגירתו הוא, הרי כל עיקר כח
 הזוג בא רק מסאת היצר הרע (כמ"ש לעיל
 כותר בראשית כ' דף קלא את כ"ז) ובלי
 יצה"ר אין תולדות.

לז) א"ל אלמלא וכו': אמר לו, אם לא חטא
 אדם לא היה מוליד תולדות, בדרך
 זה מצד היצר הרע, אלא שהיה עושה תולדות
 מצד רוח הקודש, כי עתה אינו עושה תולדות
 רק מצד היצה"ר ומשום שתולדות בני אדם
 כולם הם מצד היצה"ר, אין להם קיום משום
 זה, ואי אפשר להם להתקיים. כי הסטרא אחרא
 נתערב בהם.

לח) אבל אלמלא וכו': אבל אם לא חטא
 אדם, ולא נגרש מגן עדן, תיח עושה
 תולדות מצד רוח קודש הקדשים כמלאכים
 (דט"ז דף כ"א ע"א)

חידו אשתכחת בה, מ"ט בגין דשכינתא שריא על ארעא, וכדין כלא עלאי ותתאי בחדוה.

(מ) וכד בני נשא מחבלן ארחייהו, ולא נטרי פקודי אורייתא, וחטאן קמי ב מאריהון, וכדין כביכול דחיין לה לשכינתא, מעלמא, וואשתארת ארעא מחבלא, דהא שכינתא אתדחייא, ולא שריא עלה, וכדין אתחבלת, מ"ט אתחבלת, בגין דשריא רוחא אחרא ל עלה דמחבלא עלמא ווע"ד אמרינן דישראל ויהבי עוזו לאלקים, דמקיימין עלמא, אלקים דא שכינתא, ואם ח"ו אי ישראל ישתכחו חיביין, מה כתיב * רומה על י"ה השמים אלקים וגו' משום דרשת הכינו לפעמי. כפף נפשי בסבת חמס ושנאת חנם, כרו לפני י שוחה וגו'. כגוונא דדור המבול, דבגין י חמס י דהות ביניהון, טו הוה ביניהון שנאה ודבכו.

(מא) יכול אף ט דארעא י דישראל כן, והא תנינן, י ארעא דישראל לא שריא עלה רוחא אחרא, ולא ממנא אחרא, בר קב"ה בלחודוי. י"ת"ח, י" דארעא דישראל הכי הוא, דלא כ שריא כ" עלה ממנא לא שליחא אחרא, בר קב"ה בלחודוי. אבל שעתא חדא שריא כ" עלה, כ לחבלא בני נשא, מנלן מדוד, דכתיב י וירא דוד את מלאך כ" ה' וחרבו שלופה כ" בידו נטויה על ירושלים, וכדין אתחבלת ארעא.

מסורת הזהר

(א) רומה על השמים: (ההלים ג'.) ח"א. נ"ה: סח: קנ. ח"ב סג. ח"ג פה: ב) ארעא דישראל: ח"א נו: סח: עח. פג: טו: קה: קיד. קכח. קעז: רט. רג: ח"ב לג. עט. קל: קלו. קח: קמא. קנא: קנב. קנז. רט. ח"ג יוד. עב: ג) ארעא דישראל-קב"ה בלחודוי: ח"א פד: קח: ח"ב לג. קל קח: רט. ד) וירא דוד את מלאך ה': (ר"ה א' כא) ח"ב יט:

חלופי גרסאות א גיא מריהון. כ גיא כריין. ג גיא ואשתאר. ד גיא עליה. ס בריק ומי ליג פכאן ער שנאה ודבכו וברטוס זי הוא בסוגריים. ו גיא חו וליג יהבי. ז גיא דמקיים. ח גיא ואלקים. ט גיא ואי חיו ישראל. י גיא ליג אי. יא גיא שמים. יב גיא נפלו בחוכה סלה וליג וגוי יג גיא החמס. וניא תחמס ותוה ביניהון שנאה ודבכו. יד גיא ותוה טו גיא ותוה. טז גיא בארץ ישראל. יז גיא פוסיף רישאל ואסתלקת שכינתא. יח גיא וחכי הוא דארעא דישראל ולא שלטא עלה ממנא ולא שליחא וליג ת"ח. יט גיא בארעא. כ גיא שליט כל גיא עליה. כז גיא ליג עלה. כח גיא לקטלא. כט גיא ח' וגו' כס גיא בירו וגו' וליג נטויה על ירושלים.

<p>מאמר</p> <p>צדיקים, ושומרים מצות התורה אז הארץ מתחזקת וכל חרדה נמצאת בה, מתו הטעם, משום שהשכינה שורה על הארץ ואז העליונים והתחתונים כולם הם בחירות.</p> <p>(ב) וכד בני וכ': וכשבני אדם משחיתים דרכם ואינם שומרים מצות התורה, וחוטאים לפני רבונם, אז כביכול, דוחים את השכינה מהעולם, והארץ נשארת נשחתה, שהרי השכינה נדחה ממנה ואינח שורה עליה, ואן נשחתת. מתו הטעם שנשחתת, הוא משום שורה אחר שורה עליה המשחית העולם. מן</p> <p>(רמ"י דף ס"א ע"א)</p>	<p>הסולם</p> <p>וע"ד אמרינן, ער שנאה ודבכו ל"ג בדפוסים הראשונים. ונראה שהוא גליון.</p> <p>(מא) יכול אף וכ': יכול שאסילו בארץ ישראל הוא כן, שגם עליה שורה רוח אחר. והרי למדנו ארץ ישראל אינה שורה עליה לא רוח אחר ולא ממונה אחר זולת הקב"ה בלבדו. וא"כ למה נשחתה ארץ ישראל. ומשיב, בוא וראה כי ארץ ישראל, כן הוא, שממונה אינה שורה עליה ולא שליח אחר חוץ מהקב"ה בלבדו, אבל שעה אחת יוכל המחבל לשרות עליה לחבל בני אדם, מאין לנו זה, מדוד, שכתוב. וירא</p> <p>את</p>
--	--

מב) א"ר אלעזר, אפי' בהיא שעתא, קביה הוה, כתיב הכא מלאך י' ה' וכתוב התם * המלאך הגואל אותי, וכתוב י' ויסע מלאך האלקים, הן לטב י' והן לביש, קביה ד' שליט עלה, לטב: בגין דלא י' אתמסרא תחות י' שאר ממנן, וכל דיירי י' עלמא (ה) י' יכספון מן עובדיהו. לביש בגין דלא י' יחדון אינון לשלטאה עלה.

מג) ואי י' תימא והא כתיב י' כי ראתה גוים באו מקדשה, וחריבו ביתא, ואי י' לאו י' שליטין אינון ממנן, לא אחחרב י' מקדשא, ת"ח כתיב י' כי אתה עשית, וכתוב עשה ה' את אשר זמם.

מד) י' ת"ח, כתיב וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה. נשחתה ודאי, כמה דאתמר. הכי טו נמי " וירא אלקים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה, דהא כדן ארעא קראת לעילא, י' וסלקא בסליקו עלאה, ומקשטא אנפאה, כנוקבא דמקשטא לגבי דכורא, הכי נמי ארעא, י' דהא י' גדילת בנין זכאין למלכא.

מה) י' והכא דלא תבו דרא דטופנא, מה כתיב, י' וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה כל וגו', כאתתא דאסתאכת ואסתירת אנפאה

מסורת הזוהר

דרך אמת

א) המלאך הגואל אותי (בראשית מ"ח). ח"א רכח: רכט. רל. רלב. ח"ב קטו: ח"ג צה: קטז: רע. תק"ח ק"א טב של קי"ב טא שכב. ב) ויסע מלאך: (שמות י"ד) ח"ב ג. נא: גב. קטו: ח"ג כה. קכה. קנ: רטו. רטט: ת"ז חק' ה' בהשמות קמ"ב ז"ח שה"ש ע"ב טא שטו. ג) כי ראתה גוים: איכה א'. ד) כי אתה עשית: איכה ב'. ה) וירא אלקים את מעשיהם: לעיל דף י"ד ציון ב' ושיג.

חלושי גרסאות ה' נ"א ואמ"י פ' נ"א ליג ה' נ"א הן. ד' נ"א שלטא עלאה. ס' נ"א אחמסרת. ו' נ"א דשאר וליג דלא אתמסרא תחות. ז' נ"א ארעא. ח' נ"א יכספון. ט' נ"א יחדון. י' נ"א תימא לא. י"א נ"א לא. י"ב נ"א יסלפון. י"ג נ"א בי מקדשא. י"ד נ"א ותא חזי קו נ"א פוסיף נמי לטב (אח"ל) קו נ"א ליג וסלקא בסליקו עלאה. ונ"א וסלקת י' נ"א ליג דהא ער מה כתיב. י"ח נ"א גדלה ונ"א גדולת. י"ט נ"א מחיל וירא וליג. והכא ער מה כתיב, כ' נ"א ובניכ וירא. כל נ"א ליג וגו'.

וירא אלקים את הארץ

הסולם

מאמר

את מלאך ה' עומד, וחרבו שלופה בידו נטויה על ירושלים, ואז נשחתה הארץ. הבית, שמשמע. שאם הממונים לא היו שולטים לא היה נחרב הבית. בוא וראה שכתוב, כי אתה עשית, וכתוב עשה ה' אשר זמם. הרי שנעשה ע"י הקב"ה עצמו ילא ע"י ממונים.

מ"ד) ת"ח כתיב וכו': בוא וראה, כחוב וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה, היא נשחתה ודאי, כמו שכבר נאמר (לעיל אות ל"ט), כמו כן, וירא אלקים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה, כי אז קוראת הארץ למעלה, אל ז"א, ועולה במעלה עליונה, ומיפה פניה כמו נקבה המיפה את עצמה במני הזכר, כן הארץ, כי בנים צדיקים גדלה להמלך, ודא.

מ"ה) והכא דלא וכו': וכאן, שלא שבו דור המבול. מה כתוב, וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה וגו', כאשה שנטמאת ומסתרת פניה

(וערוי דף ט"א ע"א)

במעלה

א מבעלה, ובזמנא דאסגיאו חובי בני נשא באתגליא, ארעא י שויתא אנפאה, כנוקבא דלית י לה כסופא מכלא, כדיא * והארץ חנפה תחת י יושביה, ועל דא י וירא כי נשחתה ודאי, מיט בגין כי השחית כל * בשר את דרכו על הארץ.

מו) ר' אלעזר אזל לגביה, דר' יוסי ביר שמעון בן לקוניא חמוי, כיון דחמא ליה, ואתקין י ליה י תופסיתא י דקומרא, במטון י דקולפא, וייתיבו. אי' חמוי, אפשר דשמעת מאנוך, האי דכתיב י עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם.

מו) אי' הא אוקמוה חבריא, בצע אמרתו י דבוע י פורפירא דיליה, אשר צוה מימי קדם, יי' דהא פורפירא פקיד יי' לה, מאינון יומי קדמאי עלאי, וביומא דאתחריב בי מקדשא, בוע יי' לה, בגין דהאי י פורפירא איהי יקרא דיליה, ותיקונא דיליה, ובוע יי' ליה.

מח) סו אי' עשה ה' אשר זמם, וכי מלכא יי' חשיב לאבאשא לבנוי, עד לא ייתון י למחטי יי' א"ל, למלכא דהוה ליה, מאן יקר, ובכל יומא הוה דחיל עליה, דלא יתבר, והוה מסתכל ביה, ותקין בעינוי

דרך אמת

א) עיין בספרים שער ח' ס' י"ג דף מ' ע"א. ב) מרכבים. ג) מכסה. ד) מקלות ענים וכ"ל שהקן נלמוח חושה דהיינו מרכבים אחרים כעלים ומכסה תקן עליהם מלמעלה וישנו סס ביחד לעסוק בחוכה. ה) כאלו לעיל פי' כאלו וכו' בספרים שער מהות והכנה.

מסורת הנהר

א) והארץ חנפה: (ישעיה כ"ד). ב) עשה ה' אשר זמם: (איכה ב'). ז"ח בלק נ"ז טג שו. ג) פורפירא: ח"א מא. סא: רמז: ח"ב רמז: ת"ז חק' כא מח. ז"ח בראשית ז' טג שלג. בלק נ"ה טג שלג נ"ז טג שו. שה"ש ע' טד שו.

חלומי גרסאות א) ג"א מן בעלה. ב) ג"א שויתא. ג) ג"א בה. ד) ג"א מוסיף יושביה כי עכרו תורת חלפו חוק חפרו ברית עולם (חרימ'ק). ה) ג"א ל"ג וירא. ו) ג"א אתקיל. ז) ג"א ל"ג ליה. ח) ג"א סופסוטא וגי'א תופסוטא. ט) ג"א ויתבו. י) ג"א דבצע. יא) ג"א דחאי. יב) ג"א ליה. יג) ג"א לית יד ג"א לה. טו) ג"א מוסיף אי' חמוי. טז) ג"א דחשיב, וגי'א מוסיף חשיב קודם. יז) ג"א למיחטי, וגי'א מוסיף מה תהא עלייחו. יח) ג"א מוסיף אי' ר' אלעזר וגי'א אי' ר' אלעזר מחל.

מאמר

סבעלה, ובשעה שעונות בני אדם מתרכבים לחטא בגלוי, משימה הארץ פניה כנקבה שאין לה בושה משום דבר, כמס"ה והארץ חנפה תחת יושביה, וע"כ וירא, כי נשחתה ודאי, מחו הטעם, משום כי השחית כל בשר דרכו על הארץ.

מאמר עשה ח' אשר זמם.

מו) ר' אלעזר וכו' ר"א הלך אל רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא הותנו. כיון שראה אותו, תקן לו שטיחים של מכסה על מוטות עץ, וישבו. אמר לו הותנו, אפשר ששמעת מאביך זה שכתוב, עשה ח' אשר זמם בצע אמרתו אשר צוה מימי קדם.

מז) א"ל וכו': אמר לו הרי פירשוהו החברים בצע אמרתו, שקרע לבוש היקר שלו. (דפו"י דף ס"א ע"א י" ע"ב)

הסולם

עשה ה' אשר זמם שנקרא פורפירא. אשר צוה מימי קדם, פורפירא זו צוה אותה מאלו ימי קדם העליונים, היינו מהספירות דמרוץ עתיק הנקראות ימי קדם, וביום שנחרב בית המקדש קרע אותה, כאשר פורפירא זו הוא הכבוד שלו ותיקון שלו, דהיינו המלכות הנקראת כבוד ה' והיא תיקונו, כי הוא מתתקן על ידה בתמוחין דהארת החכמה (כנ"ל בראשית א' דף ע"ה ד"ה כמראה) וקרע אותה, דהיינו שנסתלקו ממנה ס"ס ראשונות ולא נשארה בה כי אם חלק העשירית פסגתה.

מח) אי' עשה וכו': הקשה לו עשה ח' אשר זמם, הכי דרכו של המלך לחשוב להרע לבניו עוד קודם שבאים לחטוא. והשיב לו, זה דומה לפלך שחיה לו פלי יקר ובפל יום

ליומין אתא בריה, וארגיזו ליה למלכא, נטל מלכא, ההוא מאן יקר. ו תבר ליה, הה"ד עשה ה' אשר זמם.

מט) ת"ח, מן יומא דאתבני בי מקדשא, חוה קביה מסתכל ביה, וחביב עליה ב סגי, והוה דחיל עלייהו דישראל, ג דיחטון, ויחרב בי מקדשא, וכן בכל ד זמנא דהוה אתי ה לגבי בי מקדשא, הוה ו לביש ההוא פורפירא, לבתר דגרמו חובין, וארגיזו קמי מלכא, ו אתחרב בי מקדשא, ובזע ההיא פורפירא, היינו דכתיב עשה ה' אשר זמם.

נ) בצע אמרתו. ה האי אמרתו, בקדמיתא יתבא בראש אמיר, והא י אתעטרו * עטרא י לרישא, ואילן נאה לפניו, ואיהי מימי קדם ודאי. וכדין עציבו קמיה, כבתי בראי ודאי, והן ב אראלם צעקו חוצה.

נא) ויקרא ה' צבאות ביום ההוא וגו'. היינו בזמנא דאתחרב יא בי מקדשא, אבל בזמנא אחרא, לית חדוה קמי קב"ה, י כזמנא דאתאבידו חייבי עלמא, ואינון דארגיזו קמיה, הה"ד י ובאבוד רשעים רנה. וכן בכל דרא ודרא, דעביד דינא בחייבי עלמא, חדוה י ותושכחתא י קמי קב"ה.

נב) ואי תימא, הא תנינן, דלית חדוה קמי קב"ה, כד איהו עביד

מסורת הזהר

א) עטרא לרישא ואילן נאה לפניו: ח"ג רעט: ג) אראלם צעקו חוצה (ישעיה ל"ג) ח"א קכ. קפכ. רי. ח"ב א: יח. קצו. רמה: ח"ג קט: ח"ו בהקדמה ג. תק' ו. כא. תק' י"א כו: תק' כ"א נתי ז"ח יתרו לו טר שלג תק"ח צ"ב טר שלב. זה טא שמה ג) ויקרא ה' צבאות (ישעיה כ"ב) ח"א רי. ח"ג עה. ד) ובאבוד רשעים רנה (משלי י"א) ח"א קכא: ח"ג רכו: רל: ת"ז תק' ט' כד: תק"ח קי"ז טא שמה טב שא. ק"כ טב שמר. ט"ג ש"א.

חלוסי גרסאות א) נ"א ותביר, ב נ"א סגיא, ג נ"א דלא יחטון, ונ"א דלמא יחטון (אה"ל) ד נ"א יומא (אה"ל) ט נ"א לבי ההוא מקדשא ול"ג לגבי, ונ"א לגביה ול"ג בי מקדשא, ו נ"א לבש, ו נ"א אתחרב, ונ"א כוע ההוא פורפירא ואתחרב בי מקדשא, ה אור הלבנה כתב אספר דלא גרסינן זה מכאן עד הכי ויקרא ה' צבאות וז"ח כתב ששפע שהוא מספר הכהיר ובדפ"י הוא בסוגריים ו נ"א אתעטרו, ונ"א אתערו. י נ"א לראשי, יא נ"א ל"ג בי. יב נ"א מוסיף אלא בזמנא. יג נ"א ותושכחא יד נ"א קמיה דקב"ה טו נ"א ל"ג ואי תימא ער כד.

<p>עשה ה' אשר זמם</p> <p>ועתה כשנחרב בית המקדש קרע אותה, דהיינו שנסתלקה ממנה ט' ספירות ראשונות ונשארה כאור הנפש בלבד.</p> <p>וכרין עציבו וכו': ואו, כשנחרב בהמ"ק, נעשה עצבות לפניו בבתיים החיצוניים כודאי, ולא בפנימיים, כמ"ש והן אראלים צעקו חוצה, דהיינו רק בחיצוניות.</p> <p>נא) ויקרא ה' צבאות וכו': היינו רק בזמן שנחרב ביתהמ"ק, קרא לבכי ומספר, אבל בזמן אחר, אין שמחה לפני הקב"ה, כבזמן שרשעי עולם והמכעיסים אותו נאבדים מהעולם, וז"ש ובאבוד רשעים רנה, וכן בכל דור ודור, בעת שעושה דין ברשעי עולם, שמחה ורנה לפני הקב"ה.</p> <p>ואי תימא וכו': ואם תאמר, הרי למדנו, שאין שמחה לפני הקב"ה כשהוא עושה דין ברשעים</p>	<p>הסולם</p>	<p>מאמר</p> <p>יום היה מפחד עליו שלא ישבר, ותיה מסתכל בו ותיה ישר בעיניו. לימים בא הכן והכעיס את המלך, לקח המלך את כלי היקר ושבר אותו. זה שכתוב עשה ה' אשר זמם.</p> <p>מט) הא חזי וכו': בוא וראה מיום שנבנה בית המקדש, היה הקב"ה מסתכל בו, ותיה חביב עליו מאד, והיה מפחד על ישראל שלא יחטאו ויחרב בית המקדש, וכן בכל מעם שהיה בא לבית המקדש, היה לובש פורפירא חזו, דהיינו שהיה מזווג עם המלכות ואחר שגרמו חטאים והכעיסו את המלך, נחרב בית המקדש וקרע לאותה פורפירא. היינו שכתוב, עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו.</p> <p>נ) האי אמרתו וכו': אמרתו זו, שהיא הגלמות, מתחילה תיתה יושבת בראש אמיר, ומתעטר בה המלך עטרה לראשה, ואילן נאה לפניו, היינו אילן הנשמות מטרם שבאים לעולם. (דפ"י דף ס"א ע"ב)</p>
--	--------------	--

דינא ה' בחייביא. ב' אלא ת"ח, בשעתא דאתעביד דינא : בחייביא, הדון ותושבחן קמיה, על דאתאבידו מעלמא, והני מלי, כד מטא ההוא זמנא, דאוריך לון, ולא ד' תאבן ה' לגביה ו' מחובייהו, אבל אי אתעביד בהו דינא, עד לא מטא זמנייהו, ז' דלא אשתלים ה' חובייהו, כד"א א' כי לא שלם עון האמורי עד הנה, כדין לית חדוה קמיה, ט' ובאיש קמיה על דאתאבידו.

נג) ואי תימא, איהו, עד לא מטו זמנייהו, אמאי עביד בהו דינא. אלא י' אינון י"ג גרמין י"ב בישא לגרמייהו, דהא קב"ה לא עביד בהו דינא, עד לא מטא זמנייהו, אלא, בגין דמשתתפי בהדייהו דישראל, לאבאשא לון, ובג"כ עביד בהו דינא, ואוביד לון מעלמא בלא זמנא, ודא הוא ה' דאבאיש קמיה. י' ובג"כ אעבר מצראי בימא, ואוביד שנאיהו דישראל י"ד בימי יהושפט. טו' וכן כלהו, דהא בגיניהו דישראל, אתאבידו בלא זמנא.

נד) אבל כד אשתלים זמנא דאוריך לון, ולא תבו, כדין חדוה ותושבחתא קמיה על דאתאבידו מעלמא. בר בזמנא דאתחריב בי ט"ו מקדשא, דאע"ג דאשתלים זמנא דלהון, דארגיוזו י"א קמיה, לא הוה חדוה י"ב קמיה, ומההוא זמנא, לא הוה י"ג חדוה לעילא ותתא.

נה) ב' כי כ' לימים עוד שבעה אנכי ממטיר על כל הארץ ארבעים יום

מסורת הזחר

דרך אמר

ה) טלין יחא לפניו לאנד נעסא ידיו קודס נשאלא (א) כי לא שלם עון האמורי (בראשית ט"ו) ח"א קינ: ח"ב טו. ב' כי ל' ימים עוד שבעה: בראשית ז'.

חלופי גרסאות ה' גי' בחייביא (הרמיק) ב' גי' מוסיף לאו הכי אלא (אה"ל) וגי' לאו הכי וליג אלא ת"ח (הרמיק) ג' גי' בחייבין (הרמיק) ד' גי' חייבין. ה' גי' לנבייהו. ו' גי' מחוביהו ז' גי' מוסיף ועד ולא ח' גי' חובא דלהון ט' גי' ובאיש קמיה. י' גי' ל' אינון עד קביה. י"א גי' פ"ג גרמין: י"ב גי' ביש. י"ג גי' דטבע מצראי בימא ודאוביד וליג ובג"כ, וגי' כגון דטבע, וגי' ובגין דא טבע, וגי' ובג"כ אטבע (ד"א) י"ד גי' ביומי, טו' גי' ל' וכן כלהו טז' גי' מוסיף מקדשא דכתיב [וכתיב] ויקרא ח' אלקים וגו'. י"ז גי' מוסיף קמיה ולא תבו, י"ח גי' מוסיף קמיה על חייבי ישראל לעלמין בגין יקרא דאורייהו ואינון בניו דקביה בני בכורי ישראל דקבו אורייהו. י"ט גי' מוסיף חדוה קמיה לעילא ותתא דכתיב ויקרא ח' אלקים וי'. (אה"ל) כ' גי' לימים וגו' כל גי' הארץ וגו'

עשה ה' אשר זמם

הסולם

מאמר

לפני זמנם. ולכן רע לפניו לחאכידם לפני זמנם. ומשום זה הטביע את המצרים בים, והאביד שונאיהם של ישראל בימי יהושפט, וכן כולם, כי בשביל שהריעו לישראל נאכדו לפני זמנם. נד) אבל פ"ד וכו': אבל כשנשלם הזמן שהמתין לחם ולא שבו בתשובה, אז שמחה ורנה לפניו על שנאכדו מהעולם, חוץ בזמן שנחרב בית המקדש, שאע"פ שכבר נשלם זמנם שהכעיסו לפניו, מכל מקום לא היה שמחה לפניו, ומעתה חזא ואילך, אין שמחה למעלה ולמטה.

ברשעים, אלא בא וראה, בשעה שנעשה דין ברשעים שמחה ורנה לפניו על שנאכדו מהעולם, כמה דברים אמורים כשהגיע הזמן שהמתין להם שיעשו תשובה, ולא שבו אליו מחטאם, אבל אם נעשה בהם הדין מטרם שהגיע זמנם, ועוד לא נשלם עונם, כמו שאתה אומר כי לא שלם עון האמורי עד הנה, דהיינו שעוד אפשר שיעשו תשובה, אז אין שמחה לפניו, ורע לפניו על שנאכדו.

נג) ואי תימא וכו': ואם תאמר, אם הוא מטרם שהגיע זמנם, למה עושה בהם דין, אלא הם גרמו רעה לעצמם, כי הקב"ה לא היה עושה בהם דין מטרם שהגיע זמנם, אלא משום שנתחברו לישראל להרע אותם, משום זה עשה בהם דין והאביד אותם מהעולם

מאמר כי לימים עוד שבעה

נה) כי לימים וכו': רי"א, ארבעים יום וארבעים לילה הללו מה ענינם, ופשיב, אלא ארבעים יום הוא להלקות בהם

(דכו"י דף ס"א ע"ב)

וארבעים לילה, וגו'. רבי יהודה אמר, ^א הני ארבעים יום וארבעים לילה, מאי עבדיתיהו, אלא, ארבעים יום לאלקאה חיבי עלמא, וכתיב " ארבעים יכנו לא יוסיף, לקבל ארבע סטרי עלמא, ^ב לכל חד עשרה, בגין דב"נ מארבע סטרי עלמא אתברי, וע"ד ומחיתי את כל היקום, ואצטריך ארבעים לאלקאה גולאתמחי דעלמא.

(נו) רבי יצחק הוה שכיח קמיה דר"ש, א"ל האי ^א קרא ודכתיב ^ב ותשחת הארץ * לפני האלקים, ^ג אי בני נשא חטאן, ארעא ^ד במה. ^ה א"ל, בגין דכתיב כי השחית כל בשר את י דרכו, כמה דאתמר, כגוונא דא, ^ו ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה. ^ז אלא בני נשא חטאן, ואי תימא ארעא ^ח במה, ^ט אלא עקרא דארעא בני נשא אינון, ^י ואינון מחבלין ארעא, ^{יא} והיא אתחבלת, וקרא אוכח דכתיב י וירא אלקים את ^{יב} הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ.

(נז) תיח כל חטאוי דבר נש, ^א כלהו תכלותא דיליה, ^ב תליין י בתשובה, ^ג וחטאה דאושיד זרעא ^ד על ארעא, ^ה ומחבלא ארחה, ואסיק זרעא על ^ו ארעא, ^ז מחביל ליה, ^ח ומחביל ארעא. ^ט כיועליה כתיב י נכתם עונך לפני, וכתיב ביה י כי לא אל חפץ דשע אתה לא יגורך רע, ^{יב} בר בתשובה סגי. וכתיב ^{יג} ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ^{יד} ה' וימיתו ה', והא ^{טו} אתמר.

מסורת הזמר

(א) ארבעים יכנו: (רכיז כ"ה) ח"א קד: קלו: ח"ג רס: ב) ותשחת הארץ: לעיל דף י"א ציון ב' וס"ג. ג) ותטמא הארץ ויקרא י"ח. ד) וירא אלקים את הארץ לעיל דף י"ד ציון א' וס"ג. ה) וחטאה דאושיד זרעא ח"א יט. נד: נה: נו סט. קב: ריט: ח"ב ג: קל: קכ: רטב: ח"ג ז רסו. רמד. ו) נכתם עונך לפני (ירמיה ב') ח"א סג. עג: ח"ב סג: ז) כי לא אל חפץ רשע: (תהלים ה') ח"א כז. נב: נו: סב. קפח. ריט: ח"ב קג. קיז: קצג: ריד: ח"ג צ. קה: קנת. רכה. רפב: ת"ז כהקדמה ט. ח) ויהי ער בכור יהודה: (בראשית ל"ה) ח"א נו. נח: סב. קפז: ריט: ח"ב ק"צ: ריד: ח"ג רס: ת"ז חק' נ"ו צ.

חלוסי גרסאות א) ג"א ליג הני כ ג"א ב"ל. ג) ג"א ולאתמחאה. ד) ג"א בעלמא. ה) ג"א ליג קרא. וגי' דקאמר. ו) ג"א כתיב. ז) אה"ל כתב אי וגו' עד כגוונא דא אדל"ג. ח) ג"א מוסיף במה חטאת. ט) ג"א אמר לה (ד"ן) י) ג"א דרכו על הארץ, יא) ג"א אי בני נשא חטאן ארעא במה. (אה"ל) יכ ג"א מוסיף במה חטאת. יג) ג"א אבל. יד) ג"א ואי אינון מחבלין ארעא אתחבלת (אה"ל) טו ג"א ותא. כז) ג"א הארץ וגו'. יז) וזלה"י וג"א וכלהו סכלותא דיליה תליין וקיימן לאתעברא בתשובה (אה"ל) יט ג"א ותליין. יט) ג"א מוסיף לאתעברא בתשובה. כ) ג"א ליג על ארעא. כל ג"א וחביל. כז) ג"א זרעא. כח) ג"א מחבל וג"א ומחבל. כ"י ג"א ומחבל. כס ג"א עליה. כז) ג"א ליג בר בתשובה סגי. כז) ג"א ה' וגו'. כה) ג"א אוקימנא.

מאמר הסולם כי לימים עוד שבעה

כי חשחית כל בשר את דרכו, כמו שפבר אמרנו (לעיל אות ל"ט) כעין זה ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה. אלא בני אדם הם חוטאים, ואם תאמר, הארץ במה חוטאת, אלא עיקר הארץ הם בני אדם, והם משחיתים הארץ והיא נשחתת. ותפקרא מוכיח שכתוב וירא אלקים וגו'.

(נז) תיח כל וכו': כוא וראה כל החטאים של האדם, וכל החשחתה שלו, תליים בתשובה. ותחטא של תשובך זרע על הארץ. שמשחית

רשעי עולם, וכתוב ארבעים יכנו לא יוסיף כנגד ארבע רוחות העולם. שה"ס חו"ב חו"מ, לכל אחד עשרה, שחם ארבעים, משום שחאדם נברא מארבע רוחות העולם. ועל זה אומה"כ ומחיתי את כל היקום, וצריכים ארבעים. לחלקות ולפחות העולם.

(נו) רבי יצחק וכו': ר"י היה מצוי לפני ר"ש, אמר לו, מקרא זה שכתוב, ותשחת הארץ לפני האלקים. אם בני אדם חוטאים הארץ במה חטאת. א"ל משום שכתוב (דמו"י דף ט"א ע"ב ט) סיכ ע"א)

נח) ^ה א"ל אמאי דאין קב"ה עלמא במיא, ולא באשא, ולא במלה אחרא, א"ל רוא הוא, דהא אינון חבילו ארחייהו, בגין דמיין עלאין ומיין תתאין לא אתחברו ^ג דכר ונוקבא כדקא יאות, ^י מאן אינון ^ז דחבילו ^ס ארחייהו, כגוונא דא מיין דכורין ^י ונוקבי. ^ז ועל דא אתדנו במיא, ^ס במה דאינון ^ט חבו. נט) ומיין הוו רתיחן ^ב ופשטו משכא מנייהו, כמה דחבילו ארחייהו במיין רתיחן, דינא לקבל דינא, הה"ד * נבקעו כל מעיינות תהום ^י רבה, הא מיין תתאין. ^י וארובות השמים נפתחו, ^י דא מיין עלאין. מיין עלאין ^י ותתאין.

ס) רבי חייא ורבי יהודה, הוו אזלי בארחא. ^י ומטו ^{טו} לגבי טורין, ^{טז} דברבון, ^ב ואשכחו ^י ביני טוריא, גרמי בני נשא, דהוו מאינון בני טופנא ופסעו, תלת מאה פסיען, בגרמא חדא. ^י תוהו, אמרו, היינו ^י דאמרן ^כ חברנא, דאינון לא הוו מסתפי מדינא דקב"ה. כמה דכתיב ^כ ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו, מה ^כ עבדו, הוו ^כ סתימין ברגלייהו, מבועי ^כ תהומא, ומיין נפקין רתיחן, ולא יכילו למיקם בהו, עד דהוו גשמיין, ^כ ונפלו בארעא, ^כ ומייתין.

מסורת הזמר

דרך אמת

א) נבקעו כל מעיינות: (כראשית ז') ח"א ק"ו.
 ב) ויאמרו לאל סור ממנו: איוב כא.
 ג) שמאלו בין הכדים הגדולים עלמות אגבי דור המבול שמשטפו לשם והיו כולאים גדול קומחן ע"י ענמות הגדולים שהיו מונחים שם.

חלוסי גרסאות ^א גיא אמרי דאין, ^ב ג"א ליג דכר ונוקבא, ^ג ג"א נ"כ ומאן אלין [אינון] מיין עלאין בינא ומיין תתאין מלכות היא עלאה ח"א תתאה וכד אינון מחבלין [ארחייהו] אסחלק י"ו [ו] דהוא דכר, ואשתאר היא בהיא מיין במיין, ואה"ל כתב כאן שייך הכתיבה הרקה רבסמוך ומאן אנון וגוי, וגי' מה ד גיא חבילו ^ס ג"א ארחייהו, ^ז ג"א ליג ונוקבי, וגי' ומיין נוקבין. ^ז ג"א על. ^ח ג"א כמה. ^ט ג"א חאבו. ^י ג"א ליג רבה. ^{יא} ג"א מוסיף תתאין ומיין הוו רתיחן. ^{יב} ג"א הא מיין עלאין דינא לקבל דינא כמה דאתמר וליג מיין עלאין, ותתאין. ^{יג} ג"א מוסיף ותתאין דינא לקבל דינא. ^{יד} ג"א וסטור. ^{טו} ג"א לגביה. וגי' מוסיף לגבי אינון. ^{טז} ג"א רברבין ^{יז} ג"א בני ית ג"א ותוהו, ^{יח} ג"א דאמרי. ^{יט} ג"א חבירנא. ^כ ג"א עכרי. ^{כא} ג"א סתימין. וגי' סתימן. ^{כב} ג"א מוסיף מי תהומא. ^{כג} ג"א ונפלי. ^{כד} ג"א מתין וגי' ומיתין.

כי לימים עוד שבעה

הסולם

מאמר

כמו זה מים דכירין ונוקבין, כלומר שגוגם כמ"ד ומ"ן העליונים, וגורם שלא יחברו, ועל כן נדונו במים. כמה שהם חטאו.

נט) ומיין הוו וכו': והמים היו רותחים, והשטיטו העור מהם, כמו שהשחיתו דרכם במים רותחים, דין כנגד דין, דהיינו שנפרע מהם מדה כנגד מדה. וי"ש נבקעו כל מעיינות תהום רבה זה מים תחתונים, וארובות השמים נפתחו, זה מים עליונים הרי שלקו ע"י מים עליונים ותחתונים.

ס) רבי חייא וכו': ר"ח ור"י חיו הולכים בדרך, ותגיעו אל הרים הגדולים, ומצאו בין ההרים עצמות בני אדם, שהיו מאותם של בני המבול. ופסעו שלש מאות

שמשחית דרכו ומוציא זרע על הארץ. משחית את עצמו ומשחית הארץ, ועליו כתוב, נכתם עונך לפני, וכתוב בו כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע, דהיינו המוציא זרעו על הארץ שנקרא רע, לא יגור עור עם הקב"ה, כלומר, שלא יקבל תשובתו, חוץ בחשובה רבה. וכתוב ויהי ער ככור יהודה רע בעיני ה' וימיתהו ה', וכבר נתבאר.

נח) א"ל אמאי וכו': אמר לו מסני מה דן הקב"ה את העולם, היינו את דור המבול, במים, ולא באש ולא ברבר אחר. א"ל סוד הוא, כי הם השחיתו דרכם, בזה, שמים עליונים ומים תחתונים לא נתחברו זכר ונקבה כראוי. כי כל מי שמשחית דרכו, הוא משחית

(השו"י רף ס"ב ע"א)

סא) * ויולד נח שלשה בנים וגו'. אמר רבי א' חייא רבי יהודה, תא ואימא לך מלי, דשמענא בהאי, י מתל, לבר נש דאעיל לנוקבא איבא י דמעחא בזמנא חדא, י ונפקי תרין או תלתא י בנין, י חד י מתפרשא מאחרא. י באורחוי, בעובדוי, דא זכאה, ודא חייבא. י ודא בינוני, אוף הכא נמי, י תלת י קטרי דרוחא אזלין, י' ושטאן, ואתכלילן בתלת עלמין. (סב) ת"ת, נשמתא נפקאת, ואעיל בין טורי פרודא, י ואתחבר רוחא בנשמתא, נחית לתתא, אתחבר יי נפש ברוח, יי וכלהו אזלי י ומתחברין דא

מסורת חזהר

א) ויולד נח שלשה בנים: לעיל דף י"א ציון א' וש"נ. ב) תלת קטרי: לעיל ב"א דף ר"כ ציון ב' וש"נ. ג) רוחא נשמתא-נפש: לעיל ב"א דף ר"כ ציון ד' ה' וש"נ.

חלומי גרסאות א' ניא יחורה לרבי חייא. ב' נ"א ל"ג מחל. ג' נ"א דמעריא. וניא איבא דמעריא. וניא דמעריא וניא המעחא. וניא איבא דמעריא. וניא איבא דמעחא. ד נ"א ל"ג ונפקי. וניא ונסקין. ס נ"א מוסיף הדין בנין. ו נ"א וחד. וניא מוסיף כל חד וניא לכל חד וחד. ז נ"א מחמרשאן. ח נ"א בארהוי ט נ"א ל"ג ודא בינוני. י נ"א פטרי יא נ"א וסטאן. יב נ"א רוח ונפש. יג נ"א נחתין. יד נ"א ומתחברין.

ויולד נח שלשה בנים

הסולם

מאמר

נפש, קו ימין הוא נשמה. בבריאה, קו שמאל הוא רוח ביצירה, קו אמצעי הוא נפש בעשיה. כי קו האמצעי הוא למטה מקו שמאל, וז"ש תחת קטרי דרוחא אזלין ושטאן ואתכלילן בני עלמין, כי אחר שיצאו מאצילות ונכללו בג' עולמות ביי"ע נפרדו ונחלקו מחמתם זה מזה, ונעשו על ידיהם ג' בנים, שה"ס נשמה רוח נפש, והם שם חס ויפה, אמנם בחינת הרוח דהיינו קו השמאל, שהוא חס, עוד לא היה נתקן אז כראוי, וע"כ היה חס רשע, ויפת להיותו מכריע בין שם לחס נבחן לבינוני.

פסיעות בתוך עצם אחד, תמחו ואמרו. היינו שאמרו החברים, שהם לא היו יראים מדינו של הקב"ה, כמ"ש, ויאמרו לאל סוד ממנו ודעת דרכיך לא הפצנו. מה עשו, היו סותמים עם רגליהם את מעיינות חתחום אבל חמים יצאו רותחים, ולא יכלו לעמוד בהם, עד שהיו נשמטים ונופלים על הארץ ומתים.

מאמר ויולד נח שלשה בנים

סא) ויולד נח וכו': אר"ח לר"י, בוא ואומר לך דברים ששמעתי בזה. משל לבן אדם שהכניס לנוקביה פרי הבטן בפעם אחת, ויצאו ב' או ג' בנים. שאחד נבדל מחברו, בדרכיו ובמעשיו: אחד הוא צדיק ואחד הוא רשע, ואחד הוא בינוני.

סב) ת"ח נשמתא וכו': בוא וראה. הנשמה יוצאת מיו"ן דאצילות, ונכנסת בין הרי הסירוד, לבי"ע, ונחבר חרוח בהנשמה, ויורדת יותר למטה, נחבר הנפש ברוח, וכולם הולכים ומתחברים זה בזה. פירוש, כי הגם שהמוחין נפרדים לג' מחמת יציאתם לבי"ע דפרודא, מ"מ יש להם עוד חיבור זה בזה, והוא מטעם, כי בעודה בורין דאצילות, יש לה כח"ב תו"מ דכלים ונרנחי דאורות, וכשיוצאת לג' עלמין דפרודא נעשתה לוי"ק: והג' קוין שבח נפרדים זה מזה, וי"ק דקו ימין, הוא נשמה, ובאח בבריאה, וי"ק דקו שמאל הוא רוח ובא ליצירה, וי"ק דקו אמצעי הוא נפש ובא לעשיה, והג' דאורות דכל אחד נשארות בעולם העליון פשוטו, וחבינה ותו"מ דכלים דכל אחד נופלים לחולום שלמטה ממנו, ונמצא כשהנשמה באה בבריאה יורדים בינה ותו"מ דנשמה, ומתלבשים בהרוח שביצירה, שהוא מדרגה התחתונה, ונעשה בזה חיבור בין הרוח להנשמה. וז"ש נשמתא נפקאת ואעיל בין טורי פרודא, דהיינו שבאח

אוף הכא וכו': אף כאן גם כן, ג' קטרי הרוח הולכים ומעופפים ונכללים בשלשה עולמות, שהם בריאה יצירה עשיה, פירוש, כי חוקשה לו מאחר שפירש לעיל באות כ"ז אשר ויולד נח שלשה בנים, ה"ס המוחין הבאים בג' הקוין, הנמשכים בג' הנקודות חולם שורק חייק, בסו"ה ונולדים פתוך בארך, ע"ש בהסולם, א"כ היה צריך להוליד ממוחין חללו רק בן אחד, ולמה הם ג', ולא עוד, אלא שנבדלים כל כך אחד מחברו, אשר שם, היה צדיק, וחם, היה רשע, שכתוב עליו וירא חם אבי כנען את ערות אביו וגו', וז"ש מתל לבר נש וכו', אף כאן, אע"פ כשהיו בנוקבא דאצילות היו שלשתם רק מוח אחד, בסוד ג' קוין שבו, פ"מ כשנולדו ויצאו משם, באו לג' עולמות ביי"ע דפרודא, ונתחלקו שם ג' הקוין, שה"ס ג' קטרי, הרוח, זה מזה, המכוונים נשמה רוח

לבריאה

(דטו"י דף ט"ב ע"א)

עם דא. א"ר יהודה, נפש ורוח כליין דא עם דא, נשמתא שריא בארחוי דב"נ, ויהיא מדורא טמירא דלא אחיידע י אתרהא.
 (ג) ה) * אתא בר נש לאתדכאה, מסייעין ליה בנשמתא קדישא, י ודכאן ליה, ומקדשין ליה, ואקרי קדוש. לא זכה, ולא אתי לאתדכאה, תרין י דרגין פ פתחין, דאינון נפש ורוח ביה, נשמתא קדישא לית ביה. י ולא עוד, אלא י דאי יסתאב מסאבין ליה, וסיועא דלעילא י אעדיו מיניה. מכאן ולהלאה, כל חד לפום ארחיה.

ח תוספתא

(סד) י (ג) קטורי ס רמאי י דקסטורי יא דהווא סטרא (ג) אנן פתיחן עיינין, פתיחן אודנין, (ד) יב קל מן קליא נחית מעילא לתא. מתבר טורין

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) משפטים 57 ע"ג ויקרא כ"ה ע"א. (ב) קשרים חזקים שלוחי הדין של אותו זד ורמל הכ"ח יולא מלמעלה כמנוח להג' ולוחו כרוח הוא קשר ימין וחזק בין שלוחי הדין של זד השמאלי אשר משם השמאלותם להזכיר בני האדם ולא לא יגניחו אף יענישוהו כל אחד ואחד כמעשה ידיו. (ג) זה חתלק דנבי בעל המאמר (ד) קול א' מן הקולות שלמעלה יורד אלין וכו' על אוחס שדוחים נשמתם במעשיהם הרעים.

חלופי גרסאות א ג"א והאי. ב ג"א אחרא. ג"א אתרה. ג"א ורכיזן. ד ג"א ליג דרגין. ה ג"א ליג מחתיך. ו ג"א סיועא דלעילא ודא [ודאי] כפום ארחיה. ז ג"א עיר עד סוף האות. ח ג"א אעדו. ט ג"א מחניחין וכו' תוספתא. י ג"א רמאי. יא ג"א קסטורי. יב ג"א דהווסטרא. יג ג"א דקוסטורא וגי' דקוסטיטא. יד ג"א קלא וליג קל. וגי' מוסיף קל קלא

מאמר

הכולם

ויולד נח שלשה בנים

לבריאה דפרודא, ואתחבר רוחא בנשמתא, כי בינה ותו"מ דנשמה ירדו ונתלבשו ברוח שביצירה, ועי' נתחברו. נחית לתתא דהיינו ליצירה, אתחבר נפש ברוח כי בינה ותו"מ דרוח שביצירה נופלים ומתלבשים בהנפש שבעשיה, ועי' נתחברו. וכלהו אזלין זנתחברין דא עם דא דהיינו כל הג', הנשמה ברוח ורוח בנפש.

אמר ר' יהודה וכו' נפש ורוח כלולים זה בזה, בעת שנולדים בעולם, ואין נפש בלי רוח, אכן הנשמה שוררת בדרכיו של האדם, כלומר, שאינה נולדה ביהר עפ הנפש רוח, אלא שהאדם צריך להמשיך אותה, ע"י שילך בדרך הישר והטוב, והיא בפדור נעלה שלא נודע מקומה. פי הנשמה נולדת בו"ק, שהיא נפש רוח, והגיד גשאים בחנוקבא דאצילות (כנ"ל בדבור תמוך) הנעלמת מרבי כ"ע.

(ג) אהא בר נש וכו': אהא האדם בא לטהר, עוזרים אותו עם נשמה קדושה, ומטהרים אותו ומקדשים אותו ונקרא קדוש. ואם לא זכה ואינו בא לטהר, רק ב' (רס"ו דף ס"ב ע"א)

ומאיר

וטנרין, מאן אינון דחמאן ולא חמאן, אטימין אודנין, סתימין עיינין, לא חמאן ולא שמעין, ב לא ידעין בסכלתנו, חד י דכלילא בתרין בגווייהו, דחיינ י ליה לבר.

סה) אינון י מתדבקן ה ביה ו באינון י תרי. חד ב) אומנא ח דאומנא, לא פ שריא בגווייהו, לא עאלין בין י ספרי קדישין, בל אינון דאומנא דא לא * שריא בגווייהו, לא יא אכתבו * בספרי י דכרנייא, י אתמחון מספרא דחיי, כדא י ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו.

סו) וי לון כד יפקון מהאי עלמא, ווי י לון, מאן יתבע לון, סו כד יתמסרון בידא י דדומה, סו ויתוקדון בנורא דדליק י ולא יפקון מניה, בר בריש ירחי ושבתי, כדא י והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת י בשבתו יבא כל בשר להשחחות לפני אמר ה'. לבתר כרוזא דבסטר צפון אכריו עלייהו ואמר ה ישובו רשעים לשאולה וגו'. כמה י) חבילי טריקין אתכנשו עלייהו, בארבע סטרין אשא מלהטא י בגיבן כ הנם.

מסורת הזוהר

א) ספרי דכרנייא: (ספר הזכרון) ח"א רמג. ח"ב ר. ריו. רמו. ח"ג רסה. ב) ימחו מספרי חיים: (תהלים ס"ט) ח"א סו: סט. קכא. ת"ז חס' ע' קכו. ג) דומה: ע' בהקדמת הזוהר. דף ק"ו ציון ד' וש"נ ה) והיה מדי חדש בחדשו: (ישעיה ס"ו) ח"א מא. קטז. קפא. ח"ב קנו: קנו. ח"ג ע: עז. עט: קמה. קנט: קמב: ה) ישובו רשעים לשאולה: (תהלים ט') ח"א רלו: ח"ב רו.

דרך אמת

ח) אומן על כל האומין מלד שהשמה היא מסתת כסא הכבוד שהיא הכינה סקדחה אומן כמ"ש לעיל כ"כ א' ע"ש, ג) חבורות חבורות המכיס ומעגסים מתאססים עליהם ומלח סריקין לשון הכאה כענין הל"ז בהענין ערק באספולא שפי שהחלף הכהו במלחו. וכן הוא לשון נשיכה כענין חויל דרכן סריקה במס' ע"ז ע"ש והכל ענין אחד.

חלופי גרסאות ח גימא מוסיף לא ידעין ולא משגיחין בשמא בסכלתנו. (אחיל) ב גימא דכללא. ג גימא לה. ד גימא מתדבקין. ס גימא ליג ביה. וגימא בין. ו גימא אינון ז גימא תרין. ח גימא דאומניא. ט גימא שויין. ו גימא שריין. י גימא בסטרי וליג בין. יא גימא אכתיבו. יב גימא דוכרניא. יג גימא יתמחון. יד גימא להון. ו גימא לחיייהון. ז גימא לחייין. טו גימא ליג כר. טז גימא יתוקדון. ח גימא לא. יח גימא בשבתו וגו' יט גימא בגימא כ גימא תנום.

ויולד נח שלשה בנים

הסולם

פאמר

דאומנא לא שריא בנוויירו וכר, האחד, שהוא קו אמצעי, והוא, אומן האומנים, שבו תליים כל המוחין, הוא אינו שורה ביניהם, לכן אינם נכנסים בין הספרים הקדושים, כי כל אלו, שאומן הזה, קו האמצעי, אינו שורה בתוכם אינם נכתבים בספרי הזכרונות, כלומר, שאינם מקבלים המוחין הגדולים דבינה, הנקראים ספר זכרון וספר החיים. וע"כ, נמחים מספר החיים, שאן להם חלק שם. כמו שאתה אומר, ימחו מספר החיים ועם צדיקים אל יכתבו.

ומאיר ממעלה למטה ומשבר כל הקליפות החזקות הנק' הרים וסלעים. אבל ב' קילות העליונים. שהם חו"ב דדעת אינם נמשכים למטה, מאן אינון דחמאן ולא חמאן וכר, מי הם הרואים ואינם רואים, ונעשו אטומי אונים ושתומי עינים, שאינם רואים, אינם שומעים, ואינם יודעים להשכיל את האחד הכלול ביניהם בחשנים, דוחים אותם לחוץ. פירוש, משום שאינם יודעים להשכיל ולהמשיך את האחד הכלול בשנים, שהוא קו האמצעי, ע"כ נעשו אטומי אונים ושתומי עינים, דהיינו שאינם יכולים לקבל המוחין הקדושים של חכמה הנק' עינים ושל בינה הנקראים אונים. ואינם רואים ואינם שומעים. ולכן דוחים אותם לחוץ מהקדושה.

סו) ווי לון וכר: ווי להם כאשר יצאו מעוה"ה, מי ידרוש ויבקש בעדם, כאשר ימסרו בידי המלאך דומה וישרטו באש דולס. ולא יצאו משם, חוץ בר"ח ושבת, כמש"ה, ויהיה מדי חודש וגו'. לאחר השבת וד"ה, כרוז מכריו עליהם מצד צפון, ואומר, ישובו רשעים לשאולה וגו'. וכמה מלאכי חבלה מתאססים ובאים

סח) אינון מתדבקן ביה באינון תרי: הם מתדבקים כאלו השנים, דחיינו נב' הקין יחין ושמאל שהם חכמה ובינה, חד, אומנא (דפווי דף סיב ע"א ע"ב)

סז) תלת זמנין ביומא ב מתפקדן, ולא עוד אלא בזמנא דישראל אתיבו בקול רם * אמן יהא שמיא רבא מברך, קביה אתמלי רחמין, וחייס על כלא, ורמיז כ למלאכא כ דמנא על תרעי כ דגיהנמ, סמריאל שמיא, ותלת מפתחן בידיה, ופתח תלת תרעין דבסטר מדברא, וחמאן נהורא דהאי עלמא. אתא תננא דנורא, וסתים כ אורחין.

סח) כדן תלת ממנן, דתחות ו ידיהו (ב) תלת מגרופין, מנשבן בידיהו, ואתיבו תננא לאתרייהו. ורווחין ז לון (ג) שעתא ופלגות שעתא, ולכתר תייבין

דרך אמת

א) גארמי לעיל וסוף כמן כף סגניסן כה סקלרה. ב) כי וצין שלה קס"ו א' אחד כההה כלער ניהנס טפה ומחלה,

מסורת הזהר

א) אישיר מברך: ח"א לה: ח"ב קה. ח"ג כ. ב) ניהנמ: לעיל ב"א דף ג"ח ציון ג' ושיג.

חלופי גרסאות א) נ"א מחוקק. ב) נ"א פוסיף על פלאכא. ונ"א לפלאכא. ג) נ"א ממנא ד נ"א פתח כ נ"א ארחין ו נ"א יריח ז נ"א לית.

מאמר

ובאים עליהם. כארבע רוחות לוחס האש בני בן הנם. דהיינו להעניש הרשעים. שפגמו בד' בחינות. ח"ב ת"מ.

סז) תלת זמנין ביומא מתפקדן וכו'. ג' פעמים ביום נפקדים, לתקל על עונשם, והיינו בעת ג' זיוגי ז'ון סבנ' התפלות.

כמ"ש להלן. ולא עוד אלא בשעה שישראל אומרים אמן יהא שמיא רבא וכו' בקול רם, נעשה זוג למעלה, והקב"ה מתמלא רחמים, וחוא חס על הכל. ורומז להמלאך הממונה על שערי גיהנם, ששמו סמריאל, וג' מפתחות בידי, ופותח ג' שערים שבצד המדבר, והם רואים האור של עוה"ז. ובא עשן של אש וסותם דרכי האור.

פירוש. כי נתבאר לעיל (בראשית ב' דף סל"ו ד"ה ויטול רשו) שנטילת רשות ופיוסא נוהג בכל זווג ז'ון שפירושא שז"א ממשיך בתחילת הזווג מהארת הקו שמאל, בסוד שמאלו תחת לראשי, ואח"כ מזדווג עמה בשליטת הימין. עש"ה. ונמצא שבשליטת קו שמאל, הוא רומז להמלאך סמריאל הממונה של גיהנם, שחוא הענף של קו שמאל, שיפתח ג' שערים שבצד המדבר: ג' שערים היינו ג' הקוין שבהזווג. שבצד המדבר. היינו שליטת צד השמאל, שפמנו כחות המדבר, ואז נמשך הארת השמאל מפעלה למטה עד לעוה"ז וז"ש וחמאן נהורא דהאי עלמא, הרי כי תלת זמנין ביומא מתפקדן, דהיינו בג' זיוגי ז'ון, הנעשים בכח ג' התפלות, כי הארת השמאל שבתחילת כל זווג, מגיע אל הרשעים שבגיהנם. כמבואר והמסכה זו אינו נעשה רק ברגע תחילת הזווג דז'ון, כדי לפייס הנוקבא, כמ"ש שם. ותכף אתא תננא דנורא וסתים

(דפ"ר דף ס"ב ע"ב)

הכולם

ויולד נח שלשה בנים

אורחין, כי נסתמו דרכי האור ונעשה חשך. כמ"ש שם.

סח) כדן תלת ממנן וכו'. אז ג' פמונים שתחת ידם נמצא ג' מגריפות, הם מנשבים בידיהם ומחזירים העשן למקומו.

פירוש. אחר שכבר פייס הנוקבא בהארת השמאל, והנוקבא אינה יכולת לעמוד בו, כמ"ש שם, כי אתא תננא דנורא וסתים ארחין, עושה זווג בשליטת הימין, וממשיך לה הארה מושלמת, ונמצא שזווג הימין הזה נמשכים ובאים תלת ממנן, שנמשכים מג' קוין של הזווג, וג' מגרופין, היינו ג' כחות הימין המנקים את צנורות השפע מן הדינים, כמו עם מגרופות, והם ממשיכים חסדים, שבזה נבחן אשר מנשבן בידיהו ואתיבו תננא לאתרייהו

דהיינו שפחזירים הדינים המכונים עשן ואש, אל מקומם, שהוא תגיהנמ, ובינתים, דהיינו מעת שהאירו ג' הקוין בשליטת השמאל, ומטרם שבא עשן האש וסתם הדרכים, נבחן ורווחין לון שעתא ופלגות שעתא, והיה להם הרוחה, שעה וחצי שעה, פירוש, כי ג' קוין של המוחין שהם חכמה בינה רעת, נקראים שלש שעות, וקו הדעת נחלק לשנים, שהם חסד וגבורה, ולפי זה נמצא שבעת שהאיר השמאל, האירה הבינה שהיא שעתא, והגבורה, שהוא פלגות שעתא מן הדעת, אבל משעתא ופלגות שעתא שלצד ימין, שהם: חכמה, וחסד שבדעת, לא האיר אז כלום. הרי שהשיגו הרוחה לחנות בינתים, רק משעה וחצי שעה בלבד, ולכתר תייבין לאשייהו, ואחר שחזר הימין לתאיר בהזווג חוזרים לאש שלהם

דהיינו

לאשייתו. וכן ה' תלת זמנין ביומא, ובכל י' זמנין דאמרי ישראל אמן יהא שמיה רבא מברך וכו' י' אינון רווחין לון. זכאין אינון צדיקיא דאורחיהון י' מנהרא בההוא עלמא, לכל סטרין כד"א * ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. (ע"כ לשון התוספתא).

סט) ה' ר' אבא ה' אמר בגיהנם, אית מדורין על מדורין, תניינין י' תליתאין י' עד שבע, והא אוקמוה חבריא. וזכאין אינון צדיקיא, דאינון ה' מסתמין מחובי חייביא, ה' ולא אזלי בארחיהו, ולא מסתאבי בהו, וכל מאן דאסתאב, כד אזיל לההוא י' עלמא, נחית לגיהנם, ה' ונחית עד מדורא י' תתאה. (ע) ותרין מדורין אינון, דסמיכין דא עם דא. שאול ואבדון. מאן דנחית לשאול דיינין ליה תמן, ומקבל ענשיה. וסליקו ליה י' למדורא אחרא עלאה, י' וכן דרגא בתר ה' דרגא, עד דאנון סלקין ליה. אבל מאן דנחית לאבדון, לא סלקין ליה לעלמין, ובג"כ אקרי אבדון דהא אביד הוא מכלא. (א) ת"ח, נח ה' זכאה, הוה אתרי בבני דריה, ולא הוה ה' שמעי י' ליה, עד דקב"ה אייתי י' עליהו דינא דגיהנם. מאי י' דינא דגיהנם, אשא ותלגא, מייא ואשא, דא צנינאודא רתיחא. וכלהו בדינא דגיהנם אתדנו, ואתאבידו מעלמא.

עב) ולבתר, אתקיים עלמא כדקא חזי ליה, ועאל נח בתיבה, ואעיל י' בה

דרך אמר

ה) ילקום יעטיה סי' כ"ז,

מסורת הזהר

א) ואורח צדיקים כאור נוגה: ה' לעיל ב"א דף רנב ציון א' וש"ג. ג) דינא דגיהנם אשא ותלגא: ח"א סח: רלח:

חלוסי גרסאות ה' גיא בתלת. כ גיא זכאה. ג גיא ל"ג אינון רווחין לון. ד גיא מנהרן. ה גיא אומר (אה"ל) ומוסיף הוא לשון הזהר, ו גיא ותליתאין. ז גיא ליג ער שבע. ח גיא מסתמין. ט גיא ליג ולא עד ת"ח נח. ו גיא ליג עד ותרין מדורין. י גיא מוסיף עלמא ולא אתרכי עד לא יסתלק מהאי עלמא (הרמ ק). יא גיא ונחתין ליה. יב גיא תחאי. יג גיא ליג למדורא אחרא עלאה. יד גיא ליג וכן דרגא בתר דרגא. טו גיא מוסיף דרגא, מקבל כל ענשיה אבל סלקין [מסלקין] ליה. טז גיא ליג זכאה. יז גיא שמעין יח גיא ליג ליה. יט גיא עליהון. כ גיא ביה

מאמר

הסולם

דינא דגיהנם

ע) ותרין מדורין וכו', ושני מדורים הם הסמוכים זה לזה, הנקראים שאול ואבדון. מי שיורד לשאול דנים אותו שם. ומסבל ענשו, ואח"כ, מעלים אותו למדור אחר העליון מזה, וכן עולה מדרגה אחר מדרגה, עד שמעלים אותו משם. אבל מי שיורד לאבדון, אינם מעלים אותו משם לעולם. ומשום זה נקרא אבדון. כי הוא אבוד שם לגמרי.

א) ת"ח נח וכו': : בוא וראה, נח הצדיק היה מתרה בבני דורו, ולא היו שומעים לו. עד שתביא הקב"ה עליהם דינו של גיהנם. מהו דינו של גיהנם. הוא אש ושלג, מים ואש. זה קר וזה רותח. וכולם נידונו בדינו של גיהנם ונאבדו מן העולם.

עב) ולבתר אתקיים וכו'. ואחר כן, נתסיים העולם כראוי לו, ונכנס נח

בהתבה

דהיינו לאש הגיהנם. ואינם יכולים להנות מחכמה וחסד שבדעת המאיר בעת הזווג הזה וכן תלת זמני וכו' וכן ג' פעמים ביום ובכל פעם שישראל אומרים אמן יהא שמיה רבא וכו', הם משיגים הרוחה. דהיינו בתחלת כל זווג, כנ"ל, אשריהם הצדיקים אשר דרכיהם מאירים בעולם הבא לכל הצדדים, כמו שאתה אומר, ואורח צדיקים וגו'. ע"כ לשון התוספתא.

מאמר דינא דגיהנם

סט) רבי אבא וכו': : רא"א, בגיהנם, יש מדורים על מדורים, שניים שלישיים עד שבע, ותחברים בארו אותם. (ח"ב רס"ג). ואשריהם הצדיקים, המשמרים את עצמם מחטאי הרשעים ואינם חולכים בדרכיהם ואינם נטמאים בהם. וכל מי שנטמא, נשנפטר והלך לעולם האמת הוא יורד לגיהנם, ויורד עד המדור התחתון.

(רס"ז דף ס"ב ע"ב)

כל זינא ה זינא י דעלמא. ודאי נח * עץ עושה פרי י חות, ונפקו מן תיבה כל זייני עלמא, ד כגוונא דלעילא.

(עג) ת"ח, כד ה) האי * עץ עושה פרי אתחבר בעץ פרי, כל אינון זייני דלעילא, חיוון רברבן וזעירן, וכמה זיינין, ה וכל חד לזיניה, כד"א י חיות קטנות עם גדולות. כגוונא דא נח בתיבה, וכלהו נפקו מן תיבותא, ואחקיים עלמא כגיינא דלעילא. ובגיני כך נח איש האדמה אקרי. י נח איש צדיק אקרי, והא אוקמוה.

(עד) רבי חייא אמר, תלת מאה שנין, עד לא אתי טופנא, הוה נח י אתרי בהו, על עובדיהון, ולא הוו שמעין ליה, עד דקב"ה אשלים ה זמנא דאוריך לון, ואתאבידו מעלמא. י ת"ח, מה כתיב לעילא י ויהי כי החל י האדם לרוב על פני האדמה, ובנות יולדו להם, והוו אזלין ערטילאין לעיניהון דכלא, מה כתיב י ויראו בני י האלקים את בנות האדם וגו', ודא י הוה יסודא ועקרא למיגד י בחוביהון, עד דגרים לון לאשתצאה מעלמא. י ובגין כך יו אתמשכאן בתר יצר הרע, ובגזעוי, יו ושרשוי, ודחו מהימנותא קדישא מבינייהו, י ואסתאבו, כמה דאתמר. יו בגין כך קץ כל בשר בא לפני לאלפא קטיגוריא עליהו.

דרך אמת

מסורת הזחר

ה) עשה פרי הזכר עץ סבי הנקבה ועי' כהקדמה ה) א) עץ עושה פרי: (בראשית א') לעיל ב"א דף א) וימי ל"ח א' תמוס קס"ו כי ולעיל ל"ג א'. סב ציון א' וש"נ. ב) חיות קטנות עם גדולות: (תהלים ק"ד) לעיל בראשית ב' דף ש"ג ציון ד' וש"נ. ג) ויהי כי החל האדם (בראשית י') ח"ב קטט. ד) ויראו בני האלקים: לעיל ב"א דף קנ"ט ציון ב' וש"נ.

חלופי גרסאות ה) ג"א מוסיף וזינא מכריין. כ ג"א מעלמא. ג ג"א הוא. ד ג"א מוסיף ועבירו [ועבדו] חולדות. ט ג"א כל. ו ג"א ל"ג נח. ז ג"א אתי בתרייהו. ח ג"א זמנא. ט אה"ל כתב תחורר לאחור ב' עלים באמצעי הדף ותמצא ותשתת הארץ כאן הוא מקומו עכ"ל גליון. י ג"א האדם וגו' יא ג"א האלקים וגו'. יב ג"א הוא יג ג"א חוביהון. יד ג"א דאתמשכו בתר יצר הרע ול"ג ובג"כ. ונ"א ובגין דאתמשכון. סו ג"א אתמשכון סז ג"א וכשרשוי. יז ג"א ואתאבידו. ונ"א ואתעברו. יח ג"א ל"ג בגין כך עד סוף האות ואה"ל כתב כאן חסר ומביא מה שכתוב בתשטות שבסוף ספר הזחר רמז"י סימן י' שוהו מה שחס', ער ר' יהודה פתח הדיעני.

מאמר

חסולם

דינא דגיהנם

בהתבת, וחביא לתוכה כל מין ומין מבריות העולם. ודאי הוא, שנח היה עץ עושה פרי, דהיינו יסוד צדיק הנקרא כך, ויצאו כל המינים שבעולם מן התיבה, כמו למעלה. דהיינו כמו ביסוד ומלכות שלמעלה. כמ"ש לפנינו.

(עג) ת"ח כד וכו': בוא וראה, כאשר, עץ עושה פרי הזה, שהוא יסוד רז"א, נתחבר בעץ פרי. שהיא מלכות. יוצאים ממנה, כל אלו תמינים של מעלה, חיות גדולות וקטנות, וכמה מינים, וכל אחד למינו. כמ"ש, חיות קטנות עם גדולות. כעין זה היה נח בהתבת, וכולם יצאו מן התבה, כלומר שכולם קבלו תיקונים מצד היותם בהתבה. כמו התולדות שלמעלה המקבלים תיקונים מהמלכות. ונתקיים העולם כעין שנתקיים למעלה. ומשום זה נקרא נח איש האדמה, דהיינו

(עד) רבי חייא וכו': רח"א שלש מאות שנה עד שלא בא המבול, היה נח מותר בהם על מעשיהם, ולא היו שומעים לו. עד שנשלם הזמן שהקב"ה המתין להם, דהיינו כמ"ש, והיו ימיו מאה ועשרים שנה, ונאבדו מעולם.

ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה, מה כתוב למעלה, דהיינו בפרשה הקודמת, ויהי כי החל האדם וגו', והיו תולכים ערוסים לעיני כל, מה כתוב, ויראו בני האלתיים את בנות האדם, וגו', וזה היה להם יסוד ועיקר. שגרם להם, להמשיך בחטאיהם, עד שגרם להם להשמד מהעולם, וששום זה, נמשכו אחר יצר הרע.

דינא דגיהנם

(דטו"י דף ס"ב ע"ב)

עה) ויאמר אלקים אל נח קץ כל בשר בא לפני. (ב) ה' יהודה פתח ה' הודיעני ה' קצי ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל אני. אמר דוד קמי קביה תרין קצין י אינון, חד לימינא וחד לשמאלא, י ואינון תרין י אורחין למהך בהו בני ה' נשא. למהו ו עלמא. קץ לימינא, דכתיב י לקץ הימין, וקץ לשמאלא, דכתיב י קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר י אבן אוסל וצלמות. ה מאי ולכל תכלית הוא חוקר, ה מאן הוא חוקר, אלא ההוא קץ לשמאלא י דמחשיך אפיהון דברייתא.

עו) * קץ לימינא, כדקאמרן, דכתיב לקץ הימין. אל קביה לדניאל, ה ואתה לך לקץ י ותנוח. י אל מנוחה בהאי עלמא, או בההוא עלמא, אל בההוא עלמא, כדא ינוחו על משכבותם. אל בזמנא י דיקומון מעפרא, י איקום בינייהו, ה או לאו, אל ותעמוד, אל הא ידענא די יקומון כתות כתות, מנהון דזכאי קשוט, ומנהון דחייבי עלמא, ולא ידענא עם מאן מנהון

מסורת תוחר

דרך אמת

(א) ויאמר-קץ כל בשר: לעיל ב"א דף ש"ל ציון ד' וש"נ. (ב) הודיעני ה' קצי: (תהלים ל"ט) ח"א סג. סה: רלב: ח"ב לד. קפא: ג) לקץ הימין: (דניאל י"ב) ח"א נד. סג. רי: ח"ב לג. לד. קלד. קפא: ח"ג קמב: רצו: תק"ח צ"ה סב שג. צ"ח סד שמד. ד) קץ שם לחשך: (איוב כ"ח) ח"א קצנ. רי: ח"ב לג: קסד. ת"ו חק' ס"ט קיג: ז"ח שה"ש ס"ט טג שז. ה) ואתה לך לקץ: לעיל ציון ג' וש"נ.

חלופי גרסאות א ברופי כתוב חסר. וניא מוסיף אהרנא למלכו קדמא קץ כל בשר בא לפני, בא לפני ודאי בגין דאינון גרמו. כ ניא שוית על עלמא וליג אינון. נ נ"א לקביל [לקבל] דא וליג ואינון ד ניא מוסיף אורחין איתא. ה ניא מוסיף נשא. בהאי עלמא בנין למוכי. ו ניא מוסיף עלמא, דא לימינא ודא לשמאלא חיה. ז נ"א ארץ חשך וצלמות [והוא באיוב י'] ה נ"א מאי ולכל תכלית [הוא חוקר] בזמנא דרינא [והוא] שריא על עלמא לשיצאה אבן אוסל וצלמות [ארץ חשך וצלמות] קץ [שם לחשך] דא מלאך המות דא נחש קץ כל בשר [שם נחש] [קץ שם לחשך] והא מסטרא [דהתוכא] [דהתיכא] דהבא קאתי [אתי] [קא אתי] [ולכל תכלית הוא חוקר מאן הוא דאיהו חוקר] ולכל תכלית [הוא] [בזמנא דדינא שריא [בעלמא] על עלמא [לשיצאה] [הוא חוקר] למהוי קטיגוריא [ועלמא] לעלמא לאחשכא [לאשחרא] אפיהון דברייתא וכו' ט נ"א ליג מאן הוא חוקר. י ניא דמחשיך אנפיהון. יא ניא מוסיף ותנוח ותעמוד וניא ותעמוד לגורלך לקץ הימין ובר"א כתב מן ותנוח עד הימין פטויין. יב נ"א אל לאן אתר דהא לא ידענא מה יהא עלי בההוא עלמא אל ותנוח. וניא אל למנוחה דתאי עלמא או למנוחה דההוא עלמא אל מנוחה דההוא עלמא פריא ינוחו. (הרמיק) יג נ"א דיוקמן. יד ניא מוסיף אי איקום. טו ניא אי.

קץ כל בשר

הסולם

מאמר

בגופו ושרשיו ודחו אמונה קדושה מביניהם ונטמאו. כמו שאמרנו. ומשום זה. קץ כל בשר בא לפני. ללמד שטנה עליהם.

מאמר קץ כל בשר

עה) ויאמר אלקים וגו': רבי יהודה פתח, הודיעני ה' קצי וגו': אמר דוד לפני הקב"ה, שני קצים הם, אחד לימין ואחד לשמאל, והם שני דרכים לבני אדם ללכת בהם לעולם האמת.

קץ לימינא וכו': יש קץ לימין. כי כתוב לקץ הימין, ויש קץ לשמאל, כי כתוב קץ שם לחשך וגו' אבן אוסל וצלמות. מהו ולכל תכלית הוא חוקר, מי הוא החוקר, אלא התוא קץ שהוא לשמאל, הוא החוקר, שהוא (דפוי דף ט"ב ע"ב ט) ס"ג ע"א)

כתות

איִקוּם, אִיִּל בִּלְגוֹרֶלֶךְ. אָמַר לֵיהּ, חָא אַמְרַת וְאַתָּה לֵךְ לִקְּץ, אִית קֶץ לִימִינָא, וְאִית קֶץ לְשִׁמְאַלָא, וְלֹא יִדְעָנָא לָאן קֶץ, לִקְּץ חִימִין, אוּ לִקְּץ הַיָּמִים, אִיִּל לִקְּץ הַיָּמִין.

עז) אוֹף חֵכָא דוֹד, אִיִּל לִקְּבִיָּה * חוֹדִיעֵנִי הִי קְצִי, מַה אִיהוּ חוֹלֵק עֲדָבִי, וְלֹא נַח דַּעְתִּיהּ, עַד דַּאֲתַבְּשַׁר דִּיהוּי לִימִינָא, דְּכַתִּיב בִּשְׁב לִימִינִי. תִּיַח אוּף קְבִיָּה אִיִּל לִנַח, קֶץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לִפְנֵי, מֵאן אִיהוּ, דָּא קֶץ, דַּאחְשָׁךְ אִפִּייהוּ דְּבִרְיִיתָא, דִּאִיהוּ קֶץ כָּל בֶּשֶׂר.

עח) בָּא לִפְנֵי, מֵכָאן אוֹלִיפְנָא, חִיבִי עֲלֵמָא, מִקְדִּימִין לֵיהּ, בִּשְׁמִשְׁכָּן לֵיהּ עֲלִייתוֹ, לְאַחְשָׁכָא לִוָן, דְּכִיוִן דִּיהִבִי לֵיהּ רִשׁוּתָא, נְטִיל נְשִׁמְתָא, וְלֹא נְטִיל עַד דִּיהִבִי לֵיהּ רִשׁוּתָא, וְעַל דָּא בָּא לִפְנֵי, לְמִיטְלָא גִ רִשׁוּ, לְאַחְשָׁכָא דִּ אִפִּייהוּ דְּבִנֵי עֲלֵמָא, וּבְגִינֵי כֶךְ, וְחֲנִנֵי מִשְׁחִיתֵם אֶת הָאָרֶץ. וְעַל דָּא, עֲשֵׂה לֶךְ תִּיבַת עֲצִי גּוֹפֵר, בְּגִין לְאַשְׁתּוּבָא, וְלֹא יִכִּיל לְשַׁלְטָאָה עֲלֶיךָ.

עט) תִּיַח תְּנִינָן, וּבּוֹמְנָא דְּמוֹתָא אִית בְּמַתָּא אוּ בְעֲלֵמָא, בִּלְא יִתְחַזִּי בַר נֶשׁ בְּשׁוּקָא, בְּגִין דִּאִית לֵיהּ רִשׁוּ לְמַחְבְּלָא לְחַבְלָא כְּלָא. בְּגִינֵי כֶךְ אִיִּל קְבִיָּה, בְּעִי לֶךְ, לְאַסְתְּמֵרָא, וְלֹא תְחַזִּי גְרַמְךָ, סְ קָמִי דְּמַחְבְּלָא דְּלֹא יִשְׁלוּט עֲלֶיךָ. פ) וְאִי תִימָא מֵאן יַחִיב 'הֵכָא יֵל מַחְבְּלָא, בִּי דֵהָא מִיָּין הוּוּ וְאַתְּגַבְּרוּ.

מסורת הזהר

א) חוֹדִיעֵנִי הִי קְצִי : לְעִיל דִּף כִּיחַ צִיּוֹן בִּי וְשׁוֹנֵי, ב) שְׁב לִימִינִי : (תְּהִלִּים ק"י) ח"א ג' : פז. רמב ח"ב קסב : ח"ג המב : רמב : ז"ח חקת נ"ב סג שמא. גז לא יתחזי בר נש בשוקא - דאית ליה ר'שן : ח"א פח : קב. קז : רד : ח"ב לו. קצו. רסד : ח"ג לת. נד.

חלופי גרסאות א ג'א מוסיף [לגורל] דאינון צדיקא כוונתך. ב ג'א ומשכין. ג ג'א רשות. ד ג'א אנפיהו ז ג'א מוסיף דאתיחב רשו למלאך המות לחבלא ועל דאתיחב ליה רשו עשה לך. (אה"ל) ו-יא מוסיף וע"ר דאתיחב ליה רשות. ו-יא ועל דאתיחב ליה רשו. ו ג'א בּוֹמְנָא דִּאִתִּיחַב רִשׁוּ לְמַלְאָךְ הַמּוֹת הַחֲבֵלָא. זְמוּתָא אִית בְּמַתָּא, וְג'א בּוֹמְנָא דְּמוֹתָא אִית בְּמַתָּא דִּאִתִּיחַב רִשׁוּ לְמַיָּה וְלִיג אוּ בְעֲלֵמָא (אה"ל ז) ג'א לְאַסְתְּמֵרָא. ו-יא מוסיף : לְאַסְתְּמֵרָא בְּחִיבּוּתָא ז ג'א קְמִיָּה. ט ג'א וְאִיתִישָׁא. י ג'א מוסיף חֵכָא כְּבוֹמְנָא. יא ג'א מוסיף מַחְבְּלָא וּמְלַאךְ הַמּוֹת, יב ג'א דָּתָא מִיָּא וְאַתְּגַבְּרוּ (אה"ל).

מאמר הסולם קץ כל בשר

קְדִימִים אוֹתוֹ וּמוֹשְׁכִים אוֹתוֹ עֲלִיהֶם לְהַחֲשִׁיךְ לָהֶם. כִּיּוֹן שְׁנוֹתָנִים לוֹ רִשׁוּתִי, הוּא גּוֹסֵל הַנְּשִׁמָּה, וְאִינוּ נּוֹסֵל הַנְּשִׁמָּה עַד שְׁנוֹתָנִים לוֹ רִשׁוּתִי, וְעַיִכ אֹהֵ"כ בָּא לִפְנֵי, שְׂכָא לִפְנֵי לְקַבְּלָא רִשׁוּתִי לְהַחֲשִׁיךְ פְּנִיהֶם שֶׁל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן וְחֲנִנֵי מִשְׁחִיתֵם אֶת הָאָרֶץ. הֵייוֹ שְׁנַתִּי לוֹ רִשׁוּתִי וְעַיִכ עֲשֵׂה לֶךְ תִּיבַת עֲצִי גּוֹפֵר. כְּדִי שְׁתַּנְּצַל וְלֹא יוּכַל לְשַׁלוּט עֲלֶיךָ. עט) תִּיַח תְּנִינָן וְכוּ' : בּוֹא וּרְאֵה לְמַדְנוּ בְּשַׁעַת שִׁישׁ מְגַפָּה בְּעִיר אוּ בְעוֹלָם, לֹא יִתְרָאֵה הָאָדָם כְּשׁוּק. מְשׁוּם שִׁישׁ לוֹ רִשׁוּת לְהַמְשִׁיחַ לְהַשְׁחִית הַכָּל, מְשׁוּם זֶה אָמַר לוֹ הַקְּבִיָּה, אַתָּה צָרִיךְ לְהַשְׁמֵר, וְלֹא תִרְאֵה עֲצִמְךָ לִפְנֵי הַמְּשַׁחִית שֶׁלֹּא יִמְשׁוֹל עֲלֶיךָ. פ) וְאִי תִימָא וְכוּ' : וְאִם תְּאִמְרֵי מִי נַחַן כָּאן מִשְׁחִיתִי, הִרִי רַק מִיָּם תִּיּוּ וְנַתְּגַבְּרוּ, וְנַעֲשׂוּ

כַּחַת כַּחַת, מַחֵם צְדִיקִי אִמְתּוּ וְמַחֵם רִשְׁעֵי עוֹלָם וְאִינוּ יוֹדֵעַ עִם מִי מַחֵם אִקּוּם. אִיִּל לְגוֹרֶלֶךְ. הֵייוֹ עִם הַצְּדִיקִים, אִיִּל וְהִרִי אִמְרַת וְאַתָּה לֶךְ לִקְּץ, הִרִי יֵשׁ קֶץ לִימִין וְיֵשׁ קֶץ לְשִׁמְאַל, וְאִינוּ יוֹדֵעַ לֵאמֹר קֶץ, לִקְּץ חִימִין אוּ לִקְּץ הַשְּׁמַאֵל. אָמַר לוֹ לִקְּץ חִימִין. עז) אָוֶף הִבִּי דוֹד וְכוּ' : אָוֶף דוֹד כֵּן, אָמַר לוֹ לְהַקְּבִיָּה. חוֹדִיעֵנִי הִי קְצִי, מַהוּ חֵלֶק גּוֹרֵלִי, וְלֹא נַח דַּעְתּוֹ עַד שְׁתַּבְּשַׁר שִׁיחִיהּ לִימִין, שְׁכַתּוֹב, שְׁב לִימִינִי. זח"ח אָוֶף וְכוּ' : כּוֹא וּרְאֵה, אָוֶף לִנַח אָמַר הַקְּבִיָּה, קֶץ כָּל בֶּשֶׂר בָּא לִפְנֵי, מִי הוּא אִם קֶץ הַיָּמִין אוּ קֶץ הַשְּׁמַאֵל, וְאוֹמֵר, זֶהוּ הַקְּץ, שְׁחַחֲשִׁיךְ פְּנִיהֶם שֶׁל הַבְּרִיּוֹת, לְחִיתוֹתוֹ קֶץ כָּל בֶּשֶׂר, דֵּהֵייוֹ קֶץ הַשְּׁמַאֵל שֶׁהוּא מְלַאךְ הַמּוֹת. עח) בָּא לִפְנֵי, מֵכָאן לְמַדְנוּ, שְׂרַשְׁעֵי גּוֹלָם (רְשִׁי דִף ס"ג ע"א)

ת"ח, לית לך דינא בעלמא, או כד אתמחי, או כד אתמסר עלמא בדינא, דלא אשתכח ההוא מחבלא, דאזיל בגו אינון דינין דאתעבידו בעלמא. אוף י הכי הכא, טופנא הוה, * ומחבלא אניל י בגו טופנא, ואיהו ד אקרי ס הכי ודאתכליל בשמא דא. ועל דא, אמר קב"ה לנח, לטמרא גרמיה, ולא יתחזי בעלמא.

פא) ואי תימא, י האי תיבותא י אתחזי בגו האי עלמא, ומחבלא י אזיל בגוויה. י כל זמנא דלא יא יתחזי אפי דב"נ קמי מחבלא, לא יכיל לשלטאה עליה. מנלן ממצרים, דכתיב י ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר, מאי טעמא. בגין י דאיהו אשתכח, ויכיל י הוא לחבלא, ולא אצטריך לאתחזאה קמיה. בגין כך הוה גניז נח, וכל אינון דעמיה בתיבותא, ומחבלא לא יכיל לשלטאה עליהו.

פב) רבי חייא ורבי יוסי, הוו אזלי בארחא, י אערע ב) סו בהני טורי ט"דקרדו, חמו י רשימין בקיעין י בארחא, דהוו ימן יומי י דטופנא, א"ל רבי חייא לר' יוסי, הני בקיעין דהוו כ"א מיומוי דטופנא, כ" וקב"ה כ" שביק לון לדרי דרין, בגין דלא כ" יתמחי חוביהון דרשיעיא קמיה.

פג) דכך ארחוי דקב"ה, לזכאין כ" דעבדין רעותיה, בעי דיזכרון להו לעילא ותתא ולא יתנשי דוכרניהון לדרי דרין לטב. כגוונא דא לרשיעיא דלא עבדין רעותיה, כ" בגין דלא יתנשי חוביהו, ולאדכרא עונשיהו ודוכרניהון לכיש לדרי דרין, כ" היינו דכתיב י נכתם עונך לפני וגו'.

מסורת הזהר

דרך אמר

א) מחבלא אזיל בו טופנא: ח"ב רכו. ג) ואתם לא תצאו (שמות י"ב) ח"א קב. קו: ח"ב לו. ג) נכתם עונך לפני: (ירמיה ב') לעיל דף כ' ציון ו' וש"ג.

ב) נאמן הכי משך שהם גבוהים וחזקים (יזכר נכון הכי לררע)

חלושי גרסאות א) נ"א אתמחי עלמא בדינא. ול"ג או כד אתמסר. ב) נ"א ל"ג הכי. ג) נ"א גו. ד) נ"א אתקרי. ה) נ"א מוסיף הכי בשמא דא. ו) נ"א דאתכליל. ונ"א ל"ג דאתכליל בשמא דא. ז) נ"א הא. ונ"א חכא. ח) נ"א אזיל בגו עלמא (אה"ל) ט) נ"א אזיל בגיניה נ"א אזיל בגורה (ר"א) י) נ"א מוסיף אלא כל. יא) נ"א אתחזי. יב) נ"א דאחוא יג) נ"א ל"ג הוא. ונ"א תוה. יד) נ"א אערעו. טו) נ"א באינון. טז) נ"א קרדו. יז) נ"א רשיעין. יח) נ"א בארעא (אה"ל). יט) נ"א איומי. כ) נ"א טופנא. כא) נ"א מן יומי. כב) נ"א קב"ה. כג) נ"א קיים לון מן יומא דטופנא. כד) נ"א אתמחי. כה) נ"א מוסיף דעבדין קשוט רעותיה. כו) נ"א יתנשיה. כז) נ"א בעי. כח) נ"א דלא יתנשי דוכרניהון. (אה"ל) כח) נ"א ל"ג היינו.

קץ כל בשר

הסולם

מאמר

ממצרים, שכתוב, ואתם לא תצאו איש וגו' זהו הטעם, משום שהמשהית נמצא בחוק, והוא יכול להשחית ולא צריכים להתראות לפניו, ומשום זה נח וכל אלה שהיו עמו נסתחרו בהתבה, והמשחית, לא יכול למשול עליהם. פב) רבי חייא וכו': ר"ח ור"י היו תולכים בדרך, ופגשו בהרי אררט, ראו בהדרך רשומות בקעים, שהיו מימי המבול, ר"ח לר' יוסי, בקעים הללו הם מימי המבול, והקב"ה הניח אותם לדורי דורות, שלא יפחו לפניו עונותיהם של הרשעים, פג) דכך ארחוי וכו', כי כך דרכיו של הקב"ה אשר להצדיקים שעושים רצונו

ונעשו למבול. בוא וראה, אין לך דין הנעשה בעולם, אם כשהעולם מוכה, או אפילו כשהעולם רק נמסר לדין, שלא ימצא אותו המשחית הולך בתוך הדינים הנעשים בעולם. אף כאן כן הוא, מבול היה והמשחית הלך בתוך המבול, והוא נקרא כן בשם מבול, כי נכלל בשם הזה. וע"כ אמר הקב"ה לנח להסתיר עצמו בתוך התבה ולא להראות בעולם. פא) ואי תימא וכו': ואם תאמר, הרי התיבה נראתה בעולם הזה שהמשחית הלך בו וא"כ עדין הוא מגולה לפני המשחית, אלא כל עוד שטניו של אדם אינם נראים לפני המשחית אינו יכול למשול על האדם. מאין לנו זה,

פד) פתח רבי יוסי ואמר, * צהלי קולך בת גלים הקשיבי ה) לישה ענית ענתות. האי קרא ה) אוקמוה חבריא, אבל האי קרא על כנסת ישראל אתמר. צהלי קולך בת גלים, ברתיא דאברהם י אבינו. י הכי אוקמוה, בת גלים י כדכתיב ה) גל נעול. גלים אינון י נהורין דמתכנשי ואזלי י ועאלין לגווה, ומליין לה ה) כדכתיב י) שלחך פרדס רמונים.

פה) הקשיבי לישה. כד"א י) ליש אובד מבלי טרף, ס ליש דכר, לישת נוקבא. אמאי י) אקרי י) ליש, אי משום דכתיב ה) ליש גבור בבהמה י) או משום דכתיב ליש אובד מבלי טרף. י) אלא ה) י) כלא סו איהו ליש : גבורה תתאה, סודאתי מגבורה עלאה; ליש אובד מבלי טרף, בשעתא דאינון נחלין מסתלקין ולא עאלין לגווה, כדין אתקרי י) לישה, י) דאבידת מבלי טרף, דכתיב ליש אובד מבלי * י) טרף ובני לביא יתפרדו.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) צהלי קולך בת גלים : ישיעה יור ח"א רמט: ב) גל נעול : (שה"ש ד.) ח"א לב. רמט: רסב: ח"ב ד. ח"ג פו: ת"ז חק' י"ס לח: חק' כ"ח עב: חק' כ"ט עב: חק' ל"ו עח. חק"ח ק"ב טר שיב. ד) ליש אובד מבלי טרף : (איוב ד') ח"א רב. ה) ליש גבור בבהמה: (משלי ל') ח"א רמט:

חלומי גרסאות ה) ג"א אוקמוה, ב) ג"א ל"ג אבינו. ג) ג"א דחכי ד) ג"א כד"א. ה) ג"א גן. ו) ג"א נהרין. ז) ג"א ועילי. ח) ג"א כד"א. ט) ג"א לישה נוקבא ליש דכר. י) ג"א אתקרי י) ליש, י) ג"א דא"י. י) ג"א ל"ג אלא ער בשעתא. י) ג"א כולת. סו) ג"א איהו. סו) ג"א דאתי. י) ג"א מוסיף לישה עניה ענתות. י) ג"א דאתאבידת י) ג"א טרף וגו'.

צהלי קולך - עניה ענתות

המולם

מאמר

להמלכות. כמו נהרות ונחלים. ושיעור הכתוב צהלי קולך בת גלים נאמר על המלכות שתשמח ותרנן בקולה בעת שהיא בת גלים, דהיינו ליש ה) המוחין הגדולים הנקראים גלים, שהם מוחין ראבא.

רוצה שיזכרו איהם למעלה ולמטה, ולא ישכח זכרונם לדורי דורות. כעין זה, להרשעים שאינם עושים רצונו רוצה ג"כ שיזכרו אותם, כדי שלא ישכחו עונותיהם, ולזכור עונשם, וזכרונם לרע, לדורי דורות. והיינו שכתוב, נחתם עונך לפני וגו'.

פה) הקשיבי לישה וכו': לישה פירושו, כמו שכתוב ליש אובד מבלי טרף, דהיינו בהיפך מהשם גלים כי יורה לעת שהמלכות נאבדת מחמת חוסר שפע, ליש הוא שם זכר, לישה היא שם נקבה, וכשאומר לישה יורה על המלכות שהיא נוקבא, ושואל, למה היא נקראת על השם ליש, אם משום שכתוב, ליש גבור בבהמה, דהיינו על מדת הגבורה שבה, או משום שכתוב ליש אובד מבלי טרף שהוא על חוסר שפע שבה, ומשיב אלא הכל הוא בריש שהשם ליש יורה על זמן היותה בבחינת נקודת השורק, שאז שניחם בה, הן מרת הגבורה והן חסרון השפע, שהוא אז גבורה תחתונה, מלכות, ושחוא נמשכת מגבורה עלאה, דהיינו מהגבורה שבכינה, ע"כ נאמר עליה ליש גבור בבחמה. והיא, ליש אובד מבלי טרף, בשעת שאלו הנחלים, שהם אורות העליונים מסתלקים ואינם נכנסים לתוכה, אז נקראת לישה.

מאמר צהלי קולך - עניה ענתות

פד) פתח וכו': פתח ר' יוסי ואמר, צהלי קולך בת גלים הקשיבי לישה עניה ענתות מקרא זה כבר פרשוהו החברים. אבל כתוב זה נאמר על כנסת ישראל, היא המלכות, צהלי קולך בת גלים היינו בת אברהם אבינו, שהוא בסוד אבא יסוד ברחא, והוא חסד שעלה להיות חכמה, וכשיש לה מוחין דאבא, נקראת בת גלים, וכן פרשוהו, בת גלים היינו כמו שכתוב גל נעול, שהמלכות נקראת גל בעת שיש לה מוחין דאבא, וכן כאן נקראת גלים, כי גלים, הם האורות המתקבצים, בסוד ג' הנקודות הולם שורק חירק, והולכים ונכנסים לתוך המלכות וממלאים אותה, כמ"ש שלחך פרדס רמונים. אשר שרדחך פירושו ג"כ האורות המתקבצים ונמשכים

פו) ומה דאמר, לישא היינו עניה ענתות, ה מסכנא דמסכנותא, כד"א מן חכהנים אשר בענתות, וכתוב י ענתות לך על שדך. מאי איריא. אלא כל זמנא דדוד מלכא הוה קיים, אסתלק אביתר בעותרא ובכלא, לבתר א"ל שלמה ענתות לך על שדך.

פז) אמאי קרי ליה שלמה הכי. אלא אמר ליה ביומך הוה אבא במסכנו, והשתא לך על שדך. השתא אית ילומר, אמאי אקרי אביתר ענתות, אי תימא י דהוה מן ענתות הא ז תנינן ידכתיב י וימלט בן אחד, לאחיהלך בן אחיטוב ושמו אביתר, והוא מנוב הוה, דהא נוב עיר הכהנים י הוה. י ואע"פ דאמרו ידהיא נוב היא ענתות, ואמאי י אקרי ענתות, בגין דנחתת למסכנו, ואתאביד קרתא על ידא דשאל, ואתאבידו כהני. אלא י ענתות כפר הוה, ולאו הוה נוב, וועל דא קרי ליה י אביתר ענתות, בגין דאמר י וכי התענית בכל אשר התענה אבי, ומקרתא דנוב הוה, ועל מסכנו דדוד י דהוה ביומוי, י אקרי ליה הכי. פח) אמר רבי חייא במסכנותא הוה עלמא, מיומא דעבר אדם, על יו פקודי יו קב"ה, עד דאתא נח, וקריב י קרבן, ואתיישב עלמא. אמר ר' יוסי לא אתיישב עלמא י ולא נפקא ארעא מוזהמא דנחש, עד דקיימו ישראל, על טורא דסיני, ואתאחידו באילנא דחיי, כדין אתיישב י עלמא.

מסורת זוהר

א) מן הכהנים וגו' (ירמיה א'). ב) ענתות לך על שדך: (מלכים א'. ב.) ח"א רמט: ג) וימלט בן אחד לאחיהלך: (שמואל א' כ"ב) ז"ח רות פ"א טו שח. ד) ענתות כפר הוה: ח"א רמ"ט: ה) וכי התענית וגו' מ"א ב'. ו) ולא נפקא—מוזהמא דנחש—טורא דסיני: ח"א נב. קכו: ח"ב ג. פכ. צד. קצג: ח"ג קסב: חלוסי גרסאות א ג"א אחרא. ונ"א אחר דמסכנותא (אה"ל) ז נ"א למימר. ז נ"א מוסיף משום דהוה. ד נ"א י"ב תנינן. ס נ"א כתיב. ו נ"א התי. ז נ"א ואע"ג. ח נ"א היא. ט נ"א קרו. ונ"א קרי ליה. י נ"א היא. יא נ"א והא. יב נ"א לאביתר. יג נ"א מוסיף דהוה ליה. יד נ"א קרי. טו נ"א פקודא. טז נ"א דקביא יז נ"א קרבנא. יח נ"א מוסיף עלמא. ואיר חייא כלא כמה דאתמר (הרמ"ק)

צהלי קולך—עניה ענתות

העולם

מאמר

אוחו בשם בזיון. ומשיב אלא אמר לו בימך היה אבי בעניות, ועתה שאני עשיר לך על שדך. כי מי ששימש בימי עוני אינו ראוי שישמש בימי עושר. ואומר עתה יש לפרש כלומר לפי"ז יש לפרש למה נקרא אביתר ענתות, אם תאמר, משום שהיה מן ענתות, חנה למדנה, שכתוב וימלט בן אחד וגו' והוא היה מנוב. שהרי נוב היה עיר הכהנים. ואע"פ שאמרו, היא נוב היא ענתות, ולמה נקראת ענתות, משום שירדה לעניות, והעיר נאבדה על ידי שאל והכהנים נאבדו, מ"מ אינו כך, אלא ענתות כפר היה והוא אינו נוב וע"כ קרא שלמה לאביתר ענתות, משום שאמר שלמה וכי התענית בכל אשר התענה אבי. ומעיר נוב היה, ועל שדוד היה בעניות בימיו. קרא אותו ענתות.

תנאכדת מבלי טרף. כמו שכתוב ליש אובד מבלי טרף וכני לביא יתפרדו.

פו) ומה דאמר וכו': ומה שאומר הכתוב לישא היינו עניה ענתות, כלומר לישא ועניה ענתות היינו הך, עניה ענתות, פירושו עניות שבעניות כמש"ה מן הכהנים אשר בענתות, וכתוב ענתות לך על שדך, שענתות האלו פירושם עניות. אף כאן, פירושו עניות. ושואל מה משמענו שלמה כמה שקראו ענתות. שלא מצינו לו לאביתר שהיה נקרא כן עד הנה, ומשיב. אלא כל זמן שדוד המלך היה חי, נתעלה אביתר בעושר ובכלל. לאחר כך דהיינו אחר שמת דוד נעשה עני. אמר לו שלמה. ענתות לך על שדך. ומישוב כזה שעד כה, כל עוד שדוד המלך היה חי, לא נקרא בשם ענתות, כי היה עושר. אלא אחר מיתתו של דוד נעשה עני, וקראו שלמה ענתות.

פז) אמאי קרי וכו': שואל סוף סוף, למה קרא לו שלמה כן, בשם ענתות ומה לו לקרא

פח) אמר וכו': אר"ה העולם היה בעניות, מיום שאדם עבר על מצות הקב"ה, עד שבא נח והקריב קרבן, ונתיישב העולם. אמר רבי יוסי. לא נתיישב העולם, והארץ לא יצאה

פס) ואלמלא ה' דהדרו ישראל וחאבו קמיה קביה, לא הוּו מתין נ' לעלמין, דהא אתפסק מנייהו זוהמא ג' דנחש. י' כיון דחבו, כדין אתברו אינון לוחי קדמאי, דהוו בהו חירו דכלא, חירו דההוא נחש, דאיהו קץ כל בשר.
 צ) וכד קמו ליואי, לקטלא ה' קטלא, כדין אתער חויה בישא, והוה אזיל קמייהו, ולא יכיל לשלטאה בהו, בגין דהוּו ישראל מזדרזין כללו בחגירו ימזיינן, ולא יכיל ההוא נחש לשלטאה בהו. וכיון דאמר י' למשה "ועתה הורד עדיך מעריך. אתייהיב רשו להאי נחש לשלטאה עליהו.
 צא) ת"ח, ה' מה כתיב, ב' ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חרב, ויתנצלו וינצלו מבעי ליה. אלא ויתנצלו, על ידא ה' דאתרא, בגין דאתייהיב רשו לנחש ' לשלטאה. את עדיים מהר חורב, ה' דקבלו מטורא דחורב, כד אתייהיב אורייתא לישראל.

צב) אמר ר' חייא י' נח י' דהוה צדיק, אמאי לא הוה י' בטייל מותא מעלמא. ה' אלא, ה' בגין דעד לא ס' סלקת זוהמא "מעלמא. י' ועוד דאינון לא הוּו מהימנין ביה בקביה, וכלהו אחידן (כ) ג' בטרפי אילנא י' לתתא, כ' ומתלבשאן ברוח מסאבא.

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) פקודי רכ"ז א"י. (כ) בעלי הלילין והס הקליפות מיזניוח וע"ל דף ל"ו כ"ג.
 א) ועתה הורד עריך: (שמות ל"ג). ב) ויתנצלו בני ישראל: (שמות ל"ג) ח"א ג"כ: רסב: ח"ב קצר. רכו. ח"ג קסב: קסט: קצנ. ז"ח חצא ח"ב לט.
 ג) מרפי אלנא: (עלה תאנה) ח"א כח: לו: נג: נו. ח"ב לט.
 ד) נחש מוסף דנחש, ומוקמה אל תקרי חרות אלא חירות מלאך המות דאיהו נחש. ד ג"א ליג כיון דחבר. ה ג"א קטלא, ונ"א מוסף קטלא כל אינון דחבו. ו ג"א מזיינין. ז ג"א משה. ח ג"א לייג מה. ט ג"א מוסף דאתרא וזא אוקמה. י ג"א מוסף לשלטאה כמה דאתמר. יא ג"א דקבילוי. יב ג"א מוסף ביומי דנח. יג ג"א מוסף איש צדיק. יד ג"א אבטיל וליג תה (את"ל) טו ג"א מוסף אלא אמר ר' יוסי. טז ג"א נפקא זוהמא דנחש מעלמא ונ"א מסקת ונ"א נפקת י' נ"א דעלמא. יז ג"א וח. יח ג"א לתתא. יט דאיהו אמשיך ליה לעלמא לבתר דכתיב וישכר ויתגלג. כ ג"א ואיהו אמשיך ליה בעלמא לבתר דכתיב וישת מן חייך ונ"ו. וזא אתמר. כ ג"א ליג ומתלבשאן עד וזא אתמר.

הכולם

מאמר

צהלי קולך - עניה ענחות
 דלא יכול לשלמאה עליירו האי חויה, שהם העדי שקבלו מהר חורב, ע"ש. וע"כ, לא הית יכול הנחש למשול עליהם. וכיון שאמר למשה, ועתה הורד עריך מעליך, ניתן רשות להנחש למשול עליהם.
 צא) ת"ח מה וכו': בא וראה, מה כתוב. ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, ושאל כחוכ. ויתנצלו, וינצלו, היה צריך לכתוב, ואומר. אלא ויתנצלו יורה שנתנצלו ע"י כח אחר, כי ניתן רשות להנחש למשול עליהם. את עדים מהר חורב. מירוש, העדי שקבלו מהר חורב כאשר ניתנת התורה לישראל.
 צב) אמר וכו': אר"ח נח שהיה צדיק, לפה לא ביטל חמות מהעולם כמו שהיה במתן תורה. ואומר, אלא שהוא משום שזוהמא הנחש עזר לא יאמא מעעולם, ועוד שבני העולם

מזוהמת הנחש. עד שעמדו ישראל על הר סיני, ונתאחזו בעץ תחיים, אז נתישב העולם.
 פס) ואלמלא וכו': ואם לא חזרו ישראל וחטאו לפני הקב"ה לא היו מתים לעולם, כי הוסרה מהם זוהמת הנחש כיון שחטאו, נשברו אז לוחות הראשונות שהיה בהם חירות מכל, חירות מאותו נחש. שהוא קץ כל בשר. דהיינו מלאך המות.
 צ) וכד קמו וכו': וכשעמדו הלויים לתרוג הרג, דהיינו בעת שאמר להם משה שימו איש חרבו על ירכו וגו', אז חזר ונתעורר נחש הרע, והיה חולץ לפניהם ולא יכול למשול בהם, כי ישראל כולם, היו מזוינים בחגורות מזוינות, דהיינו כמ"ש בזהר לעיל (דפו"י ח"א נכ): שכעת מתן תורה דח"ג לון קב"ה חגורין דאתוון רשמייה קדישא.
 (דפו"י דף סיג ע"ב)

צג) ותו, לבתר א' אוסמו ב' למחטי ג' ולמהך בתר יצר הרע, יכד בקדמיתא, ואורייתא קדישא דאיהי אילנא דחיי, אכתי לא נחית לה קביה ב' בארעא, ותג, דאיהו אמשיך ליה י בעלמא לבתר, דכתיב " וישת מן היין וישכר ויתגל' ובתוך אהלה. ותא אתמר.

צד) עד דהוו אזלי, חמו חד יודאי, דהוה אתי, אמר ר' יוסי, האי בר נש יודאי איהו, ו' ואתחזי. כד מטא גבייתו, שאילו ב' ליה, אמר לון, שליחא דמצוה אנא, דהא אנן דיירי בכפר י' דראמין, י" ומוטי זמנא ב' דחג, ואנן צריכין לולב, ה' י' וזינין דעמיה, ז' ואנא אזיל י' לקטעא י' לון ס' למצוה אזלו כחדא.

צה) א"ל ההוא יודאי, הני ג' ארבע מינין ס' דלולב, י' דבכלהו י" אתאן לרצויי י' עלמא, כ' שמעתון אמאי אנן צריכין לון בחג. א"ל כבר אתערו כל בהו חברייא, אבל אי מלה חדתא איהו תחות ידך אימא כ" ליה.

צו) אמר לון, ודאי ההוא אתר דאנן כ" דיירי ביה, הוא זעיר, כ" וכלהו עסקי באורייתא. כ" ואית עלן צורבא מרבנן, רבי יצחק בר יוסי מחוואה שמיה, ובכל יומא ויומא כ" אמר לן מלין חדתין באורייתא. ל" ואמר, דהא בחג

דרך אמת

מסורת הוהר

א) בדי שמש וערכה ואמרוג טהס מינין פלריכיס אל (א) וישת מן היין וישכר: (בראשית ט') ח"א לולב. ז' ואלי הולך לקוטעם מהאילנות.

ב) פג. פג. קי. קכב: קמ. קמו: קצב. רגה. ח"ב רפה. רטז: ב) חג: (סוכות) ח"א סד. רכ: רכא.

ח"ב קמב: קמו: קפו. ח"ג לא: לב. צב. קג: קד. רנט: ג) ארבעה מינין דלולב: ח"א רכ: רטז: ח"ב קכא. ח"ג כד. לאו: רטז. רנה: רסז: ח"ב קכא. קפו: ח"ג כד: לא: לב: קד. רצב. ת"ז חק' ו' כב. חק' י"ג כט. חק' כ"א ג"ו: חק' ח' צ"ח טד שלד.

חלופי גרסאות א' ג"א אוסמי. ב' ג"א למחטא. ג' ג"א ולמהר (ר"ו) ד' ג"א בכרמיהא. ו"א כדבקדמיתא. ס' ג"א בארעא ועד וליג ותו עד סוף חמות. ז' ג"א לעלמא: ז' ג"א ליג בחוך אהלה. ח' ג"א ליג ואתחזי. ט' ג"א מוסיף ליה מאן חזא. י' ג"א חנין. י"א ג"א ומטא יכ ג"א ודי' זינין יג ג"א למטקאה, ו"א לקטעא ו"א לקטעא. יד ג"א דלהן. ו"א דיכון. סו ג"א מוסיף ולמייתי לון למצוה. סז ג"א דלולבי. יז ג"א דכלתר יח ג"א אחיין. יט ג"א על פ"א. כ' ג"א שמעתין. כ"א ג"א ביה ככ ג"א ליה. כג ג"א דיירין. כד ג"א מוסיף וכלתר דיירי ביה [בת] [אינן]. כה ג"א מוסיף ואית לן. כו ג"א מוסיף הוא אמר. כז ג"א ואמר יאות דכלא על מיא אלא תיח דהא (א"ל).

מאמר

הסולם

ההוא יודאי

העולם עור לא היה להם אמונה בהקב"ה. והיו נאחזים כולם בעלי האילן למטה שהם כחות החיצוניים והיו מתלבשים ברוח הטומאה.

צג) ותו וכו': ועוד שאחר כך, שיצאו מן התיבה, חוסיפו לחטא וללכת אחר היצה"ר כבתחילה, והתורה הקדושה, שהיא עץ החיים, עוד לא הוריד אותה הקב"ה בארץ. ועוד שהוא עצמו חזר והמשיך המות לעולם. שכתוב וישת מן היין וגו', והוא כבר נתבאר.

מאמר ההוא יודאי

צד) עד דחזו וכו': בעוד שהיו הולכים, ראו שהיה בא לנגדם יהודי אחד, אמר ר"י אדם זה הוא יהודי, שהוא נראה כיהודי, כשהגיע אליהם, שאלו לו מי הוא. אמר להם שלח מצוה (דמ"י דף ס"ג ע"ב)

צו) אמר לון וכו': אמר להם, אותו המקום שאנו יושבים בו, ודאי הוא קטן, אבל כולם עוסקים בתורה. ויש עלינו רב, מצוין בהרבנים, ושמו רבי יצחק בר יוסי מחוואה, ובכל יום ויום, הוא אומר לנו דברים חדשים בתורה

זמנא הוא, ה' לשלטה. * אזי עבר על נפשנו המים הזדונים, ברוך ה' שלא נתננו טרף לשיניהם וכי אית שינים למים. אלא אינון שאר עמין. * אינון רברבין ממנן על שאר עמין עכו"ם, * ומתברכאן מסטרייהו דישראל, וקרינן לון מים הזידונים, כד"א המים הזידונים.

צז) ובגין לשלטה עלייהו * אתינא ברזא דשמא קדישא, באינון ארבע מינין שבלולב, לרצויי ליה * לקביה, ולשלטה * עלייהו ברזא דשמא קדישא, * ולא תערא עלן * מיין קדישין, * לנסכא על גבי מדבחא.

צח) תו אמר לון, ה' * בר"ה, אתערותא קדמאה, איהו בעלמא. מאי אתערותא קדמאה, * דא * בי דינא דלתתא, דאתער למידן עלמא, וקביה יתיב על עלמא בדינא, ודאין * עלמא.

צט) ושלטא האי בי * דינא, למידן עלמא, עד * יומא דכפורי, דנהרין אנפאה, ולא אשתכח הוא דלטורא בעלמא, דאיהו אתעסק * במה דאתיין ליה * ההוא

מסורת הוהר

דרך אמת

ה) אמור דף ז"א וז"ט וסוף פתח דג"ס כ'. א) אזי עבר על נפשנו המים הזדונים: (תהלים ככ"ד) ח"ב סד: רעב: ז"ח בשלח ל' סד שלו. מ) לנסכא ע"ג מדבחא: ח"ג רכט. נ) ראש השנה ח"א סד. כט: קיר. קס: רכ. ח"ב לב: לג: יד: קפר. רנ: רסה: ח"ג יח: צה: צט: ק. קא. קמט: רלא: רנח: ד) בי דינא דלתתא: ח"א קנ. קט: ח"ב מד: ה) יומא דכפורי: ח"ב קמה: קפג. ח"ג ק: רב: ריד:

חלופי גרסאות ה' גיא מוסיף לשלטה וישראל שלטין [ישראל שליטין] בהוא זמנא ונקיטנא לולב דמתחוי [דאתחוי] דאנן נציחנא עלייהו על כל אינון דאקרון הפון העם ולשלטה עלייהו דכל [כף] אינון רברבין ממנן [דממנן] על שאר עמין [עעיון] ומתברכאן מסטרייהו דישראל וקרינן לון המים [מים] הזידונים [אזי עבר על נפשנו המים הזידונים] ברוך ה' שלא נתננו טרף לשיניהם וכי אית שינים למים [שיניהם למעלה] אלא אינון שאר עמין ובגין לשלטה. * גיא דכל אינון וליג אינון שאר עמין. * גיא ונחברכין. * גיא ליג אתינא ברזא דשמא קדישא [אה"ל] * גיא לקביה עלייהו. * גיא ולעברא. * גיא מוסיף מיין קדישין מים חיים. * גיא דא ריה [מטש] דאתער [הרמ"ק] * גיא ליה. [אה"ל] * גיא מוסיף דינא דלתתא. * גיא בשעיר דיהבין ליה. * גיא בהוא שעיר דריח דאיהו מסטרא. * גיא ליג התא.

ההוא יודאי

הכולם

מאמר

צח) תו אמר לון וכו' עוד אמר להם בראש השנה, התעוררות הראשון חוזר ובא בעולם שהיא הנוקבא. כלומר. הנוקבא חוזרת לקדמותה כמו שהיחה ביום ד' דמע"ב. ושואל, מהו התעוררות הראשון. ואמר, וזה בית דין שלמטה, שנתעורר לדין העולם, והקביה יושב על כסא הדין ודן את העולם. טירוש. הנוקבא נטראת בית. וביום ד' דמעשה בראשית מטרם שניבניה. היתה מזהה ולמטה דז"א באחוריו. ואז היתה מלאה דינים ונקראת בית דין שלמטה, דהיינו למטה מחזה, וע"כ היא דן את העולם בדין. וכן ז"א יושב אז על כסא דין ודן את העולם ומצב הזה נקרא, אתערותא קדמאה.

בתורה. ואמר, כי בחג הגיע הזמן לממשלה. כלומר ישראל ישלטו על השרים של ע' אומות, וכתוב, אזי עבר על נפשנו המים הזידונים ברוך ה' שלא נתננו טרף לשיניהם. ושואל וכי יש שינים למים. ואמר, אלא מים זידונים הם שאר העמים. ושינים הם השרים הממונים על שאר העמים עכו"ם. והם מתברכים מצדם של ישראל.

צט) ושלטא וכו': ובית דין זה שולט לדון העולם עד יום הכיפורים. שאז פניה מאירים דהיינו שמשגת ג"ר הנק' פנים. ונחש המקטרג אינו נמצא בעולם שהוא מתעסק באותו שעיר לשואל שמביאים לו, שהוא מצד

צז) ובגין לשלטה וכו'. ובכדי למשוף עליהם על שרי האומות, אנו באים בסוד השם הקדוש. המרומז באילו ארבעה מינים שבלולב. הדסים ה"ס חג"ת מה' דשם הויה, ערבות ה"ס נו"ה הנמשכים מה' דהויה, לולב ה"ס יסוד מה' דהויה, אתרוג ה"ס מלכות ה' תתאה, לרצות לו להקביה, ולמשול עליהם בסוד השם הקדוש. ולעורר עלינו מים קדושים דהיינו שמע מים העליונים לנסך אותם על חטובת. שהיא המלכות. המכניעים את המים הזידונים. הנ"ל.

(דמויי דף ס"ג ע"ב * ס"ד ע"א)

שעיר, דאיהו מטטרא דרוח מטטא, פדקא חזי ליה. ובגין דאתעסק בההוא שעיר, לא קריב למקדשא.

ק) ושעיר דא כההוא שעיר דריח דאתעסק ביה, ג' ואנהירו ד' אנפהא דמקדשא. ועל דא ישראל כלהו, משכחין רחמי, ז' קמי קב"ה, ואתעבר חובייהו. רוזא ח' חדא, אמר לון, ולא פ' אתייהיב רשו לגלאה, בר לחסידי קדישין י' עליונין חכימין. אמר רבי יוסי מאן איהו, אמר לון, עד לא בדיקנא בכו.

קא) אזלו. לכתר אמר לון, כד סיהרא י"א אתקריבת בשמשא, אתער קב"ה סטרא דצפון, ואחיד בה ברחימו, ומשיך לה לגביה, ודרום אתער מטטרא אחרא, וסיהרא סלקא ומתחברא במזרח, וכדין ינקא מתרין סטרין, ונטיל, ברכאן (ב) בחשאי, וכדין אתברכא סיהרא, ואתמליא. והכא י"א אתקריבת אתתא בכעלה. (ב) כמה דאית רוזא י"א דיוקנא י' שייפי דאדם, י' ותיקוני. הכי נמי טו אית רוזא דדיוקני דשייפי נוקבא, ותקוני דנוקבא. וכלא פריש טו בגוון. י' הכי נמי

מסורת הזהר

דרך אמת

- א) שעיר (רעואול): ח"א קלח. ח"ב לג. קנו. קפד: קפה. כלל. ח"ג סב: סג. צ. קא: קב. רמח.
- ב) שעיר ראש חודש: ח"א סה. קלח: ח"ב לב. ג' בחשאי: לעיל ב"א דף מ"ב ציון ב' וש"ג.
- ד) שייפי דאדם—דאדם חתאה אחרא: ח"ב קפד:

חלופי גרסאות א' נ"א כדחזי. כ' נ"א דא ול"ג כההוא. ג' נ"א אנהירו. ונ"א כך בריה. ד' נ"א אנפוי ונ"א אפהא. ה' נ"א דריח ונ"א דריה. ונ"א דמקדש. ונ"א בריה. ו' נ"א משכחן. ונ"א משכחאן. ז' נ"א מקמי ח' נ"א דא. ט' נ"א יהיב לון. י' נ"א עליונין. י"א נ"א אתקרב. יב' נ"א אתקריב. יג' נ"א בדיוקנא דשייפי גופא. ונ"א בדיוקנא דשייפי נמי אית רוזא דדיוקנא נוקבא (ד"א) יד' נ"א ל"ג ותיקוני. ונ"א ותיקוניה ונ"א ותיקונא (ד"א). טו נ"א איתו. ונ"א אית רוזא ותיקונא דנוקבא. ונ"א אית רוזא דדיוקנא דשייפי ותקונא דנוקבא. ונ"א אית דיוקנא דשייפי גופא דנוקבא ותקונה. (ואח"ל) ונ"א איתו ותיקוני דנוקבא (ד"א) טו נ"א מיסיף בגוון בנוקבא. יז' נ"א ל"ג מן הי"ג עד הי"ג אית לתתא.

ההוא יודאי

הסולם

מאמר

רוח הטומאה, כראוי לו. להמקטרג. ומשום שמתעסק באותו השעיר, אינו קרב למקדשא, שהיא הנוקבא. כלומר, אינו קרב לקטרג על ישראל ולהפריד הזווג של ז"א ונוקבא.

ק) ושעיר דא וכו': ושעיר הזה הוא כמו שעיר החטאת של ראש חודש, כי מתעסק בו, וע"כ מאירים הפנים של המקדש, שהיא הנוקבא. וע"כ ישראל כולם מוצאים רחמים לפני הקב"ה ומעביר עונם. ועל סוד אחד, אמר להם, אותו היהודי, שלא ניתן רשות לגלותו חוץ לחסידים קדושים עליונים החכמים. א"ל רבי יוסי, מה הוא הסוד. אמר להם, עוד לא בדקתי אתכם, ואיני יודע, אם אתם ראויים לשמוע סוד הזה.

קא) אזלו, לכתר וכו': חלכו. אחר כך אמר להם, כאשר הלבנה שהיא הנוקבא נקרבת אל השמש שהוא ז"א, מעיר חקב"ח את צד הצפון, שהוא קי השמאל, הנמשך מנקודת השרק, ואוחז בח באהבה, ומושך אותה אצלו. שה"ס הפיוטא ונטילת רשות, כנ"ל (בראשית ב' דף קל"ו ד"ה טניטומ) והדרום, שהוא קו ימין, נתעורר מצד (דפוי דף ס"ד ע"א)

אחר, מצד נקודת החירק, והלבנה היא הנוק' עולה ומתחברת במזרח, שהוא ז"א, ואז יונקת משני הצדדים, מדרום ומצפון, ולוקחת הברכות. דהיינו שפע הזוג, בלחש, שהיא בחי' ר"ק מכה נקודת חירק, שה"ס וקולה לא ישמע, כי קול ודיבור פידושו ג"ר, ואז מתברכת הלבנה ומתמלאת משפע, וכאן מתקרבת האשה לבעלה כלומר, זה הוא זווג שלם חמשיפע מוחין שלמים לחעולם. (וענין ג' הנקודות המרומזים כאן, ע"ל לעיל בראשית א' דף ס"ו ד"ה ההוא נקודה) ומשמיענו בזה, שסדר הזווג הוא שמתחילה ממשיך ז"א להנוקבא, הארת קו השמאל, שהסו"כ שמאלו תחת לראשי, ואח"כ את קו הימין, שה"ס וימינו תחבקני, ומשמאל נמשך הארת החכמה, ומימין חסדים כנודע. ואח"כ מבאר, איך הנחש מתאחו בעת הארת קו השמאל, כמ"ש לפנינו.

קב) כמה דאית וכו': כמו שיש סוד צורות איברי אדם, דהיינו ז"א, ותקוניו, כן יש סוד צורות אברי חנוקבא דז"א, ותקוני הנוקבא, וכל ההסרש הוא

אית לעילא, ב אחיד ב בה, ואתער לקבל ברחימו, הינ ג אית לתתא, רזא ותקונא דאדם תתאה אחרא, תחות סיהרא, ד
 (ג) כמה דדרועא שמאלא ו לעילא אחיד בה, ואתער לקבלה ברחימו הכי נמי ז אית לתתא, ח האי נחש, איהו דרועא שמאלא פ דרוח מסאבא, ואחיד י ביה מאן דרכיב יא ביה, י וקרבא לגבי י דסיהרא, ומשיך (ה) י ד לה טו בינייתו (ז) דקוטפא ואסתאבת.
 (קד) וכדין ישראל לתתא, מקרבין שעיר. וההוא נחש, אתמשך אבתריה דההוא שעיר, וסיהרא טו אתדכיאת, ו וסלקאת לעילא, ואתקשרת לעילא, לאתברכא, ונהירין אנפאה, מה דאתחשכת לתתא.

דרך אמת

(ח) ומוסך את פנמו, (ט) בין הסתדנקות שיש לשכונה למעלה להיזהר נכון מסריד חלוק חלוטו של עולם ולא משעירי הסומאה הנבוכה הקליטה ועיין בשלם בשער מיעוט היח.

חלוטי גרסאות ח גיא מוסיף מאן אחיד. ז גיא כחה דרוע (דיא) ו גיא מוסיף לעילא לטב (אהיל) ז גיא לייג איה. ותקונא דנוקבא. ט גיא כחה דרוע (דיא) ו גיא מוסיף לעילא לטב (אהיל) ז גיא לייג איה. ה גיא מוסיף ווי העמודים כלוה קיימי שייפין לאתאחדא דא ברא ולאתקשרא דא ברא קשרי מהימנותא סטרא דקדושא מטטרא דרוח מסאבא דאיהו רזא ונחש [לתתא]. כ גיא רוח י גיא בה. יא גיא בה. יב גיא וקרבה. יג גיא סיהרא יד גיא ליה קו גיא ברביקו דקוטפא וליג בינייהו. ויא ברביקו דקוטפא ויא ביני קרופטא. קו גיא אתוכאת. יז גיא וסלקת.

ההוא יודאי	זכולם	מאמר
------------	-------	------

המוחין ממעלה למטה, אז מתקרב הנחש אל הנוקבא, ומגלה את הנקודה דמדת הדין שבה. שאינה ראויה לקבל מוחין ושפע מז"א. מכח צמצום א' כנ"ל. ומחמתה מתקלקלת גם נקודה הב' דמדת הרחמים, וע"כ נפרד הזווג, ונבחנת כמו שנטמאה, ואינה ראויה עוד להזדווג ולקבל שפע מז"א. (ועיין כל זה לעיל בהקדמת חזקת דף צ"ט באות קכ"ב וקכ"ג ובהסולם שם) וז"ש כאן. וקרבא לגבי דסיהרא ומשיך לה בינייהו דקוטפא ואסתאבת. דהיינו שמגלה את הנקודה דמדת הדין הגנוזה בין הרבקים. ואז ואסתאבת. כלומר שאינה יכולה עוד להזדווג ולקבל שפע בשביל העולם, כמבאר.

רק בהגוון, שז"א ה"ס גוון ירוק. ונוקביה, ה"ס גוון אדום. אמנם בצורות האכרים הם שונים. וכמו כן יש למטה, מאצילות, סוד תקון אדם תחתון אהר, מטטרא אחרא, שמתחת הלבנה. שיש בו אותן צורות אבריים, דהיינו ימין ושמאל וכדומה. ומשמעינן בזה, שהמדדנות נחתמות זו מזו, והצורות שבצליונה עוברות על התחתונה, והתעוררות כל בחינה שבאחת מהן, מעוררת הבחינה שכנגדה באחרות. כמו שמבאר לפנינו.

(ג) כמה דדרועא וכו': כמו שזרוע השמאל למעלה, בז"א, אוחו בה בהנוקבא, ומתעורר כנגדה באהבה, כן יש למטה, מידנוקבא, נחש הזה, שהוא זרוע שמאל של רוח הטומאה, והוא הנוקבא דטומאה. ואוחז בו, מי שרוכב עליו, שהוא הזכר דטומאה, המזדווג עם הנחש. והוא קרב אז אל הלבנה שהיא הנוקבא, ומושך אותה, היינו שיונק ממנה, מבין הדבקים, דהיינו ממקום הזווג, ונטמאת, פירושו, כי ב' נקודות הן בהנוקבא: אחת, דמדת הדין, שאינה ראויה לקבל מוחין מכח צמצום א', והיא גנוזה בה, ואחת דמדת הרחמים, מהבינה שבה מקבלת כל המוחין ומאירה לעולם, והיא גלויה בהנוקבא. וע"כ היא נקראת עץ חדעת טוב ורע, כי אם זכי ברנשהא טוב, ואי לא זכי הא רע. שפירושו, אם האדם מקבל הארת השמאל בתקוני הקדושה, שהוא ממטה למעלה, אז הוא טוב, שמקבל ממנה כל המוחין בשלמות. ואם לא זכי, אלא שממשיך (דמוי דף ס"ד ע"א)

קה) כ' כדין הכא ביומא דכפורי, כיון דהווא חויה בישא, אתעסק בהווא
 שעיר, ב' סיהרא אתפרשת מניה, ג' ואתעסקת ד' לאולסא עליהו סניגוריא,
 ה' וסוככת עליהו, כאמא על בנין, וקביה בריך לון ו' מדעילא, ומחיל לון.
 קו) לבתר, ישראל כד' מטו לחג, ט' מתערי סטרא דימינא לעילא, בגין
 ס' דיתקשר ביה סיהרא, י' ויתנהירו אנפאה כדקא חזי. וכדין י"ב פלגת חולקא
 דברכאן, לכל אינון ממנן י"ג דלתתא, י"ד דיתעסקון בחולקהון, ולא ייתון לינקא
 ולקרנא בסטרא דחולקהון דישראל.

קז) כגוונא דא לתתא, י"ז כד שאר עמין ט"ו אתברכוון, כלהון אינון מתעסקין
 באחסנת חולקהון, ולא הוו אתיין לאתערבא בהדייהו דישראל, ולחמדא חולק
 אחסנתיהון, ובגין כך ט"ז ישראל, אינון * משכין ברכאן לכל אינון ממנן, בגין
 דיתעסקון בחולקהון, ולא יתערבוון י' בהדייהו.

קח) וכד סיהרא אתמלי ברכאן לעילא, כדקא יאות, י"ח ישראל אתיין וינקין
 מנה בלחודייהו. ועל דא כתיב ב' ביום השמיני עצרת תהיה לכם, מאי ג' עצרת,
 כתרגומו, י"ט כנישו. כל מה כ' דכנישו, מאינון ברכאן עלאין, לא ינקין כל מניה
 עמין אחרנין, בר ישראל בלחודייהו, ובגין כך כתיב, עצרת תהיה לכם, לכם
 ולא לשאר עמין, לכם ולא לשאר ממנן.

מסורת הזהר

א) משכין ברכאן (ע' פרים) ח"ב קמו. ח"ג קנו: רנה. רנו. ב) ביום השמיני עצרת וכו' (במדבר כ"ט)
 ח"א רח: רנא. רכו: רסא: ח"ב קלה. ח"ג צו: צו. קד: רנו: רנט: ג) עצרת: ח"א רכ. ח"ב קמו.
 לעיל ציון ב' וי"ג.

חלוסי גרסאות א' ג'א כגוונא דא. ג' ג'א סיהרא סלקא ואתפרשת. ג' ג'א ואתעסקת בישראל וליג' לאולסא. עד
 וקביה. ד' ג'א לאולסא. ונ"א לאולסא סניגוריא עליהו דישראל. ה' ג'א סוככת. ו' ג'א לעילא.
 ז' ג'א מטאן. ח' ג'א מתער. ט' ג'א דאתקשרת. י' ג'א ואתנהירו. י"א ג'א יהב. ונ"א יהבת. ונ"א יהבי. ונ"א
 חכי סליגת. ונ"א חכי יהבית סלגת חולקא. י"ב ג'א לתתא. י"ג ג'א מוסיף בגין דיתעסקון. י"ד ג'א כל. טו מתברכין.
 ונ"א מתברכין קו ג'א ליג' ישראל. י"ז ג'א מוסיף בהדייהו דישראל. י"ח ג'א לא ינקין מינה אחרנין בר ישראל בלחודייהו.
 י"ט ג'א כנישו. כ' ג'א דכנישו. כל ג'א מינה.

ההוא יודאי

הסולם

מאמר

של מטה, דהיינו ע' שרים, כדי שיתעסקו בחלקם.
 ולא יבוא לינק וליקרב לצד חלקם של ישראל.
 דהיינו על דרך שנתבאר אצל הנחש והנוקבא.
 שלהיותו מתעסק בהשעיר, אינו מקטרג על
 הנוקבא, כנ"ל.

קז) כגוונא דא וכו': כעין זה למטה בעה"ת,
 כאשר שאר האומות כולם מתברכים, הם
 נעסקים בנחלת חלקם, ואינם באים להתערב
 עם ישראל ולחמוד את נחלת חלקם. דהיינו
 כמ"ש בנחש והנוקבא, ובע' ממונים העליונים וישראל.
 כן הוא גם בין ע' האומות וישראל, ומשום זה בהנ
 ע"י הקרבת ע' פרים ממשכיכם ישראל ברכות
 לכל אלו הממונים על ע' אומות. כדי שיתעסקו
 בחלקם, ולא יתערבו עמם.

קח) וכד סידרא וכו': וכאשר הלבנה מתמלאה
 עם ברכות למעלה כראוי, באים
 ישראל ויונקים ממנה בלבדם. וע"כ כתוב ביום.

פ"מ אינו עושה זאת. מחמת שאינו רוצה
 לקלקל את הארת השמאל, שהוא תאב מאד
 להארה זו. ונמצא עתה שקטגור נעשה סנגור.
 קה) כדין הכא וכו': כמו כן, גם כאן ביוהכ"פ,
 כיון שאותו נחש הרע, מתעסק באותו
 שעיר לעזאזל, שהוא ג"כ המשכה הארת
 השמאל כמו שעיר ר"ה, (כנ"ל באות ק')
 הלבנה נפרדת ממנו, מהנחש, כי נעסק בהשעיר
 ואינו רוצה עוד לקטרג עליה, כנ"ל כדיבור הסמוך,
 והנוקבא עוסקת עתה ללמד זכות על ישראל
 ומסככת עליהם כאם על הבנים, והקב"ה מברך
 אותם מלמעלה, ומוחל להם עונותיהם.

קו) לבתר ישראל וכו': ואח"כ כשישראל מגיעים
 לחג הסוכות, מתעורר צד חימין של
 מעלה, בסו"ה וימינו תחבקני כדי שהלבנה, דהיינו
 הנוקבא תתקשר בו, חימין, וסניה יאירו כראוי,
 אז מחלקת חלק מכרכותיה. לכל אלו הממונים

קט) ועל דא אינון * מרצין על המים, למיחב לון חולק ברכאן, דיתעסקון
 ב ביה, ולא יתערבון לבתר. בחדוותא דישראל, כד ינקין ברכאן עלאין. י ועל
 ההוא יומא כתיב, י דודי לי ואני לו, דלא י אתערב אחרא י בהדן.

קי) למלכא י דומן רחימוי בסעודתא עלאה, דעביד ליה י ליומא רשימא.
 הא רחימוי דמלכא ידע, דמלכא * אתרעי ביה. אמר מלכא השתא אנא בעי
 למחדי עם רחימאי, ודחילנא דכד אנא בסעודתא, עם רחימאי, י יעלון כל
 ב) אינון י קסטורי ממנן, ויחיבון עמנא לפתורא, למסעד סעודתא דחדוה, עם
 רחימאי. מה עבד אקדים ההוא רחימוי ב) פ קוסטורין דירוקי, ובשרא י דתורי,
 ואקריב ג) קמייהו, דאינון י קסטורי י ממנן למיכל. י לבתר יתיב מלכא עם
 רחימוי, להיא סעודתא עלאה, מכל עדונין דעלמא. י ובעוד דאיהו בלחודוי,
 עם מלכא, שאיל ליה יו כל י צרכוי, י ויהיב ליה. י ואחדי מלכא עם רחימוי,
 פ בלחודוהי, ולא אתערבין אחרנין בינייהו. כך ישראל, עם קב"ה, בגין כך
 כתיב ביום השמיני עצרת תהיה לכם.

קיב) אמרו רבי יוסי ור' חייא, קב"ה אתקין כל אורחא קמן. זכאין אינון
 דמשתדלי באורייתא. ככ אתי כנשקוהו. קרא עליה ר' כדיוסי ג וכל בניך למודי ה'

מסורת הוהר

דרך אפת

א) מרצין על המים: ח"ג רגט. ב) דודי לי
 ואני לו: (שה"ש ב') ח"ב כ: רעה. ג) וכל בניך
 למודי ה' (ישעיה נ"ד) ח"א צו: ח"ב קסט: קע.
 ח"ג לוי סב: צא:

חלופי גרסאות א) גיא בה. ב גיא ליג ועל ער למלכא. ג גיא יתערב אחרא ד גיא כחן. ד גיא
 דומין. ו גיא ליג ליומא רשימא. ז גיא ייעלון. ח גיא קורוסטי. ו גיא קורצין. ו גיא קורוסטי
 ו גיא קורוסטי. ו גיא קורצין. ט גיא קוסטורין. י גיא דתורי. יא גיא קורוסטי. יב גיא קורוסטי יב גיא ליג מננן.
 יג גיא ולבתר. יד גיא ליג ובעוד ער ואחדי. ו גיא ולא אתערבין אחרנין בינייהו ובעוד דאיהו בלחודוי עם מלכא
 שאיל ליה כל צרכוי ויהיב ליה כך ישראל, טו גיא על (ד"א) טז גיא צרכוי. ו גיא צרכוי. יז גיא ליג
 ויהיב ליה יח גיא והוי, יט גיא בלחודוהו. כ גיא אמר ר' יוסי ר' חייא. כל גיא ארחא. ככ גיא אתו. כג גיא
 ונשיה: כד גיא ליג יוסי.

ההוא יוראי

הכולם

מאמר

המלך. עתה אני רוצה לשמוח עם אוהבי לבדו
 ואני מתירא. שאני אהיה בתוך הסעודה עם
 אוהבי, יבואו כל אלו השוטרים הממונים, וישבו
 עמנו אל השולחן. לסעוד סעודת השמחה עם
 אוהבי ביחד. מה עשה האוהב, הוא הקדים
 תבשילין של ירקות ובשר שור והקריב לאכול
 לפני אותם השוטרים הממונים, ואחר כך ישב
 המלך עם אוהבו, לאותה סעודה העליונה מכל
 פעדני עולם. ובעוד שהוא עם המלך בלבדו
 שואל ממנו כל צרכיו, והוא נותן לו, והמלך
 שמח עם אוהבו בלבדו, וזרים לא יתערבו
 ביניהם. כך ישראל עם הקב"ה, כנ"ל משום זה
 כתוב ביום השמיני עצרת תהיה לכם.

השמיני עצרת תהיה לכם, מהו עצרת, הוא
 כתר גומו. כנישו. דהיינו אוסף, כי כל מה שנאסף
 מהברכות העליונות אינם יונקים ממנה עמים
 אחרים חוץ מישראל בלבדו. ומשום זה כתוב
 עצרת תהיה לכם, שחפשמעות הוא לכם, ולא
 לשאר עמים. לכם ולא לשאר ממונים.
 קט) ועל דא אינון וכו': ועל כן ישראל מרצין
 את הקב"ה בפנים שמנסכים על המזבח. כדי לתת
 להממונים של האומות חלק מהברכות. שיתעסקו
 בו ולא יתערבו אח"כ בשפחתם של ישראל
 כאשר ינקו ישראל ברכות העליונות. ועל יום זה
 כתוב, דודי לי ואני לו, שאחר אינו מתערב
 עמנו.

קי) למלכא דומן וכו': משל למלך שהזמין את
 אוהבו לסעודה שהוא עושה ביום מסוים.
 כדי שאוהב המלך ידע שתמלך רוצה בו. אמר
 (דס"ו רף ס"ד ע"א ט) ס"ד ע"ב)

ורב שלום בניך. כד מטו ב' בי חקל, י יתיבו. אמר ההוא בר נש, מאי שנא, דכתיב * וה' המטיר על סדום ועל עמורה וגו'. ומאי שנא ב' בטופנא, דכתיב אלקים אלקים בכל אתר, ג ולא כתיב ד וה'.

קיב) ה' אלף י תנינן בכל אתר י דכתיב ב' וה' הוא ובית דינו. י אלקים סתם, ח דינא בלחודוי. אלף ס בסדום, אתעביד דינא, ולא לשיצאה עלמא, ובגין כך אתערב איהו י בהדי דינא. אבל בטופנא, כל עלמא שצי, וכל אינון י' דאשתכחו י' בעלמא.

קיג) ואי תימא י' נח י' ודעמיה. סו סתים ב' מעינא הוה, דלא אתחזי, ועל דא כל מה דאשתכח בעלמא שצי ליה, ועל דא וה' באתגליא, ולא שצי כללא. י' אלקים בעי סתימו, י' ובעי לאסתמרא, דהא כללא שצי, ועל דא י' אלקים בלחודוי י' הוי.

קיד) ורזא דא י' ה' למבול ישב, מהו ישב, אלמלא קרא כתיב, לא יכלינן

דרך אמת

מסורת הזוהר

ה) במבול. (ג) פקודי כ"ז ע"א. א) וה' המטיר על סדום: (בראשית י"ט) ח"א קז: קט. ח"ב מד: נו. פה. רכז: רנו: ח"ג ט: קלו: רלד: כ) וה' הוא ובית דינו: ח"א טו: ח"ב לו: לה. רכז: ח"ג קסט. ת"ז תק' יח לג: לד: תק' כ"א מה. ג) אלקים: ח"א יב. לא: טד: קא. קמר: קעד. ח"ב מב: צו. קנט: קעה. רכז: רנו. רנח: רסא. רסכ. ח"ג יוד: יא: סה. קיב. רנח. ת"ז בהקדמה ד: יג. יד: ז"ח בראשית ט' טא שלט. שה"ש ס"ח. טב שכז: תקי"ח צ"ו טד שו' ד) ה' למבול ישב: (ההלים כ"ט) ח"א נו: ח"ב קפז: רכז: ז"ח פ' נח, כ"א טד שכא.

חלופי גרסאות א' גי'א מוסיף חר בי חקל. ב' גי'א יתבו ג גי'א אמאי לא. ד גי'א ה'. (אחיל) וגי'א מוסיף וה' בכללא. ס גי'א אלף בכל אתר תנינן. ו גי'א תנינן. ז גי'א ל"ג דכתיב. ח גי'א מוסיף בי דינא. ט גי'א בתהוא. י גי'א בתאי יא גי'א בלחודוי. יב גי'א מוסיף בעלמא, בר קביה בלחודוי. יג גי'א מוסיף הא נח. וגי'א דהא נח. יד גי'א מוסיף ועמיה אשתויבו. טו גי'א מוסיף תיח נח [הא] סתים. וגי'א הא סתים. וגי'א י"א סתם (ו"א) טז גי'א אלקים סתים ובעי לאסתמרא. יז גי'א מוסיף ובעי בר נש [לאסתמיר] יח גי'א ב"ש אלקים. יט גי'א הוה.

מאמר

הסולם

ההוא יודאי

יחדי וקרא עליו רבי יוסי, וכל בניך למודי ה' רב שלום בניך.

כד מטו וכו': כשהגיעו לשדה ישבו. אמר אותו אדם, מה נשתנה, שכתב וה' המטיר על סדום ועמורה ואינו כחוב ואלקים המטיר וגו'. ומה נשתנה בהמבול, שכתוב בו בכל מקום אלקים, אלקים, ולא כתוב בו וה'. כמו במהפכת סדום ועמורה.

קיב) אלף תנינן וכו': אלא למדנו, בכל מקום שכתוב וה', פירושו, הוא ובית דינו, דהיינו ז"א שהוא רחמים, ביחד עם נוקביה. שהיא רין, ואם כתוב, אלקים סתם יורה על הבית דין בלבד. דהיינו הנוקבא בלכדה בלי ז"א. כי בסדום, נעשה הדין שלא לכלות העולם, וע"כ נתערב הוא, ורא. עם הדין. וע"כ כתוב שם, וה', שיוורה על מדת הרחמים שהוא ז"א הנקרא הוי"ה, ובית דינו יחרי, שהיא נוקביה. כי ה' הנסמך אל הוה מרבה את (דמויי דף סיד ע"ב)

קיד) ורזא דא וכו' וז"ס ה' למבול ישב. ושואל מהו פירושו של ישב, ואמר, אלמלא המקרא כתוב

כתוב

א למימר, ישב בלחודוי, דלא י אתיא עם דינא, כתיב הכא ישב, וכתב התם ב דד י ישב, בלחודוי.

קטו) ובגין דנח הוה סתים מעינא, י לבתר כד אתעביד דינא, ושצי עלמא, ונח רוגזיה, מה כתיב, ויזכור אלקים את נח ויג'. דהא כד שצי עלמא, לא אדכר, דסתים מעינא י הוה.

קטז) ורזא אוליפנא, קביה סתים וגליא. גליא: ה הוא בי דינא י דלתתא. סתים: י הוא אתר דכל ברכאן נפקי מתמן. ובגין כך כל מלוי דבר נש, דאינון י בסתימו, ברכאן שריין עלוי. וכל דאינון באתגליא, ההוא אתר י' דבי דינא י' שריאן עלוי, בגין דאיהו אתר י' באתגלי, י' וההוא דאקרי רע עין, שליט עליה, וכלא הוא ברזא עלאה, כגוונא דלעילא.

קיז) בכה ר' יוסי ואמר, זכאה דרא דר' שמעון שריא בגויה, דהא זכותא דיליה אומין טו לן טו בטורי, מלין עלאין

מסורת הזחר

א) כרד ישב: (ויקרא י"ג) ח"א קפו: ת"ז חק, ס"ט קט. חק' ה' בהשמטות קמב: ז"ח איכה צ"א טב שכא, טר עיט. ב) בסתימו ברכאן שריין ח"א רב. ח"ב רכה.

חלומי גרסאות א גי'א לומר. ג גי'א אחא. ג גי'א מוסיף ישב [בלחודוי] אבל חתם מה כתיב ויהי המסיר על סודם ועל עמורה [גי'א וגו'] גפרית ואש מאת ה' מן השמים אבל תכא בלחודוי. ד גי'א ליג לבתר עד ורזא אוליפנא, וגי'א ובגין דנת הוי סתים מעינא אסתמר [אסתמיר] ולא יכול לשלטא עלוי אי הכי בפאי נוקים ה' למכול ישב [ישוב] אשתאר שזבוהא [שזיבוהא] בעלמא ותיה בגין אלקים [דאלקים] בלחודוי תוה כד תוה דינא ולא [לא] אהיב [אתיחב] רשו לכל אינון דעמיה לאשחכא דכר ונוקבא ולתחברא תהיר ויבא נח ובניו גוברין לחוד ואשתו ונשי בניו [בלחודוי] נשין לחוד ורזא וכו' (רמיק ואח"ל) ס גי'א ליג וגו' ומוסיף ואת היתה ואת כל תבחמה אשר אתו תבנה. ו גי'א ליג הות. ז גי'א ודא. וגי'א ורזא דאוליפנא. ח גי'א תחוא. ט גי'א לתחא, י גי'א תחוא יא גי'א דבי דינא דאיהו באתגליא שריא עלוי בגין דאתר דבי דינא באתגליא והתוא דאתקרי רע עין שליט עליה וכלא (אח"ל) יג גי'א שרייא. יג גי'א באתגליא. יד גי'א ליג והתוא דאקרי רע עין שליט עליה. קו גי'א לון. קו גי'א כסורא. וגי'א מוסיף כסורא דא. וגי'א כסורי עלאין רמאין וגלי לון דא מלין.

ההוא יודאי

הסולם

מאמר

יוצאים משמה, שהיא הווג ז"א ולאה, העומדת מחזה ולמעלה דז"א. שמוזוג הזה באים כל הברכות. ומשום זה, כל דברי האדם שהם בתעלם אצלו שורה עליהם ברכות. וכל שהם בהתגלות, מקום ההוא של בית דין שורה עליו. דהיינו הנוקבא שמחזה ולמעלה דז"א, משום שהוא מקום הגילוי. דהיינו עלמא דאתגליא. כלומר, שהחסדים מתגלים בה בהארץ החכמה, ואותו שנקרא רע עין שולט עליו, כלומר שבמקום הגילוי, דהארץ חכמה, מתאחים כל חדינים והקליפות, אבל בחנוקבא שמחזה ולמעלה ששם חסדים מכוסים, שמשום זה הוא נקראת עלמא דאתכסיא, אין שום קליפה יכולה להאחו בה, ולפיכך כל שדבריו מכוסים שורה עליו ברכה מעלמא דאתכסיא. וכל שדבריו מגולים שורה עליו דינים מעלמא דאתגליא. ותכל הוא בסוד עליון כעין של מעלה.

כתוב לא יכולנו לומר זה כי ישב פרושו לבדו בפני עצמו, כי לא נתחבר עם הדין שנעשה בהמבול. וילפינן גזרה שוה. כתוב כאן ישב, ושם כתוב בדר ישב סחוץ למחנה, מה שם פירושו לבדו בפני עצמו, אף ישב שבכאן, פירושו לבדו בפני עצמו. ושיעור הכתוב הויה למבול ישב שבעת דינו של המבול ישב בפני עצמו ולא נתחבר לדון דין הזה. וע"כ היה כולו דין בלי רחמים.

קטו) ובגין דנח וכו': ומשום שנח היה נעלם מעין לכן אחר שנעשה הדין ונכלח העולם ושכך כעסה, מה כתוב ויזכור אלקים את נח, כי עד עתה, דהיינו בעת שכילה העולם. לא נזכר נח, שחיה נעלם מעין.

קטז) ורזא אוליפנא וכו': וסוד למדת' שחקביה נעלם וגלוי. גלוי, היינו חב"ד שלמטה, שהיא חנוקבא רחל, העומדת מחזה ולמטה דז"א נעלם, היינו המקום שפל הברכות (רמ"י דף ס"ד ע"ג)

קיז) בכה וכו': בכה ר"י ואמר אשרי הדור שר"ש שורה בתוכו, כי זכותו של ר"ש חזמין לנו על תהרים לשמוע דברים עליונים

כאלין. א אמר רבי יוסי תאי בר נש לאודעא י דן מלין אלין י קא אתי, ושדריה קב"ה לגבן. כד אתו וסדרו מלין קמיה דר' שמעון אמר, ודאי שפיר י קא אמר.

ק"ח) * ר' אלעזר, הוה יתיב יומא חד, קמיה דר"ש אבוי. א"ל האי קין כל בשר, אתהני מאינון י קרבנין דהוו ישראל מקרבין על גבי מדבחא י או לא. א"ל כלא הוו מסתסקי כחדא, לעילא ותתא.

ק"ט) ות"ח כהני וליואי וישראל, אינון אקרוין אדם, בחכורא דאינון רעותין קדישין דסלקין מגווייהו. ההוא י כשבה או י אמרא, או ההיא בהמה דקרבין, י אצטריך עד לא י יתקריב על י גבי מדבחא, לפרשא עלה כל חטאין וכל י רעותין י בישין, י לאתודאה י עלה. וכדין י ההיא אתקרי בהמה בכלא, בגו אינון חטאין ובישין והרהורין.

מסורת הזחר

א) רבי אלעזר הוה יתיב. עד ר"ה ת"ח ויאמר : כל המאמר הזה שכתב סה. נדפס בצורתו בח"ב רסח ; ב) קרבנין : לעיל ב"א דף קע"ח ציון ד' וש"נ. ג) לאתודאה עלה : (וידוי) ח"א נו. ח"ב מא רסב ; ח"ג כ. כס : קצה. רלא.

חלופי גרסאות א ברפ"י כתב עד כאן. והרפ"ק ואה"ל מוסיפים זכאין אינון ישראל דאתיב (דאתיבת) לון אורייתא קדישא ואינון משתדלין בה [יממה ולילה] ביממא ולילי תיח דהא משמע דאלו לא אשתכח בה עם חיבותא בחברותא פחדא ואסתים מעינא גו חיבותא לא אשתזיב קמו ואזלו אמר ההוא יודאי [יודא] בודאי [יודאי] כתיב עשה לך לגרמך בנין לאתחברא בהדה לאשתוכא [ולאשתוכא] מה כתיב ויעש נח ככל אשר צוהו ה' ת"ח כמיש לקמן דף ס"ה ע"ב עד לפתחה לו שכתב פ"ו א' ואח"כ אמר יוסי האי כינ. נ ג"א לון נ ג"א קאתא ר ג"א קאמר ס ג"א ליג או לא. ו ג"א כשכא. ז ג"א אימרא, ח ג"א מוסיף אצטריך בר נש. ט ג"א יתקרב ונ"א יקרב. י ג"א ליג גבי. יא ג"א הרהורין. יב ג"א מוסיף בישין דעבר. יג ג"א עליה. יד ג"א הווא.

מאמר

הסולם

רוין דקרבנא

עליונים כאלו. אמר ר"י אדם זה בא אלינו רק להודיע לנו דברים האלו, כי הקב"ה שלחו אלינו. כשכאו וסדרו הדברים ששמעו לפני ר"ש, אמר, ודאי יפה הוא אומר. כלומר, שדבריו אמיתים המה.

מאמר רוין דקרבנא

ק"ח) רבי אלעזר וכו' : ר"א ישב איזה יום לסני ר"ש אביו, שאל אותו, קין כל בשר זה, שהוא הס"א (כנ"ל באות ע"ה) נתנה פאלו הקרבנות שחיו ישראל מקריבין על הפסוח, או לא. אמר לו כולם חיו מקכלים סיפוקם ביחד חן למעלה וחן למטה.

ק"ט) ות"ח כהני וכו' : ובוא וראה, כהנים ולוים, וישראלים שה"ס ג' קוין ימין שמאל ואמצע, נקראים אדם בחחיבור של אלו רצוניות הקדושים העולים מהם לא"ן, מהכהנים בעבודתם, ומלוים בשירתם, ומישראל במעמדם, בעת הקרבת הקרבן, פשכה ההוא, או האיל, או בחמה חחיא, שמקריבים צריכים לפרש עליה, מטרם שמקריבים אותה על המזבח, כל החסאים וכל רצוניות הרעים, להתודות עליה, ואז נקרא קרבן שהוא כשם בחמה בתוך כל אלי החסאים והרעות (רש"י דף ס"ד ע"ב)

והרתורים שהחודה עליו. שירוש. אדם בגי' מ"ה וע"כ הוא כינוי לז"א, שה"ס הויה במילוי אלפין שבגי' מ"ה, כהמה הגי' נ"ב, וע"כ הוא כינוי אל הנוקבא, שה"ס הויה במילוי ההין שבגי' ב"ן, והשם הזה יורה בעיקר על מוחין דשמאל שהיא קבבלת, ולפיכך, הארת המוחין השלמים שכאים בזווג כל ג' חקוין, ימין שמאל ואמצע, נקרא בשם אדם, והארת החכמה הנמשכת בקו שמאל, מטרם שנתחבר בזווג ג' הקוין, נכחנת בשם בהמה, ואומר שבהקרבת הקרבן יש ב' הבחינות אדם ובהמה, כי ע"י המ"ן שמעלים כהנים בעבודתם ולוים בשירתם וישראל כמעמדם בעת הקרבת הקרבן, שה"ס ג' הקוין, נמשכים המוחין בבחינת אדם, ועל ידי חודי שמתודים על הקרבן, נמשך חארת החכמה שכקו שמאל בלבדו בלי זווג מכל הקוין, שהארה זו נקרא בשם בהמה, ומהארה זו דבהמה, נהנה ג"כ הקין כל בשר, כמו שמסיק לפנינו אחר המאמר דר"ש באות קכ"ח ומיושב שאלת רבי אלעזר, וצריך שתדע שאין כפרת עונות אלא ע"י חמשכת הארת החכמה שבשמאל, וז"ש.

אתקרי

קכג) רעו ה' דמחשבה עלאה למרדף אבתריה, ולא תנהרא מניה. חד
 נ פריסו אתפריס, ומגו ההוא פריסא, ברדיפו ג' דההיא מחשבה עלאה, מטי
 ולא מטי. עד ד' ההוא ה' פריסא, נהירו ו מה דנהיר. וכדין ו' איהו מחשבה
 עלאה, ה' נהירו ו סתים דלא ידיע, י' וההוא מחשבה י' לא ידיע.

קכד) כדין בטש האי נהירו דמחשבה דלא אתיידע, בנהירו דפרסא
 י' דקיימא, דנהיר ממה דלא ידיע ולא אתיידע. ולא אתגלייא. כ' וכדין י' דא

מסורת תוהר

א) וכדין דא נהירו: מכאן עד מחשבה עלאה אקרי א"ס נמצא כצורתו ה"ב רכו.

חלופי גרסאות ה' נ"א במחשבה. כ' נ"א פרישא אתפריש, ג' נ"א דההוא, ד' נ"א דההוא. ה' נ"א פריסתא. ו' נ"א מנן
 ונ"א מאי. ז' נ"א איהי. ונ"א החוא. ח' נהירו ט' נ"א בסתימו. י' נ"א סתם. יא' נ"א והאי
 יב' נ"א מוסף לא ידע ולא אתיידע ולא אתגלייא. יג' נ"א דקיימא. יד' נ"א האי

ארימת ידאי בצלותין

הסולם

מאמר

ו"ש חד פריסו אתפריסו: שפירושו עלית
 הפלכות למקום בינה. ומסיימת שם המדרגה,
 שסיום חדש זה נקרא פרסא, ועל ירי סיום
 זה, ירדו ג' הסעירות בינה ותו"מ מכל מדרגה
 להמדרגה שמתחתיה, (כ"ל דף כ"ב ד"ה ח"ח.
 ע"ש) ונמצא בינה ותו"מ דמחשבה עלאה
 שחוא כתר, ירדו למוחא דאוריא. ובתו"מ של
 מוחא דאוריא ירדו למוחא סתימאה. ובתו"מ
 דתו"מ ירדו לאוריא וכו'. באופן שלא נשאר
 בכל מדרגה רק כתר וחכמה דכלים. שלא יכלו
 לקבל בהם מרדליא, רק ב' אורות נפש רוח,
 הנבחנים לו"ק, ולקטנות של ג' רישין. וז"ש
 וכדין ההוא מחשבה עלאה שהוא כתר
 דא"א, נהיר בנהירו סתים, מאיר בהארת
 סתומה למוחא סתימאה. דהיינו ו"ק, דלא ידיע,
 ולמוחא דאוריא מאיר באור שאינו נודע,
 דהיינו ג"כ רק ו"ק. וההוא מחשבה עצמה
 דהיינו כתר דא"א, לא ידעו דהיינו ג"כ רק
 בחי ו"ק. אמנם יש הפרש ביניהם, כי נהירו
 סתים פירושו, שגם בגדלות כשישיג ג"ר,
 ישאר סתום ולא יאיר לאחריהם, ונהירו דלא
 ידיע, פירושו שרק עתה אינו נודע אבל
 בגדלות יהיה נודע, וע"כ נקרא מוחא דאוריא,
 כי בגדלות יוצאת חי' מאור שלו ונעשה אור,
 ולא ידיע, הוא כמו לא אתיידע. שפירושו, שגם
 בגדלות לא יהיה נודע. וכל אלו המיעוטים נעשו
 משום הפרסא שעלתה למקום בינה וסיימה שם
 המדרגה, ותורידה את בינה ותו"מ דכל ראש
 לתראש שמתחתיה, וכיון שלא נשארו אלא
 ב' פלים בכל ראש, לא יכלו לקבל יותר פבי'
 אורות שהם נ"ר, הנבחנים לו"ק.

למעלה, למעלה שה"ס כתר דא"א, עומד ונתקן על
 אותו רצון שלא נודע ולא נתסס לעולם, שה"ס
 ראש עתיק הנקרא רישא דלא אתיידע, נעשה כתר דא"א
 משום זה, ראש הסותם ביותר למעלה, וראש
 הזה תאציל מה שחאציל, ולא ירוע, הוא מוחא
 דאוריא דא"א, והאיר מה שהאיר, בדרך סתום. הוא
 מוחא סתימאה דא"א, וטעם הדברים מבאר לפנינו
 קכג) רעו דמחשבה וכי': תרצון של מחשבה
 העליונה, הוא כתר דא"א, הנקרא רעו
 עלאה, ואחר שנתקן לבחינת ראש נקרא מחשבה
 עלאה, הוא, לרדוף אחריו, אחר רדל"א, ולקבל
 חארתו. אבל פרסא אחת נפרשת, בין רדל"א
 לכתרא, ומחוץ פרסא זו ברדיסת מחשבה
 העליונה, כתר, אחר אורו של רדל"א, האור מגיע
 ואינו מגיע אליו, כי הפרסא מעכבת עליו, וכך
 עד הפרסא מאיר מה שמאיר, ולא מפרסא ולמטה,
 וע"כ, מחשבה העליונה מאירה בהארת סתומה
 למוחא סתימאה, ובאור שאינו ידוע למוחא
 דאוריא, והמחשבה עצמה שהוא כתר, הוא
 בבחינת לא ידיע.

פירושו, ר"ש ממשיך לבאר כאן ב'
 ענינים: א) איך הקץ כל בשר נהנה מהקרבות
 ישראל מקריבים, בכדי ליישב שאלת ר"א
 בנו. ב) ענין תהארת של ראש פרצוף עתיק
 דאצילות, הנק' רישא דלא אתיידע, שה"ס אין
 סוף ב"ה שממנו נמשך ענין יציאת המוחין דקטנות
 והמוחין דגדלות של ג' רישין של א"א,
 הנקראים כתר, מוחא דאוריא, ומוחא סתימאה
 שה"ס יחיו של א"א עצמו, וכן מבאר
 הקטנות והגדלות של חלבושים דא"א הנקראים
 אוריא, ישו"ת, וו"ן. ואין יחיו דלבושים נכללים
 ביחיו דא"א גופיה, וכולם נכללים בראש עתיק
 הנזכר, הנק' רדל"א שה"ס א"ס ב"ה שהוא
 גונת הקרבן, כנ"ל לאסתפקא דא כדא,
 ולאסתלפא וכו' עד אין סוף.
 גמ"ל דף ט"ה ע"א

קכד) כדין בטש וכי': אז, הארת זו של
 המחשבה שלא נודע, חכה בהארת
 הפרסא העומדת, והמאירה ג' המעוטים הנ"ל
 שחם

נתיירו דמחשבת דלא אתיידע בטש בנהירו דפריסא, ונהרין כחדא, ואתעבידו
א תשע היכלין.

קכה) וְהִיכְלִין, י לאו אינון נהורין, ולא י אינון רוחין, ולא ו אינון
נשמתיין, ו ולא ו אית מאן דקיימא בהו. רעותא, דכל י תשע נהורין, ו דקיימי
כלהו במחשבה, ו דאיהו חד מנייהו בחושבנא, כלהו למרדף י בתרייהו,
בשעתא דקיימי במחשבה ולא י מתדבקן ולא י אתיידעו, ואלין לא קיימי
י לא י ברעותא, ו ולא במחשבה ו עלאה (ב) י תפסין י בה, ולא תפסין. באלין
קיימי כל רזי דמהימנותא, וכל אינון נהורין מרזא דמחשבה י עלאה כלהו
אקרון אין סוף. עד הכא י ממו נהורין ולא מטון, ולא אתיידעו, לאו הכא
רעותא, ולא מחשבה.

דרך אמת

(ב) משניס ולינס משניס לכוז העלמנו (עין סקודי רכ"ו ע"ל וריסיס ע"ל).

חלומי גרסאות א נ"א תשעה. ב נ"א להיכלין. ג נ"א דלאו. ד נ"א מוסיף נקודין ולא אינון. ה נ"א ולא. ו נ"א
איהו ונ"א איהו. ז נ"א איהו. ח נ"א תשעה ונ"א תשעי. ט נ"א קיימי כללו. י נ"א דאיהו. י"א
באתרייהו. י"ב נ"א מתדבקין. י"ג נ"א אתיידעו. י"ד נ"א לאו. י"ה נ"א אלא. י"ו נ"א מוסיף ברעותא עלאת. י"ז נ"א ולא
טו נ"א עלאין. י"ח נ"א תפסין. י"ט נ"א תפסין. י"א נ"א עלאת דלתתא. י"ב נ"א ולתתא כ נ"א מטון.

ארימת ידאי בצלותין

הסולם

מאמר

ואתעבידו ט' היכלין וכו': ונעשו מחס ט' היכלות,
ברדל"א. כי הג' רישין דא"א נכללות
זו מזו והם תשע נהורין במקומם עצמם, דהיינו
בא"א, ועל ידי עלותם לרדל"א, ונהרין כחדא
(כנ"ל) כדיבור הסמוך, נעשו שם ברדל"א
תשע היכלות, ואין הפירוש שהט' אורות
נעדרו ממקומם עצמם בסכת העליה לרדל"א,
אלא הפירוש הוא שמאירים בשני מקומות:
שהם ט' היכלות ברדל"א, והם ט' אורות
במקומם עצמם, כי אן העדר ברוחני אלא
כל תנועת יורה רק תוספות.

שהם, ממה שאינו ידוע במוח דאורא, ואינו
נודע, נכתרא ולא נגלה במוחא פתימאה, וכך הכה
הארת המחשבה שלא נודע, שהיא רדל"א
בהארת הפרסא, ומאירים יחד, פירוש, כי
הארת רדל"א הכה וחזר והוריד הפרסא
למקומה למלכות, שעל ידי זה חזרו לכל
פדרגה ג' הכלים בינה ותו"מ שנפלו ממנה,
ונשלמו שוב בכח"ב תו"מ דכלים ובנרנח"י
דאורות, וז"ש וכר"ז, דא נהירו דמחשבה
דלא אתיידע, בטש בנהירו דפריסא, ונהרין
כחדא, כי ע"י ביטוש הזה חזרו להאיר בכל
השלימות כמקודם לכן, ומ"ש ונהרין כחדא,
שמשמע, שג' רישין דא"א הכלולים בהפרסא,
מאירים יחד עם רדל"א, הענין הוא, כי ראש
עתיק הנקרא רדל"א, היא בדינת ראש
הנוקבא דעתיק, שהיא נתקנה בסוד בקע כנ"ל
בראשית א' דף ה' ד"ה וזה ונמצא
שבעת עלית הפרסא למקום בינה, נפלו גם
בינה ותו"מ רדל"א למקום הג' רישין דא"א,
ועתה אחר שנעשת הביטוש, החוזר ומעלה
הבינה והתו"מ מכל המדרגות, עלו ג"כ בינה
ותו"מ רדל"א למקומם, ונודע שעם עלית בינה
ותו"מ דעליון עולה עמהם גם התחתון, שתחזיק
בהם מקודם לכן, כנ"ל ב"א דף י' ד"ה
איבה אי ונמצא לפי"ה, שג' רישין דא"א
עלו לרדל"א עם חזרת בינה ותו"מ שלה,
ינעשו למדרגת אחת, וז"ש ונהרין כחדא שג'
רישין דא"א מאירים ביחד עם רדל"א, כי
נעשו עתה למדרגת אחת.

השלימות כמקודם לכן, ומ"ש ונהרין כחדא,
שמשמע, שג' רישין דא"א הכלולים בהפרסא,
מאירים יחד עם רדל"א, הענין הוא, כי ראש
עתיק הנקרא רדל"א, היא בדינת ראש
הנוקבא דעתיק, שהיא נתקנה בסוד בקע כנ"ל
בראשית א' דף ה' ד"ה וזה ונמצא
שבעת עלית הפרסא למקום בינה, נפלו גם
בינה ותו"מ רדל"א למקום הג' רישין דא"א,
ועתה אחר שנעשת הביטוש, החוזר ומעלה
הבינה והתו"מ מכל המדרגות, עלו ג"כ בינה
ותו"מ רדל"א למקומם, ונודע שעם עלית בינה
ותו"מ דעליון עולה עמהם גם התחתון, שתחזיק
בהם מקודם לכן, כנ"ל ב"א דף י' ד"ה
איבה אי ונמצא לפי"ה, שג' רישין דא"א
עלו לרדל"א עם חזרת בינה ותו"מ שלה,
ינעשו למדרגת אחת, וז"ש ונהרין כחדא שג'
רישין דא"א מאירים ביחד עם רדל"א, כי
נעשו עתה למדרגת אחת.

(דטריי דף ס"ה ע"א)

קכו) ה' כד נהיר מחשבה, ולא נ' אתיידע ג ממאן ד דנהיר, כדין אתלבש
 ואסתים גו בינה, ונהיר, ה' למאן דנהיר ואעיל דא בדא, עד דאתכלילו כלהו כחדא.
 קכז) וברוא דקרנא כד סליק, כלא י' אתקשר דא בדא, ונהיר דא בדא,
 כדין קיימי כלהו ז' בסליקו, ומחשבה ה' אתעטר באין סוף. ההוא נהירו

חלופי גרסאות ה' גיא כדין ז' גיא ידיע, ו.ה' ידע, ג' גיא מנה ד' גיא נהיר ס' גיא מאן, ו' גיא ואתקשר ז' גיא
 בנהירו, ח' גיא אתעטר (אח"כ)

טאמר

הסולם

ארימת ידי בצלוחין

כי אלו ט' היכלות אינם עומדים לא בכחינת רצון, ולא בכחינת מחשבה העליונה, שהיא א"א, תופסים בה ואינם תופסים. באלו ט' היכלין, נמצאים ועומדים כל סודות האמונה. וכל אלו האורות מסוד המחשבה העליונה, שהיא א"א, מקובלים בהם, כולם, כל הט' היכלין. נקראים אין סוף, כי עד כאן האורות מגיעים ואינם מגיעים, ואינם נודעים, אין כאן לא רצון ולא מחשבה.

קכו) כד נהיר מחשבה ולא ידיע וכו': כאשר מאירה המחשבה שלא נודעה ממי היא מאירה. דהיינו מוחא דאורא כנ"ל. וכה היא נתלכשה ונסתמה תוך הבינה, ומאירה למי שמאירה, ונכנסים זו בזו עד שנכללים כולם כאחד.

פירוש. כי נתבאר לעיל (באות קכ"ד ד"ה כרין בטש) שעל ידי הביטוש דנהירו דרדליא בנהירו דפרסא, חזרה הפרסא למקומה למלכות, ובינה ותו"מ שנפלו מכל המדרגות חוזרות למעלתם למקומם כבתחילה. ע"ש. ונמצא שגם הבינה שיצאה מראש דא"א, חזרה עתה לראש א"א ומקבלת שמה שוב אור החכמה. גם נודע שבהיות חכמה דא"א בחוסר חסדים ע"כ הבינה נסתמה שם. בסוד עמיק וסתים בשמא. (כנ"ל בהקדמת הזחר דף י"ז בד"ה קיימא ולא קיימא ע"ש.) כי הז"ת דבינה אינן יכולות לקבל חכמה בלי לבושה חסדים, כמ"ש שם. וז"א, כד נהיר מחשבה ולא ידיע ממאן

דנהיר, דהיינו ראש הב' דא"א הנקרא מוחא דאורא. שהוא מאיר בג"ר, אחד ביטוש רדליא באור הפרסא כנ"ל. (בד"ה כרין בטש) אשר אז חוזרת גם הבינה לראש דא"א, כנ"ל. כדין אתלבש ואסתים גו בינה, נמצא אז שמתלבש בהארתו ונסתם תוך הבינה. כי הבינה עלתה לראש ומלכשת אותו, ואור החכמה שמקבלת ממנו סותמתה. כמבואר. ומ"ש מחשבה ולא ידיע, שהוא מוחא דאורא, הוא בדיוק, להוציא ב' ראשים דא"א האחרים, שהם כתרא. ומו"ס, שחם אינם מאירים לאחרים, כי כתרא הוא בכחינת לא ידיע. להיותה מלבישה לרדליא, ומו"ס בנהירו סתים. כנ"ל (באות קכ"ג ד"ה

רעו דמחשבה ע"ש). וע"כ נבחן, שגם אחר שעלתה לראש א"א, אינה מלכשת אותו, אלא למוחא דאורא בלבדו.

ונתבאר שם (בהק' הזחר דף י"ז ד"ה אתלבש) שבכדי לפתוח הארת החכמה מסתימתה נעשה זוג הממשין קומת חסדים, ונתלכשה החכמה בהחסדים, ואז נגלה הארתה ע"ש. וז"ש כאן, ונהיר למאן דנהיר דהיינו שנודווג והאיר קומת החסדים, הנק' לכוש יקר דנהיר, כמ"ש שם. ועל ידי זה ואעיל דא בדא שהחכמה נכנסה ונתלכשה בתוך אור החסדים, וכן אור חסדים נכללה באור החכמה, עד דאתכלילו בלרו כחדא, עד שנכללו כולם כאחד, דהיינו לרבות גם זרין חנכללים ג"כ בזווג הוה, לחיותם הגורמים ליציאת קומת החסדים בהבינה כנ"ל בראשית א' דף רפ"ז ד"ה תלת ע"ש. קכז) וברוא דקרנא כד סליק, וכו'. ובסוד

הקדבן, כשעולה על המזבח, נעשו כל אלו היחודים דג' רישין דא"א ברדליא, ובינה בראש א"א וכו' על דרך שנבאר עד הנה, כלא אתקשר דא בדא, שמתחילה נתקשר הכל זה בזה, כי בעת ירידת הפרסאות, שבינה ותו"מ דכל מדרגה, חוזרים ממקום התחתון למדרגתם בעליון, מעלים אז עמהם גם את התחתון, לחיותו דבוק בהם, ונמצאים אלו בינה ותו"מ החוזרים למדרגתם, שחם מקשרים כל תחתון בעליון, ועל ידי זה נמצאים הזו"ן עולים לבינה, וחכינת לראש דא"א, וראש דא"א לרדליא לש' היכלות שבו. כנ"ל. ונתבאר לעיל שעל ידי עליה זו נסתם הבינה מטעם חוסר חסדים, ואז, ונהיר דא בדא, ופאירים זה בזה, כי מזדווג ומוציא קומת חסדים בסוד לכוש יקר דנהיר, ואז מאירים החסדים בחכמה וחכמה בחסדים כנ"ל. כדין קיימי כלהו בסליקו, ואז נמצאים כל המדרגות בסוד העליה. כי בינה וזו"ן נמצאים בעליה לא"א, לסוד ג' רישין שבו, וג' רישין דא"א בעליה לרדליא לסוד ט' היכלות אשר שם. כמ"ש לעיל. ונמצא ומחשבה אתעטר באין סוף. ומחשבה שה"ס א"א. נתעטר

ל דאתנהיר מניה מחשכה ב עלאה, נ אקרי אין ד סוף. ס ומניה אשתכח וקיימא ונהיר למאן דנהיר, ועל דא ו כלא קאים. זכאה חולקיהון דצדיקיא בעלמא דין. ובעלמא דאתי.

קכח) ת"ח ו האי קץ כל בשר, כמה דקשורא אשתכח לעילא בחדו, אוף הכי נמי לתתא, מ בחודתא ורעותא, לאסתפקא כלא לעילא ותתא, ואימא ס קיימא עלייהו דישראל, כדקא יאות.

קכט) ת"ח, י בכל יא רישי ירחא וירחא, כד סיהרא יי מתחדשא (ל) יהבין ליה להאי קץ כל בשר, חולקא חדא יתיר על קרבנין, לאתעסקא ביה, וישתמש בחולקיה, ויהא סטרא יי דישראל בלחודייהו, כגין יי דיתאחדון סו במלכיהון ודא איהו שעיר, כגין דאיהו סו בחולקא דעשו, דכתיב ביה שעיר, * הן עשו אחי איש שעיר. ועל דא יי איהו יי אשתמש בחולקיה. וישראל אינון יי משתמשינ בחולקיהון, ובג"כ כתיב ב כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו.

דרך אמת

(א) ומניס לו סגור של רימ.

מסורת הזהר

(א) הן עשו אחי איש שעיר: בראשיה כ"ו ח"ב

רסט. ח"ג כח. סג. סר. רלב: ז"ח רות ע"ה טד שנא:

(ב) כי יעקב בחר לו יה: (תהלים קל"ה) ח"א קסא: ח"ב מט. קכו. קכז. רסט. רעו. ח"ג קיט רפו: רצח: ז"ח ל"ז טג שטו.

חלופי גרסאות א גימא דנהיר וגימא דאתנהירו (דיא) ג גימא מוסיף עלאה דלא אתיידע [בה] כלל. וגימא דלא יריע. וגימא אקרי אין סוף עלאה דלא ידע [אתיידע] איהו בה כלל [כלא] וגימא עלאח דלא ידע איהו בה כלל וגימא ל"ג עלאה (דיא) ג גימא מוסיף איהו אקרי ד גימא ל"ג סוף ה גימא דמניה 'אהיל) ו גימא ל"ג כלל. ו גימא מוסיף האי סטרא אחרא דאקרי. ס גימא וחדותא. ס גימא ל"ג קיימא. ו גימא כל יא גימא ריש יכ גימא אתחדשא, וגימא מתחושן. ו גימא לישראל, יל גימא דיתחדון. קו גימא במלכהון. קו גימא חולקא. יו גימא דאיהו. יח גימא משתמש וגימא ישתמש יט גימא משתמשי.

מאמר

הסולם

ארימת ידאי בצלוחין

בעלייתו לרדל"א, בסוד אור אין סוף, דהיינו בהארות תשע היכלין אשר ברדל"א. שבהם מאיר אור אין סוף, כי ההוא נהירו דאתנהיר מניה מחשבה עלאה אקרי אין סוף. כי אותו ההארה שהמחשבה עלאה, שתוא א"א, מאירה משם. שחם תשע היכלין כנ"ל. תוא נקרא אין סוף. ומניה אשתכח וקיימא, ונהיר למאן דנהיר. ובמנו, מא"ס, נמצא, א"א, עומד ומאיר למי שמאיר. ועל זה עומד הכל. דהיינו על המשכת אור א"ס אל העולמות ע"י א"א, על דרך שנתכאר. זכאה חולקיהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי, אשרי חלקם של הצדיקים המעלים מ"ן ומייחדים היחורים הגבוהים האמורים, ב"עיה"ו ובעוה"ב. כי נוחלים שני עולמות.

ותו"מ למדרגתם, הגורם להם שמחה, אחר שנתלבשה החכמה בחסדים, אף כשו כן למטה, בו"ן ועולמות התחתונים. נעשה התקשרות כל תחתון בעליון בשמחה ורצון ליתן סיפוק לכל, למעלה ולמטה דהיינו גם לקץ כל בשר. ואימא, היא השכינה, שורה על ישראל כראוי.

קכט) ת"ח בכל רישי, וכו': בוא וראה בכל ראש חרש ור"ח בעת שהלבנה מתחדשת, דהיינו שהנוקבא מחדשת בזווגה עם ז"א, נותנים אז לקץ כל בשר זה, חלק נוסף על קרבנות הרגילים, שהוא שעיר ר"ח, שיתעסק בו וישתמש בחלקו, שע"י שעיר ר"ח נתחדש הארת צד השמאל, שהקץ כל בשר נהנה ממנו, והוא חלקו (כנ"ל באות ק"ד ר"ה וכרין ישראל, ע"ש) וישאר הצד של ישראל, שהוא הימין, להם לבדם, כדי שיתיחדו במלכס. וזה הוא שמקריבים דוקא שעיר, משום שהוא בחלקו של עשו שכתוב בו שעיר, שכתוב, הן עשו אחי איש שעיר, ועל כן הקץ כל בשר משתמש בחלקו של עשו שהוא צד שמאל וישראל משתמשים בחלקם, שהוא צד ימין. ועל כן כתוב, כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו

ת"ח

(דפו"י רף ס"ה ע"א)

סל) ה' ת"ח, י האי קץ כל בשר, כל רעותיה לאו איהו, אלא בבשרא תדיר, (ו) ובגין כך תקונא דבשרא תדיר לגביה, ועל דא אקרי י קץ כל בשר. וכד איהו שליט, שליט על גופא, ולא על נשמתא, נשמתא סלקא י לאתרא ובשרא אתיהיב לאתר דא. כגוונא דא, ס בקרבנא, דרעותא סלקא לאתר חד, ובשרא לאתר חד.

דרך אמת

(ה) טלח ק"ע אי ומספסס ל"ו ב'.

חלופי גרסאות ה גיא ותיח כ גיא ליג האי. ג גיא ליג קץ, ד גיא לאתריה. ס בקרבנא.

מאמר

הסולם

ארימת ידאי בצלותין

קל) ח"ח האי קץ וכו': בוא וראה, קץ כל בשר זה, כל רצינו תמיד אינו אלא בבשר ומשום זה, תקן הבשר, בכל מקום שהוא, רק בשבילו. ועל כן נקרא קץ כל בשר. וכשהוא שולט, שולט על הגוף, שהוא בשר, ולא על הנשמה. הנשמה מסתלקת למקומה, והבשר, דהיינו הגוף, ניתן למקום הזה, והיינו לקץ כל בשר. כמו זה הוא בקרבן שהרצון של המקריבו עולה למקום אחד דהיינו להקדושה, והבשר של הקרבן עולה למקום אחד, דהיינו לקץ כל בשר.

בלבד. כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה ביאור ע"ה. ונודע שיש ערך הפכי בין כלים לאורות, ובזמן שאין לו לז"א רק מוחא, יש לורק אור הנפש. וכשמשיג פרצוף עצמות קונה אור הרוח, ובפרצוף גידין אור הנשמה, ובפרצוף בשר אור החיה, ובפרצוף עור אור היחידה, ולפי שאסור להמשיך ג"ר דאור החיה, מטרם גמ"ת, נמצא שבפרצוף הד' שהוא בשר, חסרים לו הכלים התחתונים ממנו, שהם בשר ועור, ואין לו בו אלא ג' כלים: שהם מוחא עצמות גידין, המסתיימים על החזה דפרצוף זה, ומחזה ולמטה, שהם בשר ועור ופרצוף בשר זה, חסרים לו עד גמ"ת.

מירוש. כי מהיתם של הקליפות הם מהכלים הנשברים שנשתיירו מזמן שביה"כ, שגם בעת שהמאציל בירר ותקן העולמות אבי"ע וכל אשר בהם, לא תקן אותם, ואינם ראויים לתקונם במשך שתא אלפי שני מטרם גמר התקון. אבל בגמר התקון יתוקנו גם הם, ואז יתבטלו כל הקליפות, כמ"ש בלע המות לנצח. ועתיד הסי"מ להיות מלאך קדוש, כנודע, ומכאן תבין שכל כחם להחטיא את האדם, הוא כי להיותם ריקנים מכל אור מטרם גמ"ת, ע"כ רודפים אחר האדם שימשיך להם מעט מאורות השלמים שיאירו בגמ"ת, כדי לחיות את נפשם בדומה לרעב וצמא הרוף אחר מי שיש לו לחם ומים ולוחם עמו. וז"ס שאמרו ז"ל על עצה"ד שהחטא היה מפני שאכלו פגה שהפירוש הוא מחוסר זמן, כי עצה"ד הוא מהאורות השלמים, שלא יתוקנו אלא בגמר התקון, שהאורות הללו ישלימו הקליפות ויתקנו אותם, וע"כ רדף הסי"מ והנחש לפתות לאדם וחוה שימשיכו לו מאור הזה תכף, ואע"פ שידעו שעוד אינם ראוי לזה כי מחוסרי זמן חמה, מ"מ נופל להם איזח חלק מכה החטא כנודע.

ולפי המתבאר מובן, שכל חסקם של הסי"א הוא, שהאדם ימשיך להם אלו האורות דג"ר רחיה, חבאים בהכלים דבשר ועור של פרצוף הד' דז"א. כי פחות מזה, שהם האורות שאינם מאירים אלא בכלים המתוקנים, לא יוכלו הקליפות להנות מהם מאומה, כי אין להם כלום מכלים האלו, וז"ס שאמרו לעיל (בהקדמת הזהר דף קס"ג אות ד"י) שהחטא דעצה"ד היה כי חבר רתתא ואתפרש לעילא דהיינו שהמשיך האורות מחזה ולמטה דפרצוף הד', שהוא אור החכמה, לתוך הכלי דבשר, והחטא דעצה"ד הוא המקור שכל החטאים מסתעפים ממנו כנודע.

וזה אמרו, האי קץ כל בשר לאו רעותיה אלא כבשרא תדיר, דהיינו להמשיך לו הג"ר דחיה, המאירים אחר גמר התקון, כי מהאורות חנוהגים לפני גמ"ת אין לזליפות שום הנאה, פי ע"כ המה בחינות קליפות משום שאין להם כלים המתוקנים לקבלת אורות הללו כנ"ל. ע"כ אין רצונם של הקליפות, אלא בבשר, דהיינו שימשיכו להם האור בבחינת הכלי דבשר דפרצוף חד'.

ועם זה תבין, סוד שעיר ר"ח, וכן כל הקרבנות שאז נמשך מבחינת ג"ר הללו, ע"י שליטת קו השמאל שברצע תחילת הזווג, אשר הקליפות מקבלים אז האור מבחינת הבשר שלחם, ואין בזה הפסד לקדושה כי חלק קטן הוא

ונודע שה' הכלים כח"ב תו"מ מכונים מוחא עצמות גידין בשר ועור, ונמצא שכלי, דח"ת נק' בשר, וכלי דמלכות נק' עור, גם גודע שמטעם גניזו דאז"א הפנימים אחר שבית"כ, אסור להמשיך מטרם גמ"ת הג"ר של יבוחין דחיה, שהוא אור החכמה, אלא רק וק' (דטויי דף ס"ח ע"ה)

קלא) וב"נ דאיהו זכאה, איהו קרבנא ממש ^ה לכפרה, ואחרא דלאו איהו זכאה, לאו איהו קרבנא, בגין דביה מומא, דכתיב * כי לא לרצון וגו'. ועל דא צדיקיא ^ב כפרה אינון דעלמא, וקרבנא אינון ^י בעלמא. ^ד ת"ח, ^ב ויאמר אלקים לנח, קץ כל בשר בא לפני, למיטל רשו לאחשכא ^ה אסייהו * דבני עלמא, ובגיני כך ^י הנני משחיתם את הארץ. ^י

קלב) ^ז ת"ח, מה כתיב ^י ונח בן שש מאות שנה וגו', וכי אמאי אתא ^ה חושבנא דא לממני, אלא אילו לא הוה נח בן שש מאות שנה, לא ייעול לתיבותא, ולא יתחבר בהדה. כיון דאשתלים בשש מאות שנה, כדין אתחבר בהדה.

קלג) ועל דא, מן יומא דאשתלים חובייהו דבני עלמא, אוריך לון קב"ה, עד דאשתלים נח, בשש מאות שנה, ואשתלים ^ה דרגיה ^י כדקא יאות, ^י והוה

מסורת זוהר

א) כי לא לרצון: (ויקרא כ"ב) ח"ב רסט. ב) ויאמר—קץ כל בשר: לעיל ב"א דף ש"ל ציון ד' וש"ג. ג) הנני משחיתם: לעיל ב"א דף ש"ל ציון ד' וש"ג. ד) ונח בן שש מאות: בראשית ז'. חלופי גרסאות ^א נ"א לכפרה. ^ב נ"א כפרה אינון וקרבנא דעלמא. ונ"א כפרה איהו וקרבנא ממש. ^ג נ"א לעלמא ד עד כאן נדפס בח"ב רסט. ונ"א מוסיף זכאין אינון [ישראל] צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאחי. [ע"כ] ^ה נ"א אנפיהו. ונ"א מוסיף, כחוב ויעש נח כאשר צוהו ח' ת"ח וכו'. ונ"א מוסיף ועל דא עשה לך חיבת עצי גופר בגין לאתוכא בה ולא יכול שלטאה עלך רבי הייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחא אמר חד כתיב ויעש נח וכו'. ואח"כ כתב ע"ז, מכאן שייך בוף סיד עב. ז בדפו"י כתב מה שחטר כאן עיין בסוף הספר סימן י"א והוא בחלופי גרסאות לעיל דף ס"ב אות א' ה נ"א חשבנא ט נ"א בדרגיה. י נ"א לייג כדקא יאות. י"א נ"א לייג ותוה צדיק שליט.

מאמר	הסולם	ארימת ידאי בצלותין
------	-------	--------------------

שכתוב. כי לא לרצון וגו'. וע"כ הצדיקים הם כפרה של העולם והם קרבן בעולם, בוא וראה. ויאמר אלקים לנח קץ כל בשר בא לפני. היינו הס"א כנ"ל, והוא בא לקבל רשות להחשיך פניהם של בני אדם, ומשום זה, והנני משחיתם את הארץ.
קלב) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה, מה כתוב, ונח בן שש מאות שנה וגו', ושואל, למה בא הכתוב למנות חשבון הזה, של שני נח, ומשיב, אלא אלו לא היה נח בן שש מאות שנה, לא היה נכנס להתיבה, ולא היה מתחבר עמה. כיון שנשלם בשש מאות שנה אז נתחבר עמה. פירושו, כי אמר לעיל דף ב', אות ו' שהתבה היא כנגד הנוקבא של מעלה, ונח כנגד יסוד של מעלה, ויסוד הוא ספירה הששית של ז"א. ולפיכך, כל עוד שלא נשלמו לו שש מאות שנה, לא היה עוד ראוי להיות מרכבה לספירה הששית, ומה שחושב מאות, הוא לרמוז על תמוחין שלו שתיו מבינה שה"ס מאות.

הוא מאד, ועוד כי על ידי חלק זה שמקבלים, הם נספרים מהקדושה, ואינם מקטרגים עוד על ישראל להחטיאם, ועיקר תיקון זה נעשה בשעיר ר"ח. וז"ש בכל רישי ירחא וירחא וכו'. ועל דא איהו אשתמש בחולקיה, וישראל אינון משתמשין בחולקיהו, כי הס"א נוטלת אותה הארת השמאל המאירה בתחילת הזווג, שזה חלקם כנ"ל. וישראל נוטלים תמוחין השלמים המחוקנים בג' קוים שה"ס ו"ק דחיה, שזהו חלקם, ואחר שנעשה עיקר התקון בשעיר ר"ח, נוחג ענין זה בכל הקרבנות. וז"ש כנוונא דא בקרבנא דרעותא סלקא לאתר חד שע"י עליית מ"ן שנק' רעותא זוכים הכהנים לזיום וישראלים לקבל מוחין השלמים בהכלים המתוקנים בג' קוים כנ"ל, וכשרא לאתר חד דהיינו לטטרא אחרא, שבשר הוא חלקם, ולא דבר מחות ממנו, כנ"ל. אלא שאין להם רק נהירו דקיק מרגע תחילת הזווג, כנ"ל.

קלג) ועל דא מן יומא וכו': וע"כ מיום שנשלמו עונותיהם של בני העולם, דהיינו שנעשו ראויים לקבל עונשם, המתין עוד להם הקב"ה, עד שנשלם נח בשש מאות שנה

קלא) ובר נש דאיהו זכאה וכו' ואדם שתוא צדיק, הוא עצמו קרבן ממש לכפר דהיינו ע"י שמקריב רעותא שלו, ואחר שאינו צדיק, הוא אינו קרבן, משום שיש בו מום, (דפו"י דף טו ע"א *) סיח ע"ג)

צדיק שלים ו' וכדין עאל י לתיבותא, וכלא כגוונא דלעילא. ונח בן שש מאות שנה. כמה דאמרן. ובגיני כך לא אתמר כבן שש מאות שנה. י קלד) תו פתח ואמר, " ואני הנני מביא את המבול מים. מ"ט הנני, כיון דאמר י ואני, אלא אני ה' הנני, כלא י מלה חדא היא. ת"ח י בכל אתר אני, אתעביד גופא לנשמתא, י ודאי, דמקבלא ממה דלעילא, ובגין כך, אתרמיז באת קיימא, דכתיב י אני הנה בריתי אתך, אני דקיימא באתגליא, י מזומנת למנדע. אני. כרסיא, י למה דלעילא. אני. יא דעבידנא י נוקמין לדרי דרין. ואני. כליל דכר ונוקבא כחדא, לבתר אתרשים בלחודוי, דאזדמן למעבד דינא. הנני מביא את המבול מים.

קלה) כיון דאמר, מביא את המבול, לא ידענא דאיהו מים, אלא את המבול, לאסגאה מלאך המות, דאע"ג דמיא הוו, י מחבלא, אויל בעלמא, לשיצאה באינון מין.

קלו) אני ה'. י הכי תנינן, נאמן אנא, לשלמא אגר טוב לצדיקיא, י ולאתפרע מרשיעיא, ובגין כך, אבטח י לון קרא לצדיקיא, באני, לשלמא אגר טוב דלהון, לעלמא דאתי. ואגזים לרשיעיא, לאתפרע מנייהו לעלמא דאתי, באני.

מסורת הזחר

א) ואני הנני מביא את המבול (בראשית ו') ח"א סו. סו: ז"ח פ' נח כ"ג טא שיו. ב) ואני הנה בראשית יז חלופי גרסאות א"ב וכו'. ב"א מוסיף בר ת"ק שנה (דיו). ג נ"א מוסיף לקבל [לקביל] שית סטרין דעלמא ואחיל כתב לקביל וכו' אדל"ג. ד נ"א מוסיף ואני, אמאי כתיב הנני. ה נ"א מוסיף אנכי הנני ונ"א אנכי ול"ג הנני. ו נ"א מלתא ז נ"א כל ה נ"א ורא. ט נ"א מזומנא. י נ"א כחדא, וליג לפת. יא נ"א דאעביד יב נ"א נוקמא. יג נ"א מוסיף מחבלא. לחבלא בהון מחבלא אויל, וב"א מחבלא הוה אויל. ונ"א מחבלא הוה אויל בגו מ"א לחבלא בהון מחבלא אויל. (דיו). יד נ"א ל"ג הכי תנינן, טו נ"א ולאתפרע מן רשיעיא. טז נ"א לון קביה.

ואני — מביא מכול מים	הסולם	מאמר
<p>העושה נקמה לדורי דורות. ואני, שכתוב כאן עם ו' יורה שכלול דכר ונוקבא ביחד, כי ה' של ואני יורה על הדכר שהוא ז"א. ואח"כ נרשמה הנוקבא בלבדה בלי ז"א. בעת שנודמנה לעשות הדין, דכתיב הנני מביא מכול מים על הארץ. וכתוב הנני בלי ו'. ובה מיושב מ"ש כאן, ואני הנני, כי ואני כתוב עם ו' שיורה על ז"א המחובר בהנוקבא הנקראת אני, וזהו קודם שנגמר לעשות הדין. ואח"כ שכבר נגמר, כתוב הנני בלא ו', להורות שהדין נעשה על ידי הנוקבא בלבדה בלי ז"א.</p>		<p>שנה, ונשלם מדרגתו כראוי, והיה צדיק שלם ואז נכנס להתיבה והכל כעין של מעלה. כלומר, הכל נעשה, באופן שיהיה עליו השראה מיסוד ומלכות של מעלה. וז"ש, ונח בן שש מאות שנה, כמו שאמרנו, ומשום זה לא נאמר כבן שש מאות שנה, כי שש מאות שנה הוא בדיוק, כדי לתשלם ספירת היסוד, כנ"ל.</p>
<p>קלה) כיון דאמר וכו': שואל, מאחר שאומר, מביא את המבול, אין אנו יודעים עוד שחוא מים עד שהוצרך לומר המבול מים. ומשיב, אלא את המבול, הוא לרבות מלאך המות, שהיה שם, כי אע"פ שהיו רק מים, היה המחבל הולך בעולם להשחיתם במים האלו. קלו) אני ה' וכו': אני ה', כך למדנו, שהוא יורה, נאמן אני לשלם שכר טוב לצדיקים ולהפרע מרשעים, וע"כ מביטח הכתוב לצדיקים עם המלה אני לשלם שכרם הטוב לעולם</p>		<p>ואני — מביא מכול מים קלד) תו פתח ואמר וכו': עוד פתח ואמר, ואני הנני מביא את המבול מים. ושואל מה הטעם שאומר הכתוב הנני, אחר ע"כ ר' אמר ואני, כי אומר ואני הנני, ומשיב, אלא אני הנני, הכל דבר אחד הוא. בוא וראה, בכל מקום שכתוב אני, נעשה גוף לנשמה, כלומר אני, היא הנוקבא. שהיא בחינת גוף לז"א, הנכחן כנשמה שלה. ודאי שמקבלת ממה שלמעלה, מ"א, ומשום זה מרומזת המלה אני באות הכרית, דהיינו עם ו' שהוא יסוד רז"א, שכתוב אני הנה בריתי אתך. משום שמקבלת מברית דז"א, אני יורה העומדת להתגלות המזומנת לחשגה. אני יורה: אני כסא למה שלמעלה. אני יורה: אני (דפ"י דף ט"ה ע"ב)</p>

קלו) לשחת כל בשר, כמה דאוקימנא, דדא ה' הוא מחבלא דעלמא. וע"ד דא כתיב * ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם * לנגוף. ודא הוא לשחת כל בשר, מסטרא דקץ כל בשר בא לפני. דהא כיון דמטא זמנא, י דאוריך לון קב"ה, י עד ה' דאשלים נח, לשש מאות שנה, כדין לשחת כל בשר. אמר הכי אוליפנא משמיה דר' י צחק ! דאמר ה' לן.

קלח) פתח ואמר, י אמרתי לא אראה * יה יה בארץ החיים לא אביט אדם עוד עם יושבי חדל. אמרתי לא אראה יה, כמה אטימין אינון בני נשא, דלא ידעין ולא משגיחין, במלי דאורייתא, י אלא מסתכלי במלוי דעלמא, ואתנשי מנייהו י רוחא דח"י מתא.

קלט) י דכד י בר נש, אסתלק מהאי עלמא, ויהיב חושבנא למאריה, מכל מה דעבד בהאי עלמא, בעוד דאיהו קאים רוחא וגופא כחדא, וחמי מה דחמי, עד דאזיל להווא עלמא, י י ופגע ליה לאדם הראשון, י יתיב לתרעא דגנתא דעדן, למחמי כל אינון, דנטרו פקודי דמאריהון, וחדי בהו.

קמ) וכמה צדיקיא סחרניה דאדם, אינון דאתמנעו מארחא דגיהנם, וסטו לגבי ארחא דגן עדן. ואילין אקרון סו יושבי חדל. י ולא כתיב יושבי

מסורת הזוהר

א) ולא יתן המשחית לבא (שמות י"ב) ח"ב לה: לו. מא. ח"ג יד. ב) אמרתי לא אראה יה (ישעיה ל"ח) ח"ב רנד: ג) ב"נ אסתלק מהאי עלמא: ח"א עט. צח. צט. קל: רא: ריח: רכו. ח"ב נט קטא: קמב: רסו. ח"ג נג. נד: פח. קכו: ד) ופגע ליה לאדה"ר: ח"א נו: טא. קכו.

חלופי גרסאות א) נ"א הוה. ב) נ"א מוסיף לנגוף לא שביק ליה הקב"ה לאבשא לבנוי (הרמ"ק) ג) נ"א דאורי. ד) נ"א מוסיף ואוריך לון עד. ה) נ"א דאשתלים. ו) נ"א מוסיף ב"ר יוסי מחוזא, ז) נ"א דאמרת לכוון. ח) נ"א לון. ונ"א מוסיף לן האי דאמרי לכוון. ט) נ"א ל"ג ב"ס יה. י) נ"א ולא מסתכלי במילוי דהווא עלמא. יא) נ"א רזא דחכמתא. יב) נ"א רוח חכמתא. יג) נ"א מוסיף דכד [כד] בר נש אסתכל בהאי עלמא [במילי] בפלוי דאורייתא ופקודין דמאריה זמנין דאסטי בתר מלין דעלמא ואחרן כסופ עובדוי כד בר נש זכאה הוא ובעי לאסתלק [לאסתלקא] מהאי עלמא (רמ"ק ואה"ל). יד) נ"א וחמי. יו) נ"א דיתבי. יז) נ"א יושב. יח) נ"א ל"ג ולא כתיב יושבי הדר.

מאמר	הסולם	ואני — מכיא מבול מיס
לעולם הבא. וכן מאיים לרשעים לחפרע מהם לעולם הבא עם המלה אני. פירושו. כי השם אני יורה דקיימא באתגליא, ואין ההגלות, אלא על גילוי שכר ועונש. ונמצא בהכרח, כי אני יורה, נאמן אני לשלם שכר וכו'.	בא לפני ע"ש. אמר לו, כך למדנו משמו של רבי יצחק, שאמר לנו כך. מאמר אמרתי לא אראה יה קלח) פתח ואמר וכו': פתח ואמר, כתיב אמרתי לא אראה יה: כמה אטומים חס בני אדם, שאינם יודעים ואינם משגיחים בדברי תורה אלא שמסתכלים בדברי העולם, ורוח החכמה נשכח מהם. קלט) דכר ב"נ וכו': כי כשתאדם מסתלק מחעולם הזה, ונותן חשבון לרבנו מכל מה שעשה בעולם הזה, בעודו נמצא ברוח וגוף ביחד. והוא רואה מה שרואה, עד שבא לעולם האמת, וסוגע שם באדם הראשון, היושב בשער גן עדן, לראות כל אלו שומרי מצות רבונם ושמח בהם. קמ) וכמה צדיקיא: וכמה צדיקים הם מסביב אדה"ר, שמנעו את עצמם מדרך הגיהנם	

(דטו"י דף ס"ה ע"ב)

א חלד בגין דלא הוו כ כמו חולדה דגררא, ומנחא, ולא ידעא למאן שבקא, אלא יושבי חדל. כד"א * חדלו לכם מן האדם י וגו'. ד דאתמנע לון מארחא דגיהנם ו ואתקיפו ו בהו לאעלא י להו בגנתא דעדן.

קמא) ד"א יושבי חדל אינון י מריהון דתשובה, דמנעו גרמייהו מאינון חובין דחייביא, ובגין דאדם הראשון, תב בתיובתא קמי מאריה, יתיב ו על אינון דאתמנעו מחוביהון, ואינון בני חדל, כד"א י אדעה מה חדל אני. ובגין כן איהו יתיב, לתרעא דגנתא דעדן, וחדי בהו בצדיקייא, דאתיין בההוא ו אורחא דגנתא דעדן.

קמב) ת"ח, מה כתיב, אמרתי לא אראה יה, וכי מאן יכיל למחמי י יה. אלא סופא דקרא אוכת, דכתיב יה בארץ החיים, תא חזי, כד סלקין נשמתין, לאתר י צרורא דחיי, תמן מתהנון, בזהרא דאספקלריאה דנהרא, דנהיר *) יא מאתר עלאה דכלא, י ואילו לא י מתלבשא נשמתא, י בזהרא דלבושא אחרא, לא תיכול לאתקרבא י למחמי ההוא נהורא.

מסורת הזהר

א) חדלו לכם מן האדם: (ישעיה ב') ח"ב קסב. ז"ח רות סג שטו: ב) מאריהון דתשובה ח"א לו. קכט. קלד: סנא. רצא: ח"ב קו. קז: רמה: ח"ג יג: כב: עה: עח: סג: קכב: קכג: קכד: קכה: קכז: קכח: קכט: קלד: קלז: קלח: קמ: קמא: קמב: קמג: קמד: קמה: קמז: קמח: קמט: קנ: קנא: קנב: קנג: קנד: קנה: קנז: קנח: קנט: קס: קסא: קסב: קסג: קסד: קסה: קסז: קסח: קסט: קע. רידו

חלופי גרסאות א) נ"א מוסיף חדר אלא יושבי חדל וליג מן בגין עד דאתמנע. (רימ) ב נ"א כחולדה [כחולרה] שגוררת [הגוררת] ומנחת ואינה יודעת למי מנחת ב נ"א ליג וגו'. ד נ"א דאמנע. ונ"א דאתמנע. ה נ"א ואתקיף ו נ"א ביה. ז נ"א בהו. ת נ"א עם. ס נ"א ארחא. י נ"א ליג יה. ונ"א למיחמיה. יא נ"א מוסיף מאתר ה'. יב נ"א ואלו. יג נ"א זהרא. יד נ"א למיחמי. ונ"א למיחמיה.

מאמר הסולם אמרתי לא אראה יה

הכונה, שכתוב יה בארץ החיים, בוא וראה כאשר הנשמות עולות להמקום צרור החיים: הן נהנות שמה מזהר אספקלריא המאירה, המאיר ממקום העליון על כל המקומות, ואלו לא היתה מתלבשת הנשמה בזהר לבוש אחר, לא היתה יכולה להתקרב לראות אור ההוא, פירושו. כשזו"ן עולים ומלבישים את או"א עלאיין, אשר האור שלהם נקרא אור החיה, נקרא אז ז"א עץ החיים, וכן הוא נקרא אספקלריא המאירה והנוקבא ארץ החיים. ויסוד של ז"א נקרא צרור החיים. להיותו מקום הקבוץ של המוחין, הנגלים בתלת דוכתי, שהם חולם שורק חירק, (כנ"ל בראשית א' דף כ') אית י"ב ע"ש בהסולם), שהסו"כ יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, שהם נקוים מתלת דוכתי, ובאים אל היסוד דז"א הנקרא מקום אחד, וע"כ נקרא צרור החיים, וכשהנשמות עולות לזו"ן הם עולות עם אתוון אל"ה דזו"ן, שנפלו למקומם ונתדבקו בהם (כנ"ל דף ע' ד"ה ועד"ו) והם סוד נה"י דז"א, שעקרים הוא

הגיהנם ונטו לדרך הגן עדן, ואלו נקראים יושבי חדל. ושואל למה לא כתוב יושבי חלד: ואומר, משום שאינם כמו החולדה, שגוררת ומצנעת ואינה יודעת למי היא עוזבת. אלא שהם יושבי חדל. כמו שאתה אומר. חדלו לכם מן האדם וגו', שחדלו פירושו מנעו אף כאן נקראים יושבי חדל, משום שנמנעו מדרך הגיהנם. ונתגברו בעצמם להכנס בגן עדן.

קמא) ד"א יושבי חדל: פירושו אחר. יושבי חדל, פירושו בעלי תשובה שמנעו את עצמם מעונותיהם של הרשעים, ומשום שאדם הראשון חזר בתשובה לפני רבונו הוא יושב עם אלו ששבו ונמנעו מעונותיהם שהם נקראים בני חדל, כש"א אדעה מה חדל אני. ומשום זה אדה"ר יושב בשער הגן עדן, והוא שמה בהם בהצדיקים הבאים בדרך גן עדן.

קמב) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב, אמרתי לא אראה יה ושואל וכי מי הוא שיכול לראות יה. ומשיב סוף הכתוב מוכיח את (דאוי דף ס"ה ע"ב *) ס"ו ע"א

קמג) ורזא דמלה, כמה ה' דיהבי לנשמתא. י לבושא דמתלבשא ביה, למיקם בהאי עלמא. הכי נמי יהבי ג' לה לבושא, דזהרא עלאה, למיקם ביה בההוא עלמא, ולאסתכלא בגו ההוא אספקלריאה דנהרא, מגו ד ההוא ארץ החיים.

קמד) ת"ח, משה לא יכיל לקרבא. לאסתכלא, במה דאסתכל, אלא כד ה' אתלבש בלבושא אחרא, כד"א * ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר. ו' ותרגום במציעות ' עננא. ואתלבש " בה, כמאן דאתלבש בלבושא, ובג"ד, י' ומשה נגש אל ה' הערפל אשר שם האלקים, וכתיב ויבא ' משה בתוך הענן וגו'. ויהי משה י"ב בהר ארבעים יום וארבעים לילה. ויכיל לאסתכלא במה דאסתכל.

קמה) כגוונא דא, י' מתלבשין נשמתהון דצדיקיא, בההוא עלמא, בלבושא, כגוונא י' דההוא עלמא, י' דלא סו יתנהג אלא בלבושא, כגוונא דא. מ' וקיימי לאסתכלא בנהורא דנהיר, בההוא ארץ החיים. י' וזהו יה, יה י' בארץ החיים. י' דהוה סביר דלא י' יוכי ליההוא נהורא, ולההוא אסתכלותא, בגין דנהרא דנגיד, פסיק ליה, ולא אוליד. כל לא אביט אדם עוד, דא אדם קדמאה כמה דאתמר.

מסורת הזהר

א) ויבא משה בתוך הענן; (שמות כד) ח"ב נא. צט. קצו. רכט. ח"ג ב: נט. ב) ומשה ננש אר הערפל ח"ב כא: עט: ת"ז תקי ל' עד :

חלוסי גרסאות ה' נ"א דיהיב, ונ"א דיהיבין לה. כ נ"א מוסיף לבושא דאיהו גלימא. ונ"א גוסא (אה"ל) ג נ"א ליה. ד נ"א ל"ג ההוא. ס נ"א אתלבשא. ו נ"א ל"ג ותרגום [אה"ל] ז נ"א מוסיף עננא עאל. ח נ"א ביה. ט נ"א הערפל וגו'. י נ"א משה וגו'. יא נ"א בחר וגו'. יב נ"א מתלבשן. יג נ"א דחאי. יד נ"א ל"ג מן דלא ער וקיימי. טו נ"א יתנהיג. טז נ"א וקיימו. יז נ"א ל"ג מן וחרו עד לא אביט. יח נ"א ל"ג בארץ החיים. יט נ"א כסבר. כ נ"א יוכה, כל נ"א ולא.

אמרתי לא אראה יה

הסולם

מאמר

קמג) ת"ח משה: בוא וראה, משה, לא היה יכול לגשת להסתכל במה שנסתכל, אלא כאשר התלבש בלבוש אחר. כמ"ש א. ויבא משה בתוך הענן וגו' ותרגום במציעות עננא, ונתלבש בו כמו שמתלבשים בלבוש. ומשום זה, ומשה נגש וגו'. וכתוב ויבא משה וגו' ויהי משה בהר וגו' והיה יכול להסתכל במה שנסתכל.

קמה) כגוונא דא וכו': כמו זה מתלבשות נשמות הצדיקים בעולם האמת, בלבוש כעין עולם ההוא, שלא יתנהגו אלא בהתאם לאותו הלבוש. ואז הם מוכנים להסתכל באור המאיר בארץ החיים. והוא. דהיינו באור הנוקבא שמתוכה הם מסתכלים בתוך אספקלריאה המאירה כנ"ל וזהו. יה יה בארץ החיים, שאמר חזקיהו, שהיה חושב, שלא יזכה עוד לאותו האור ולאותו הסתכלות, משום שנהר חנמשך. מג"ע, הפסיקו ולא הוליד. כי מי שאינו עוסק בסריה ורבייה

פן אמצעי, שהוא יסוד דו"א. הרי שמקום עליית הנשמות לז"א, הוא ביסוד שלו הנקרא צרור החיים, ושם נהנים בזהר ז"א הנקרא אספקלריא המאירה, וענין הלבוש, יתבאר להלן בדיבור הסמוך.

קמג) ורזא דמלה וכו': וסוד הרבר, כמו שנותנים להנשמה לבוש להתקיים בו בעולם הזה, שהוא הנוף, כמו כן נותנים להנשמה לבוש זהר העליון, להתקיים בו בעולם הבא. ולהסתכל בתוך אספקלריאה דנהרא, שהוא ז"א, מחוך ארץ החיים ההוא. שהיא הנוקבא דז"א, ומיושב מה שהקשה בהכתוב, אמרתי לא אראה יה, כי הכונה היא באמצעות כ' התקונים הללו, א) על ידי לבוש זהר העליון ב) על ידי הנוקבא דז"א הנקראת ארץ החיים. שע"י ב' תקינים הללו זוכים הצדיקים להסתכל באספקלריא המאירה. שה"ס יה בארץ החיים כמ"ש להלן בסמוך.

פוגם

(גרסוי דף ס"ו ע"א)

קמו) וכל ה' דא למה, י בגין י דאמר ליה נביאה, * כי מת אתה, בהאי עלמא, ולא ד תחיה, ס' ליהווא עלמא, ו' בגין דמאן דלא ז' אוליד בנין, בהאי עלמא, כד נפיק מניה, מתרכין ח' ליה, מכל מה דאמרן, ולא שריא ס' למחמי י' בהווא נהורא דנהיר. יא' ומה יב' חזקיה, דהוה ליה זכות אבות, ואיהו זכאה צדיקא וחסידא י' כך, יד' כל שכן מאן דלית ליה זכות ס' אבות וחטי י' קמי מאריה.

קמו) האי לבושא דקאמרן, י' איהו מה י" דאמרו חכרייא, י" חלוקא י' דרבנן, (ב) כל דאתלבישו בהווא עלמא. זכאה כ' חולקיהון דצדיקייא, דגניז י' לון קב"ה, כמה כ' טבין י" ועידונין, ליהווא עלמא, עלייהו כתיב, י' עין דא ראתה י" אלקים זולתך יעשה למחכה לו. י"י

קמח) ג' ואני הנני מביא את כ' המבול מים על הארץ, ר' יהודה פתח, ד' חמה מי כ' מריבה אשר רבו בני ישראל ל' את ז' ה' ויקדש בם, וכי באתר אחרא, לא רבו בני ישראל את ה', מ"ש הכא דקאמר המה מי לא מריבה, ולא ל' אחרנין. אלא ל' הנני מי מריבה ל' הו ודאי, דיהבו חילא ותוקפא, ל' למאריהון דדינא לאתתקפא, בגין דאית י' מיין ל' מתוקין, ואית

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) כחוכה שלוכטים כעוה"כ ונקרא חלוקא דרבנן. (א) כי מת אתה ולא — תחיה: (ישעיה ל"ח) ח"א רכח: ז"ח רות סס טא שמג. (כי מת אתה כעוה"ז וכו') (ב) סימא משכ.

שמ. (ב) עין לא ראתה: (ישעיה ס"ד) לעיל ב"ב דף י"א ציון ג' וש"ג. (ג) ואני הנני מביא מבול. לעיל דף ג' ציון א' וש"ג. (ד) המה מי מריבה במדבר כ'. (ה) מים מתוקים—מרים—צלורים: ח"א רמא:

חלופי גרסאות א' ג"א מוסיף דא חזקיהו (אח"ל) ז' ג"א מוסיף בגין חזקיה. ג' ג"א ל"ג מן דאמר ליה עד בגין דלא אוליד. ד' ג"א יחיה. ס' ג"א בחחא. ו' ג"א ל"ג כגין וג"א בגין. דלא הוה אוליד בנין דכל מאן דלא אוליד בנין. ז' ג"א מוסיף הוה אוליד. ח' ג"א מוסיף ליה בחירוכין סגיאין. ט' ג"א למיחמי י' ג"א כהאי יא' ג"א מוסיף כ"ש וכ"ש שאר [עמא ושאר] בני נשא. יב' ג"א חזקיהו. יג' ג"א ל"ג כך. יד' ג"א מוסיף כ"ש וכ"ש טו ג"א אבתן טז ג"א קמיה. יז' ג"א אינון. יח' ג"א דאמרי. יט' ג"א חלוקה. כ' ג"א ל"ג דרבנן כל ג"א דאתלבושו. וגי"א מוסיף דאתלבישו בה. וגי"א בית. כב' ג"א חולקתן כג' ג"א לן. כד' ג"א טב. כה' ג"א ל"ג ועידונין כו ג"א אלקים וגו'. כז' אח"ל כחב ע"כ שייך בוף סיד. כח ג"א המבול וגו' כט ג"א מריבה וגו'. ל' ג"א ל"ג אח ה'. לא ג"א מוסיף מריבה וכי חגי חווי מי מריבה (הרמיק). לב' ג"א באחרנין. לד' ג"א הנני חווי. לה' ג"א היו. לו ג"א למריהון. לו ג"א מחיקן.

אמרתיה לא אראה יה

הסולם

מאמר

סוגם בנהר היוצא מעדן שהוא יסוד דו"א (כנ"ל בהקדמה דף קס"ח ד"ה ברית) לא אביט אדם עוד, זהו אדם הראשון, כמו שאמרנו לעיל, שאדה"ר יושב בשער ג"ע ומקבל נשמות הצדיקים הבאים לג"ע. וחזקיה חשב, שלא יזכה להביט אדם בשער הג"ע.

קמו) וכך דא למה יכו': וכל זה למה, למה חשב חזקיהו כל זה, הוא משום שאמר לו הנביא כי שת אתה בעולם הזה, ולא תחיה לעולם האמת.

כי כל מי שאינו מוליד בנים בעולם הזה, כאשר נפטר ויצא ממנו, מגרשין אותו מכל מה שאמרנו לעיל. ואינו שורה שם לראות באיתו אור המאיר, ומה חזקיהו שהיה נקי צדיק (דסרי דף ס"ו ע"א)

קמח) ואני הנני מביא מבול וגו': ר"י פתח, חמה מי מריבה אשר רבו בני ישראל וגו'. ושואל, וכי במקום אחר לא רבו בני ישראל את ה', מה נשתנה כאן שאומר, המה מי מריבה, שמשמע, ולא אחרים. ומשיב.

אלא

מיין מרירן, אית מיין צלילן, ואית מיין עכירן, אית מיין שלם, ואית מיין קטטו. וע"ד המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה', דאמשיכו עלייהו, למאן דלא אצטריך, וואסתאיבו ביה, הה"ד ויקדש במ.

קמט) א"ל ר' חזקיה, אי הכי, מאי ויקדש, ויקדשו מבעי ליה, אלא מלה י אסתליקת, ויקדש, י אסתגם מאן דלא אצטריך, כביכול, דאתפגימת סיהרא. ויקדש לאו לשבחא איהו הכא. ואני הנני מביא את המבול, כמה דאוקימנא, לאייתאה מחבלא עלייהו, כמה דאינון אסתאבו ביה.

קנ) א"ר יוסי, ווי לון ררשיעיא, דלא בעאן לאתבא, קמי קב"ה על חוביהון בעוד דאינון בהאי עלמא, דכד בינ אתיב, ואתנחם על חובוי, קב"ה ד מחיל ליה. וכל אנון (ב) דמתתקפין בחובייהו, ולא בעי לאתבא קמי קב"ה, על חוביהון, לבתר י נפלדו לגיהנם ולא יסקון י ליה מתמן לעלמין.

קנא) י ת"ת, בגין י' דאתקיפו לבייהו, כל אינון דרא דנת, ובעו לאחזאה י' חובייהו באתגליא, קב"ה אייתי דינא עלייהו, י' בההוא גוונא. א"ר יצחק, ואפילו כד חטי בינ באתכסיא, קב"ה י' רחמן, ואי תב י' בינ לגביה, חפי י' עליה, ומחיל ליה ושביק ליה, ואי י' לא, גלי ליה לעיני כלא, מנלן מסוטה.

דרך אמת

(ב) שמתחזקים ועומדים בטומאתם ולענינות שבענו אינם מהרעים בתשובה.

הלופי גרסאות א' ג"א ואסתאבו. ב ג"א אסתלקת. וג"א אסתליקת, ג ג"א אסתגים. ד ג"א רחמן ואיב לבר נש לגביה חפי עליה ומחיל ליה ושביק ליה ואי לא דאין. ה ג"א דקב"ה ו ג"א חובוי. ז ג"א ולבתר. ח ג"א ינפול. ו ג"א ינפולין. ו ג"א ונופלין ט ג"א ליג ליה (אה"ל) ו ג"א להן ו ג"א להו. י ג"א ליג מן תיח עד א"ר יצחק. יא ג"א דאתקפו. יב ג"א מוסיף חובייהו ולבניהו. יג ג"א כההוא יד ג"א ליג מן רחמן עד גלי ליה. יד ג"א לגביה בינ. יו ג"א ליג ליה. יז ג"א מוסיף לא חב לגביה דאין ליה וקב"ה גלי (אה"ל).

ואני—מבול מים ב'

הסולם

מאמר

הוא כמו שאמרנו, להביא את המחבל עליהם, כמו שהם נטמאו בו. פירוש, כמו שאמרנו במי מריבה, שהוא שם המחבל, שבו נטמאו, אף כאן, המבול הוא שם המחבל שנטמאו בו.

קנ) אמר רבי יוסי וכו': אר"י ווי להם לרשעים, שאינם רוצים לשוב לפני הקב"ה על עונותיהם, בעודם בעה"ז, כי כשבן אדם שב ומתחרט על עונותיו, הקב"ה מוחל לו. וכל אלו שמחזיקים עונותיהם, ואינם רוצים לשוב לפני הקב"ה על עונותיהם, נוסלים אח"כ לגיהנם ולא יעלו אותם משם לעולם.

קנא) תיח בגין וכו': בוא וראה, משום שכל בני דורו של נח חזקו את לבם ובקשו להראות עונם בגלוי, הביא עליהם הקב"ה את הדין באותו האוסן. אמר רבי יצחק ואפילו כשהאדם חוטא, אם הוא בסתר, הקב"ה הוא רחמן, ואם האדם ישוב אליו, מכפר עליו ומוחל לו וסולח לו. ואם אינו שב אליו, מצלה חטאיו לעיני כל, מאין לנו זה, מן סוטה. שתיא

אלא, אלו היו מי מריבה, ודאי, שנתנו כח וגבורה לבעל הדין להתחזק, משום שיש מים מתוקים ויש מים מרורים, שה"ס הקדושה והלעומת, דקו ימין. ויש מים צלולים ויש מים עכורים שה"ס הקדושה והלעומת, של קו שמאל. יש מי שלום ויש מי מריבה, שה"ס הקדושה והלעומת של קו האמצעי, ועל כן אוה"כ, המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה', לתורות שהוא הלעומת של קו אמצעי. כי המשיכו עליהם את מי שלא היו צריכים להמשיך, דהיינו את הלעומת הנקרא מי מריבה, ונטמאו בו. וז"ש ויקדש במ.

קמט) א"ל רבי חזקיה וכו': א"ל ר"ח אם כן, מהו ויקדש שאוה"כ, היה צריך לומר ויקדשו, לשון רבים, וקאי על בני ישראל. ומשיב אלא המלה מסתרת, כי פירושה היא, שנפגם מי שלא היה צריך, כביכול, כי נפגמה הסיהרא, שהיא הנוקבא, והמלה ויקדשו לא לשבח כתוב כאן, והכתוב מסתיר ואינו רוצה לבסא את זה. אַמְסִיק ר' יהודה, ואני הנני מביא את המבול

(דפריי דף כ"ג: ע"א)

קנב) והכי נמי אתמחון, אלין חייביא א מארעא ב באתגלייא, י והיך
 ד אתמחון. אלא דהו נפקי ס מייא, והו רתיחון, מן תהומא, י וסלקי
 ואעבר י מנייהו משכא, וכיון דאעבר מנייהו משכא, הכי נמי ב בשרא, ולא
 פ אשתארו אלא בגרמייהו לחוד, לקיימא דכתיב ב וימחו מן הארץ. וכל
 אינון גרמי, י אתפרדן דא מן דא, ולא אשתארו כחדא, ומכלא אתעברו
 מעלמא. יא ר' יצחק אמר, וימחו מן הארץ, מאי וימחו, כד"א ב ימחו מספר
 חיים, מכאן אולפינא דלית י לון תחיה לעלמין, ולא יקומון בדינא.

קנג) (* ב) י והקימותי את בריתי אתך, אמר ר' אלעזר, י מהכא
 קיומא דברית לעילא, י כקיומא דברית לתתא, משמע דכתיב אתך. וא"ר
 אלעזר, מכאן אולפינא, י דכד זכאין אינון בעלמא, י אתקיים עלמא
 לעילא ותתא.

קנד) א"ר שמעון מלה סתים איהו, י כד יא ב אתערותא דדכורא, לגבי
 י נוקבא, כד איהו מקני לה. ת"ח, רוא דמלה, כד ב צדיקא איהו בעלמא,

מסורת הזהר

דרך אמת

א) רתיחון-ואעבר מנייהו משכא: ח"א כב.

ב) סרסם שער ס"ז ס"ו.

ג) וימחו מן הארץ: (בראשית ז') ח"א כה. נו:

ז: טט. ג) ימחו מספר חיים לעיל דף כ"ד ציון ב' וש"נ. ד) והקימותי את בריתי: לעיל דף

ב' ציון ד' וש"נ. ה) אתערותא - כד איהו מקני לה: ח"א רמב ח"ג נד.

חלוסי גרסאות א גיא בארעא. ב גיא ליג באתגלייא. ג גיא מוסיף אתמחון והיך. ו גיא היך ד גיא מוסיף
 אתמחון דרא דנח ה גיא מיא, ו גיא מוסיף וסלקי עלייהו. ז גיא משכא מנייהו. ח גיא
 מוסיף בשרא אתמחי. ט גיא אשתארן. י גיא פשתארן י גיא מתמרדן. יא גיא אמתרדן, יא גיא ליג מן ר' יצחק עד
 והקימותי יב גיא לחון, יג גיא מוסיף מהכא אולפינא, ו גיא ליג מן מהכא עד מכאן אולפינא. יד גיא בקיומא
 טו גיא כד וליג מכאן אולפינא. טז גיא מתקיים. יז גיא ליג כד. יח גיא באתערותא. יט גיא נוקביה. כ גיא צדיק

ווקיותי את בריתי

הסולם

מאמר

ח"ס יסוד, קיום הברית היינו סוד זווג זו"ן.
 והכתוב והקימותי את בריתי, קאי על זווג זו"ן.

אתך היינו על ידי התחברותך בהתיבה. כי נח
 ותיבה הם יסוד ומלכות שלמטה, ובתם תלוי
 זווג יסוד ומלכות של מעלה שהם זו"ן.

וא"ר א מכאן וכו' ואמר ר' אלעזר, מכאן למדנו,
 כשיש צדיקים בעולם מתקיים העולם
 למעלה ולמטה. פירוש. הנוקבא נקראת עולם
 למעלה. וקיום סידושו זווג. וכשיש צדיקים
 בעולם התחתון, גורמים זווג זו"ן למעלה.
 ומתקיימת הנוקבא על ידיהם, וזח נשמע
 מהכתוב והקימותי את בריתי אתך, כנ"ל בדיבור
 הסמוך. ושם ביאר ר"א בקיום הברית העליון.
 ע"י נח. וכאן מבאר הכתוב בקיום הנוקבא על
 ידי נח.

חטאה בסתר, והקב"ה מגלה עונת בגלוי ע"י
 מים המאדירים.

קנב) והכי נמי וכו': וכמו כן נמחו הרשעים
 הללו מן הארץ בגלוי, והיינו דור
 המבול. ואיך נמחו, אלא שהיו המים יוצאים ועולים
 מן התהום והם רותחים, והפשיטו מהם את
 עורם, וכיון שנפשט מהם העור, נפשט מהם
 אה"כ גם הבשר, ולא נשארו אלא בעצמותיהם
 בלבד. לקיים הכתוב, וימחו מן הארץ. וכל
 עצמותיהם נפרדו זה מזה, ולא נשארו יחד.
 ומהכל נעברו מהעולם. רבי יצחק אמר, וימחו
 מן הארץ מהו וימחו, הוא כמו שאתה אומר,
 ימחו מספר חיים, מכאן למדנו, שאין להם
 חחיה לעולמים, ולא יקומו בדין.

מאמר והקימותי את בריתי

קנד) א"ר שמעון מלה וכו' אמר ר"ש דבר סתר
 הוא, כי התעוררות הזכר לתקובה
 היא בעת שמקנא אותה. כוא וראה סוד הדבר,
 כי כשיש צדיק בעולם, מיד, אין השכינה
 מסתלקת

קנג) והקימותי את בריתי אתך וכו' אמר רבי
 אלעזר, מכאן נשמע, שקיום
 הברית שלמעלה הוא כקיום הברית של מטה.
 וזה משמע ממה שכתוב אתך, פירוש. ברית
 (דטו"י דף ס"ו ע"א * ס"ו ע"ב)

מיד שכינתא לא א' אתעדיאת מניה, ותיאובתא דילה ביה, כדין תיאובתא דלעילא י' לגבה ברחימו, כתיאובתא דדכורא לנוקביה, כד איהו מקני לה, ועל דא והקימותי את בריתי י' אתך. אתער י' תיאובתא ס' בגינך. כגוונא דא " ואת בריתי אקים את יצחק.

קנה) והקימותי את בריתי אתך, למהוי את י' בריתי בעלמא, ולכתר ובאת אל התיבה, ז' דאלמלא לאו איהו ח' צדיק, לא ייעול לתיבותא, דהא לא אתחבר לתיבה, בר צדיק, ובגיני כך, ובאת אל התיבה, והא אתמר. קנו) אמר רבי אלעזר, בכל זמנא, דבני נשא, יתאחדון י' בברית דא, ולא ישבקון ליה, לית עם ולישן בעלמא, (ב' דייכול לאבאשא לון, ס' ונח אתקיף בברית דא, ונטר ליה, בגיני כך, קביה י' נטר י' ליה. וכל בני דריה י' לא נטרו ליה, בגין כך, י' קביה אעבר לון מעלמא, והא אתמר, בההוא חובא ממש, דאינון חאבו, בההוא גוונא, אתמחון מעלמא. קנז) ר' יהודה הוה שכיח, קמיה דר"ש, והווי עסקי בהאי קרא

מסורת הוהר

דרך אמת

(א) ואת בריתי אקים את יצחקו (בראשית י"ז)
ח"א קנט : ח"ב מח : ח"ג יד. (ב) בריתא לשל
בהקדמת הוהר דף ק"ה ציון ה' וס"ג.

(ב) שיכול להרע לסס.

חלומי גרסאות א' גימא אעדיאת. וגימא אערו. ב' גימא לגביה. ג' גימא ליג אתך. ד' גימא חיבותא וגימא חביבו. וגימא חביבותא. ה' גימא בנ"כ. ו' גימא ברית. ז' גימא מוסיף והא אתמר דאלמלא. ח' גימא ברית ט' גימא נה. י' גימא נטיר. יא' גימא מוסיף לית וכל דיליה. יב' גימא דלא. יג' גימא ליג קביה.

והקימותי את בריתי

הסולם

מאמר

קנה) והקימותי את בריתי אתך: פירושו, שאתה תהיה בריתי בעולם, ואחר כך ובאת אל התיבה, כי לולא היה צדיק לא היה נכנס אל התיבה, כי לא יתחבר איש בהתיבה רק צדיק, ומשום זה כתוב ובאת אל התיבה, אחר והקימותי את בריתי אתך. וכבר נתבאר.

מסתלק ממנו, ותשוקתה היא אליה, או נתעוררת אליה. תשוקה העליונה באהבה כתשוקת הזכר להנקה בעת שמקנא אותה. ור"ש והקמותי את בריתי אתך. פירושו שנתעוררה בי התשוקה בגללך. כעין זה הכ' ואת בריתי אקים את יצחק, פירושו הוא בגלל יצחק. כמו בנח. פירושו. הנה הכל נמשך לעולם על ידי הנוקבא, בין התקונים ובין הקלקולים. כנודע בסו"ה ומלכותו בכל משלה. וכשהשפעה היא מתוקנת, היא נמשכת מזווג זעיר אנפין ונוקביה. וכשהשפעה היא מקולקלת היא נמשכת מזווג זו"ן דטומאה, הנקראים אל אחר, שהוא מתדבק בהנוקבא דז"א, (כנ"ל דף ל"ו אות ק"ג), ומושך אליו השפע דקדושה ומהפכה לטומאה וקלקולים. וה"ס חקנאה שז"א מקנא את הנוקבא, שאל אחר לא יתדבק בה. וכשיש צדיק בעולם, אז מתוך גודל חשקה של הנוקבא להשפיע אל הצדיק היא מתרחקת מאל אחר, והאהבה של הז"א מתגברת עתה ביותר, להזדווג עם השכינה, להשפיע להצדיק, כמו שאבת גבר מתגברת על אשתו בעת שמקנא אותה ומפחד שלא תסתר עם אחר, כי כן ז"א היה מפחד שהיא לא תתדבק להשפיע לאל אחר כנ"ל.

קנו) אר"א בכל זמנא וכו': אמר ר"א כל זמן שבני אדם מתזיקים בברית הזו, אין עם ולשון בעולם שיכול להרע להם. ונח החזיק בברית הזו ושמר אותה, משום זה שמר אותה הקב"ה, וכל בני דורו לא שמרו הברית, משום זה העבירם הקב"ה מן העולם. והנה אמרו, באותו החטא שחטאו באותו אופן ממש נמחו מהעולם. היינו כמ"ש לעיל דף כ"א אות ז"ח ונ"ס. ע"ש.

מאמר וירמא את מזבח ה' ההרוס.

קנז) ר' יהודה הוה שכיח וכו': ר"י היה מצוי לפני ר' שמעון, והיו עוסקים במקרא הזה, שכתוב, וירמא את מזבח ה' ההרוס, מהו כאן וירמא. בוא וראה, בימי אליהו, ישראל כולם

(דטווי דף כ"ו ע"ב)

דכתיב * וירפא את מזבח חי ה' התרוס, מאי וירפא, ת"ח, כי בימי אליהו, ישראל כלהו, שבקו ליה לקביה, ושבקו ברית קיימא דלהון, כד אתא אליהו, וחמא דקא שבקו בני ישראל, האי ברית י קיימא, ואעברו ד מנייהו האי ברית.

קנח) כיון דחמא אליהו כך, אתא לאתקנא מלה ה' לדוכתיה, כיון דקריב מלה לדוכתיה, ואתסי כלא, ו ההי"ד וירפא את מזבח ה' ההרוס, דא ברית ה' קיימא, דהוה שביק מעלמא. ה' וכתיב י ויקח אליהו שתיים עשרה אבנים למספר י שבטי בני יעקב, דא הוא ה' תקנא דמזבח ה'.

קנט) אשר היה דבר ה' י' אליו לאמר ישראל יהיה שמך. י מ"ט אדכר הכא ישראל, אלא י ודאי ישראל יהיה שמך, ודאי לאסתלקא לעילא, ולאתבא ברית קיימא לאתריה, והיינו י דכתיב י כי עזבו בריתך בני ישראל, ובגין כך, את מזבחותיך הרסו.

קס) ת"ח, כל זמנא, דישראל נטרו טו קיימא קדישא, כדין עבדי קיומא, לעילא ותתא. וכד טו שבקי להאי ברית, כדין לא אשתכח י קיום לעילא ותתא. דכתיב י אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, ובגין

מסורת הוהר

דרך אמר

ה) סי' י"ג גבולי אלכסון מאירוס בעטרה בעט שמחזכה (א) וירפא את מזבח ה' ההרוס מלכיה א' י"ח ע"כ בעלה ועיי' ביתרו סי' ב' ולהלן בס"ח סי' ע"ב : ת"ז בהקדמה דף ח. (ב) ויקח - שתיים עשרה אבנים: (מלכים א' י"ח) ח"א פ. ג) כי עזבו בריתך: (מלכים א' י"ט) ח"א צנ. רט. ד) אם לא בריתי יומם ולילה לעיל דף א' ציון ג' וש"ג. חלופי גרסאות א) ג"א מוסיף תהרוס בנין דברית קיימא קדישא אעברו מנייהו. (הרמ"ק) ב) ג"א י"ג בימי אליהו. ג) ג"א מוסיף קיימא קדישא. ד) ג"א י"ג כנייהו. ה) ג"א י"ג לדוכתיה. ו) ג"א י"ג אחסי כלא. ז"א מה כתיב. ח) ג"א מוסיף קיימא קדישא. וז"א מוסיף קיימא דאתא לאתקנא מזבח ח' וההרוס ברית קיימא ט) ג"א דכתיב י ג"א י"ג שבטי י' וז"א אל. (רמ"ק) י) ג"א י"ג מן פ"ט ער ודאי. י"ג) ג"א י"ג ודאי ישראל יהיה שמך. יד) ג"א דקאמר אליהו. ול"ג דכתיב. טו) ג"א ברית. טז) ג"א מוסיף שבקי ליה. יז) ג"א מוסיף קיום כביכול.

וירפא את מזבח ה' ההרוס

הסולם

מאמר

לקליפות ותקון הברית חוזר ובונה אותה בעשרה ספירות. שבסוד הארת החכמה חן נחלקות ל"ב. שז"ס י"ב אבנים.

קנט) אשר היה דבר ה' ונ': שואל מה הטעם שנזכר כאן השם ישראל על המזבח. ואומר, אלא ודאי שהתקן הוא י' העלותה למעלה. היינו להעלות המלכות לא"א. ולהשיב ברית קדש למקומו, היינו שהיסוד ד"א יחזור ויזדווג עם המלכות שאין זוג לז' אלא אחר עליהם למקום א"א. והיינו שכתוב כי עזבו בריתך בני ישראל, ומשום זה את מזבחותיך, שהיא המלכות. הרסו. ובסוד תקון הברית היא חוזרת ונבנית.

קס) ת"ח כל זמנא וכ': בוא וראה, כל זמן שישראל שומרים הברית קדש, הם עושים קיום למעלה ולמטה, וכשחם עוזבים ברית הזו אז אין קיום למעלה ולמטה. שכתוב אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ

כולם עזבו את הקב"ה, ועזבו את הברית קדש שלהם. כשבא אליהו וראה שבני ישראל עזבו את הברית קדש. והברית הוסר מהם. כיון שראה אליהו את זה, בא לתקן הדבר אל מקומו. היינו שבא לתקן היסוד שיהיה ראוי לזווג עם המלכות. שזה נבחן לרפואת המזבח, שהיא המלכות. כמ"ש לפנינו.

קנח) כיון דקריב וכ': כיון שהקריב הדבר למקומו, דהיינו שתקן היסוד להקריבו למלכות, נתרפא הכל, זהו שכתוב, וירפא את מזבח ה' התרוס, שזה הוא הברית שהיה נעזב מהעולם, מירוש. המלכות נקראת מזבח ה', ונהרסה, מסבת הברית שעזבו בני ישראל, וכתוב, ויקח אליהו שתיים עשרה אבנים למספר י שבטי בני יעקב, זהו התיקון של מזבח ה'. דהיינו תקון התריסה ורפואתו. כי פגם הברית. מחרס את בנין המלכות כי ט' ספירות תחתונות שלה נחרסו ונופלות (רס"ז דף סי' ע"ב)

כך וירסא את מזבח ה' ההרוס. וכי רפואה איתו. חכי ה' הוא ודאי, דהא מקיים להווא אתר, דמהימנותא תליא ביה.

קסא) ת"ח, י אוף הכי פנחס, בשעתא דקני לעובדא דזמרי, אתקין להאי ברית ג באתריה, ובגין כך כתיב, * הנני נותן לו את בריתי שלום. וכי ס"ד, דבגין פנחס הוה, ומה ד קטטא ה' הוה ליה לפנחס, בהאי ברית, י אלא הכא אתקשר מלה בדוכתיה, הנני נותן לו את י בריתי, * ומה אתן לו * שלום, דאתחברא ברית י באתריה. ועל דא הנני נותן לו את י בריתי. י ומה, שלום דאיהו אתריה י דאתחברא י בהדיה, מה דאתפרש מניה בחובייהו, * בגיניה אתחבר ביה, ועל דא. הואיל והוא אתקין מלה בדוכתיה מכאן ולהלאה, * והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת * עולם תחת אשר קנא לאלקיו וגו'.

קסב) א"ר שמעון, לית לך מלה בעלמא, דקביה קני י לה, כמו חובא דברית, כד"א ג י חרב נוקמת נקם ברית. ות"ח לא אשתלים י חובא דדרא דטופנא אלא בגין דחבו כ בחבילו דארחייהו על ארעא. ואע"ג דהו (ה) לא מקפחי דא כ דא, כדכתיב י ותמלא הארץ כ חמס, וכתיב * כי * מלאה

מסורת הזהר

דרך אמת

א) כנולו וחטסולא קינא הס"י אלא כשכיל צות טהמסיו (א) הנני נתן לו את בריתי שלום: (במדבר כה). ח"א רט: ח"ב קצ. ח"ג נו: ריד. רכ. רפ. ת"ז תק"ו' כב: ז"ח יתרו ל"ב טד שטב. ב) והיתה לו ולזרעו

אחריו: (במדבר כ"ה) ח"ג צ: רכ: ז"ח ד טד שח. ג) חרב נוקמת נקם ברית: (ויקרא כו) ח"א רפ: ח"ב כו. סו. ח"ג יט: ל: ז"ח וישב כט: טא שיב. טד שד. ד) ותמלא הארץ חמס בראשית ו' ה) כי מלאה הארץ חמס: לעיל דף י"ב ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות א גי'א ליג הוא כ גי'א ליג אוף הכי ג גי'א לאתריה וגי'א באתרה, ד גי'א קטטה. ה גי'א אית וליג הוה. ו גי'א מוסיף אלא רוא, וגי'א אלא רוא חכא חנני נותן לו ודאי אתן לו להאי ברית לאתחברא ברית באתריה ועל דא חנני נותן לו אה בריתי שלום ומאי שלום דאיהו אתריה לאתחברא בחדיה (אח"ל) ז גי'א ברית, וגי'א מוסיף בריתי שלום. ח גי'א ומאי. ט גי'א מוסיף שלום לאתחברא על חר [להאי ברית] בדוכתי [בדוכחה] י גי'א לאתריה. יא גי'א מוסיף בריתי שלום. יב גי'א מוסיף ומה איהו, יג גי'א מוסיף בגין לאתחברא, יד גי'א כחרא לו גי'א בנ"כ טז גי'א עולם וגו', יז גי'א עלה, יח גי'א פיה, יט גי'א ליג חרב. יט גי'א דינא, כ גי'א וחבילו ארחייהו כל גי'א דמקפחי וליג דהו. כג גי'א מוסיף לדא וחור רע לשמים ורע לבריות. כד גי'א מוסיף חמס מפניהם. וליג עד חיה כמה. וגי'א מוסיף וחמס מכלא היה ובנ"כ כתיב כי מלאה הארץ חמס מפניהם. וליג עד חיה כמה. (ר"מ).

מאמר

הסולם

וירפא את מזבח ה' ההרוס והסירוש הוא, הנני נותן לו את בריתי, ומה אתן לו, להברית. שלום שמירושו זוג, שיתחבר הברית במקומו, שהיא המלכות, וע"כ נאמר הנני נותן לו את בריתי שלום, ומהו שלום, הוא המקום להתחבר עמו, דהיינו הווג עם המלכות, הנקרא בשם שלום. כי מה שנפרש ממנו, טהיסוד, מחמת עונותיהם של ישראל, דהיינו המלכות שנפרשה מהיסוד. חזר ונתחבר על ידי פנחס, וע"כ הואיל והוא תקן הדבר במקומו מכאן ולהלאה, והיתה לו וגו'.

קסב) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש אין לך דבר בעולם שהקב"ה מקנא אותו כמו עון הברית, כמו שאתה אומר, חרב נוקמת

לא שמת. ומשום זה כתוב כאן, וירסא את מזבח ה' ההרוס, ושואל, וכי נחשב זה לרפואה, ואומר, כן הוא ודאי, שהרי הוא מקיים לאותו מקום שהאמונה תלויה בו. כלומר, שהוא מקיים הברית, שהוא היסוד, אשר המלכות, הנקראת אמונה, תלויה בו.

קסא) ת"ח אוף הכי פנחס וכו': בוא וראה, אף פנחס כן, בשעה שקנא למעשה זמרי תקן את ברית הזה במקומו. ומשום זה כתוב, הנני נותן את בריתי שלום, וכי יעלה על דעתך, שבשביל פנחס הוא חשלום, ומה הוא המחלוקת שהיה לו לפנחס עם ברית הזה. אלא כאן, בהמלה שלום, נקשר הדבר במקומו.

(דפו"י דף ס"ו ע"ב * ס"ו ע"א)

הארץ חמס מפניהם, מכל מקום, * ותשחת הארץ לפני האלקים, והנני משחיתם, מדה כנגד מדה, ^ב הנני משחיתם בחובא דחבלותא. קסג) וואית דאמרי, דלא אשתלים קסטייהו, אלא בחובא דחמס, דהוּוּ מקפחין דא לדא דהוּוּ ^י בישין לשמים ולבריות. ת"ח כמה ^ז אינון ממנן ^ס מלעילא, דאתפקדן על ^י קלי דאינון דמסרי דינא על חבריהון, על מה דעבדי ^ז לון, ועל דא כתיב כי מלאה הארץ חמס מפניהם. ובגין כך כתיב, והנני משחיתם את ^ס הארץ.

קסד) ^ב ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ^ס ביתך, ^י אר"ש יא אמאי ^י בכלהו ^ז אלקים והכא ה' מאי שנא הכא, דאתמר ה', שמא עלאה ^י דרחמי. אלא רזא איהו, דאוליפנא, ^{טו} לאו אורח ארעא, לקבלא אתתא אושפיזא בהדה אלא ברשו ^{טז} דבעלה.

קסה) אוף הכי ^י נח, בעא ^י לאעלא בתיבותא, לאתחברא בהדה, ^{יט} ולאוו ^כ הוה כל יאות עד דבעלה דתיבה, יהב ליה רשו, ^{כז} לאעלאה, דכתיב בא אתה וכל ביתך אל התיבה. ובגין כך אקרי הכא ה', בעלה דתיבה, וכדין עאל נח ואתחבר בהדה. וכן אוליפנא, דלית ^{כז} ליה רשו לאושפיזא למיעאל לביתא, אלא ברשו ^{כז} בעלה, מאריה דביתא, הה"ד לבתרא, ^ג ויבא נח וגו'.

מסורת הזהר

א) ותשחת הארץ לפני האלקים: לעיל דף י"א ציון ב' וי"ג. ב) ויאמר-בא אתה וכל ביתך: (בראשית ז') ח"א סזו ע: ח"ב קצו: ז"ח נח כ טד שמנ. ג) ויבא נח: (בראשית ז') ח"א סח.

חלוסי גרסאות א) נ"א מוסיף מה הנני, ב) נ"א אית. ג) נ"א רעים. ונ"א רע [רעים] לשמים ורע [ורעים] לבריות. ד) נ"א ממנן אינון. ס) נ"א דלעילא. ו) נ"א מלי ז) נ"א מוסיף לון, דמקפחין לון וגולין ממניהון ועבדין לון אונאה. ח) נ"א מוסיף הארץ. מדה כנגד מדה הנני משחיתם על חובא דחבלותא (דחבילתו) וכלא הוה [הוא] האי והאי. ט) נ"א ביתך אל התיבה וגו'. י) נ"א ר"ש אמר יא) נ"א מאי יכ) נ"א דבכלהו, יג) נ"א מוסיף אמר אלקים יד) נ"א מוסיף שמא דרחמי. טו) נ"א ולא, ונ"א מוסיף לאו איהו. טז) נ"א בעלה. יז) נ"א מוסיף נמי נח. ונ"א נח, נח, ונ"א נמי נח, נח. יח) נ"א לאעלאה, יט) נ"א ולא, כ) נ"א הוה כל נ"א יכיל (א-ה"ל) ונ"א מוסיף ליה יאית ככ) נ"א לאעלא, ונ"א מוסיף לאעלאה בהדה. כל נ"א ל"ג ליה, כל נ"א מוסיף בעלה דאתחא.

וירפא את מזבח ה' ההרוס

הסולם

מאמר

דהיינו שכל אחד ואחד מסר דין לשמים על חבירו, ומשום זה כתוב עליהם והנני משחיתם את הארץ.

מאמר בא אתה וכל ביתך

קסד) ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך: אמר ר"ש למה בכל הכתובים נאמר כאן אלקים, ובמקרא זה כתוב השם הוי"ה, ומה נשתנה כאן שנאמר הויה שהוא שם העליון של רחמים. אלא הוא סוד שלמדנו, שאינו דרך ארץ, שהאשה תזמין לה אורח, אלא רק ברשות בעלה.

קסה) אוף הכי וכו': אף כן, בקש נח לכנוס בהתיבה, שה"ס המלכות, להתחבר עמה, ולא היה נאה לו, עד שבעלה של התיבה יתן לו רשות לכנוס, שכתוב, בא אתה וכל

ביתך

נקם ברית, ובוא וראה, לא נשלם עון דור המבול, אלא משום שחטאו בהשחתת דרכיהם על הארץ. ואע"פ, שהיו חומסים זה את זה, כמו שכתוב, ותמלא הארץ חמס, וכתיב כי מלאה וגו', מכל מקום כתוב, ותשחת הארץ וגו', והנני משחיתם, אשר יורה מדה כנגד מדה, הנני משחיתם בשביל החטא של השחתת זרע. הרי שלא נחתם גזר דינם אלא על פגם הברית:

קסג) ואית דאמרי וכו': ויש אומרים, שלא נשלמה סאתם אלא בעון החמס, שהיו חומסים זה את זה, מטעם שבוה היו רעים לשמים ולבריות, בוא וראה, כמה ממונים הם למעלה, שנתמנו על הקולות של מוסרי דין על חבריהם לשמים, על מה שנעשו להם, ועל עון זה כתוב כי מלאה הארץ חמס מפניהם.

(יפויי דף ס"ז ע"א)

קסו) ת"ח, מה כתיב " כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. מכאן אוליפנא, דלא יקבל ב"נ אושפיזא בביתיה, אי איהו חשיד ביה דאיהו חייבא, אלא אי קאים בעינוי לזכאה, דלא חשיד בעינוי כלל, הה"ד בא אתה וכל ביתך אל התיבה, מאי טעמא בגין כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה.

קסז) ואוליפנא, דאי יהיב א ליה רשו בלחודוי, ולא יהיב רשו, לכל אינון דאתיין עמיה, לא ייעול לון לביתא, הה"ד בא אתה וכל ביתך אל התיבה, ל כללא ליהיב רשותא למיעל. ו מקרא דא, אוליפנא, רזא דאורחוי דארעא. '

קסט) רבי יהודה פתח, י לדוד מזמור לה' הארץ ו מלואה חבל ויושבי בה. הא תנינן, לדוד מזמור, דאמר שירתא, ו ולכתר ' שירת עליה י' רוח קדשא, ב) מזמור לדוד, י' דשירת עליה רוח י' קדישא, ולכתר, י' אמר שירתא.

קסט) לה' י הארץ ו מלואה, מ האי קרא י' על ארעא דישראל אתמר, דאיהי ארעא י' קדישא. ומלואה, דא שכנתא, כד"א י' כי מלא כבוד ה' י' את

מסירת הזהר

דרך אמר

א) כי אותך ראיתי צדיק, בראשית ז' ח"א רנב. רנר, ז"ח נח כנ טא שטו. תק"ח קח טא שח. ב) לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה: (תהלים כד) ח"ב כב: ג. קצה: ח"ג מה. ז"ח רוח סו טר. שיר. ג) הארץ-ארעא קדישא-חבל שאר ארעאן ח"ב כב: ד) כי מלא כבוד ה' ד"ה ב' ה'.

חלופי גרסאות א) ג"א רשו ליה. ב) ג"א ויעיל. ג) ג"א כללא בעי למיהב רשותא. ד) ג"א יהב רשו. ה) ג"א וכן קרא. ו) ג"א דארחא וליג דארעא, וגי'א דארחוי דאורייתא דהא ודא: כללא כגוונא דלעילא דצדיק אהחבר בחיבה ואעיל בה כללא דאסקא מניה לבתר. ז) ג"א מוסיף דבתיב בא"א אתה וכל ביתך וגו' ובי'א בא אתה וכל ביתך אל התיבה [וגו']. ח) ג"א ומלואה וגו'. ט) ג"א ולבסוף. י) ג"א שרתא. יא) ג"א רוחא קדישא. יב) דשרתא. יג) ג"א קודשא. יד) ג"א מוסיף אמר לה. טו) ג"א ליג ומלואה, טז) אהיל כתב מן האי עד דא אדליג, יז) ג"א בארעא וליג על י' ג"א מוסיף קדישא ועלה אתמר האי קרא לה' הארץ הא ארעא קדישא. יט) ג"א ומלא כבוד ה' ולג את בית ה'.

בא אתה וכל ביתך

הכולם

מאמר

נתן רשות לכל הבאים עם האורח, אל יכניסם להבית. ז"ש, בא אתה וכל ביתך אל התיבה, אשר לכולם נתן רשות לכנוס. ומקרא הזה למדנו סוד סדרי דרך ארץ.

מאמר לה' הארץ ומלואה

קסח) רבי יהודה פתח וכו': ר"י פתח, לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה וגו'. הנה למדנו, כל מקום שכתוב, לדוד מזמור, יורת שאמר שירה ואח"כ שרה עליו רוח הקודש ואם כתוב, מזמור לדוד, יורת, ששרה עליו תחלה רוח הקודש, ואח"כ אמר השירה.

קסט) לה' הארץ ומלואה וכו' מקרא זה על ארץ ישראל נאמר, שהיא ארץ הקודש. ומלואה זה השכינה. כש"א, כי מלא כבוד ה'

ביתך אל התיבה, ומשום זה כתוב בהמקרא כאן הוי"ה, שהוא בעלה של התיבה. כי הוי"ה הוא ז"א והתיבה היא מלכות. ואז נכנס נח ונתחבר בהתיבה, וכן למדנו, שאין רשות להאורח לכנוס אל הבית, אלא ברשות בעלה, בעל הבית, וי"ש אח"כ ויבא נח וגו'.

קסו) ת"ח מה כתוב וכו'; בוא וראה מה כתוב, כי אותך ראיתי צדיק וכו', מכאן למדנו, שלא יקבל אדם אורח לביתו אם הוא חושד בו שהוא רשע, אלא אם כן שהוא נחשב בעיניו לצדיק ואינו חושד בעיניו כלל. וי"ש בא אתה וכל ביתך אל התיבה, מה הטעם, משום כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה.

קסז) ואוליפנא וכו' ולמדנו, שאם נתן לו להאורח בלבדו רשות, ולא

בית ה', וכתוב * וכבוד ה' מלא את ה' המשכן. ימהו ג מלא ולא מילא. אלא מלא ודאי, דאתמליא מכלא, דאתמליא מן שמשא, סיהרא שלים בכל סטרין. י מלא, מכל ד טובא דלעילא, (ב) ג כאסקופא ס דא, דאתמליא מכל טובא דעלמא, ועל דא כתיב לה' הארץ ומלואה. תבל ויושבי בה, דא שאר י ארעאן.

קע) ד"א לה' הארץ ומלואה. דא ארעא קדישא עלאה, דקב"ה אתרעי בה. ומלואה. י אלין נשמתהון דצדיקיא, י אתמליא מנייהו, ס מחילא דעמודא חד, ס דעלמא קיימא י"א עליה.

קעא) ואי תימא, י על י חד י קיימא, ת"ח מה כתיב " כי הוא על ימים יסדה. ס כי הוא, מאן הוא, דא קב"ה, כד"א י הוא עשנו. וכתוב י כי הוא לקצות הארץ יביט. ס

קעב) י על ימים יסדה ועל נהרוח יכוננה, אלין ס שבעה י עמודים י דקיימא כ עדייהו, כל ומליין לה. כ היא אתמליא מנייהו, כ היך אתמליא

מסורת הזהר דרך אמת

(א) וכובוד ה' מלא את המשכן (שמוח מ') (ב) מלא מלא מכל טוב. (ג) מליין לה היינו ציונו הקדוש כידוע ואתמליא מנייהו סהבאל נובע מלמטה כשהיא מתרומם לפני הילך במעשה הצדיקים ומגדלת לו כניס הגונים ונ"י לעיל ס' וכלקמן.

סח. קעד: ה) כי היא ונ"י (תהלים כ"ד). ח"א קסו. ח"ב כב: כג. קעה: ח"ג לב: מה: ו) היא עשנו (תהלים ק') ח"א קכ: ח"ב קעו: ח"ג קלד: קעה: קפג: רכג: ז) כי היא לקצות ונ"י (איוב כח) ח"א קח: ח) שבעה עמודים ח"ב כג:

חלומי גרסאות א ג"א המשכן ולא כתיב מלא אלא מלא ודאי (אה"ל) כ ג"א אמאי. וג"א מלא את המשכן ולא כתיב מלא אלא מלא (אה"ל) ג ג"א מלא. וג"א מלא חמה. וג"א מלא ממה. ול"ג מכל טובא. ד ג"א שובה ס ג"א ליג דא. ו ג"א ארעא. ז ג"א מוסיף דצדיקיא דכלחון מליין לה. (ב) [עיין בד"א] וג"א וכלהו מליין לה. וג"א דאתמליא. וג"א דאתמליא, וג"א בגין חיהא אתמלייא מנהון. וג"א בגין דאיהי אתמלייא מנהון (אה"ל) ה ג"א מחילא נשמתהון דעמודא חד דקיימא עליה. וג"א מחילא דעמודא חד על מה קיימא, ט ג"א על מה דקיימא עליה. י ג"א דקיימא יא ג"א ליג עליה. יכ ג"א דעל. יג ג"א מוסיף חד בלחרווי, יד ג"א מוסיף קיימא. אינ. טו כדפוסי כתב מה שחסר כאן ע"י בסוף הספר סימן מ"ו. עז אה"ל מביא כאן ההשטחה שבס"י מ"ז, וכדפוסים הראשונים הוא חוספתא. יז ג"א מוסיף כד"א על. יח ג"א עמודין. יט ג"א מוסיף דקיימא ארעא. כ ג"א ליג עלייהו ומליין לה. כל ג"א ומתמליין בה. ככ ג"א והיא. כג ג"א הא כרין. וג"א בחי זמנא.

מאמר דסולם לה' הארץ ומלואה

הנוקבא, ומלואה, זה נשמות הצדיקים. שהנוקבא פתמלאה מהם, מכח עמוד אחד, שהיא יסוד דו"א. שהעולם עומד עליו. כלומר, כל מה שיש בעולם, שהיא הנוקבא, מקובל מן יסוד דו"א: ולפיכך נבחן העולם עומד עליו. קעא) ואי ה"מא על חד וכו' ואם תאמר על עמוד אחד עומד, הוא וראה מה שכתוב, כי הוא על ימים יסדה, כי הוא, סובב על הקב"ה כמו שאתה אומר הוא עשנו. וכן כתוב כי הוא לקצות הארץ יביט. קעב) ער ימים יסדה ועל נהרות יכוננה: אלו הם ז' עמודים שהנוקבא עומדת עליהם והם מפלאים אותה, והיא מתמלאת מהם. שהם ז' ספירות חג"ח גתי"מ דו"א. ושואל

את בית ה'. וכתוב כי כבוד ה' מלא את המשכן. אשר מלא זה נאמר על השכינה, אף כאן ומלואה נאמר על השכינה. מהו שנאמר מלא ולא. נאמר מילא, דהיינו שלא נאמר, מילא את המשכן. אלא היא מלא ודאי שנתמלא מכל. שנתמלא מן השמש. הלבנה, שהיא השכינה. שלימה מכל הצדיקים, מלא מכל טוב שלמעלה כאוצר הזה שנתמלא מכל טוב העולם. ועל זה כתוב, לה' הארץ ומלואה. והכתוב, תבל ויושבי בה. זה נאמר על שאר ארצות מחוץ לארץ ישראל. קע) ד"א לה' הארץ וכו': פירוש אחר בהכ', לה' הארץ ומלואה. שהיא ארץ הקדושה העליונה. שהקב"ה חסך בה. דהיינו (דסו"י דף כ"ז ע"א)

מנייהו, בשעתא דאסגיאו זכאין בעלמא, כדין ארעא דא עבדת סירין, ואתמליא מכלא.

קעג) ובשעתא דאסגיאו חייבין בעלמא, כדין כתיב " אוזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש. אוזלו מים מני ים, דא ארעא קדישא, ה' דאמרן ב' דאשתקיא י משקיו עלאה, ונהר יחרב ויבש, ז' ההוא עמודא חד, דקאים עלה, לאתנהרא מניה, ט' ונהר יחרב ויבש כד"א ב' הצדיק אבד.

קעד) ואמר רבי יהודה, בההוא זמנא דאתאבידו, אינון חייבין מעלמא, קב"ה ו' אסתכל על עלמא, ולא חמא מאן ו' דאגין עליה. ואי תימא הא נח, ט' דהוה ליה לאגנא על ט' דריה, ולאפקא מניה תולדין לעלמא, הה"ד ז' כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. י' בדור הזה דייקא.

קעה) ר' יוסי * אמר, בדור הזה, דא שבחא דיליה, דהוה בההוא דרא חייבא, ואשתכח כולי האי איש צדיק י' תמים, ואפילו בדרא דמשה, אבל לא י"ה הוה יכיל לאגנא על עלמא, בגין דלא אשתכחו עשרה בעלמא, כד"א ה' י"ב אולי ימצאון שם עשרה, ולא אשתכחו תמן. אוף הכא, לא אשתכחו עשרה, י"ג אלא הוא, ותלת בנוי, ונוקבייהו, ולא הוה עשרה. י"ד

מסורת הוחר

א) אוזלו מים - ונהר יחרב ויבש: (איוב יד:). ח"א ו: סז. קפו: ח"ב מב: קסו: ח"ג קנ: ת"ז תק' י"א כו: ז"ח שה"ש סא טג שא: תק"ח קנ טא שמב; קח טא שית. ב) הצדיק אבד (ישעיה נ"ו): ח"א נה: קס. קסב. קצו: ח"ב ט: יא. גז: ח"ג סו: סט. קנ: ריג: רסו: ת"ז תק' יא כו: תק' ככ סז. תקי' נו צא. ז"ח רות ט טר שיר. ג) כי אותך ראיתי צדיק: (בראשית ז') ח"א רנג. רנד: ז"ח נח כג טא שטו שמו. תק"ח קח טא שח. ו) בדור הזה דייקא: (ולא בדורות אחרים) ח"א ט. רנד: ה) אולי ימצאון שם עשרה: (בראשית יח) ח"א קה: קו. רנה. ח"ג רפכ:

חלוסי גרסאות א' ניש ליג דאמרן ונ"א דקאמרן. ונ"א דקאמרן. ב' ניש ראשתקיא. ונ"א דאשתקיא. ג' ניש משקיין ד' ניש מוסיף דא הווא. ה' נ"א ליג ונהר יחרב ויבש (אחיל) ו' ניש עציב ונ"א אשתרל ז' ניש דקאים. ח' ניש די הוה. ט' ניש גרמיה. ונ"א דאגין עליה. י' נ"א ליג תמים. ונ"א מוסיף תמים ודאי ולאן בדרא דיליה אלא. ונ"א ודא די [רין] ליה [אפילו] ונ"א ודא דיליה אלא אפילו. י"א ניש ליג תוה. י"ב ניש אס אמצא. י"ג נ"א ליג אלא. י"ד בדמויי כתב מה שחפר כאן ע"י בסוף חספר ס"י י"ב

<p>מאמר</p> <p>ושאל איך היא מתמלאת מהם. ואומר, בשעה שצדיקים מתדבכים בעולם, אז ארץ הזו, דהיינו הנוקבא, עושית פירות, ומתמלאת מכל. קעג) ובשעתא דאסגיאו חייבין וכו': ובשעה שהרשעים מתדבכים בעולם, אז כתוב, אוזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש. אוזלו מים מני ים, זו ארץ חקדושה שאמרנו, דהיינו הנוקבא, ששוקת משקיו העליון, ועתה אוזלו מים ואינם. ונהר יחרב ויבש, הוא אותה העמוד, שהיא עומדת עליו, דהיינו היסוד, שעתה נחרב ונתיבש. כמו שאת אומר, הצדיק אבד שהוא היסוד הנקרא צדיק.</p> <p>מאמר דאתאבידו חייבין מעלמא קעד) ואמר רבי יהודה וכו': ואר"י באותה שעה שהרשעים נאבדים מהעולם, חקב"ה מסתכל בהעולם. ואינו רואה מי שיגין (דמויי דף ס"ז ע"א * ס"ו ע"ב)</p>	<p>הסולם</p> <p>עליהם. ואם תאמר, הנה נח שהיה לו להגין על דורו בזמן המבול, ולהוציא תולדות אל העולם, למה לא הגין עליהם. ע"כ כתוב, כי אותך ראיתי צדיק לפני ברור הזה. בדור הזה הוא בדיוק, ללמד שבדור אחר לא היה צדיק, וע"כ לא השפיק זכותו על רוד המבול.</p> <p>קעה) ר' יוסי אמר וכו': רי"א בדור הזה. זהו לשבח, שחיה ברור החייב ההוא, ונמצא בכל זה איש צדיק תמים. וראי לאן דוקא בדורו, אלא אפילו בדור של משה היה צדיק. אבל לא היה יכול להגין על העולם. משום שלא נמצאו עשרה צדיקים בהעולם כמש"א במהפכת סדום, אולי ימצאון שם עשרה, ולא נמצאו שם, ע"כ נחרבה, אף כאן לא נמצאו עשרה, אלא נח ושלושה בניו ונקבותיהם שלא</p>	<p>דאחאבידו חייבין מעלמא</p>
--	---	------------------------------

קעז) ר' אלעזר שאיל ליה, לר"ש אבוי, ה הא תנינן, בשעתא דעלמא
 אתמליא ב חובי בני נשא, ודינא נפק, ווי להווא זכאה דאשתכח בעלמא,
 דאיהו אתפס ב בחובוי ד חייביא בקדמיתא. נח איך אשתויב, דלא אתפס
 בחובייהו. א"ל הא אתמר, דקב"ה בעא לאפקא מניה תולדין לעלמא מגו
 תיבותא. ותו דהא דינא לא יכלא לשלטאה עלוי, בגין דהוה טמיר וגניז
 בתיבה, ה) ואתכסייא מעינא.

קעז) ות"ח כתיב " בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף ה'.
 ונח בקש צדק, ועאל בגווה דתיבותא, ואסתתר ביום אף ה'. ועל דא, דינא
 לא יכיל ה' לשלטאה, ו ולקטרגא ז' ליה.

קעח) הכא אתרמיז לאינון קדישי עליונין, למנדע ברזא ה' דאתוון
 ה' קדישין עלאין, הפוכא דאתוון כ"ב ז' י' לאתמחי ה' לאינון חייביא. י' ועל
 דא, ב' וימחו מן הארץ. י' וכתיב, ג' י' בא אתה וכל טו ביתך.

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) והיכ נעלם מן העין כל ל"ח ל"ט ולעיל ס"ג ט"א.
 ז) כסוד האלפ"י ביהו"ט יכול לכרוז לדס ומעשה היכ
 והיכ כסוד כמלכו חמת ולפי שא עכו כהונו לכרוז
 הקנסה הי' למחוק ה' מלמח ונשאר מת ח"ס לחממי
 חייביא.

א) בקשו צדק בקשו ענוה: (צפניה ב) ז"ח רות
 פ"ד ט"ב שלה ב) וימחו מן הארץ: לעיל דף
 נ"ז ציון ב' וט"ג. ג) בא אתה וכל ביתך
 לעיל דף ס' ציון ב' וט"ג.

חלופי גרסאות ה' ב"א והא. ב' נ"א מחובי. ג' נ"א בחובי. ד' נ"א חייביא. ה' נ"א ל"ג לשלטאה. ו' נ"א
 לקטרגא. ז' נ"א עליה. ח' נ"א ל"ג מן דאתוון עד לאתמחי. (אה"ל). ט' נ"א ל"ג קדישין י' נ"א
 לאתמחא. י"א נ"א אינון. י"ב נ"א ל"ג ועל דא וימחו מן הארץ (אה"ל). י"ג נ"א כתיב. ונ"א מוסיף כתיב וכתוב. י"ד נ"א
 בא אל התיבה. טו נ"א ביתך אל התיבה.

מאמר

הסולם

דאחעכירו חייבין מעלמא

שלא היו עשרה, וע"כ לא יכלו להגן על
 הדור.

של כ"ב אותיות, הוא למחות לאותם הרשעים,
 וע"כ כתוב, וימחו מן הארץ. וכתוב בא אתה
 וכל ביתך אל התיבה.

קעז) ר' אלעזר שאיל וכו': ר"א שאל לו לר"ש
 אביו, הנה למדנו בשעה שהעולם
 מתמלא מעונות בני אדם, והדין יוצא, ווי לאותו
 צדיק הנמצא בעולם, שהוא נענש תחילה
 בעונותיהם של הרשעים. ולפי זה הקשה איך
 נצל נח מן המבול ולא נענש בעונות הדור.
 א"ל, הא אתמר וכו': והשיב לו ר"ש, הנה אמרו
 שהקב"ה רצה להוציא ממנו תולדות לעולם,
 וע"כ נצל. ועוד, כי הדין לא היה יכול לשלוט
 עליו, משום שהיה מכוסה ונחבא בהתיבה
 ונעלם מהעין.

פירוש. כי יש בכ"ב אותיות ב' סדרים.

א) סדר ישר, א"ב ג"ד ה"ו וכו', שיורה על
 רחמים. ב) סדר הפוך, תשד"ק צפע"ס וכו',
 שיורה על דין. והנה בית ותיבה הם אותיות
 שוות (היינו לפי גוסס הזהר שתיבה היא מלאה
 עם י'). אלא בית, הוא בסדר ישר: ב' י' ת'
 ותיבה, הוא בסדר הפוך: ת' י' ב' המורה על דין
 וה' הסופית היא נחה, ואינה נדרשת. ונאמר
 בא אתה וכל ביתך אל התיבה, שניתן להשכיל
 בזה אשר מרת הרחמים הרמוזה בתיבת תכנס
 ותסתתר במרת הדין הרמוז בהתיבה באופן
 שכל מה שאין התיבה קולטתו נמחה מן הארץ.
 ויש ועל דא וימחו מן הארץ, ובתיב (ה"ג
 בדמוסיס ראשוניס) בא אתה וכל ביתך אל
 התיבה, כי על כן נמחו מהארץ, משום
 שמרת הרחמים הרמוזה בביתך נצטמצם ובא
 בתוך מדת הדין הרמוזה בהתיבה, וכל שאינו
 נקלט בהתיבה נמחה מהארץ.

קעט) רבי יצחק פתח, * מוליך לימין משה זרוע תפארתו, בוקע ל מים מפניהם לעשות לו שם עולם. י דא זכותא דאברהם, דאיהו ימינא, ממשה, י תפארת דמשה. ובג"כ בוקע מים מפניהם. דהא זכותא דאברהם בוקע מים איהו. וכל דא למה, לעשות לו שם עולם.

קפ) ד ת"ת, מה בין משה, לשאר בני עלמא, בשעתא דא"ל קביהו למשה י ועתה הניחה לי וגו'. ואעשה אותך לגוי גדול י וגו'. מיד אמר משה, וכי אשבוק ה דינהון דישראל בגיני. השתא יימרון כל פ אינון בני עלמא, דאנא י קטלית לון לישראל, כמה דענד נח.

קפא) דכיון דאמר ליה קביה, דישוב ליה בתיבותא, י דכתיב י ואני הנני מביא את המבול מים וגו'. וכתיב ה ומחיתי את כל יי היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה. י ואני הנני מקים את בריתי וגו'. 'ובאת אל התיבה. כיון דאמר ליה, דישתויב הוא ובנוי, לא בעא רחמין על עלמא, י ואתאבידו. ובגין כך אקרין מי המבול על שמיה. כד"א י כי מי נח זאת לי אשר י נשבעתי מעבור מי נח. טו

קפב) אמר משה, השתא יימרון בני עלמא, דאנא י קטלית לון, בגין דאמר לי, ואעשה אותך לגוי י גדול. השתא טב לי דאימות, ולא ישתצון

מסורת הזחר

א) מוליך לימין משה: (ישעיה ס"ג) ח"א טו: ח"ב קיט: ח"ג לה קמב: רמג-רעו: רמג. ת"ז חק' י"ג כח. חק' כ"כ ס"ו. חק' ס"ט סב. (י ועתה הניחה לי: (סמות ל"ב) ח"ב קפ: קצנו (ג) קטלית-כמה דעבר נח: ח"ג יד: ת"ז חק' כ"א נד: י) ואני הנני מביא מבול מים: לעיל דף ג' ציון א' וש"נ. (ה) ומחיתי את כל היקום (בראשית ז') ח"א סא: סח. (ו) ואני הנני מקים את בריתי: (בראשית ט'). (ז) ובאת אל התיבה: לעיל דף ב' ציון ד' וש"נ. (ח) כי מי נח זאת לי: (ישעיה נ"ד) ח"א עב: י קיד: ח"ג יד: טו. רשו.

חלוסי גרסאות לביאמים וגו' מוליכם בחומוות כסוס וגו' ת"ח וליג מן מפניהם עד ת"ח (דק). ז ג"א מוסיף זרוע תפארתו דא. ונ"א תפארתו דא. ונ"א מוליך לימין משה זרוע תפארתו דא. ז ג"א מוסיף זרוע תפארתו תפארתו. ונ"א תפארתו. ונ"א מוסיף מוליכם בחומוות כסוס וגו' ת"ח. ה ג"א נביאי. ו ג"א ליג לפשה ז ג"א ועצום וליג וגו'. ה ג"א דילחוק. ט ג"א ליג אינון. י ג"א קטלי. יא ג"א מוסיף כמה דאתמר דכתיב י ג"א היקום וגו'. יג ג"א ואתאביד. יד ג"א נשבעתי וגו'. קו ג"א מוסיף על דה"ל לעכבא בצלותיה (חרמיק) קז ג"א ליג מן יימרון עד טב (אה"ל). יז ג"א קטלית. יח ג"א מוסיף גדול ועצום.

<p>מאמר</p> <p>קעט) רבי יצחק פתח וכו': ר"י פתח: מוליך לימין משה זרוע תפארתו וגו'. זרוע תפארתו, זהו זכותו של אברהם שה"ס חסד, שהוא לימין משה, תפארתו של משה כלומר, משה ה"ס תפארתו, וחסד הוא לימינו של משה שהוא ת"ת. ושיעור הכתוב וזרוע, הוא זרוע ימין של תפארתו דמשה, ומשום זה, בוקע מים מפניהם, כי זכותו של אברהם, שהוא חסד, הוא בוקע מים. וכל זה למה, כדי לעשות לו שם עולם.</p>	<p>הסולם</p> <p>ואעשה אותך לגוי גדול וגו' מיד אמר משה, וכי בשביל טובתי אעזוב דינם של ישראל ולא אבקש רחמים עליהם. עתה יאמרו כל בני העולם, שאני הרגתי לישראל, כמו שעשה נח.</p>
---	--

<p>קפ) ת"ח מה בין משה וכו': בוא וראה מה בין משה לשאר בני העולם. בשעה שאמר לו הקב"ה למשה, ועתה הניחה לי וגו'</p>	<p>קפא) דכיון וכו': מכיון שאמר לו הקב"ה שיציל אותו בהתיבה, שכתוב, ואני הנני מביא וגו', וכתוב, ומחיתי וגו', ובאת אל התיבה, כיון שאמר לו שינצלו הוא ובניו לא ביקש רחמים על העולם, ונאבדו. ומשום זה נקראים מי המבול על שמו, כמש"א כי מי נח זאת לי וגו'.</p>
---	--

ישראל, מיד * ויחל משה את פני חי' אלקיו. בעא ב' רחמין עליהו, ואתער רחמי על עלמא.

קפג) ואמר רבי יצחק, שירותא ב' דבעא רחמי עליהו, ג' מאי קאמר, ב' למה ה' יחרה אפך בעמך. וכי מלה דא איך אמר לה משה למה, והא עבדו ד' כו"מ, כד"א ג' עשו להם עגל מסכה, וישתחוו לו ויאמרו אלה וגו'. ומשה אמר למה. אלא הכי אוליפנא, מאן דמרצה לאחרא, לא בעי למעבד ההוא ו' חובא י' רב, אלא יועיר ליה ס' קמיה. ולבתר יסגי ליה ס' קמיה י' אחרא, דכתיב י' אתם חטאתם חטאה גדולה.

קפד) ולא שביק י' ליה לקב"ה, עד דמסר גרמיה י' למותא. דכתיב ה' ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחנו נא מספרך אשר כתבת. וקב"ה מחיל לון דכתיב ו' וינחם ה' על הרעה וגו'. ונח לא עבד כן, אלא בעא לאשתובא ושביק כל עלמא.

קפה) ובכל זמנא דדינא שריא על עלמא, רוח י' קודשא אמר ווי, דלא אשתכח כמשה. דכתיב י' ויזכור וגו', איה המעלם מים ס' וגו'. דכתיב ה' ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי. דהא איהו בצלותא, סליק לון מן ימא. ובגין דשוי גרמיה, בצלותא עליהו דישראל בימא, אקרי ס' המעלם מים, דאיהו י' אסיק לון מן ימא.

מסורת הזחר

א) ויחל משה את פני ה' אלקיו: (שמות ל"ב) ח"א קו. רנד: ח"ג יד: טו קער. רעו: ת"ז תק' ה' בהשמיטת קמב. ב) למה ה' יחרה אפך: לעיל ציון א' וס"ג. ג) עשו רהם עגל מסכה: (שמות ל"ב) ח"א קו. רנד: ח"ג יד: ו) אתם חטאתם חטאה גדולה: שמות ל"ב. ה) ועתה—סחני נא מספרך: (שמות ל"ב) ח"א קו: רנד: ח"ג יד: רמו. ת"ז תק' כ"א גר: תק' ס"ט קיג. ז"ח בראשית ס"ו טא שנ. נח כ"ג טא שלו שה"ש ס' טג שלב. ו) וינחם ה' על הרעה: (בראשית ל"ב) ח"א נו. ח"ג יד: טו: ת"ז תק' כ"א גר: ז) ויזכר ימי עולם משה עמו איה ונו: (ישעיה ס"ג) ח"ב מו: ת"ז תק' ס"ט קיז. ח) ויאמר—מה תצעק אלי: (שמות י"ד) ח"ב מזי. מח. גב: קע: קעח:

חלופי גרסאות א' גיא רחמי. ב' גיא רבני. ג' גיא מוסיף ואתער רוחא עליהו. ד' גיא עיז. ה' גיא מוסיף ויזכרו לו. ו' גיא חובא. ז' גיא מוסיף דאיתו רב. ח' גיא קמי. ט' גיא קמי. י' גיא מוסיף אחרא חייבא. יא' גיא לתו קב"ה. יב' גיא למיתה. יג' גיא למותא. יד' גיא קודשא. יו' גיא ויזכור ימי עולם משה עמו. יז' גיא ויזכור וגו'. יח' גיא ל"ג וגו' וגי' מוסיף דכתיב ויאמר משה אל תקם אל תיראו ופתיב (תרמ"ק) קו גיא על שפיה וליג המעלם מים י' גיא סליק.

מאמר

הסולם

מה בין משה לשאר בני עלמא

שימעט חטא לסניו. ואח"כ יגדיל החטא לסני האחר, החוטא, ולפיכך אמר משה לפני הקב"ה למה יחרה אפך, כי מיעט את החטא. ואח"כ פנה לישראל והגדיל החטא, שכתוב אתם חטאתם חטאה גדולה. קפד) ורא שביק וכו': ולא הניח להקב"ה, עד שמסר עצמו למיתה, על ישראל. שכתוב, ועתה אם תשא חטאתם וגו'. והקב"ה מחל להם, שכתוב, וינחם ה' על הרעה וגו'. ונח לא עשה כן. אלא בקש לחנצל, ועזב כל העולם. קפה) ובכל זמנא וכו': ובכל שעה שהדין שורה בעולם, אומר רוח הקודש, ווי שלא נמצא עוד כמשה, שכתוב, ויזכור וגו'.

שמום שאמר לי ואעשה אותך לגוי גדול, עתה טוב לי שאמות ולא יכלו ישראל. מיד, ויחל משה וגו' ביקש רחמים עליהם ונתעוררו רחמים על העולם.

קפג) ואמר ר' יצחקה וכו': בהתחלה, שביקש רחמים עליהם, מה אמר. למה ה' יחרה אפך בעמך. ושואל וכי, מלה זה למה, איך אמר אותה משה, והרי עבדו עבודה זרה כמס"א, עשו להם עגל מסכה, וישתחוו לו ויאמרו אלה וגו' ומשה אמר למה. ומשיב, אלא הכי למדנו, מי שמרצה לחברו, בעו אדם שחטא לו, אינו צריך לעשות אותו החטא גדול, אלא (דבורי דף ס"ז ע"ב)

קפו) איה השם בקרבו את רוח קדשו. דא ה איהו משה, י דאשרי
 (* שכינתא, י בנייהו דישראל. מוליכס בתהומות. כד אתבקעו מיא, ואזלו בגו
 ד תהומי ביבשתא, דגלידו מיא, ה בגין דאמסר גרמיה על ישראל.
 קפו) אמר רבי יהודה, אף על גב דזכאה הוה נח, לאו איהו כדאי, י דקביה
 יגין ה על עלמא, בגיניה. תא חזי, משה לא ה תלה מלה בזכותיה, י אלא בזכות
 יא אבהן י קדמאי, אבל נח, לא הוה ליה, במאן דיתלי י בזכותא, כמשה.
 קפח) אמר רבי יצחק, ועם כל י דא, כיון דאמר ליה, קב"ה, והקימותי
 את בריתי אתך. הוה ליה למבעי רחמי ה עליהו, וקרבנא דאקריב ה לבתר,
 י דיקריב ליה מן קדמת דנא, י דלמא י ישכך רוגזא מעלמא.
 קפט) אמר רבי יהודה, י מאי הוה ליה למעבד, דהא חייבי עלמא, הוה
 כה מרגיזין כה קמי כה קב"ה, ואיהו יקריב קרבנא. אלא ודאי נח, דחיל על גרמיה
 הוה, בגין דלא יערע ביה מותא, בגו חייבי עלמא, דהוה חמי כה עובדיהון
 כה בישא כל יומא, כו והיך כה מרגזין כה קמי קב"ה כל יומא.
 קצ) ר' כה יצחק אמר, כל זמנא דחייבי עלמא אסגיאו, זכאה דאשתכח

מסורת הזהר

(א) והקימותי את בריתי: לעיל דף ב' ציון ד' וש"נ.

חלוסי גרסאות ה גימא ליג איתו כ גימא דאיתו אשרי. ג גימא עלייהו. ד גימא תהומא. וגימא מוסיף תהומי דימא
 ה גימא מוסיף וכלא אחמר על משה בגין. וגימא ועיד אקרי משח עמו בגין. וגימא ועיד בגין דמסר
 גרמיה על ישראל הוא אקרי משח עמו (הרמיק ואה"ל) ו גימא דמסר. ז גימא מוסיף בגין דקביה. ח גימא ליג על.
 ט גימא תלי וגימא תלי. י גימא מוסיף אלא הוה ליה על מאן דחלו. יא גימא דאבחק. יב גימא מוסיף קדמאי זכר
 לאברהם. יג גימא זכותא. וגימא מוסיף זכותא כלל. יד גימא מוסיף דא נח. טו גימא עלייהו דאנשי דריה ולא בעי
 וקרבנא לא קריב עד לבתר דאלו קריב ליה מן קדמת דנא אולי הוה משכך רוגזא מעלמא. טז גימא מוסיף עיד לבתר.
 יז גימא יקריב וגימא דאלו הוה קריב. יח גימא ליג דלמא. יט גימא שכך. כ גימא ליג מן מאי עד חייבי.
 כא גימא מרגזין. כב גימא קמיה. כג גימא ליג קביה. וגימא דקביה. וגימא מוסיף והוה [והוה] מרדין ביה. כד גימא עובדון.
 כה גימא ליג בישא. כו גימא מוסיף והיך חזו. כז גימא מרגזין כה גימא קמיה. כח גימא אמר ר' יצחק. וגימא ר' אלעזר. וגימא
 ר' אלעזר מתא ואמר.

הסולם

מה בין משה לשאר בני עלמא

אבל נח לא היה לו במי שיתלה בזכותו, כמו משה.
 קפח) אמר ר' יצחק וכו': ועם כל זה. כיון
 שאמר לו הקב"ה, והקימותי את
 בריתי אתך, היה לו לבקש רחמים עליהם,
 וחקרבו שהקריב אחר המבול, היה לו להקריב
 מקודם לכן, אולי היה משקיט הכעס מהעולם.
 קפט) אמר ר' יהודה וכו': אריי מה היה לו
 לנח לעשות, שהרי רשעי עולם
 היו מכעיסים לפני הקב"ה והוא יקריב קרבן
 עליהם. אלא ודאי נח היה מפורד על עצמו שלא
 ישיגוהו חמות בתוך רשעי העולם, כי היה
 רואה מעשיהם הרעים כל חייו, ואיך מכעיסים
 כל היום לפני הקב"ה.

מאמר

איה המעלם מים וגו', שכתוב, ויאמר ה' אל
 משה מה תצעק אלי, כי הוא העלה אותם מן
 הים, בתפלה, ומשום ששם את עצמו בתפלה
 על ישראל, בהים, נקרא על שמו, המעלם
 מים, שהוא העלה אותם מן הים.

קפו) איה השם בקרבו את רוח קדשו: הוא
 משה, שחשרה השכינה בתוך ישראל,
 וכן, מוליכס בתהומות, כאשר נבקעו חמייס
 והלכו בתוך התהומות ביבשה, שקסאו חמייס,
 והוא משום שמסר את עצמו על ישראל ע"כ
 נקרא כל זה על שמו.

קפו) אמר ר' יהודה וכו': אריי אע"ס שנח היה
 צדיק, לא היה כדאי שתקב"ה יגן
 על העולם בשבילו. בוא וראה, משה לא תלה
 משתו בזכותו אלא, בזכות אבות הראשונים,
 (דמוי דף ס"ז ע"ב י) ס"ח ע"א)

קצ) ר' יצחק אמר וכו': רי"א בכל זמן
 שמתרבים רשעי עולם, הצדיק שנמצא
 ביניהם, הוא נענש תחלה, שכתוב וממקדשי
 תחלו

בינייהו, ב הוא אתפס בקדמיתא. דכתיב * וממקדשי תחלו. ותנינן אל תקרי ממקדשי, אלא ממקודשי. ג ונח היך שזיב ליה קביה, בין כל אינון חייביא. אלא בגין, ג דיפקון מניה, ד תולדין ס בעלמא דהוה צדיק כדקא יאות.

קצא) ותו, דאיהו אתרי בהו כל יומא ויומא, ולא קבילו מניה, וקיים בנפשיה, קרא דכתיב, יואתה כי הזהרת ו רשע וגו'. וכתיב ג ואתה את נפשך הצלת. מכאן ו כל מאן דאזהר ס לחייבא, אעיג דלא קביל מניה, הוא שזיב ליה ס לגרמיה, י וההוא חייבא אתפס בחוביה. יא ועד כמה יי יזהר יי ליה, י עד דימחי ליה. יו הא אוקמוה חבריא.

קצב) רבי יוסי היה שכיח קמיה ס דרש יומא חד, אל, מאי חמא קביה לשיצאה כל חיות ברא, ו ועוף שמיא, עמהון יי דחייביא, אי בני נשא חטאן, בעירי ועופי יי שמיא ושאר בריין, ג מה חטו. אל, בגין דכתיב י כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. כל כלהו, הו כ מחכלי ארחייהו, כ שבקי כ זיניהן כ ודבקו בזינא אחרא. כו

קצג) ת"ח, אינון חייבי עלמא, גרמו הכי לכל כו בריין, ובעון כ לאכחשא עובדא דבראשית, ואינון גרמו לכל בריין, לחבלא אורחייהו, כס כמה דאינון

מסורת הזהר

א) וממקדשי תחלו: (יחוקאל: ס') ח"א רה: ח"ג פב. ב) ואתה כי הזהרת רשע: (יחוקאל ג') ג) ואתה את נפשך הצלת לעיל ציון כ' ד) כי השחית כל בשר: לעיל דף י"ז ציון א' וס"ג.

חלוסי גרסאות א ג"א איהו, כ ג"א והכא נח ג ג"א רישק מניה [קביה] חולדות בעלמא ויפקון מניה דחוח. ד ג"א תולדות ה ג"א מוסיף צדיק. [צריקין] בעלמא. ו ג"א מוסיף רשע ולא שב מרשעי הוא וגו'. ז ג"א וכל. ח ג"א לחייביא, ט ג"א מוסיף לגרמיה ולעלמא. י ג"א ההוא. יא ג"א מוסיף ועד כ. ה חייב. יב ג"א למוהר. יג ג"א מוסיף ליה בכל יומא ויומא. יד ג"א ליג עד דימחי ליה, ונשא עד דימחי [רמחי] ונשא דמחו] ליה וכיון דימחי [וכד מחו] ליה אשחזיב בנפשיה וחייבא אחפס בחוביה [בחובת], טו ג"א והא. ונ"א ותא אוקשו, טז ג"א מוסיף דרש ביי, יז ג"א ועופי. יח ג"א דחייבי כד"א מארס ועד רמט ועד עוף השמים וימחו מן הארץ [אחיל] יט ג"א ליג שמיא. כ ג"א במה, כל ג"א כלהו, ככ ג"א מתבלין. כג ג"א שבקו. כד ג"א זינייהו. כס ג"א [דבקי. כו ברזו ואחיל כתבו דיא א"ר פנחס אמאי שצי [שיצי] קביה חיות ברא ועוף שמיא ושאר בריין עמהן [עמהון] דחייביא] (כז) למלכא דנסיב לבריה אחתא ועביר ליה הילולי [הלולא] לבתר רגו מלכא על בריה וקטליה כיון דחמא לבריה פח עאל לבו הלולא וחבר כל אינון סאגין ובוז כל אינון לבושין אמר לא עבדיה עברתי] לון אלא ליקרא דברי וכיון דמח [דמית] ברי אוף הכי אינון לא יתקיימון [ת"ח ובגין כך כתיב עד רמט ועד עוף השמים]. לו ג"א מוסיף ובריין לחבלא. כל ג"א לאשכחא, כל ג"א כמז.

מה בין משה לשאר בני עלמא

הסולם

מאמר

בחטאו. ושואל, ועד כמה מחויב להזהיר אותה ואומר עד שיכנו. וכבר בארוהו החכמים.

קצב) ר' יוסי היה שכיח וכו': ר"י היה מצוי לפני ר"ש. יום אחד, אמר לו, מה ראת

הטביה לכלות כל חיות השדה וכל עוף השמים ביחד עם הרשעים, אם בני אדם חטאו, בהמות ועוף השמים ושאר הבריות מה חטאו, אמר לו, משום שכתוב כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ, כולם היו משחיתים את דרכם, עזבו את מינם ונתדבקו במין אחר.

קצג) ת"ח אינון חייבי וכו': בא וראה, רשעי העולם האלו גרמו כן לכל הבריות.

שיתדבקו

תחלו. ולמדנו אל תקרא ממקדשי אלא ממקודשי, ולפי זה, ונח, איך הצילו הקביה בין כל אותם הרשעים. ואומר, אלא בשביל שיצאו מפנו תולדות בעולם, הצילו כי היה צדיק כראוי. כלומר, והוא ראוי להוציא תולדות מתוקנים.

קצא) ותו דאידו וכו': ועוד שהוא התרה בהם כל יום ויום ולא קבלו ממנו, וקיים בנפשו המקרא שכתוב, ואתה כי הזהרת רשע וגו' וכתיב ואתה את נפשך הצלת. מכאן, כל מי שמוהיר את הרשע, אעיג שלא קיבל ממנו הוא הציל את עצמו, ואתו הרשע נתפס

(דמוי דף ס"ח ע"א)

מחבלן. אמר קב"ה, אתון ה' בעיתו י' לאכחשא עובדי ידי אנא אשלים רעותא דלכוון, ומחיתי את כל ג' היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה. אהדר עלמא דמיין, כמה דהוה בקדמיתא, מיין במיין, והא אתמר. מכאן דולהלאה, אעביד בריין אחרנין ה' בעלמא, כדקא יאות.

קצד) י' ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו. רבי חייא פתח ו' ואמר, י' אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. כמה אינון בני נשא אטימין לבא, סתימין עיינין, דלא' משגיחין ולא' ידעין, ביקרא דמאריהון, דכתיב ביה, י' הלא את השמים ואת הארץ אני מלא. היך בעון בני נשא, לאסתתרא מחובייהו, ואמרי מי רואנו, ומי יודענו. וכתיב י' והיה במחשך מעשיהם. ה' לאן יתמרון פ' מקמיה.

קצה) למלכא, דבנה פלטרין, ועבד תחות ארעא (א) טמירין פצירין, דיומין מרדו בני פלטרין במלכא, י' אסחר עלייהו י' מלכא בגייסו, מה עבדו, עאלו וטמירו גרמייהו, תחות נוקבי י' פסירין. אמר מלכא, אנא עבדית לון, י' ומקמאי אתון בעאן לאתטמרא. הה"ד אם יסתר איש במסתרים ואני לא י' אראנו נאם ה'. אנא הוא דעבדית, נוקבי טו פסירין ועבדית חשוכא ונהורא, ואתון איך יכלין לאתטמרא קמאי.

דרך אמת

מסורת הזהר

(ה) חלויס נסתרים חוקים תחת הלכת, (א) ומחיתי את כל היקום: לעיל דף ס"ה ציון ה' וש"נ. (ב) ויבא נח ובניו: לעיל דף ס' ציון ג' וש"נ. (ג) אם יסתר איש במסתרים: (ירמיה כ"ג) ח"א סד: קב. קנה. רכב. ח"ב לב: ח"ג סג: ת"ז תק' ה' בהשמות קב"ב: ז"ח ויצא כ"ז טב של. תשא. מ"ה טב שכה. (ד) הלא את השמים ואת הארץ: לעיל ציון ג' וש"נ. (ה) והיה במחשך מעשיהם (ישעיה כ"ט).

חלופי גרסאות א' נ"א בעיתון (אה"ל) כ' נ"א לאשכחא. ג' נ"א היקום וכו'. ד' נ"א ולהלא (ר"מ) ס' נ"א ל"ג בעלמא. ו' נ"א ל"ג ואמר ז' נ"א משגיחין. ח' נ"א אן. ט' נ"א קמיה. י' נ"א אצער. יא' נ"א ל"ג מלכא. יב' נ"א פצירין ונ"א פסירין. יג' נ"א פוסיף ועבדת [ועבדות] נחורא וחשוכא [וידענו כולהו] ומקמאי ונ"א ומקמי. יד' נ"א אראנו וגו'. טו' נ"א פצירין. ונ"א פריסין.

מאמר

הסולם

ויבא נח—אל התיבה

השמים ואת הארץ אני מלא. איך מבקשים בני אדם להסתר מחטאם, ואומרים, מי רואנו ומי יודענו. וכתוב והיה במחשך מעשיהם, אנה יסתתרו מלפניו.

קצה) למלכא רבנה פלטרין וכו': בדומה למלך שבנה ארמון. ועשה מתחת קרקע הארמון מחבואים מבוצרים. לימים, מרדו בני הארמון בהמלך, ותקיף אותם המלך בחיילותיו. מה עשו, באו והסתירו עצמם תוך המחילות המבוצרות. אמר המלך אני עשיתי את המחבואים הללו, ומלפני אתם רוצים להסתתר בתם. וז"ש, אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. אני הוא שעשיתי המחילות המבוצרות. ועשיתי אור וחשך, ואתם, איך תוכלו להסתר מפני.

תא

שיתדבקו באינו מינם, ובקשו להכחיש מעשה בראשית, דהיינו לערבב המינים זה בזה ולהכחיש צורתם, וחם גרמו לכל הבריות להשחית דרכם כמו שהם השחיתו. אמר הקב"ה אתם רוצים להכחיש מעשה ירי. אני אשלים רצונכם, ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה, אחזיר העולם למים, כמו שחיה העולם מתחלה מים במים, וכבר בארוהו. מכאן ולהלאה אעשה בריות אחרות בעולם כראוי.

מאמר ויבא נח—אל התיבה

קצד) ויבא נח ובניו וגו': רבי חייא פתח ואמר, אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. כמה הם בני אדם אטומי לב וסתומי עין, שאינם מסתכלים ואינם יודעים את כבוד רבונם, שכתוב בו, הלא את

(רפוי דף ס"ה ע"א)

קצו) ת"ח, כד ב"נ חטי קמי מאריה, ה ואמשיך גרמיה ז לאתכסיא, נ קביה י עביד ביה דינא באתגליא. י וכד ב"נ ו אדכי גרמיה, קביה בעי לאסתרא ליה, דלא יתחזי ביום אף ה'. דודאי אבעי ליה ז לאיניש * דלא יתחזי קמי מחבלא, כד מ שריא על עלמא, דלא יסתכל ביה, דהא כל אינון, דיתחזון קמיה, אית ליה רשו ס לחבלא.

קצו) והיינו דקאמר ר' שמעון, " כל ב"נ דעיניה בישא, עינא דמחבלא ושריא עלוי, ואיהו מחבלא י דעלמא אקרי. (ב) י ולבעי ליה י לאיניש לאסתמרא מניה, ולא לאתקרבא בהדיה, דלא י יתזק, ואסיר למקרב י בהדיה באתגליא. טו ומשום הכי, מאיש רע עין בעי לאסתמרא ט מניה. מקמי מלאך המות עאכו"ו.

קצח) י מה כתיב בבלעם ז ונאם הגבר שתם העין. דעינא בישא הוה ליה, ובכל אתר דהוה מסתכל ביה, י הוה י אמשיך עליה רוח מחבלא. ובג"כ הוה בעי לאסתכלא בהו י בישראל, בגין דישיצי, בכל אתר דעיניה כה הוה מסתכל. כ מה כתיב, וישא בלעם את עיניו. דוקיף עינא חד. (ג) ז ומאיך עינא חד, בגין לאסתכלא בהו בישראל, בעינא בישא.

דרך אמר

מסורת זוהר

(א) אחרי מוח ס"ג ז' (ב) נלק עינו כתיב ולא כן כספרינו עיין בגליון כ"ג ז'
 (א) כל ב"נ דעיניה בישא : ח"ג סג : קמו : רז :
 ריא : ריב. (ב) ונאם הגבר שתם העין : (כמדבר ב"ד) ח"ב. טט. רלו. ח"ג סג : קמו : ריא :
 (ג) ומאיך עינא חד : ע"י ח"ב רלו.

חלוסי גרסאות א נ"א ואחשיך. ונ"א ואחשיך. ז נ"א ואתכסיא. נ נ"א מוסיף קביה בעי. ד נ"א ועביד. ס נ"א מוסיף וכד בעי. ו נ"א ואחדכי. ז נ"א לאיניש. ה נ"א דשרייא וליג כד. ע נ"א למחבלא ונ"א מוסיף לחבלא לון. י נ"א עלמא. יא נ"א ואיבעי. יב נ"א לאיניש. יג נ"א מוסיף יתזק קמיה. יד נ"א מוסיף בהדיה דהא איתזק. טו נ"א ל"ג מן ומשום עד מה כתיב. ונ"א ומה מאיש רע עין בעי לאסתמרא מניה ולא לאתקרבא בהדיה דהא אתזק קמיה מקמיה דמיה (אה"ל) טו נ"א דלא אחזאי קמיה. ול"ג מניה. יז נ"א ועי. יח נ"א ל"ג חות. יט נ"א ממשיך. ונ"א משיך. כ נ"א מוסיף בישראל בעינא בישא. כל נ"א ל"ג חות. כז נ"א מוסיף תיח מה.

ואמר

הסולם

ויבא נח—אל התבה

קצו) תא חזי וכו': כשהאדם חטא לפני רבונו, וממשיך ומביא את עצמו להסתר, דהיינו שמביא את עצמו לחשוב שאין מי שיראנו, הקב"ה עושה בו חדין בגלוי. וכשהאדם מסתר את עצמו, דהיינו שעושה תשובה, הקב"ה מבקש להסתיר אותו, שלא יתראה ביום אף ה'. כי ודאי הוא, שהאדם צריך להסתיר עצמו שלא יתראה לפני המשחית כשהוא שורה בעולם, כדי שלא יסתכל בו. כי כל אלו שמתראים לפניו, יש לו רשות להשחיתם.

קצו) והיינו דקאמר רבי שמעון וכו': והוא שאמר רבי שמעון, כל אדם שעינו רעה, עין המשחית שורה עליו, והוא נקרא משחית העולם, וצריך האדם לחשמר ממנו, שלא יקרב אליו, ולא יזוק. ואסור לקרב אליו בגלוי. כלומר, שיהיה נגלה לעינו הרעה, ומשום זה, אם מאדם רע עין צריכים לחשמר ממנו, (דמויי דף ס"ח ע"א ט) ס"ח ע"ב)

קצט) ת"ח, מה כתיב, * וירא את ישראל שוכן ב' לשבטיו. י וחמא דשכינתא חפיא עליהו, ורביעא עליהו, מתתקנא בתריסר שבטין תחותה, ג ולא יכיל לשלטאה עליהו עיניה. אמר, י איך איכול להון, דהא ה' רוח קדישא עלאה, ורביעא עליהו, י וחפת לון ב' בגדסהא. תה"ד י כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו. מי יקימנו מעליהו, בגין ה' דיתגליין, ושלטא עינא עליהו.

ר) ועל דא, קב"ה בעא י לחפיא לנח, לאסתתרא מעינא, דלא יכיל רוח מסאבא, י' לשלטא עליה, בגין דלא יחבל. והא אתמר. י ויבא נח, כמה דאתמר, י' לאסתתרא מעינא. מפני מי המבול. י' דמיין דחקו ליה. אמר רבי יוסי, חמא מלאך המות דהוה אתי, י' ובגין כך עאל לתיבותא.

רא) טו ואסתמר בה, תריסר סי ירחי. י' ואמאי תריסר ירחין, י' פליגי בה,

מסורת הזחר

א) וירא את ישראל שוכן לשבטיו: (במדבר כ"ד) ח"ג רב: ריא: ב) כרע שכב כארי: (במדבר כ"ד) ח"ג ריב. ג) ויבא נח-מפני מי המבול: לעיל דף ס' ציון ג' וש"ג.

חלוסי גרסאות ה' נ"א מוסיף ותחי עליו רוח אלקים עליהו דמאן לא חימא [חימת] עליה דבלעם אלא עליהו דישראל (הרמק). כ נ"א חמא. ג נ"א ולא יכיל עיניה לשלטאה (אה"ל). ד נ"א היך. ה נ"א רחמא. ו נ"א רביעה. ז נ"א וחפי. ח נ"א מוסיף בגדסהא כאימא דרביעא על בנין. ט נ"א דאתגליא. ונ"א דאתגליין י נ"א לחמא. י' נ"א לשלטאה. י"ב נ"א מוסיף בגין לאסתתרא. י"ג נ"א דחא מין. י"ד נ"א מוסיף אתי לגביה טו נ"א ואסתתר. טז נ"א מוסיף ירחי שתא. יז נ"א אמאי ית נ"א ל"ג מן פליגי עד דכך איחו דינא דחייביא. ול"ג מן וחד ער ר' יהודה.

ויבא נח — אל התיבה

הסולם

מאמר

לשבטיו, וראה שהשכינה חוספת עליהם ורובצת עליהם, ומתקנת ב"ב שבטים מתחתיה, ולא יכול עינו של בלעם לשלוט עליהם. אמר, איך אוכל להם חרי רוח הקדש העליון. דהיינו בינה, רובץ עליהם וחופה אותם בכנפיה, ז"ש כרע שכב כארי וכלביא מי יקימנו, שפירושו, מי יקימנו, לרוח הקדש העליון שלא יחפה עליהם, כדי שיתגלו, וחעין יוכל לשלט בהם. פירוש, כי רוח הקדש העליון, היא בינה שה"ס מדת הרחמים, שהיתה מחפה ומגינה על ישראל, שמדת הדין לא הוכל לשלוט בהם. וע"כ אמר בלעם, מי יקימנו שלא תכסה אותם מדת הרחמים ותוכל עינו חרעה לכלותם.

שאם האדם זוכה נמצא מרת הדין בגניזו והעלמת, ומדת הרחמים הוא בגלוי ותיא פועלת הכל. ואם אינו זוכה, מתגלה עליו מדת הדין והוא אובד הכל. (כנ"ל בהקדמת הזחר דף צ"ט ד"ה ב' תרין ע"ש) וז"ש לעיל דלא יתחזי קמי מחבלא וכי' דהא כל אינון דיתחזון כמיה אית ליה רשו רחבלא, כי כשמתרבים הרשעים בעולם ניתן רשות למשחית לגלות את מדת הדין ולהעניש את העולם, לכן גם הצדיק צריך לפחד ממנו, שהרי כל כהו הוא, מפני שמדת הדין נעלם וגניזו, ואינו פועל כלפי הצדיק, לפיכך יוכל המשחית לגלות מדת הדין שבו ולהענישו ביחד עם הרשעים. וז"ס שאומר כאן בבלעם, דעינא כישא הוה ליה וכי' בעי לאסתכלא בישראל בגין דישצוי בכר אתר דעיניה הוה מסתכל. דהיינו שבעין חרעה שלו היה מגלה מדת הדין הטמיר, כנ"ל. וז"ש דוקיף עינא חד, שהוא עין חשמאלי דמדת הדין. ומאיך עינא חד, שביטל כה עינו חימני ששם מדת הרחמים, בגין לאסתכלא בודו בישראל בעינא כישא, דהיינו בעין חשמאלי שלו, שהוא מדת הדין.

ר) ועל דא קב"ה וכי': ועל כן ביקש חקב"ה לחסות על נח להסתירו מעין רואה, כדי שלא יוכל רוח הטמא לשלוט עליו, כדי שלא ישחת, וכבר בארנוהו, ויבא נח, הוא כמו שאמרנו כדי להסתר מעין. מפני מי המבול, כי חמייס דחקי אותו אל התבת. כלומר, כי ראה את מי המבול, ופחד מהם, וע"כ בא אל התבת. אמר ר' יוסי ראה את מלאך המות שהיה בא, עם מי המבול, וע"כ נכנס אל התבת.

רא) ואסתמר כה תריסר ירחי וכי': ונשמר. בה נהתבה י"ב חדשי השנה

קצט) ת"ח מה כתיב וכי': בוא וראה מה כתוב, וירא את ישראל שוכן

ר' יצחק, ור' יהודה, חד אמר, י"ב ירחין, א דכך י איהו דינא י דחייביא. וחד אמר, לאשלמא יצדיק ס דרגין תריסר, ושאר דרגין דאתחזי לאפקא מן תיבה. (רב) ר' יהודה אמר, שיתא ירחי אינון במיא, ושיתא י ירחי באשא. והא הכא מייא הוו, אמאי י תריסר ס ירחי. ס אמר רבי יוסי, כ בתרי דינין דגיהנם אתדנו, במיא י ואשא. יל במיא: י דמיין דנחתו עליהו מלעילא, הוו צנינין כתלגא. באשא: י דמיין י דנפקי מתתא, הוו רתיחן כאשא. ועל דא י בדינא דגיהנם אתדנו, באשא ס ומייא, עד דאשתציאו מעלמא. ונת, הוה מסתתר בתיבותא, ואתכסי מעינא, ומחבלא לא קריב לגביה, ס ותיבותא י איהו הוה שטיא על אנפי מיא. כד"א י וישאו את התיבה ותרם מעל הארץ. (ג) ארבעים יום לקו. דכתיב ה ויהי המבול ארבעים יום על הארץ וגו'. וכל שאר זמנא אתמחון מעלמא. י"ה הה"ד י וימחו מן הארץ. ווי, לון לאינון י חייביא, דהא לא יקומון לאחייא בעלמא י למיקם בדינא. הה"ד וימחו. כד"א י שמם מחית לעולם ועד. כל דאפילו למיקם בדינא לא יקומון. י

מסורת הזוהר

(א) י"ב ירחין דינא דחייביא: ח"א קו: קל: רכה. רלה: ב) בתרי דינין דגיהנם אתדנו: ח"א סב: קו: ג) בדינא דגיהנם—באשא ומיא. ח"א קו: רלה: ד) וישאו את התיבה: (בראשית ז') ח"ב רלה. ה) ויהי המבול ארבעים יום: בראשית ז'. ו) וימחו מן הארץ: לעיל דף ג"ו ציון ב' וש"נ. ז) שמם מחית לעולם ועד: תהלים ט'.

חלופי גרסאות א גיא רכן דינא וליג איהו. כ גיא הוא ג גיא דחייבא. ד גיא צריך כ גיא תריסר דרגין. ו גיא ליג ירחי. ז גיא שיהא. ה בד"ו מביא כאן מיש לעיל מן וחד אמר עד לאפקא מן תיבה. ט גיא מוסיף אמר ליה. י גיא ובאשא יל גיא מוסיף היה במיא (אה"ל) ינ גיא ליג דמיין. וגיא אינון מיין. ינ גיא במיין. ונ"א מוסיף באינון דלתתא דמיין, יד גיא דנפקין. טו גיא ובמיא. וגיא מוסיף ובגיכ תריסר ירחי חוו דאמר ר"א דינא דחייביא בגיהנם תריסר ירחי [חוו והא אוקמה] ואוקמה ועל דא כל אינון חייבי עלמא אתדנו בתרין דינין אלין כמיא ואשא [ובאשא]. וגיא ומייא רבי אלעזר וגו'. עד דאשתציאו מעלמא ועיד בדינא וגיחנם אתדנו במיא ואשא בגיכ תריסר ירחי חוו בעלמא. (אה"ל) טז גיא ואיהו שטיא. יז גיא ליג איהו חות. יח גיא דכחיב. יט גיא חייבא כ גיא ולמיקס. כל גיא אפילו.

ויבא נח — אל התיבה

הסולם

מאמר

כי המים שהיו יוצאים מלמטה מן התהום, היו רותחים כאש. וע"כ נדונו בדינא דגיהנם י"ב חדש במים ובאש, עד שנכלו מהעולם. ונה היה מסתתר בהתיבה ונעלם מעין, והמחבל לא קרב אליו, והתיבה היתה משוטטת על פני המים כמש"א וישאו את התיבה וגו'.

(ג) ארבעים יום וכו': ט' יום לקו, שכתוב ויהי המבול ארבעים יום וגו'. וכל שאר הזמן עד י"ב חדש נמחו מהעולם וז"א וימחו מן הארץ. ווי להם לאותם הרשעים, כי לא יקומו לתחיה בעולם, לעמוד בדין, וז"ש וימחו, כמש"א, שמם מחית לעולם ועד. כי אפילו לעמוד בדין לא יקומו. כלומר שלא יהיו אפילו בין אותם שיקומו לדראון עולם כמש"ש בדניאל י"ב.

מאמר

ושואל למה הם י"ב חדשים. חולקים בה ר' יצחק ור' יהודה, אחד אומר, שי"ב חודש הם, כי כך הוא דינם של הרשעים בגיהנם, ואחד אימר שהם, כדי להשלים בי"ב מדרגות את נח הצדיק ושאר המדרגות שהיו ראויים לצאת מן התבה, שלחקון כל מדרגה צריכים חודש אחד, וע"כ נתעכבו י"ב חדש.

(רב) ר' יהודה אמר וכו': ר"י אמר הרי ששה חדשים דנים את הרשעים בגיהנם במים. וששה חדשים דנים אותם באש. והנה כאן בהמבול רק דין של מים היה, וא"כ למה נדונו י"ב חדש, והיה מסטיק ששה חדשים. אמר לו ר' יוסי, בשני הדינים של גיהנם נדונו, במים ובאש: נדונו במים, כי המים שהיו יורדים עליהם מלמעלה היו קרים כשלג. נדונו באש (דמרי דף ס"ה ע"ב)

רד) * וישאו את התיבה ותרם מעל הארץ. רבי אבא פתח, ב רומה על השמים אלקים על כל הארץ כבודך. ווי לון לחייביא. דאינון חטאן, ה ומרגיזין למאריהון בכל יומא, ובחובייהו דחיין לה לשכינתא מארעא. וגרמין דתסתלק בעלמא, ג ושכינתא ד אקרי אלקים, ועלה כתיב, רומה על י השמים אלקים. רה) ת"ח, מה כתיב, וישאו את התיבה, דדחיין לה לבר. ותרם מעל הארץ דלא שרייא ה) בעלמא, ואסתלקת י מנה. וכד אסתלקת מעלמא, הא י לית מאן דישגח בעלמא. ודינא שלטא ח) כדין י עלוי. וכד יתמחון, חייבי עלמא, ויסתלקון י מניה, שכינתא אהדרת י מדורה בעלמא.

רו) א"ל ר' ייסא, אי הכי, הא ארעא דישראל דאתמחון חייביא, דהוּו בההוא זמנא. אמאי לא אהדרת שכינתא י לאתרה, י כדבדקדמייתא. א"ל בגין דלא אשתארו בה, שאר זכאי עלמא. י אלא בכל אתר י דאזלו, נחתת, ושוויאת * י מדורה עמהון. ומה בארעא י נוכראה אחרא, לא י אתפרשא מנייהו, כל שכן אי אשתארו בארעא קדישא.

רז) והא אתמר, בכל חובין, דחייבי י עלמא, דחיין לה לשכינתא, חד מנייהו מאן דמחבל י אורחיה על ארעא, כל כדאמרן. ובגין כך, לא חמי אנפי שכינתא, ג) ולא עאל י בפלטרין. ועל דא כתיב באלין, וימחו מן הארץ. אתמחון מן כלא.

מסורת הוזהר

דרך אמת

א) וישאו את התיבה: לעיל דף ע"ב ציון ד' וש"נ.
ב) רומה על השמים: (תהלים נ"ז) לעיל דף ס"ו ציון א' וש"נ.

ה) ונסיקון כ' מ'ו ב' יסס דורכ מה שאמר כאן כד יתמחון חייביא וכו' שכינתא אהדרת כו' מסכוק ומניח החיבה נחודם השביעי ע"ס. ג) ולא נכנס בהיכל הש"י כשאר נשמות פהווק.

חלופי גרסאות ה) גי' ומרגון. כ גי' מן עלמא ג גי' מן ושכינתא עד ת"ח מה כתיב. ד גי' אקרי. וגי' אחקרייתא ה גי' שמים. ו גי' מיניה. ו גי' מלה. ז גי' לא אית. ח גי' מוסיף בדינא. ט גי' לוי (רי"א) י גי' מוסיף מניה דעלמא. יא גי' מרורחא. יב גי' לאתרהא. יג גי' כדקדמייתא. יד גי' אבל. טו גי' דאולי. ו גי' אילו והיא אזלת ושוויאת (אה"ל) טז גי' מרורחא. יז גי' אחרא נוכראה יח גי' אחרשת. יט גי' מוסיף עלמא עברי. כ גי' ארתיה. כל גי' כדקאמרן. כג גי' מוסיף בפלטרין דמלכא.

וישאו את התיבה

הסולם

מאמר

מאמר וישאו את התיבה

מסנו. מחזרת השכינה את המדור שלה בעולם. רו) א"ל ר' ייסא וכו': א"ל ר"י, אם כן, הנה ארץ ישראל, שנמחו הרשעים שחיו בה באותו הזמן, של חורבן בהמ"ק, למה לא חזרה השכינה אחר כך למקומה כבתחילה. אמר לו, משום שלא נשארו בה שאר צדיקי העולם. כלומר, שהנשארים אחר החורבן לא נשארו בארץ ישראל אלא שהלכו למצרים כמ"ש בירמיה. אלא בכל מקום שהלכו ישראל בגלות ירדה השכינה ושמה את מדורה עמהם. ומה בארץ נכריה אחרת, לא נשרדה מהם השכינה, כל שכן אם היו ישראל נשארים בארץ ישראל, ודאי שהיתה חוזרת אליהם אחר החורבן.

רד) וישאו את התיבה ותרם ונר: ר' אבא פתח רומה על השמים אלקים וגו'. ווי להם לתרשעים שחם חוטאים ומכעיסים את רבונם בכל יום, ובחטאייהם דוחים את השכינה מהארץ, וגורמים שתסתלק מהעולם, והשכינה נקראת אלקים, ועליה כתוב רומה על השמים אלקים.

רח) ת"ח מה כתיב וכו': בא וראה מה כתוב, וישאו את התיבה, פירושו, שדחו אותה לחוץ. התיבה היינו השכינה. ותרם מעל הארץ, פירושו, שהשכינה לא שרתה בעולם ונסתלקה מהעולם, וכאשר נסתלקה מהעולם, חרי אין מי שישגיח על העולם, ואז הדין שולט בעולם, ואחר שימחו רשעי עולם ויסתלקו

רז) והא אתמר, בכל חובין וכו': והנה נתבאר, שבכל החטאים של רשעי עולם

(דפו"י דף ס"ה ע"ב י' ס"ט ע"א)

רח) ת"ח, בההוא זמנא, דזמין קב"ה, א * לאחייאה, י מתייא, כל אינון מתין דישתכחון לבר, בשאר י ארעין נוכראין, קב"ה י יברא לון גופייהו, כדקא חזי. דהא גרמא חד, דאשתאר ביה בבר נש, תחות ארעא. ההוא ב) ג גרמא י יתעביד י כחמירא בעיסה, ועליה ו יבני קב"ה כל גופא.

רט) ולא יהיב לון קב"ה י נשמתי, אלא בארעא דישראל. דכתיב ה הנה אני פותח את קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל אדמת ישראל. י דיתגלגלון תחות ארעא, ולבתר מה כתיב, ונתתי רוחי בכם וחייתם וגו'. דהא י בארעא דישראל יקבלון נשמתי, כל אינון בני עלמא. בר אלין ה דאסתאבו וסאיבו ארעא, באלין כתיב, וימחו מן הארץ. מן הארץ דייקא ואעיג י דאקשו ה ואפליגו קדמאי על דא. וימחו, כד"א י ימחו מספר י חיים. רי) א"ל רבי שמעון, ודאי לית לון חולקא בעלמא דאתי, דכתיב וימחו מן הארץ. י וכתבי, י לעולם ירשו ארץ. אבל יקומון בדין, ועלייהו כתיב יי ורבים מישני אדמת עפר יי יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם. יי ופלוגתא בהא, אבל כלא כמה דאוקמוה חברייא.

מסורת חוהר דרך אמת

ח) לחו עטס כעיסה טיש צו שאור שעולה למעלה (א) לאחייאה מתייא: ח"א קב: קיג: קיד: קשו: למעטס אף כן עטס הוה יתרכה להיות נגנה הגוף ממנו. קכג: קכד: קכו: קכז: קכח: קכח: קלא: קלד: קלה: קלו: קמ: קעה: קסא: קסה. כג: ח"ב כח: נד: טט: קי: קה: קח:

קנא: קצט: רכ. ח"ג צא. קסד. קסט. רככ. רמב: ז"ח בראשית ט"ו טג שמו. ב) ארעין נוכראין - גופייהו: ח"א קיג: קלא. ג) גרמא - כחמירא בעיסה: ח"א קסז. קלו. ח"ב כח: ח"ג רכב: ד) נשמתי - בארעא דישראל: ח"א קיג: קיד: קכח: קכט. קלא: קלי: קלו: ה) הנה אני פותח את קברותיכם: (יחזקאל ל"ז) ח"א קיב: ח"ב טו. ו) יתגלגלון תחות ארעא: ח"א קיג: קכח: קלא: קלד: ז) ונתתי רוחי בכם וחייתם: (יחזקאל ל"ז) ז"ח בראשית ט"ו טג שמו. ח) ואפליגו קדמאי על דא: ע"י ח"א קיג: ט) ימחו מספר חיים: לעיל דף כ"ד ציון ב'. י) לעולם ירשו ארץ: לעיל דף א' ציון, ב' וש"ג. יא) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו: (דניאל י"ב) ח"א קז. קח. קיא. קל. קלא. קמ. קעה: ח"ב נו: קי: קה: ח"ג קלה: ער: שח: ת"ז תק' מ'.

חלופי גרסאות א גי'א לאחיא. ב מיחיא. ג גי'א יברי. ו גי'א יוקים [ויוקים] לון בגופייהו. ד גי'א אתעביד ס גי'א כעיסה [כעסה] בחמירא, ו גי'א יבנה. ז גי'א מוסיף בארעא קרישא, ח גי'א מוסיף דרא דטופנא דאסתאבו. ט גי'א דקשו. י גי'א מוסיף חיים. אייר יצחק וימחו מאי וימחו כד"א ימחו מספר חיים ולית להו תחיה לעלמין ולא יקומון בדינא (אה"ל) יא גי'א מוסיף וכתבי ועמך כלם צדיקים. יב גי'א יקיצו וגו' וליג מן אלה עד וימח. יג גי'א ל"ג מן ופלוגתא עד וימח.

מאמר הסולם

עולם המה דוחים את השכינה. ואחר מהם הוא מי שמשחית דרכו על הארץ, כמו שאמרנו, ומשום זה, אינו רואה את פני השכינה ולא יכנס בהיכל המלך. ועל כן כתוב בהם, וימחו מן הארץ שנמחו מן הכל.

רח) ת"ח כדהוא זמנא וכו': בוא וראה. בעת ההוא, שעתיד הקב"ה לתחיות המתים, כל אלו המתים שימצאו לחוץ, מהארץ, בשאר ארצות הנכריות, הקב"ה יעמיד אותם בגופם כראוי, כי עצם אחד נשאר בו בהאדם מתחת הארץ, עצם הזה יעשה כשאר בעיסה, ועליו יבנה הקב"ה כל הגוף.

רט) ולא יהיב וכו' ולא יתן לחם הקב"ה נשמות, רק בארץ ישראל. שכתוב, הנה, אני (דמוי דף ט"ט ע"א)

ריא) "וימח את כל היקום אשר על פני האדמה. ר' אבא ב' אמר, לאכללא כל אינון שליטין, דשלטין, ממנן על ארעא, ודא הוא, היקום אשר על פני האדמה. דכד עביד קב"ה דינא ב' בבני עלמא, ג' אעבר לאינון שליטין, י' דממנן עליהו בקדמיתא, ולבתר לאינון דיתבי תחות גדפייהו, דכתיב, ג' יפקוד ה' על צבא המרום במרום. י' ולבתר על מלכי האדמה על האדמה. ריב) והיך מתעברן קמיה, אלא אעבר לון בנורא ב' דדליק, ההי' ד' כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא ו' אל קנא. י' אשא דאכיל אשא, ההוא ס' יקום דעלייהו ס' באשא. ואינון דיתבי תחותייהו במיא. ובגיני כך, וימח את כל היקום אשר על פני האדמה. ולבתר מאדם ועד בהמה עד רמש ועד עוף השמים וימחו מן הארץ. כל' אלין דלתתא. ה' וישאר אך י' נח. י' אך י' למעוטי, דלא אשתארו בעלמא, בר נח ודעמיה בתיבותא. ר' יוסי אומר, חגיר הוה, דאכיש ליה י' אריא. והא אוקמוה.

ריג) 'ויזכור ר' אלקים את נח ואת כל טו החיה ואת כל הבהמה אשר אתו בתיבה. רבי חייא פתח 'ערום ראה רעה ונסתר. האי קרא, אתמר על

מסורת הזוהר

דרך אמר

א) וימח את כל היקום: לעיל דף ג'ו ציון ב' וש"נ. ב) אעבר לאינון שליטין—בקדמיתא וכו': ח"ב ו: ית. מו. גר: קעה. רלב: ג) יפקוד ה' על צבא המרום במרום: (ישעיה כ"ד) ח"ב ו: ית. מו. גר: קעה. רלב: ח"ג קמו. תק"ח קיכ טב שב. ד) כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא: (דברים ד') ח"א לג. נ: נא. ח"ב כה: ס: עט: טו. קשב: רכו: רשא. ח"ג כה: לג: לה. רמ: ת"ז תק' י"ח לו: תק"ח קי"ט טב שלד. ה) וישאר אך נח: (בראשית ז'). ו' ויזכור אלקים את נח (בראשית ח) ח"א סד: כט. קס. ז"ח נח כ"א טא שיט שלא. ז) ערום ראה רעה ונסתר: (משלי כ"ב) ת"ז תק' ל"ר עז: ו"ח יתרו ל"א טד שמג. תק"ח קי"ח טב שפ. טג שלא.

חלוסי גרסאות א' ג"א מוסיף אפר את. ונ"א מוסיף את כל. ב' ג"א ליג בבני. ג' ג"א אעביר. ד' ג"א די ממנן ה' ג"א ועל וליג ולבתר. ו' ג"א ליג אל קנא. ז' ג"א מוסיף אשא הוא. ונ"א איהו. ח' ג"א יקום עלייהו. ט' ג"א מוסיף מעבר כאשא. ונ"א באש. י' ג"א אינון. יא' ג"א מוסיף ואשר אתו בתיבה. יב' ג"א ליג אך י' ג"א מוסיף למעוטי כמו דאמרו אינון ורקין למעוטי. יד' ג"א ארייא. ונ"א אריה. טו' ג"א חתיה וגו'.

וימח את כל היקום

הסולם

מאמר

ריב) והיך מתעברן וכו': ואיך נעברים לסניו הממונים. הוקשה לה' כיון שאין מיתה גוהג בהם איך הוא מעבירם. ואומר, אלא שמעביר אותם באש שורף, וז"ש, כי ח' אלקיך אש אוכלה הוא וגו'. את היקום שעליהם. שהם הממונים של מעלה העבירם באש. ואותם הנמצאים תחתיהם. שהם בני העולם, מחה אותם במים. וע"כ כתיב מהחילה וימח את כל היקום וגו'. ואחר כך, מאדם ועד בהמה וגו'. וישאר אך נח, אך הוא למעט שלא נשאר בכל העולם רק נח ושעמו בהתיבת. ר' יוסי אומר, אך בא למעט את נח גוטיה, שנעשת פסח. שחכה אותו ארית, וכבר בארתי.

ירשו ארץ ויליף גזרה שות. אבל יקומו לחתיה כרי לעמור בדין. ועליהם כתוב, ורבים מישיני אדמת עפר יקוצו וגו'. ויש מחלוקת בזה, אבל הכל הוא כמו שבארוה החברים.

מאמר וימח את כל היקום.

ריא) וימח את כל היקום וכו': רבי אבא אמר, הכתוב. בא לרבוה כל אלו השליטים ששולטים וממונים על הארץ, דהיינו המלאכים שהם ממונים על עמי הארץ. שגם הם נמחו. וזהו, את כל היקום אשר על פני האדמה. כי כאשר הקב"ה עושה דין בבני העולם מעביר בתחילה להממונים השולטים עליהם. ואח"כ לבני העולם היושבים תחת כנפי חסותם. שכתוב, יפקוד ה' על צבא מרום במרום, ואח"כ על מלכי האדמה על האדמה.

מאמר ויזכור אלקים את נח
ריג) ויזכור אלקים את נח וגו': רבי חייא פתח, ערום ראה רעה ונסתר. מקרא

(דסווי דף ס"ט ע"א)

נח, דעאל לתיבותא, ואסתתר בה. ועאל לגו ח' חיבותא, בזמנא דמיא י' דחקו ליה. והא אתמר, דעד לא י' עאל לתיבותא, תמא ליה, למלאך המות, דאזיל בינייהו, ואסתר לון. כיון דחמא ליה, עאל י' לתיבה, ואסתתר בגוה, הה"ד ערום ראה רעה ונסתר. ראה רעה, דא מלאך המות, ונסתר מקמיה, הה"ד מפני מי המבול.

ריד) רבי יוסי אמר, ערום ראה רעה ונסתר. אהדר על מה דאתמר בזמנא דמותא שריא בעלמא, בר נש חכים יסתר, ולא יקום לבר, ולא יתחזי י קמי' מחבלא. בגין דכיון דאתייהיב ליה רשו, יחבל כל אינון דישתכחון קמיה ויעברון קמיה באחגלייא וסופא ס' דקרא, ופתאים עברו ונענשו. עברין קמיה. ואתחזיין קמיה, ונענשו. ד"א עברו. עברו פקודא י' דמאריהון, י' ונענשו. ד"א. ערום ראה רעה ונסתר, י' דא נח. ופתאים עברו ונענשו אלין בני דריה. י'

רטו) כיון דאסתתר ואסתהי תמן כל ההוא ס' זמנא. * לכתר, ויזכור אלסים את נח. ס' אר"ש ת"ת, בשעתא דדינא אתעביד, לא כתיב ביה זכירה כיון דאתעביד דינא, י' ואתאבידו חייבי עלמא, כדין כתיב ביה זכירה. דהא כד דינא י' שריא בעלמא, אתחברותא לא אשתכח, ומחבלא שריא על עלמא. רטז) כיון דאתעבר דינא, ואשתכיך רוגזא, תב כלא לאתריה. ובגין כך

חלופי גרסאות א' ג"א חיבה. ב ג"א דחקו. ג ג"א ייעול. ד ג"א ליג לתיבה. ה ג"א מוסיף ויסתר לא כתיב אהדר. ו ג"א ויסתר כתיב (אה"ל). ז ג"א קמיה. ח ג"א דמחבלא. ט ג"א ויעברון בשוקא א באחגלייא וגי' ויעברן קמיה או בשוקא באחגלייא. ט ג"א מוסיף דקרא מוכח י ג"א דעברין. יא ג"א דא. וגי' דמריהון. יב ג"א ואתענשו. וגי' מוסיף ואתענשו. ונענשו אלין בני דריה כיון דאסתתר ואסתהי תמן כל ההוא זמנא י"ב חודש דשלטא דינא לבתר. (אה"ל) י ג"א זה. יד ג"א מוסיף ונענשו כיון טו ג"א מוסיף זמנא י"ג חודש דשלטא דינא ולכתר דינא ויזכור אלסים את נח ופתאים עברו אלין בני דריה עברו פקודא דמריהון ונענשו. טז ג"א מוסיף אר"ש ויזכור אלסים את נח. וגי' ויזכור אלסים את נח ויעבר אלסים רוח על הארץ וישכו המים רות הרחמים על הארץ העליונה וישכו כד"א וחמת ה' הלך שככה אר"ש (אה"ל) יז ג"א דאתעביד ביה. יח ג"א ואתעברו. יט ג"א מוסיף שריא על.

ויוזכור אלסים את נח	הסולם	סאמר
<p>אחר, עברו, מירושו שעברו על מצות רבונם ונענשו. ד"א ערום ראה רעה ונסתר: זהו נח ופתאים עברו ונענשו אלו הם בני דורו.</p>		<p>זה נאמר על נח שנכנס אל התיבה ונסתר בה. ונכנס אל התיבה בעת שחפים דחקו אותו. וכבר נתבאר. שמטרים שנכנס בהתיבה ראה את מלאך המות הולך ביניהם ומקיף אותם, כיון שראה אותו נכנס להתיבה ונסתר בה. וז"ש ערום ראה רעה ונסתר. ראה רעה. זה מלאך המות. ונסתר מפניו. וז"ש מפני מי המבול. דהיינו מפני מלאך המות שראה במי המבול.</p>
<p>רטו) כיון דאסתתר וכו': כיון שנסתתר בהתבה ונתעכב שם כל אותו הזמן. אחר כך, ויזכור אלסים את נח. אמר ר"ש, בוא וראה בשעה שהדין נעשה, לא כתוב בו זכירה, כיון שנעשה הדין ורשעי העולם נאבדו, אז כתוב בו זכירה והוא מטעם, כי בעת שהדין שורה בהעולם, זווג העליון אינו נמצא, והמשחית שורה בהעולם, וע"כ אין זכירה לטוב בעת ההוא כי זכירה מירושו זווג.</p>		<p>ריד) רבי יוסי אמר וכו': ר"א, ערום ראה רעה ונסתר, סובכ על מה שאמרו, בזמן שמות שורה בעולם, איש חכם יסתר ולא יעמוד בחוץ, ולא יתראה לסני המשחית, משום שמאחר שניתן לו רשות להמשחית הוא ישחית כל אלו שימצאו לפניו ושיעברו בגלוי לפניו. וזה הוא סוף המקרא, ופתאים עברו ונענשו, שהם עוברים לפניו ונראים לפניו. ונענשו, דבר</p>
<p>רטז) כיון דאתעבר דינא וכו': ואחר שעבר הדין, והכעס נשתכך, שב הכל למקומו, שזווג העליון חזר למקומו, והרחמים מושפעים להעולם, ומשום זה כתוב כאן ויזכור אלסים את</p>		<p>(דמו"י דף סט ע"א *) ס"ט ע"ב</p>

כתיב הכא, ויזכור אלקים את גח. דביה ב שריא זכור, י דנת, איש י צדיק י כתיב ביה.

ריז) כתיב * אתה מושל בגאות הים בשוא גליו אתה תשבחם. בשעתא (ב) דימא קפיץ ה בגלגלוי, ותהומי סלקי ונחתי, קביה שדר חד חוטא, י מסטרא דימינא, י ומשיך גלגלוי, י ושכיך זעפיה, ולית מאן דידע ליה. ריח) יונה נחת לימא, ואזדמן ליה ההוא נונא, ובלע ליה, היך לא נפקת נשמתיה מניה, ולא י פרחא מיד. אלא, בגין דקביה שליטא בההוא גאותא דימא.

ריט) וההוא גאותא דימא, הוא חד חוטא יא דשמאלא, דסליק ליה לימא לעילא, וביה אסתלק. ואי לאו ההוא חוטא. דמטי ליה מסטרא דימינא,

מסירת הזתר

א) אתה מושל בגאות הים : תהלים פ"ט.

דרך אמת

ב) שהיה קוסץ בגליו.

חלומי גרסאות א גיא שרייא. ב גיא ליג דנת. וניא דכתיב איש צדיק. ג גיא צדיק [הוה] ובג-כ כתיב [ביה] ויכתב ספר זכרון לסניו. (הרמ"ק ואה"ל) ד גיא ליג כתיב ביה. ה גיא בגלגלוי. ו גיא ליג מסטרא דימינא. ז גיא ושכיך. ח גיא ומשיך זעפא. ט גיא נפקא י גיא פרחת. יא גיא ליג דשמאלא. וניא דימינא.

ויזכור אלקים את נח

הסולם

מאמר

ותכף יורדים, כי לא יוכלו לקבל מחוסר חסדים, קב"ה שדר חד חוטא מסטרא דימינא. הקב"ה, שה"ס עמודא דאמצעיתא, מכריע וממשיך החסדים מקו ימין, והחכמה מתלבשת בהחסדים, ואי ומשיך גלגלוי ושכיך זעפיה, ומושך גלי הים בחזרה. כי מלבישם בחסדים, ונשקט כעסו, כי עתה מאירים בו המוחין בשלימות. אמנם מסבת הלבשת החכמה בחסדים נעלמות הגדר רחכמה, ורק חו"ק דחכמה מאירה (כנ"ל דף ל"ו ד"ה אולו), וו"ש על הגר, ולית מאן דידע ליה, שאין מי ששיג הגדר, כי נעלמו בסבת התלבשות בהחסדים.

ריח) יונה נחת וכו': יונה ירד לים, ונודמן לו אותו הדג ובלע אותו, שואל, איך לא יצאה נשמתו הימנו, ולא פרחת מיד הימנו. ומשיב, אלא משום שהקב"ה מושל בגאות הים. פירוש גאות הים, היינו הרינין חבאים מכח שליטת קו השמאל כמ"ש לסנינו, ועכו" נצל יונה מהם, הרי שהקב"ה שה"ס קו האמצעי שהוא רחמים שולט בגאות הים ע"י חוט של חסד ששולח מצד הימין, ומכריעה, כנ"ל בדיבור הסמוך, וע"כ נשאר חי במעי הדג ונצל ממנו.

ריט) והדגא נאותא דימא וכו': וגאות הים ההוא, הוא חוט אחד של השמאל, המעלה את גלי הים למעלה ובו הוא מתעלה אבל אם לא היה מגיע לו חוט ההוא, של חסד, מימין, לא היה מתעלה לעולם, כי כאשר חוט ההוא של שמאל, יורד להים, והים נאחז בו אזי

מתעוררים

את נח. כי בו, בנת, שורה חשם זכור, שפירושו זווג, כי נח איש צדיק כתוב בו. והוא כסא לזווג העליון. וכשחזר הזווג למקומו נמצא שזכר אלקים את נח.

ריז) כתיב אתה מושל בגאות הים וכו': בשעה שהים קוסץ בגליו, והתהומות עולים ויורדים, הקב"ה שולח חוט אחד, של חסד מצד הימין, ומושך בחזרה את גלגליו, וכעסו שכך, ואין מי ששיג אותו. פירוש. כשתנוקבא מקבלת חכמה נקראת ים, וענין התרוממות גלי הים, הוא בעת, שהנוק' מקבלת מקו שמאל בלבר, שהיא שפע החכמה בלי חסדים. אז מתרוממים גרי הים, שהוראתם לשון גליו, כי רומז שמימי החכמה עולים ומתגלים וניתנים להשגה. אמנם אין הים יכול לקבל חכמה בלי חסדים, וע"כ הגלים חוזרים ויורדים, כי עולים להתגלות, ומיד יורדים ונעלמים מהשגה מחוסר חסדים (כנ"ל דף מ"ו ד"ה פירוש) ובחן משום זה שהים זועף, דהיינו שמתאמץ להעלות מימיו בכח גדול, וכן חוזר ויורד בכח גדול. וחוזר חלילה בלי הפסק. וזה נמשך עד שבא קו אמצעי, וממשיך קו הימין שהוא חסד ומלביש החכמה שבשמאל בחסדים שבימין, ואז חוזרים הגלים למקומם וזעפו של הים נשקט, כי עתה מאירים החכמה והחסדים יחדיו בכל תקוניהם בשלימות הנרצת. (כנ"ל דף מ"ו ד"ה ונתבאר ע"ש), וזה אמרו, בשעתא דימא קפיץ בגלגלוי דהיינו שהנוקבא הנקראת ים מקבלת מקו שמאל בלבר, שאז קוסץ הים עם גליו וזועף, ותהומי סלקי ונחתי שעולים לקבל החכמה

(דפו"י דף ס"ט ע"ב)

לא סלקא לעלמין, ה' דכיון דההוא חוטא, נחית לימא, וימא אתאחיד י בה, כדין י אתערין גלגלוי, ד' ושאגן למטרף טרפא. עד דקביה אתיב י ליה לאחורא. ו' ותבין לאתרייהו.

רכ) הה"ד בשוא גליו אתה תשבחם. תשבחם, לאינון גלי ימא, תשבחם: תתבר לון, לאתבא לאתרייהו. ד"א, תשבחם ממש, שבחא הוא לון, בגין דסלקין בתיאובתא י למחמי. מכאן כל מאן דכסיף לאסתכלא ולמנדע. אע"ג דלא י יכיל, שבחא איהו דיליה, וכלא משבחן ליה.

רכא) אמר רבי יהודה, נח כד הוה בתיבה, דחיל הוה, דלא ידכר ליה קביה י לעלמין. וכיון דאתעביד דינא, ואתעברו חייבא עלמא, כדין מה כתיב ויזכור אלקים את נח.

רכב) רבי אלעזר אמר, ת"ח בשעתא דדינא י שריא בעלמא, לא ליבעי, ליה לאיניש דיכר שמייה יא לעילא, דהא אי"י אדכר שמייה, ידכרון י חובוי, וייתון לאשגחא ביה.

רכג) מנלן, י משונמית, דההוא יומא, יום טוב, ה) דראש השנה הוה, וקב"ה

דרך אפח

ה) בשלח ט"ז א' וילא ק"ם וסנחם ל"ה א'

חלוסי גרסאות א' גיא דבר. ג גיא בית. ג גיא אחרבין [בית] וגי' אחרבין וגי' אחרבין. וגי' אחרבין (אה"ל) ד גיא ושאנן. וגי' ושאנן. וגי' ושארן. ה גיא לון ו גיא ותאבין. ז גיא למיחסי. ה גיא מוסיף יכיל יחי ליה רשותא. וגי' ולא יתבי ליה רשותא. וגי' בדיל דלא יתבין ליה רשותא, (אה"ל) ט גיא ל"ג לעלמין. י גיא שרייא וגי' מוסיף אשתבח ושרייא. יא גיא ל"ג לעילא. וגי' קמיה דקביה בעלמא, יב גיא דכר וגי' ידבר, יג גיא מוסיף חובוי כלתו. יד גיא מוסיף משונמית דכתיב ויהי חיום ויעבור אלישע [שונם].

ויזכור אלקים את נח

הסולם

מאמר

עינים, והארת החכמה נקראת ראייה. וענין התרוממות הגלים, הוא מכח הארת קו שמאל בחכמה בלי הסרים, שע"כ אינם יכולים לראות דהיינו לקבל חכמה. כנ"ל. ואומר, אע"פ שאינם יכולים לראות, מ"מ שבה נחשב להם, משום שהם רצים בתשוקה לראות.

רכא) אמר ר' יודרה וכו': אר"י, נח, בעת שחיה בהתיבה, היה פתירא אולי לא יזכור אותו הקב"ה לעולם. ואחר שנעשה חדין ונעברו רשעי תעולם, אז מה כתוב ויזכור אלקים את נח. וטעם הדבר אומר ר' אלעזר לפנינו.

רכב) ר' אלעזר אומר וכו' ר"א בוא וראה בשעה שחדין שורה בעולם, לא ראוי לו לאדם שיהיה נזכר שמו למעלה. כי אם יהיה נזכר שמו יהיו נזכרים חסאיו, ויבואו להסתכל בו ולדון אותו.

רכג) מנלן משונמית וכו': מאין לנו זה, תוא נשמע משונמית. כי יום ההוא יום טוב של ראש השנה היה, (כמ"ש בזהר ח"ג רל"א) והקב"ה דן אז את העולם. ואז אמר לה אלישע

פתעוררים גליו ושואגים לטרופן טרף. כי אינם יכולים לקבל וליוון משפע החכמה מפני חסרון החסדים (כנ"ל בדיבור חסמוך) וע"כ נמצאים רעבים ושואגים לטרף, עד שחקב"ה מחזיר הגלים לאחוריהם וחוזרים למקומם. דהיינו שפמשיך החוט של חסד ומלביש תחכמה בחסדים ואז הוא מושך גלי הים בחזרה. כנ"ל בדיבור חסמוך. שבות פתתקנת החכמה ויכולה לתאיר בשלמות. חרי שלא יוכל הים להחפלות בהחכמה מקו שמאל מטרם שנמשך חוט של חסד שהחכמה מתלבשת בו, וז"ש, וביה אסתלק. אבל ואי לא ההוא חוטא דמטי ליה מסמרא דימינא לא סלקא לעלמין. דהיינו כמבואר.

רכ) הח"ד בשוא גליו אתה תשבחם וכו': תיינו אתה תשבחם לגלי הים,

תשבחם הוא כמו תשברם, כי משבר אותם לתחזירם למקומם. שהוא ע"י חוט של חסד פנ"ל. דבר אחר. תשבחם מפש, כמסוטו, שהתרוממות הגלים הוא שבחם, משום שעולים לראות בתשוקה. מכאן כל החושב להסתכל ולרעה, אע"פ שאינו יכול, נחשב לו לשבח וכולם משבחים אותו. טירוי. תחכמה נקראת

דאין עלמא. וכדין אמר לה אלישע, "היש לדבר לך אל המלך. דא קביה. דכדין אקרי מלך, מלך הקדוש, מלך המשפט. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. לא בעינא דיזכרון לי וישגחון לי בי, אלא בתוך עמי. מאן דעייל רישיה בין עמא, לא וישגחון עליה, למידן ליה לביש, בגיני כך, אמרה בתוך עמי. רכז) ת"ה, נח, בשעתא דרוגזא שריא בעלמא, לא יאדכר. כיון דדינא אתעבר, מה כתיב, ויזכור אלקים את נח. השתא אדכר שמייה. ד"א ויזכור אלקים את נח. כד"א ויזכור את בריתי.

רכה) רבי חזקיה, הוה אזיל מקפוטקיא ללוד, פגע ביה רבי ייסא, א"ל, תוהנא עלך, דאת בלחודך. דהא תנינן, דלא יפוק בר נש יחידאי באורחא. א"ל י"א רביא חד אזיל י"ב בהדאי, ואיהו אתי אבתראי. א"ל ועל י"ב דא תוהנא, י"א איך אזיל בהדך, מאן דלא תשתעי ביה, מלי דאורייתא, דהא תנינן, כל מאן דאזיל בארחא, ולאו עמיה מלי דאורייתא, אסתכן בנפשיה. א"ל חכי הוא ודאי.

רכו) אדהכי, מטא ההוא טו רביא, א"ל רבי ייסא, ברי, טו מאן אתר אנת, א"ל מקרתא דלוד, ושמענא דהאי בינ חכים, אזיל תמן, י"ב וומינא גרמאי, לפולחניה, י"ב ולמיהך בהדיה.

רכז) א"ל ברי ידעת י"ב מלי כ דאורייתא, א"ל ידענא, דהא אבא כל הוה

מסורת הזוהר

א) היש לדבר לך - בתוך עמי אנכי יושבת: (מלכים ב' ד') ח"א קס: ח"ב לז: מד: ב) ואזכור את בריתי: (שמות ו') ח"א קכ: קנט: קעט: ח"ג צה. רצו: ג) דלא יפוק בינ יחידאי באורחא: ח"א קמו. קסט: רל. ח"ב רסד: ח"ג נד: ד) ולא עמיה מלי דאורייתא אסתכן: ח"ג פ.

חלופי גרסאות א) ג"א מוסיף מלך כההיא זמנא. ב) ג"א המלך. ג) ג"א בחובאי. ה) ג"א מוסיף עמא כלא ו ג"א ישגחון. ז) ג"א אמר. ח) ג"א ל"ג נח. ט) ג"א שרייא. י) ג"א מוסיף אדכר שמייה. יא) ג"א רבייא. יב) ג"א בהדי. יג) ג"א מוסיף דא ודאי. יד) ג"א היך. טו) ג"א רבייא. טז) ג"א ממאן. יז) ג"א וומינית. יח) ג"א ולמיהך. יט) ג"א פלה. כ) ג"א באורייתא וליג מלי. כל ג"א ליג הוה וגיטא שוי לי. ונ"א אוליף וליג הוה וליג לי.

ויבן נח מזבח

הסולם

מאמר

חיש לדבר לך אל המלך, זהו הקב"ה שנקרא אז מלך, מלך הקדוש, מלך המשפט. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. שאמרה איני רוצה שיזכרו אותי ויסתכלו עלי, אלא בתוך עמי כי מי שמכניס את ראשו בין העם, אין פשגחים עליו לדון אותו לרע, משום זה אמרה בתוך עמי.

חיש לדבר לך אל המלך, זהו הקב"ה שנקרא אז מלך, מלך הקדוש, מלך המשפט. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. שאמרה איני רוצה שיזכרו אותי ויסתכלו עלי, אלא בתוך עמי כי מי שמכניס את ראשו בין העם, אין פשגחים עליו לדון אותו לרע, משום זה אמרה בתוך עמי.

רכו) אדהכי מטא וכו': בינתים הגיע אותו התינוק, אמר לו רבי ייסא, בני, מאיזה מקום אתה. אמר לו מעיר לוד, ושמעתי, שאדם חכם הזה הולך שמה, זמנתי את עצמי לעבודתו, לשראה, וללכת עמו.

רכז) ת"ח נח וכו' בוא וראה, נח, בשעה שהרוגז היה שורא בעולם, לא נזכר, כיון שעבר הדין, מה כתוב, ויזכור אלקים את נח. עתה נזכר שמו. דבר אחר, ויזכור אלקים את נח. הוא כמו שאתה אומר, ואזכור את בריתי. כלומר שגרם לזווג עליון, כנ"ל באות רט"ז

מאמר ויבן נח מזבח

רכז) אמר ליה ברי וכו': אמר לו בני, יודע אתה דברי תורה, אמר לו יודע אני

רכה) ר' חזקיה וכו': ר"ח היה הולך (דמויי דף ס"ט ע"ב)

אוליף לי, בפרשת קרבנות, (ה) וּאֲרִכִּינָא אֹדְנָאִי, לִמְאִי דְהוּה אִמְר, עִם אַחִי, דְאִיְהוּ (ז) קְשִׁישָׁא מְנָאִי, אִלֵּי רִבִּי יִיסָא, בְּרִי, אִימָא לִי.
 רכח) פתח ואמר, ויבן נח מזבח לה' ויקח מכל הבהמה ו הטהורה ומכל העוף הטהור ויעל עולות במזבח. * ויבן נח מזבח דא איהו ד' מזבח, דאקריב ביה אדם ה קדמאה. נח * אמאי קריב עולה, דהא עולה לא סלקא, אלא בגין הרהורא ו דלבא, ו נח, במה ח' חב. אלא, נח הרהר ואמר, הא קב"ה גזר דינא על עלמא פ דיתחרב, דילמא, בגין י' דשויב לוי, י"א כל זכותא פקע לוי, ולא ישתאר לוי י' זכו בעלמא. מיד ויבן נח מזבח לה'.
 רכט) י' ההוא י' מזבח, דאקריב ביה אדם טו הראשון טו הוה. י"א אי הכי, אמאי ויבן. אלא, בגין דחייבי עלמא, גרמו דלא קיימא י"ב בדוכתיה, כיון דאתא נח כתיב ביה ויבן.
 רל) ויעל עולות. עלת י"ב כתיב, י' חדא. כתיב י' עולה הוא אשה ריח כל ניחח כ"ג לה. עולה סלקא דכר, ולא סלקא נוקבא, דכתיב זכר תמים יקריבנו. אמאי כתיב אשה, דהא אש כ"ג בעי לאשתכחא תמו.
 רלא) אלא, אע"ג דעולה כ"ד אתקריב כ"י דכר, ולא תריה כ"ו אתקריב, נוקבא לא

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) ויבן נח מזבח: ח"א ע. שא. רנד: רנה. ז"ח פרשת נח כ"ב טב שמט. כ"ב טא שכב. תק"ח קי"ז טג שלה. (ב) מזבח דאקריב ביה אדם: ח"א רנה. ז"ח פרשת נח כ"ב טב שג. (ג) עולה דואונו': (ויקרא א').
 חלופי גרסאות לא גי' וארכינא. כ גי' למח. ג גי' הסחורה וגו'. ד גי' מוסיף החוה מזבח (אח"ל) ה גי' הראשון וגי' מוסיף קדמאה קרבנא ו גי' דרעיתא. ז גי' נח. ח גי' חאכ. ט גי' דיתחריב, וגי' מוסיף דחייבא עלמא גרמי י גי' דשויב יא גי' סקע לי כל זכותא. יב גי' זכותא. יג גי' אי החוה מזבח דאקריב [ביה] אדם הראשון [ביה] אפאי. יד גי' ליג מזבח. טו גי' קדמאה טו גי' ליג הוה. יז גי' ליג אי הכי. יח גי' בדוכתא. יט גי' מוסיף כתיב חסר. כ גי' מוסיף חדא הוא. כ"א גי' ניחח לה' (ד"א) כ"ב גי' מוסיף לה' לעולם עולה סלקא דכר אי. כ"ג גי' בעא. כ"ד גי' אתקרי. וגי' אקי. כ"ה גי' בדכר. כ"ו גי' אתקרי.

ויבן נח מזבח

הסולם

מאמר

אני. כי אבי היה מלמדני בפרשת קרבנות. והטיתי אזני למה שהיה לומד עם אחי הגדול ממני. אמר לו רבי ייסא, בני, אמור לי.
 רכח) פתח ואמר ויבן וכו' פתח ואמר, ויבן נח מזבח לה' ויקח וגו', ויבן נח מזבח וזו המזבח שהקריב עליו אדם הראשון. והקשה, נח, מפני מה הקריב עולה, הרי עולה אינו בא אלא בשביל לכפר על הרהורי הלב. ונה, במה חטא. וחשיב, אלא נח הרהר ואמר, הנה הקב"ה גזר דין על העולם שיחרב, אולי בשכר שתציל אותי יצאה בזה כל זכותי, ולא נשאר לי עוד זכות בעולם. מיד ויבן נח מזבח לה'. ומה שהקריב דוקא קרבן עולה מפרש לסנינו באות רל"ב.
 רכט) ההוא מזבח וכו': מזבח זה, הוא שהקריב עליו אדם הראשון (רמ"י דף ס"ט ע"ב י' ע"א)
 ושואל, אם כן מהו ויבן, הלא אדהר בנהו, ומשיב אלא משום שרשעי העולם גרמו, שלא היה עומד במקומו, דהיינו, במקום ההשפעה לקדושה. כיון שבא נח להקריב עליו כתוב בו, ויבן. כי החזירו למקום ההשפעה אל הקדושה.
 רל) ויעל עולות וכו': כתוב עלת בלי'ו שהוא סימן הרבים. כי הקריב רק עולה אחד. כתוב, עולה הוא אשה וגו'. ומקשה הרי עולה הוא זכר ולא נקבה. שכתוב זכר תמים יקריבנו, ואם כן למה כתוב אשה עם ה' סופית, שהיא לשון נקבה הרי אש בלי ה' סופית, היה צריך להמצא שמה שהוא לשון זכר.
 רלא) ארא אעיג וכו': ומתרג'. אלא אף על פי שעולה נקרב זכר, ולמקומו נקרב, דהיינו לז"א שהוא זכר, מכל מקום, אין הנוקבא צריכה, משום זה להסדר מז"א, אלא בהנוקבא

א בעיא ב לאתפרשא מניה, אלא בה אתקריב, נגין לחברא דא בדא. דסלקא נוקבא לגבי דכורא, לאתחברא כחדא. ואעיג * דאשה לשום אישים.

רלב) י נח אצטריך ליה, למקרב עולה, דאיהו, באתר דדכורא, ד עבד ליה קב"ה, ס לאתחברא י ולאעלאה בתיבה. ועל דא, אקריב עולה. עולה הוא אשה. ב אש ה', ז דאתחבר שמאלא בנוקבא. ח דהא נוקבא, מסטרא ס דשמאלא, קא י אתיא, יב דאתדבק דא בדא, ובגין כך י אקרי נוקבא אשה. אשה קטירו דרחימו, דאחיד בה שמאלא, לסלקא לה לעילא, ולא תקשרא י כחדא. ובגין י כך, עולה הוא אשה, קטירו יו דדכר ונוקבא, דא בדא.

רלג) ז וירח ה' את ריח הניחת. וכתבי, אשה ריח ניחות. אשה, הכי שמענא (א) י תננא ואשא י מחוברין כחדא, דהא לית תננא, בלא אשא, כמה דכתיב י והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו ה' באש.

רלד) ת"ת, אש נפיק י מלגיו, ואיהו דק, ואחיד במלה אחרא לבר, דלאו איהו דק הכי. ואתאחדן דא בדא, וכדין תננא סלקא, מאי טעמא, בגין

מסורת הוהר

דרך אמת

(א) סרסס כטער מסוס והכנסה, (יטן) דף פ"ה ליהא כפי' (א) אשה לשום אישים: זכחים קמו. (ב) אש ה': ח"א מח: (ג) וירח ה' את ריח הניחת: בראשית פט: ח"ב עכב: ח"ג קלה. רצד. ז"ח נח כ"ב טג שמח. (ד) תננא ואשא מחוברין כחדא: ח"א ל. ח"ג קלו: (תננא) ח"ב קכב: ח"ג לה: קלו: קלה. רצד. (ה) ודר סיני עשן כלו: (שמות י"ט) ח"א ל. ח"ב פה. ח"ג רנב: רנה: ת"ז תק' כ"ב טז:

חלופי גרסאות א ג"א בעי. ב ג"א לאתפרש. ג ג"א ונת. ד ג"א דעבר. ו ג"א מוסיף בגין דעבר. ה ג"א לאתחבר. ו ג"א ולאעלא. ז ג"א מוסיף דאתחבר בה. ח ג"א כל ולג דהא. ט ג"א שמאלא. י ג"א אתיא, ג"א מוסיף אתיא ודכורא [דכורא] מסטרא דימינא, יא ג"א באתדבקתא מסטרא דימינא, יב ג"א אתקרי, ו ג"א מוסיף אקרי עולה, יג ג"א חדא. יד ג"א מוסיף כך כתיב. טו ג"א דכר. טז ג"א מחובר. יז ג"א מלגו.

ויבן נח מזבח

הבולם

מאמר

בזה, ומשום זה נקראת נקבה אשה, שחש אשה, יורה, קשר האהבה, אשר השמאל, שהוא אש, אוחו בה שה"ס ה', להעלותה למעלה, לז"א, לקשרם כאחד. ומשום זה אומר הכתוב, עולה הוא אשה, שיורה על קשר דכר ונוקבא זה בזה.

בהנוקבא הוא נקרב, כדי לחבר ז"א ונוקביה זה בזה, כי על ידי הקרבן, עולה הנוקבא לז"א להתחבר ביחד, ואע"פ שרשינן (זכחים מו:): אשה לשם אישים ולא לגכבא, מ"מ אפשר גם ללמוד מפנו שרומז על הנוקבא.

מאמר וירח ה' את ריח הניחת.

רלג) וירח ה' את ריח הניחת וכתבי אשה ריח ניחת וכי: כתוב וירח ח' וגו' וכתבי אשה ריח ניחת, המלה, אשה, כך שמעתי פירושה, אשר עשן ואש מחוברים כאחד, שהרי אין עשן בלי אש, כמו שכתוב, והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו ה' באש. א

רלב) נח איצטריך וכו': נח היה צריך להקריב עולה, משום שהקב"ה התקין אותו במקום זכר, שיתחבר ויכנס בתיבה שה"ס נוקבא. (כנ"ל דף ב' אות' ה) ועל כן הקריב עולה. ובה תירץ למה הקריב דוקא עולה ולא קרבן אחר, כיון שבאמת לא חסא, אלא משום שחשב שתמה לו כל זכות, כנ"ל באות רכ"ה, ע"ש.

רלד) ת"ת אש נפיק וכו': בוא וראה, אש יוצא מבפנים, והוא דק, ונאחו בדבר אחר מבחוץ שאינו דק כל כך, ונאחזים זה בזה, ואז עולה העשן, מהו הסעם, הוא משום

עולה הוא אשה וכו': עולה הוא אשה, שבתחוב, אש"ה הוא נוטריקון אש ה', יורה, שהשמאל ד"א המכונה אש, נתחבר בהנוקבא הנק' ה'. כי הנוקבא באה מצד שמאל הנקרא אש, שנתדבקו הנוקבא והאש זה (ועל"י דף ע' ע"א)

ה דאתאחיד אשא, במלה י דרגיש. י וסימנך, * חוטמא י דנפיק ביה תננא, מגו אשא.

רלה) ה ועיד כתיב, י שימו קטורה ב) באסך. י בגין י דאהדר אשא לאתריה, (ג) וחוטמא ה אתכניש, בההוא ריחא לגו לגו, עד דאתאחיד כלא, ותב לאתריה, ואתקריב כלא לגו מחשבה, ואתעביד רעותא פ חדא. וכדין ריח ניחח י) דנח רוגזא ואתעביד נייתא.

דרך אמת

מסורת הזוהר

ה) ולא קטורס כי הסי"ו כח אטו על הקב"ה ולו נכך ה' מילו. (כ) והחוטם מרגיש הרית. (ג) פירוש ניחח מרי נימי פמטע ועיין הלויטו כ"ד א'.

א) חוטמא דנפיק ביה הננא: ח"ג קלו: קלמ. רכז. רצד: ב) ישימו קטורה באסך: (דפויה ל"ג) ח"ג רכז.

חלוסי גרסאות ה ג"א דאתאחד. כ ג"א רגיש. ג ג"א וסיפן, וגיא וסימנך. ד ג"א דנסקא, וגיא דנסק. ט ג"א וע"כ. ו ג"א לגו. ז ג"א דאתהדר. ח ג"א אתרגיש. ט ג"א אחרא (אחיל).

מאמר

הסולם

וירח ה' את ריח הניחח

משום, שהאש נאחו בדבר המתפעל ממנו, והסימן לך, חוטם, שיוצא בו העשן מתוך האש. פירוש. דינים, מכונים אש, בסו"ה כי באש ה' נשפט וגו' (ישעיה ס"ו) ושורש הדינים הוא מיציאת הבינה לבר טראש דא"א, ששם אור החכמה, ונתמעטה מחכמה ונשארה באור החדרים בלי חכמה. ויש בהתמעטות הזאת ג' בחינות, שה"ס נ' אשיות. א) אשא דכ"א, והוא בג"ר דבינה, שה"ס או"א עלאין. והוא מטעם שהתמעטות הזו, מאור החכמה, שבראש דא"א, אינו נוגע להם כלום, כי אין דרכם לקבל חכמה אלא חסדים בלבד, בסו"ה כי חפץ חסד הוא, ואפילו בעת היותם בראש א"א, אינם מקבלים חכמה. לפיכך הם תמיד בבחינת ג"ר, והם תמיד באור רחסדים, וההתמעטות מחכמה נבחן בהם לאשא דכ"א, כי נשארו בבחינת ג"ר גם אחר שנתמעטו מחכמה. ב) הוא אשא סחם, והוא בז"ח דבינה, שה"ס ישו"ת. והוא מטעם, שהם שרשי הו"ן, וצריכים להארת חכמה כדי להשפיע לזו"ן, ולפיכך כל עוד שאין בהם חכמה, הם נבחנים לוי"ק בלי ראש. וע"כ אינם נבחנים לאשא דכ"א, להיותם מחוסרי ראש, אלא שנבחנים לאשא סחם. כלומר, שהם בלי טהרה, עד שישגו הארת החכמה. אמנם אשא סתם שבהם, נבחן לאש דקה, והוא מטעם, שאינם רנישים להארת החכמה, שהרי אינם צריכים הארת חכמה בשביל עצמם, אלא בשביל זו"ן, אבל לעצמם אינם מקבלים אלא חסדים, להיותם בחינת בינה גם הם. ונמצא שהאש אינו יכול להאחו בהם כלום וע"כ נבחן בהם האש לאש דקה בלי אחיזה. ג) אשא ותננא, והם בזו"ן, והוא מטעם, שז"א רגיש הוא כלפי האש שהוא, שהיא ההתמעטות מחכמה, כי ז"א צריך לחארת

החכמה, כי כל עצמותו של ז"א הוא חסדים בהארת החכמה, שבוה נעשה לבחי"ג, (כפ"ש בפתיחה לחה"ק דף ב' אות ה' ע"ש) ונבחן שאש הזאת של התמעטות החכמה, מחמת יציאת הבינה מהראש, נאחו בו, להיותו עב ורגיש אליה, וע"כ אש הזאת דבינה, נאחו בז"א ומוציא בו עשן. וזה אמרו אש נפיק מלגיו, היינו מישו"ת, ואיהו דק, כי אינו יכול לאחוז בישו"ת, כי אינם רגישים כלל להארת החכמה כנ"ל, ואחיד במלה אחרא לבר, היינו בז"א, דלאו איהו דק הכי, כי הוא רגיש להארת החכמה, ואתאחדן דא ברא, וכדין תננא סלקא, היינו הדינים שבמלכות דז"א, הנקראים תננא, שהם סתגלים מתוך אחיות האש בז"א. וסימנך, חוטמא, דנפיק ביה תננא מנו אש א חוטם ה"ס ז"א, כי און חוטם פה, ה"ס בינה ז"א ונוקבא, וכשהאש מגיע לחוטם, שהוא רגיש, יוצא בו העשן מתוך האש, כמכראר, ונעשו בו דינים כפולים אש מבינה ועשן ממלכות. וז"ס ב' נוקבי דפרדסקי המובא באדרא רבא (ח"ג ק"ל): שמנקב יפין, נמשך המתקה לאש הבינה, ומנקב שמאל נמשך המתקה לעשן המלכות. וע"י בשיעור י"ג דף אלף צ"י.

רלה) ועיד כתיב ישימו וכו': וע"כ כתוב ישימו קטורה באסך, דהיינו, על ידי הקטרת פמתיקים הדינים, שהם אש ועשן היוצאים מהחוטם, משום שמחזיר האש מן החוטם אל מקומו, לישו"ת ששם יצא כנ"ל. וחחוטם נאסף באותו חריח של הקטורה, ובא לפנימי פניפיות

(דפויה דף ע' ע"א)

רלז) דהא תננא אתכניש, ועייל וקמיט באשא, ואשא אחיד בתננא, ועיילי תרווייהו לגו לגו, עד דנח ר רוגזא. וכד י אתאחיד כלא דא בדא, ונח י רוגזא, כדין הוא נייחא. וקשירו חד, ואתקרי נייחא. י נייחא י דרוחא. חדוותא דכלא כחדא. נהירו י דבוצינין. נהירו דאנפיין. י ובג"כ כתיב, * וירח ה' את ריח ה' הניחח. י כמאן דארח וכניש כלא, לגו אתריה.

רלז) אתא ר' ייסא ונשקיה. אמר, ומה כל הדין י טבא, איח תחות ידך ולא ידענא, י ביה. אמר, אהדרנא מן י אורחא, י ונתחבר בהדך. אזלו, אמר, רבי חזקיה, י ארחא דא, בהדי שכינתא, נהך, יו דהא י מתקנא קמן. אחיד בידא דההוא ינוקא, ואזלו. אמרו ליה, אימא י לן קרא חד, מאינון דאמר לך אבוך.

רלח) פתח יי ההוא ינוקא ואמר, י ישקני מנשיקות פיהו, דא הוא

מסורת הזהר

א) וירח ה' את ריח הניחח: לעיל דף ס"א ציון ג' וס"ג. ב) ישקני מנשיקות פידו: לעיל בראשית א' דף פ"ה ציון א' וס"ג.

חלופי גרסאות ה' גיא רגזא, וגי'א רוגזיה. כ גיא מוסיף אתאחיד אחיד. ג גיא רוגזו ר גיא ל"ג נייחא. ס גיא דכלא ו גיא דבוצינין. ז גיא וכדין. ח גיא הניחח וגר. ט גיא כחה. י גיא טובא. יא גיא ל"ג בית. יב גיא ארחא. יג גיא ואתחבר. יד גיא אורחא. טו גיא דקא. ו גיא מוסיף דחא היא. טז גיא מתקנא. יז גיא לון. יח גיא ל"ג ההוא ינוקא.

מאמר	הסולם	וירח ה' את ריח הניחח
<p>עד שכולם מתיחדים זה בזה, וכל אחד חוזר למקומו, ומתקרבים כולם לתוך המחשבה, שהוא א"א. ואח"כ נעשו כולם רצון אחד, ואז הוא ריח ניחח, שנח הכעס, ונעשה נחת רוח. פירוש. ב' פעולות נעשו כאן. על ידי אתערותא דלתתא של הקרבת הקטרת, א) שנתיחדו כל המדרגות זה בזה, דהיינו שכל אחת מהן חזרה והעלה את אתוון אל"ה שלה שנפלו להתחוננה, עד דאתאחיד כלא ותב לאתריה. ואתוון אל"ה דבינה עם הזו"ן הדבוקים בהם עלו לביתה, ואתוון אלה דא"א עם הבינה. הדבוקה בהם עלו וחזרו לראש א"א, ששם מאיר בהם החכמה בלי חסדים, וז"ש ואתקריב כלא לנו מחשבה, ובוה נתבטל אש חדינים מהחוסם ומיסוסי'ת, שהרי הבינה חזרה לראש א"א כמקודם לכן, ועמה כל שאר המדרגות. וע"כ נח רוגזא. ב) שנעשו כולם לרצון אחד. כי החכמה אינה יכולה להאיר בלי חסדים, וע"כ נעשה אח"כ הזווג על המסך דז"א, שח"ס החוסם, ויוצא קומת חסדים, ומתלבשת החכמה בחסדים, ואז ואתעביד רעותא חדא, כי בזה נקשרו כל ג' הקיין זה בזה כנורע, (כניל דף ע"ז ד"ה כתיב) ובוה אתעביד נייחא, שנעשה נחת רוח. כי עתה מאיר הכל בשלימות. כי החסדים נשלמו בהאר'ת החכמה והחכמה בהתלבשות החסדים.</p>	<p>רלז) דהא תננא אתכניש וכו': שהרי העשן נאסף ונכנס ונתקמט בהאש, והאש נאחזה בהעשן, ונכנסו שניהם לפנימי סנימיות. עד שנח הכעס. והיינו פעולה א' שבדיבור הסמוך שנעשה מכח הבינה שחזרה לראש א"א, ע"ש. ואחר שנתיחדו כולם זה בזה, והכעס נח, נעשה זווג חדש, אז נעשה נחת רוח וקשר אחד מג' הקיין, ונקרא זה, נייחא. והיינו פעולה הב' שבדיבור הסמוך ע"ש. והוא נחת רוח, מחסדים, וחדות כל, מחכמה, כאחד. כי החסדים נשלמו מהאר'ת חכמה והחכמה מלבוש החסדים, כניל בדיבור הסמוך. והם הארת הנרות, מבחינת השמאל, ואור הפנים. מבחינת הימין. ומשום זה כתוב וירח ה' את ריח הניחח, כמי שמריח ומאסף הכל למקומו.</p> <p>רלז) אתא ר' ייסא וכו': בא רבי ייסא ונשקו, לאותו תינוק, אמר, ותרי כל טוב הזה יש תחת ידך, ולא ידעתי בו, אמר אחזור מהדרך שלי ונתחבר עמך. הלכו, אמר ר' חזקיה, דרך הזה עם השכינה נלך, שהוא מתוקן לפנינו. אחז בירו של אותו התינוק והלכו. אמרו לו, אמור לנו מקרא אחד מאותם שאמר לך אביך.</p> <p>רלח) פתח ההוא ינוקא וכו': פתח אותו התינוק ואמר, ישקני מנשיקות פיהו, זה הוא תשוקה עליונה, כי יצא הרצון דרך הפה, ולא יצא דרך החוסם, בעת שיצא</p>	<p>האש</p>

(דפו"י דף ע' ע"א)

ה תאובתא עלאה, י דימוק רעותא י מפומא. ז ולא ב נפיק מחוטמא, כד
אשא נפקא, דהא כד אתחבר פומא לנשקא נפיק אשא, ברעותא, בנהירו
דאנפין, בתדוה דכלא, באתדבקותא דנייחא.

רלט) ובגיב כי טובים דודיך מיין. מההוא ס יין, י דמחדי ונהיר אנפין,
ז וחייכין עיינין, ועביד רעותא. ח ולא מיין ס דמשכר, ועביד רוגוגא, ואחשיך
אנפין י ולהטאן עיינין, יין דרוגוגא.

רמ) ועל דא, בגין דחמר יא דא טב, נהיר אנפין, יי וחדי עיינין, ועביד
תיאובתא דרחימו, י מקריבין ליה כל יומא, על גבי מדבחה. * י שיעורא דמאן
דשתי ליה, חדי טו ליה, ועביד ליה נייחא דכתיב * ונסכו ט רביעית ההין. ובגיב,
כי טובים דודיך מיין. מההוא יין, דאתער רחימותא ותיאובתא.

רמא) וכלא, כמה דלתתא, אתער רחימותא י דלעילא. יב תרין שרגין
יט כד אתדעך נהורא דלעילא, בתננא דסליק, מההוא דלתתא, אתדליק ההוא

דרך אמת

מסורת הזהר

א) עיין בפסלם כמוס טז עזר ח' ט' כ"ל דף ס"ז א'. א) ונסכו יין רביעית ההין: (ויקרא כ"ג) ח"ג
קסב: רמז: ב) תרין שרגין: ח"א גא. ח"ב לה:

חלוסי גרסאות א נ"א תיאובתא. ב נ"א דנפקא. ג נ"א מוסיף מפומא לנשקא. ד נ"א לא (ד"א). ט נ"א מוסיף
יין. יין. ז נ"א דחרי, ז נ"א וחייכן. ח נ"א ולא. ט נ"א דשכיר. י נ"א ולהטא. יא נ"א
ל"ג טב, ונ"א טכ דא. ונ"א טב דין, יב נ"א ונהיר. יג נ"א קריבין. יד נ"א שיעורא. טו נ"א ל"ג ליה. טז נ"א מוסיף
ונסכו יין. יז נ"א לעילא. יח נ"א ל"ג תרין. יט נ"א ל"ג כד אתדעך, ונ"א דכבה. ונ"א בחר [בחרא] אתדעך.

מאמר

המולם

וירח ה' את ריח הניחח

אנפין וחייכין עיינין וכו', אמנם אם ממשיכים
הארת החכמה ממעלה למטה, אז נפרדו הימין
ושמאל זה מזה, והחכמה נמשכת בלי חסדים,
שאו אינה יכולה להאיר וכל הדינין נמשכים
ממנה. ונק' משום זה יין המשכר, כי כל זה
מגיע להם. מפני שממשיכים הארת החכמה
יותר מהשיעור הנרצה, דהיינו שממשיכת
ממעלה למטה.

האש, כי כאשר הפה נתחבר, למי שהוא, לנשק,
יוצאת האש: ברצון, בהארת הפנים, בחדות
כל, ברביקות של נחת רוח. והוא כמ"ש לעיל
(דף פ"ב ר"ה הני, דף פ"ה ר"ה כיון) אשר האור
היוצא דרך הפה הוא בחינת אורא דכיא ואור
החסדים, והוא בחינת האור מאורא עלאין
שה"ס אשא דכיא כנ"ל. והוא כל בחינת הג"ר
שבהעולמות עש"ה. וכיון שהוא אור החסדים
מאורא ע"כ אין שום אחיזה בו לקליפות. וע"כ
נפיק אשא ברעותא בנהירו דאנפין וכו'.
להיותו בחינת אשא דכיא כנ"ל.

רמ) וע"ד בגין דחמר וכו': וע"כ, משום שיין
זה הוא טוב, והפנים מאירים
והעינים שמחות ופועל תשוקת האהבה, מקריבים
אותו כל יום על המזבח. בשעור כזה, שמי
ששותה אותו משמחו ופועל בו נחת רוח, כמו
שכתוב, ונסכו יין רביעית ההין, דהיינו שנוהר
להמשיכו בכחינת מטה למעלה, כנ"ל המכונה רביעית
ההין, ומשום זה נאמר, כי טובים דודיך מיין,
מאותו היין המעורר אהבה ותשוקה.

רלט) ובגיב כי טובים דודיך מיין, ומשום זה אומר
הכתוב, כי טובים דודיך מיין,
דהיינו מיין ההוא המשמח, והפנים מאירים
והעינים צוחקות ועושה חיבה ורעות, ולא מיין
המשכר שעושה רוגז וכעס, ומחשיך הפנים,
והעינים לזהטות מיין הדוגז.

רמא) וכלא כמה דלתתא וכו', והכל כמו שהוא
למטה כן נתעורר האהבה למעלה.
שני נרות, כאשר נכבה אור הנר שלמעלה, בהעשן
העולה מהנר של מטה, נדלק הנר שלמעלה.
פירוש, בינה ומלכות הן שני נרות עליון ותחתון.
ובעת חזרת הבינה לראש א"א, שיש לה שם

פירוש, הארת השמאל מכונה יין, שה"ס
הארת חכמה מסוד נקודת השורק כנודע. וכל
תיקונו הוא ע"י קו אמצעי המיחר ימין ושמאל
זה בזה, ומקיים הארת שניהם באופן שהשמאל
יאיר ממטה למעלה והימין גם ממעלה למטה
כנ"ל (דף ל"ז ד"ה כמה ע"ש) וע"י תיקון זה
גבחן הארת החכמה בסוד יין המשמח ונהיר

דלעילא. א"ר חזקיה, הכי הוא ודאי, דעלמא עלאה, תליא בתתאה, ה ותתאה בעלאה וזומנא ב דאתחריב בי מקדשא, ברכאן לא אשתכחו לעילא ותתא. לאחזאה דדא בדא תליא.

רמב) ו אמר רבי ה יוסי, ברכאן לא אשתכחו, ולווטין אשתכחו, דהא נינקו דכלא, בההוא סטרא ו נפקי. מאי טעמא, בגין דישראל לא ז שריין בארעא, ולא פלחי פולחנא דאצטריך, (ה) לאדלקא ב בוצינין, ולאשתכחא ברכאן, ובגין כך לא משתכחי לעילא ותתא, ס ועלמא לא יתיב בקיומיה כדקא יאות.

רמג) ו וא"ר חזקיה, * לא אוסיף לקלר עוד את האדמה בעבור האדם. יא מאי הוא, (ג) א"ר ייסא י הכי שמענא מרבי שמעון, דאמר כל זמנא דאשא דלעילא, אוסיף לתקפא, תננא דאיהו דינא י דלתתא, אתקיף רוגזא, ושצי כלא. בגין דכד נסיק אשא, לית י ליה יו פסק, עד דישתלים דינא. וכד דינא דלתתא, לא אוסיף לאתתקפא בדינא דלעילא, עביד דינא ופסיק, ולא

דרך אמת

מסורת חזרה

(ה) להדליק נרות. (ג) פלדס עטר ח' פ"ב. (א) לא אוסיף לקלר: (בראשית ח') ח"א נח: עא. ח"ג קטו. רטו. ז"ח נח כ"ב טב ש"ב.

חלופי גרסאות ה נ"א ותתאה [ותתא] חליא. ב נ"א ומן יומא. ג נ"א דאתחריב. ד נ"א אמר. ה נ"א ייסא. ו נ"א נפקא. ז נ"א ונפקי ומוסיף לעלמא וברכאן לא נפקי [נפקין]. ז נ"א שראן. ח נ"א בוצינין. ט נ"א עלמא, ונ"א ועלמין לא יתבי בקיומיהו. י נ"א אמר. יא נ"א מה. יב נ"א תא. יג נ"א ל"ג הכי. יד נ"א דלתתא. יז נ"א ל"ג ליה. טו נ"א מוסיף ססק קמיה.

מאמר

הסולם

וירח ה' את ריח הניחח

הנוקבא שהיא בלי אור, כי אין לה ממי לקבל ונמצא שאין אור נמצא לא בבינה לא במלכות. רמב) ואמר רבי יוסי וכו': ואר"י, ברכות אינם נמצאים וקללות נמצאים. כי יניקת כל מאותו הבחינה יוצאת, דהיינו מהדלקת נר העליון כהעשן של נר התחתון. כמו שמפרש והולך, מהו הטעם, משום שישראל אינם שרוים בארץ, ואינם עובדים עבודה הנצרכה. להדליק הנרות דהיינו להדליק העליון בתחתון, ולהמשיך הברכות בהעולמות, ומשום זה, הברכות אינם נמצאות למעלה ולמטה. והעולם אינו נמצא בקיומו כראוי.

חכמה בלי חסדים, היא נכבית לגמרי, כי אפילו אור החכמה שישנו שם אינה יכולה לקבל, כי אין החכמה מקובלת בלי לבוש החסדים כנודע. אלא ע"י הווג שנעשה אח"כ על המסך דורין המוציא קומת אור החסדים, נעשה הכרעה בין ימין ושמאל והחכמה מתלבשת בחסדים, ואז נדלקה הבינה ומאירה. והנה מסך זה היא של הנוק' דו"א, ונמצא שהבינה, שהיא נר העליון, שנכבה מסאת חזרתה לראש א"א, חוזרת ונדלקת ע"י נר התחתון שהיא הנוקבא דו"א. א"ר חזקיה הכי הוא ודאי וכו'. אר"ה ברור שכן הוא, אשר עולם העליון,

רמג) וא"ר חזקיה וכו': ואר"ה לא אוסיף לקלר וגו' מה הוא פירושו, וכי נוהג בו ית' חרטה ח"ו. א"ר ייסא כך שמעתי מר' שמעון שאמר, כל זמן שהאש של מעלה, של בינה מוסיפה להתגבר, נמצא העשן, שהוא הדין שלמטה, של הנוקבא, מגביר הכעס ומכלה אה כל. משום כי כאשר האש מבינה יוצאת, אין לה הפסק עד שתשלים הדין של הנוקבא, שהיא העשן. וכשהדין של מטה, העשן, אינו מוסיף להתגבר מכה הדין של מעלה, מכה האש, הוא

שהוא בינה, תלוי בהתחתון. שהיא הנוקבא, דהיינו כנ"ל, שהבינה שנכבית, חוזרת ונדלקת ע"י הנוקבא. ועולם התחתון שהיא הנוקבא, תלוי בעולם העליון שהוא בינה, כי כל שיעור הארה שהנוקבא גרמה להאיר בהבינה, זוכה בו גם הנוקבא. ומשעה שנחרב בית המקדש, ברכות אינן נמצאות למעלה בבינה, ולמטה בהנוקבא. שזה מראה שהם תלויים זה בזה. פירוש. בית המקדש הי"ס הנוקבא, וכיון שנחרבה, ואינה מעלית המסך שלה להבינה, ליחד הימין ושמאל שבה, נמצאת גם הבינה בלי אור, כי אינה נדלקת ממנה, ומכל שכן

6 ישתלם דינא לשיצאה. ובגין כך כתיב לא אוסיף. למיהב תוספת, 7 לאתתקפא
 8 דינא דלתתא.

רמד) אמר ההוא ינוקא, שמענא, בגין דכתיב, * ארורה האדמה
 בעבורך. דהא בהיא שעתא 7 דאתלטיא ארעא, בחובא דאדם. אתייהיב רשו,
 לשלטאה עלה, ההוא 8 חויא בישא, דאיהו מחבלא דעלמא, ושצי בני עלמא.
 1 מההוא יומא דקריב נח קרבנא, 2 וארח ליה 8 קב"ה, 8 אתייהיב רשו לארעא,
 לנפקא מתחות ההוא נחש, ונפקא 1 ממסאבא. ועל דא 16 מקריבין ישראל
 קרבנא לקב"ה, בגין לאנהרא 12 אפי ארעא. 12 א"ר חזקיה, יאות הוא, 12 והאי
 הוה תלי, עד דקיימו ישראל, על טורא דסיני.

מסורת הזהר

א) ארורה האדמה בעבורך: (בראשית ג') ח"א מו: קמנ: ת"ז כהקדמה יא. חק' ל"ה ע"ז: חק'
 ס"ט קיא: ז"ח נח כ"ב טכ שמא.

חלופי גרסאות ה' ג'א ישתלים. 3 ג'א לאתקפא (ד"א). 4 ג'א דרינא. 5 ג'א דאתלטיא. 6 ג'א דאתלטי. 7 ג'א
 חזויא. 8 ג'א ופחחוא. 9 ג'א ואחר. 10 ג'א לקביה 8 ג'א אחייבה. 11 ג'א ממסאבא. 12 ג'א
 מקריבין. 13 ג'א אנפי. 14 ג'א בדרמי כתב מה שחסר כאן עיין בסוף הספר סימן י"ג (וכן כתבו הרמק ואח"כ) 15 ג'א
 ודא וג'א והיא.

וירח ה' את ריח הניחח

הסולם

מאמר

שנגלה הרע שהיה מעורב בהטוב, עד שהיה
 אפשר להפרידו מהטוב כנ"ל. וז"ש. ובגין כך
 כתיב לאחר המבול, לא אוסיף למיהב תוספת
 לאתתקפא דינא דלתתא, כי עתה שכבר
 נשלם גילוי הרע, כבר אין לי צורך עוד להוסיף
 אש כדי לגלות הרע, כי כבר נגלה הרע כל
 צרכו. ואולי תאמר שהקב"ה יעשה זאת כדי
 ליטול נקמה בהרשעים, לכן מסיים הכתוב כי
 יצר לב האדם רע מנעוריו, ואין לכעוס עליו,
 וכל העונשים של הקב"ה הם רק תיקונים
 בלבד. וכיון שהתיקון הנצרך למבול כבר נגמר
 לכן אמר לא אוסיף וכו'. וכל זה מתבאר לפנינו
 לחלן בדברי הינוקא, כמ"ש להלן בדיבור
 הסמוך.

רמד) אמר הדא ינוקא וכו': אמר אותו
 התינוק, שמעתי, משום שכתוב
 ארורה האדמה בעבורך, כי באותה שעה
 שנחלקלה האדמה בחטאו של אדם הראשון,
 ניתן רשות לאותו נחש הרע, לשלוט עליה,
 שהוא המחבל של העולם, שבוה נגלה הרע לאט
 לאט עד שהביא את המבול, (כנ"ל בדיבור הסמוך)
 וכילה את כל בני העולם, דהיינו כהמבול שאז נגלה
 הרע כל צרכו, והיא אפשר להפרידו. מיום ההוא שנח
 הקריב הקרבן, והריח אותו הקב"ה, כזוה הפריד
 הרע מהטוב. (כנ"ל בדיבור הסמוך) ניתן רשות
 להארץ לצאת מתחת שליטת הנחש, ולצאת
 מהטומאה, כי נפרד הרע ממנה, ועל כן מקריבים
 ישראל קרבנות להקב"ה, כדי להאיר פני הארץ
 שאי המלכות כלופר, נח עוד לא גמר תיקון הזה, וע"כ
 צריכים

עושה תדין ומפסיק אותו, ואינו גומר תדין עד
 להשחית, ועל כן כתוב, לא אוסיף שמירשו. לא
 אוסיף ליתן תוספת אש להגביר תדין של מטה.
 שזוה העשן.

ביאור הרברים. כי נודע, שע"י החטא:
 של עץ הדעת נפלו העולמות, והטוב והרע
 נתערבו זה בזה, ולא היה ניכר הטוב מסני
 הרע, ולפיכך תיקן הא' הוא, לגלות הרע,
 ואח"כ להפרידו מהטוב. וז"ס הקללה שקילל
 הש"י את האדמה מסבת החטא של עצה"ד,
 אשר קללה זו רבצה על הארמה וגילתה הרע
 לאט לאט עד שהביאה המבול על הארץ, ואז
 נגמר גילוי הרע, וע"כ אחר המבול, שכבר
 נגלה הרע כל צרכו, הביא נח קרבן, שעל ידי
 זה הפריד הרע מהטוב, כמ"ש בהזהר לפנינו.

וכבר ידעת, שהדינין של המלכות, שה"ס
 האדמה, נקראים עשן, ונתבאר לעיל באות
 רל"ד אש נפיק מלניו דהיינו מבינה ואח"כ
 במלה אחרא לבר, דהיינו בוז"ן וכדין תננא
 סלקא, שעל ידי התפשטות האש מבינה אל
 חוץ מתגלים הדינים של הנוקבא הנקראים עשן
 עש"ה בחסולם. ובזה מבאר רבי שמעון ענין
 הקללה שקילל ה' את האדמה בעבור האדם,
 כל זמנא ראשא דלעילא אוסיף לתקפא
 תננא וכו' דכר נפיק אשא לית ליה פסק עד
 דישתלים דינא שכדי לתקן את החטא
 דעצה"ד, הוסיף הסבי"ה המשכת האש של הבינה,
 וגילה העשן שבהאדמה, שהיא המלכות, לאט
 לאט, עד שנשלם תדין, בביאת המבול. דהיינו
 (דמ"י דף ע' ע"ב)

רמה) אמר ר' ייסא, קב"ה ה' אזעיר לה לסיהרא, ושלטא ההוא נחש. אבל בגין חובא דאדם, נ' אתלטייא, בגין למילט עלמא. נ' בההוא יומא, נפקת ארעא נ' מההיא קללה, נ' וקיימא סיהרא נ' בההיא גריעותא, בר בשעתא דקורבנא נ' אשתכחו בעלמא, וישראל יתבין על ארעהון. אמר ר' ייסא לשהוא ינוקא, מה שמך, אי"ל אבא. ה' אי"ל אבא תהא בכלא, בחכמה ובשנין. קרא עליה * ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.

רמו) אי"ר חזקיה, זמין קב"ה לאעברא רוח מסאבא מן עלמא, כמה נ' דכתיב נ' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. וכתיב נ' בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל נ' פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה' דבר. רמו) וזמין קב"ה לאנהרא לסיהרא, ולאפקא לה מחשוכא, בגין ההוא חו"א י"ל בישא. כמה דכתיב נ' והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה י"ל שבעתים כאור שבעת הימים. מאי אור, ההוא אור, דגניז ליה קב"ה, בעובדא י"ל דבראשית.

רמח) ה' ו' ב' ר' אלקים את נח ואת נ' בניו ויאמר להם פרו ורבו וגו'.

מסורת הוהר

א) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך: (משלי כ"ג) ח"א מה: ח"ב פד. קסד. רנ. רסב. ח"ג נה. טא: טז: קיט. קנו. רמ: תק"ח קטז טר שמב. ב) ואת רוח הטומאה אעביר: (זכריה י"ג) ח"א נה. נה. עג: קיד. קכר. קכז. קלא. קסג: ח"ב רלז. רסט. ח"ג נה. קכד: רעז: ת"ז ס"ט קז: ג) בלע המות לנצח: לעיל בראשית א' דף רמ"א ציון ב' וש"נ. ד) והיה אור הלבנה כאור החמה: לעיל בראשית דף שמ"ב ציון א' וש"נ. ה) ויברך אלקים את נח: (בראשית ט') ח"א עא. חלופי גרסאות ל' נ"א אוער. כ' נ"א אתלטיא. ג' נ"א מההוא. ד' נ"א מההוא. ס' נ"א וקיימת. ו' נ"א בנרעונא. ז' נ"א אשתכח. ח' נ"א אמר. ט' נ"א מוסיף דאתמר דכתיב י' נ"א סנים וגו'. י"ל נ"א ליג בישא י"ל נ"א שבעתים וגו'. י"ג נ"א מוסיף דבראשית דכתיב אור ורוע לצדיק וגו' (אה"ל). י"ד נ"א בניו וגו'.

הסולם

מאמר

וירח ה' את ריח הניחח
אמר ר' ייסא לשהוא ינוקא וכו': אריי לאותו התינוק מה שמך, אמר לו, אבא. אפר לו, אבא תהיה בכל, אב בחכמה ואב בשנים. קרא עליו המקרא הוה, ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.

צריכים עוד ישראל להקריב סרבנות. אי"ר חזקיה, יפה הוא. ותיקון זה היה תלוי עד שעמדו ישראל על הר סיני, ואז נפרד הרע לגמרי מן האדמה. כי פסקה הזוהמא ונעשו חירות ממלאך המות כנודע.

רמו) אי"ר חזקיה זמין, וכו': ארי"ח עתיד מהעולם שכתוב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. וכתוב בלע המות לנצח וגו'.

רמה) אי"ר ייסא קב"ה וכו': אריי הקב"ה, מיעט את הלבנה, שהיא הנוקבא עוד מטרם שחטא האדם, ושלט הנחש. אבל משום חטאו של האדם היא נתקללה גם כן, כדי לקלל העולם המקבלים ממנה. ביום ההוא, שנה הקריב קרבן, יצאה הארץ, שהיא הנוקבא, רק מאותה הקללה. אבל עוד עומדת הלבנה במיעוטה. חוץ משעה שנמצא קרבן בעולם וישראל יושבים על אדמתם, אז נתקן מיעוט הלבנה. דהיינו כימי שלמה, כנודע. והוא חולט על הינוקא, שאמר (באות רמ"ד), ש"ע"י הקרבן של נח ניתן רשות להארץ לצאת משליטת הנחש. והוא אומר, שרק הקללה נתבטלה, ושליטת הנחש נשארה, שמשום זה צריכים לקרבנות ישראל בכית המקדש.

רמו) וזמין וכו': ועתיד הקב"ה להאיר את הלבנה, ולהוציא אותה מחשך, שהשיגה מכח אותו נחש הרע, כמ"ש והיה אור הלבנה וגו'. ושאל, מהו אור שבעת הימים ומשיב, הוא אותו האור שגנזו הקב"ה במעשה בראשית. כנ"ל בי"א דף ר"ס אות שנ"א ע"ש.

מאמר ויברך אלקים את נח

רמח) ויברך וכו': ר' אבא פוחח ואמר, ברכת ה' היא תעשיר וגו', ברכת ה'

ר' אבא פתח ^ב ואמר * ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה. ברכת ה' דא שכינתא, דאיהי אתפקדא על ברכאן דעלמא, ^י ומנה נפקי ברכאן לכלא. (רמט) תא חזי מה כתיב, בקדמיתא, ^ז ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התיבה וגו'. כמה דאתמר, דמאריה דביתא, יהב ליה רשו למיעאל. לנתר אתתא ^י אמרה ליה לנפקא. בקדמיתא עאל ברשותא דבעלה, לסוף נפק ^ז ברשו דאתתא. מכאן אוליפנא, ^י מאריה * דביתא ^ו יעיל, ואתתא ^י תפיק, ההי' ^ז ויאמר אל' נח דאמר צא מן התיבה. דרשו הוה ^ב בידהא, דאפקא ליה לאושפיזא, ולא ^ס דאעלא ליה.

מסורת הזהר

א) ברכת ה' היא תעשיר: (משלי יוד) ח"א עא. רלב: ת"ז בהקדמה יג: תק' ניה פט. תק"ח קטו טב ש"ו: ב) ויאמר—בא אתה וכל ביתך: לעיל דף ס' ציון ב' ושל. ג) ויאמר—צא מן התיבה: (בראשית ט') ח"ב קסח: ז"ח נח כ"ב טב שמג.

חלופי גרסאות א) נ"א ליג ואמר. ב) נ"א ופינה. ג) נ"א אמר. ד) נ"א ברשותא. ה) נ"א מריה. ו) נ"א צייל. ז) נ"א מטיק. ח) נ"א תנטיק. ט) נ"א בידא. י) נ"א לאעלה.

הכולם ויברך אלקים את נח

המכוסים מחכמה, אין מהם שום יניקה להיצונים. ומוחין הללו מכוונים אכסניא, כי הם מיועדים בשביל עוברי דרכים. ולפיכך, אע"פ שנה צדיק תמים היה, מ"מ הוא מדמה אותו לאורח עובר דרך, והוא מטעם, שבעת המבול, שניתן רשות להמשחתית, היה צריך גם הוא לשמירה מפניו, (כנ"ל דף ס"ד אות קצ"ו) וע"כ היה אסור לו לקבל מוחין מבחינת בית, אלא מבחינת אכסניא, המשומר מפני היצונים, דהיינו כמו עוברי דרך, ומוחין הללו דאכסניא. מיוחסים לז"א הנק' הוי"ה, מטעם שהם נמשכים מבחינת חג"ת שהוא ז"א. אבל מוחין מבחינת בית, מיוחסים רק להנוקבא הנקראת אלקים, משום שמוחין דחכמה אינם מגולים בשום מדרגה באצילות אלא בהנוקבא, (כנ"ל ב"ב דף ט"ז אות ל). ומתיישב בזה הקושיא שהקשה למה בביאתו אל התיבה נאמר השם הוי"ה, וביציאתו השם אלקים, כי התבה היא כמו בחינת אכסניא, וע"כ כשנאמר לו בא אתה וכל ביתך אל התיבה, שיהסך בחינת בית שלו שהוא א"ב ביושר לבחינת תיבה שהוא א"ב למפרע, (כנ"ל דף ס"ד ד"ה פירוש) שהם בחינת מוחין דאכסניא, המיוחסים לז"א הנק' הוי"ה, ע"כ נאמר הוי"ה. שז"ס שהבעל, ז"א, מכניס האורח אל האכסניא, כי ממנו נמשכים המוחין כנ"ל. אבל להוציאו מבחינת תיבה ולהחזירו רכית, דהיינו למוחין דג"ר, שהם רק ברשות הנוקבא כנ"ל, צריכה ע"כ הנוקבא הנקראת אלקים, להוציאו, דהיינו להשפיע לו המוחין דבית, וע"כ נאמר השם אלקים בעת ההוצאה, כמ"ש וידבר אלקים אל נח לאמור

היא השכינה, שהיא נתפקדה על ברכות העולם יממנה יוצאות הברכות לכל.

רמט) תא חזי מה וכו': בוא וראה מה כתוב מתחילה, מקודם הכתוב ויברך וגו', כתוב, ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך, אל התיבה וגו'. בהכנסה לתיבה כתוב ויאמר הוי"ה, שהוא ז"א, ובהציאה נאמר ויאמר אלקים, שהיא הנוקבא דז"א, הוא כמו שאמרו, שבעל הבית שהוא ז"א, נתן לו לנח רשות להכנס, ואח"כ אומרת לו האשה לצאת שהיא נוקבא דז"א, הוא נכנס מתחילה ברשות הבעל, ז"א, ולבסוף הוא יצא ברשות האשה, שהיא, הנוקבא דז"א, מכאן למדנו שבעל הבית יכניס האורח לביתו, והאשה תוציא אותו, וז"ש ויאמר אלקים לנח צא מן התיבה, כי רשות היה בידה להוציא את האורח, ולא להכניסו.

ויש להבין הדברים משורשם, כי איזה דמיון יש כאן, לענין אורח ובעלי אכסניא, וצריך שתדע, שבשעה שהאדם הוא בכל השלימות נבחן ליושב בית, שמלת בית רומזת על הנוקבא דז"א המאירה במוחין דג"ר, בסו"ה בחכמה יבנה בית, ולפיכך אותם המקבלים ממנה נבחנים ליושבי בית, אמנם בעת שהאדם צריך לתקונים, כי אינו בשלמות, הרי הוא צריך לשמירה שלא יתאחו בו היצונים להחטיו, וע"כ הוא מוכרח לצאת מן הבית, כי אסור לו לקבל מוחין הגבוהים הללו, מפחד שלא יינקו ממנו היצונים, ומחוייב לצאת לדרך ה', דהיינו לקבל התקונים הצריכים אליו, ומוחר לו בעת הזה לקבל מוחין מבחינת זוג ז"א ולא, כי להיותם בחינת אור החסדים (דמיון דף ע' ע"ב * ע"א ע"א)

(רנ) כיון דנפק, יהב מתנן לה, בגין דאיהי י בליתא, וביתא בידהא. י ואינון מתנן דיהב לה, בגין לאסגאה לה רחימותא בבעלה. מכאן אוליפנא ד אורח ארעא ס לאושפיזא. ועיד לבתר דיהב לה י מתנן, לאסגאה לה רחימותא בבעלה, י ברכא ליה, דכתיב ויברך אלקים את י נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו וגו'. ובגייכ ס כתיב ברכת ה' היא תעשיר. ודאי כמה דאתמר. רנא) ולא יוסיף עצב עמה. רזא, דכתיב * בעצבון תאכלנה, עצבון: עציבו ורוגזא בלא נהירו דאנפין. כד י אחחשך סיהרא, וברכאן לא משתכחי. בעצבון: י סטרא י דרוחא אחרא, דאמנע ברכאן מעלמא, ובגייכ ולא יוסיף עצב עמה. ודא הוא י רזא דכתיב י לא אוסיף לקלל עוד את י האדמה.

(רנב) י ו מ ר א כ מ וחתכם יהיה. מכאן ולהלאה, יהא לכו דיוקנין

מסורת הוזה דרך אמר

(א) (במלוסי גרסאות). וכליה לזלח הטמא ויקח (בראשית ג') ח"א קמנ: (ב) לא אוסיף לקלל עוד: לשיל דף פ"ה ציון א' וש"נ. ג) ומוראכם וחתכם: (בראשית ס')

ח"א ינ: קצא. ח"ב מא: נה. קכ: ח"ג לגו קכג: ז"ח בראשית ה' טא שמ. חלוסי גרסאות (א) ג"א כיון דנפק י"י: מתנן ונכוונן בידא דבעלה למיחב לאתתיה ולפתחי בה ולאסגאה לה רחימותא [רחימן גרמיקן] [רחימו אח"ר] בבעלה הח"ר ויקח מכל [הבחמה הסתורה ומכל עוף הסהור] וגו' ועל עולות במזבח אלין מתנן ויהב בידא דבעלה בגין לאסגאה לה רחימותא בעלמא ומכאן אוליפנא [אולפנא] אורח ארעא לאושפיזא דיתב [למיהב] מתנן בידא דבעלה לאתתיה ולא בידהא ועיד ועל עולת במזבח קורבנא [קרבנא] לדכורא לאסגאה [ולאסגאה] רחימותא [רחימא] [רחימו] בבעלה [ובגייכ כיון דיהב לה מתנן [אה"ל]] ברכא ליה. ונ"א כיון דנפק יתב מתנן ליה בגין דאיהי בכיתא וביתא בידתא. ואינון מתנן דיהב ליה בגין לאסגאה ליה רחימותא באתתיה. מכאן אוליפנא אורח ארעא לאושפיזו למיחב בידא דבעלה מתנן לאתתיה ולא בידה ובגייכ כיון דיהב ליה מתנן בריך ליה דכתיב ויברך. כ ג"א ביתא. נ ג"א ליג מן ואינון עד אורת. ד ג"א ארח. ס ג"א מוסיף לאושפיזא. לא למיחב בידא דבעלה כד נסיק מתנן לאתתיה אלא בידהא ובגייכ כיון דיתב לה מתנן. ונ"א לאושפיזא. למיחב בידא דבעלה כד נסיק מתנן לאתתיה [בגין] אתתיה [אה"ל]] ולא בידה ובגייכ כיון דיהב ליה מתנן. ו ג"א מתנה. ז ג"א ברכה. ונ"א ברכת. ח ג"א נח וגו'. ט ג"א ליג כתיב. י ג"א אחחשכת. יא ג"א רוחא רטטרא אחרא [אה"ל]. יב ג"א רוחא. יג ג"א ליג רזא. יד ג"א מוסיף האדמה. דכתיב ולא יוסיף עצב עמה.

מאמר הסולם ויברך אלקים את נח

צא מן התיבה, וכן הוא בהוצאת האורח מהאכסניא אל התיבה. ואין להקשות הלא יש הרבה מדרגות בינתים, שאפשר לקבלם גם פו"א. והוא כי המדובר הוא במי שכבר השיג המוחין רבית, כמו נח, אלא שיצא ממנו לאכסניא משום איוה טעם. כנ"ל. וע"כ ודאי באורו רגע שנתבטל הטעם ויוצא מהאכסניא תכף שב להתיבה, שזה תלוי, ברשות הנוקבא כלבדה, כמבואר.

(רנ) כיון דנפק יהב וכו': כיון שיצא מהתיבה נתן לה מתנות והיינו שהקריב קרבן, משום שחיא בהבית והבית בידיה. כלומר המוחין דבית הם רק בידי הנוקבא כלבדה (כנ"ל בדיבור הסמוך) ואלו המתנות שנתן לה. הוא כדי לחבבה על בעלה. מכאן למדנו דרך ארץ לאורח. ליתן מתנות לבעלה האכסניא בשעת יציאתו. וע"כ לאחר שנתי לה מתנות כדי לחבבה על בעלה, ברכה אותו. שנאמר. ויברך אלקים את נח. ומשום זה כתוב.

הכתוב בעצבון תאכלנה. עצבון פירושו עצבות וכעס בלי הארת פנים. והוא, כאשר נחשך הלבנה והברכות אינן נמצאות. בעצבון פירושו, הצד של רוח האחד דקליפות. שמונע הברכות מהעולם, להיותו מחטיא את בני האדם. ועל זה כתוב, ולא יוסיף עצב עמה. וזה הוא חסוד שכתוב, לא אוסיף לקלל עוד את האדמה, כי עצב פירושו אחיות הסטרא אחרא המביא קללה לעולם, ונמצא כשלא יוסיף עצב עמה. לא יוסיף עוד לקלל, כי היינו חן.

מאמר ומוראכם וחתכם

(רנב) ומוראכם וחתכם יהיה וגו': היינו שמכאן ולהלאה, יהיה לכם צורות בני אדם. (דפו"י דף ע"א ע"א)

דבני נשא, דהא בקדמיתא לא הוו דיוקנין דבני נשא. ת"ח. בקדמיתא כתיב " בצלם אלקים עשה את האדם. וכתב ב' בדמות אלקים עשה אותו. כיון ב' דחטו אשתנו דיוקנייהו, מההוא דיוקנא עלאה, ואתהפכו אינון למדחל מקמי חיוון ברא.

רנג) בקדמיתא, ב' כל בריין דעלמא, זקפן עיינין, וחמאן דיוקנא, קדישא עלאה, ב' וזעאן ודחלין ד' מקמיה. כיון דחטו ב' אתהפך ו' דיוקנייהו, מעינייהו, לדיוקנא אחרא. ואתהפך דבני נשא זעין ודחלין, ז' קמי שאר בריין. רנד) ת"ח, כל אינון בני נשא, דלא חטאן קמי ב' מאריהון, ולא עברין על ב' פקודי אורייתא. וזו דיוקנא דלהון, לא אשתני, מחיזו דדיוקנא עלאה. וכל בריין דעלמא, זעין ודחלין י' קמיה. י" ובשעתא דבני נשא, עברין על פתגמי אורייתא, אתחלף דיוקנא דלהון, וכלהו י" זעין ודחלין, מקמי בריין אחרנין, בגין דאתחלף דיוקנא י' עלאה, ואתעבר מנייהו. וכדין שלטי בהו חיות טו ברא, דהא לא חמו בהו, ההוא דיוקנא טו עלאה כדקחזי.

רנה) ו' ועל כך, י" השתא כיון דעלמא אתחדש כמלקדמין, בריך לון, י" ברכה דא, ושליט לון על כלא, כד"א וכל דגי הים בידכם נתנו. ואפילו נוני ימא. ר' חייא אמר, בידכם נתנו. מקדמת דנא. דכד ברא קביה עלמא מסר כלא ב' בידהון, דכתיב, ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו'.

מסורת הזהר

א) בצלם אלקים עשה: (בראשית ט') ח"ב כ. ז. ח"ג מח. קנו: קנט: ב) בדמות אלקים עשה אותו: (בראשית ה') ח"ב ע: ג) כל בריין—זעין ודחלין מקמיה: ח"א קצא. ח"ב נה. ח"ג לג: קכ: ז"ח בראשית ה'. טא שם. יחרו ל"ח טג שמר.

חלופי גרסאות ה' נ"א ברא. כ' נ"א דחבו. ג' נ"א זעין. ד' נ"א קמיה. ט' נ"א אתהפך. ו' נ"א דיוקנייהון. ז' נ"א מקמיה. ח' נ"א מריהון. ט' נ"א פתגמי. י' נ"א ליג זיו. י"א נ"א מקמיה. ונ"א מקמיהו. י"ב נ"א וכל אינון בני נשא דעברין (הרטיק ואחיל). י"ג נ"א זאעין. י"ד נ"א מוסיף ולחון עלאה. כו נ"א בר. קז נ"א ליג עלאה. י"ח נ"א וע"ד. י"ח נ"א ליג השתא. י"ט נ"א ברכתא. ונ"א ברכא. כ' נ"א בידיה. ונ"א בידכון. ונ"א בידיכון. ונ"א בידיהון. כל נ"א הים וגו'.

ומוראכם וחתכם

הכולם

מאמר

שמהן יראים חיות השדה, שהרי מקודם לכן, מעת החטא דשעה"ר, לא היו להם צורות בני אדם. בוא וראה. מתחילה כתוב, בצלם אלקים עשה את האדם. וכתוב בדמות אלקים עשה אותו. ול'כיראו מהם חיות השדה, כיון שחטאו, נשתנו צורותיהם מאותה צורה העליונה, ונהפכו הם, לירא מפני חיות השדה.

רנג) בכדמיתא וכו': מתחילה כל בריות העולם נשאו עיניהם וראו צורה קדושה עליונה, שכבני האדם זעו ופחדו מפניה. כיון שחטאו, נהפך צורתם לעיניהם של החיות, לצורה אחרת, וע"כ נהפך, אשר בני האדם זעים ומפחדים מפני שאר הבריות.

רנד) ת"ח כ' אינון וכו': בוא וראה כל אלו בני אדם שלא חטאו לפני רבונם,

(דמ"י רף ע"א ע"א)

השמים

רנו) 6 ויברך אלקים את נח, ר' י חזקיה פתח, * לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי חטאה. האי קרא אוקמוה, אבל קרא דא, ברזא דחכמתא אתמר. דהא תנינן, יבעשרה זיני שבחא, שבח דוד לקביה, וחד מנייהו משכיל. והוא 6) דרגא חד, מאינן עשרה. ודוד י אתקין גרמיה, עד לא ישרי עלוי, האי דרגא.

רנו) אשרי נשוי פשע: י דהא בשעתא דקביה, אתקיל חובי וזכוון דבני נשא, י דההוא תיקלא, דכסטר חובין מסתלקין, ואינן אוחרנין, זכיינן, דאינן בתיקלא אחרא, מכריעין לתתא, י דא הוא נשוי פשע.

רנח) כסוי חטאה: י בשעתא דדינא י שריא בעלמא. דיהא י מחפיא, דלא ישרוט עלוי מחבלא, כמה דהוה לנת, דכסי ליה קב"ה, מההוא חטאה,

מסורת חזרה

דרך אמת

6) ע"י משפטים קפי א' ולעיל סמו ב'.
א) לדוד משכיל אשרי נשוי פשע: (תהלים לב)
ח"ב טו: קא. ז"ח יתרו לט טכ שיב. ב) בעשרה
ג) אתקין גרמיה—עד לא ישרי: (מזמור לדוד)
לדוד מזמור) ח"א לט: טז. ח"ב קמ. קע.

חלופי גרסאות א' ג'א ל"ג ויברך ומתחיל ר' חזקיה. ב' ג"א חייא. ג' ג"א דהיא. ד' ג"א כד הווא. ונ"א הווא. ונ"א בר הווא (ר"א). ה' ג"א ודא. ו' ג"א דבשעתא. ז' ג"א שרייא. ח' ג"א מחפיא

ומוראכמ וחתכמ

המולם

מאמר

שהרי למדנו, בעשרה מיני שבח שיבת דוד להקב"ה, ואחר מהם הוא משכיל, אשר יורה על סוד החכמה, והוא מדרגה אחת מאלו עשרת המדרגות, והיינו ניצוח, ניגון, משכיל, מכתם, מזמור, שיר, אשרי, תמילה, הודאה, והללויה, שבהם תיקן דוד סגד תהלים. ודוד תיקן את עצמו מטרם ששרת עליו המדרגה הזו, והיינו כמ"ש לעיל (רפ"י דף סז) בהפרש שבין לדוד מזמור או מזמור לדוד ע"ש.

השמים וגו'. הרי שנתנו בידיהם עוד מיום שנברא אדם הראשון.

פנימיות הדברים. כי האדם הוא אחדון שבבריאה, ונודע שכל בריה היותר זך נברד תחילה. ונמצא שבחינת האדם היא העבה ביותר מכל בריות העולם. גם נודע, שכל מסך היותר עב הוא מקבל קומת זווג היותר גבוה, וע"כ קבל האדם קומת אור יותר גבוה מכל בריות העולם, שה"ס צלם אלקים. וע"כ נפל פחדו על כל בריות העולם. כי מטבע הקטן להכנע ולירא מפני הגדול ממנו. אמנם אחר שחטא בעץ הדעת, ואבד קומת האור, ונשאר לו העוביות, הגדולה יותר מכל הבריות, ריקנית בלי אור, ונגלה ששפל יותר מכל בריות העולם. וע"כ נתהפך השיטה, שהאדם מפחד מבריות העולם. וז"ס שאמרו חז"ל (סנהדרין לח.) אם חטא אדם אומרים לו יתוש קדמך. כי אם אינו חוטא, ומחזיק לו מסך על עוביותו, נמצאת העוביות לשבח אליו, שהרי משיג משום זה קומת אור גבוה יותר. אבל כשהוא חוטא ואובד קומת אורו, ונשאר בעוביותו בלבד, הרי היא לגנאי לו, ואז היתוש קודם במעלה אליו, כי נברד תחילה, והוא זך ביותר.

רנו) אשרי נשוי פשע וכו': הכתוב אשרי נשוי פשע, פירושו, כי בשעה שהקב"ה שקל חובות וזכויות של בני אדם במאזנים, אשר חכף שבצד החובות עולה, והאחרות, שהם הזכויות שבכף האחרת מכריעות, ונמשכות למטה, זה הוא נשוי פשע, כי חכף עם הפשעים נשאת ועלתה למעלה, להיותו רובו זכאי ומיעוטו חייב. סוד הדברים. כי קו ימין ה"ס כף זכויות, וקו שמאל, ה"ס כף חובות, מפני שרק ממנו כל הדינים. וקו האמצעי מכריע בין כפות המאזנים הללו, שממשיך אור ימין ממעלה למטה, ואור השמאל ממטה למעלה, והכרעה זו נקראת נשוי פשע, שבחיותו מעלה הארת השמאל שלא תאיר ממעלה למטה, נמצא מבטל כל העונות והפשעים, כי אין אחיזה לדינים, בהארה שממטה למעלה.

רנו) ויברך אלקים את נח וכו': ר' חזקיה פתח, לדוד משכיל וגו', מקרא זה בארוהו, אבל מקרא הזה נאמר בסוד החכמה, (רפ"י דף ע"א ע"א)

רנח) כסוי חטאה וכו': הכתוב, כסוי חטאה, פירושו, שבשעה שהדין שורה בעולם יתיה מכוסה, שלא ישרוט עליו המחבל, כמו שהיה

דאמשיך עליה אדם ^ב על עלמא. דכיון דחטאה דא, אנגיד אדם על עלמא, שאר בריין שלטאן, ובר נש דחיל מנייהו, ועלמא לא אתקין בתקוניה. ובג"כ, כד נפק נח מתיבותא, קב"ה ברכיה. דכתיב, * ויברך אלקים את נח ואת בניו וגו'.

רנט) ^י ואתם ^י פרו ורבו. בהני ברכאן, לא אשתכחו נוקבי, אלא את נח, ואת בניו, אבל נוקבי לא אמר קרא. א"ר שמעון, ואתם כללא דדכורי (* ונוקבי כחדא. ^י ותו, את נח, לאסגאה ^י נוקביה. ואת בניו, לאסגאה נוקבי דלהון.

רס) ובגין כך ^ס כתיב, ^ו אתם פרו ורבו. למעבד תולדות. מכאן ולהלאה שרצו בארץ. והכא יהיב לון קב"ה, שבע פקודי ^ז אורייתא. לון, ^ח ולכל דאתו אבתרייהו, עד דקיימו ישראל בטורא דסיני, ואתייהב לון, כל פקודי אורייתא (כחדא. ^ב)

רסא) ^י ויאמר אלקים לנח וגו'. זאת אות הברית אשר אני ^ס נותן ביני וביניכם וגו'. ^י את קשתי נתתי בענן. נתתי מקדמת דנא. ר"ש פתח ^ח וממעל

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) ויברך אלקים את נח: לעיל דף ס"ו צינן ה' וש"נ. (ב) ואתם פרו ורבו: (בראשית ס') ז"ח נח כיב טב שמו. (ג) ויאמר—ואת אות הברית: (בראשית ט') ח"ג טו. רבנן. רסג. (ד) את קשתי נתתי בענן: (בראשית ט') ח"א ית. קיז. ח"ב צט. ח"ג טו. ת"ז תק' ס"ט צט. (ה) וממעל לרקיע: (יחזקאל א') ח"א ריא. ח"ב קלט. ריז. רלח. רעב. ח"ג יוד. רכו: רלט: שא. ת"ז בהקדמה א. ז"ח בשלח ל'. טג שלח. תק"ח צר טג שבה שלב.

חלוסי גרסאות א ג"א ועל. ב ג"א פרו וגו'. ג ג"א ליג מן ותו עד ובגין כך. ד ג"א נוקבא דיליה. ה ג"א ליג כתיב. ו ג"א ואתם. ז ג"א דאורייתא. ח ג"א מוסיף ולכל אינון. ט ג"א נותן וגו'.

ומוראכם וחתכם

הסולם

מאמר

לרבות אשתו של נח. ואת בניו, המלה את באה לרבות הנשים שלהם. רס) ובגין כך וכו': ומשום זה כתוב ואתם פרו ורבו. והיינו לעשות תולדות. הרי שגם הנקבות נתברכו. מכאן ולהלאה, שרצו בארץ. וכאן מסד להם הקב"ה שבע מצות התורה. להם ולכל הבאים אחריהם, עד שעמדו ישראל על הר סיני, וניתן להם לישראל, כל מצות התורה ביחד. ואיך מרומזים כאן השבע מצות תמצא במסכת סנהדרין דף ג"ו ע"א.

שהיה לנתן, שכסה עליו הקב"ה, בשעת המבול. מאותו החטא, דעצה"ר, שהמשיך אדם הראשון על העולם. וע"כ לא ראה אותו המחבלי, כלומר שלא היה לו בו שום אחיזה שיוכל להנשיתו. ומכיון שאדם המשיך חטא הזה על העולם, נמצאו שאר הבריות שולטים והאדם מפחד מפניהם. ותעולם אינו מתוקן בתיקונו, ומשום זה, כשיצא נח מהתיבה, ברכו הקב"ה. שנאמר ויברך אלקים את נח וגו' ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית השדה וגו'. דהיינו שהחזירו לאותה בחינה כמו שהיה אדם הראשון קודם החטא דעצה"ר. שכל הבריות היו יראים מפניו.

מאמר את קשתי נתתי בענן רסא) ויאמר אלקים לנח וגו': את קשתי נתתי בענן. המלה נתתי מורה, שנתן מקודם לכן. פירושו, כי קשת היס אבן שתיה, כמ"ש להלן, ואבן שתיה נתקנה עוד מטרם שנברא העולם שהרי עליה הושתת העולם. וע"כ אומר הכתוב, נתתי, שהוא לשון עבר, שמכבר נתן זאת. ר"ש פתח וכו': כחוב, וממעל לרקיע וגו', מה כתוב למעלה מזה, ואשמע את קול

רנט) ואתם פרו ורבו וכו': מקשה, באלו הברכות לא נזכרו הנקבות, אלא כחוב את נח ואת בניו. אבל נקבות לא אמר הכתוב. אמר רבי שמעון, ואתם, שכחוב בו ו' יתירה, הוא כולל זכרים ונקבות יחד. כי הו' של ואתם פרבה גם את הנקבות. ותו את נח וכו': ועוד, את נח, המלה את המיותרת כאן, שהיא שם הנוקבא (כנ"ל בבראשית א' דף י"ז ר"ה כשצא ע"ש) באה (דפוסי דף ע"א ע"א * ע"א ע"ב)

דְּרִיקֵעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ כַּמְרָאָה אֲבָן סַפִּיר דְּמוֹת כֶּסֶף. מֵה כְּתִיב לְעֵילָא, * וְאִשְׁמַע אֶת קוֹל כְּנַפְיָהֶם כְּקוֹל מַיִם רְבִימִים כְּקוֹל שְׂדֵי בִלְכַתָּן. אֵלֶיךָ אֲרַבַּע חִיוּוֹן דְּרַבְרָבָן עֲלָאִין קְדִישִׁין, * דֵּהוּא * רִיקֵעַ מִתְחַקְנָא עֲלֵיהוּ. וְכִלְהוּ * גְּדַפְיָהוּ * מִתְחַבְרָאן דָּא בְדָא, לְחַפְיָא גּוֹפְיָהוּ.

רסב) וּבִשְׁעָתָא * דְּאִינוּן פְּרָשֵׁי גְּדַפְיָהוּ, אִשְׁתַּמַּע * קוֹל גְּדַפְיָן דְּכִלְהוּ, * דְּאִמְרֵי שִׁירְתָּא, הֵהִיד כְּקוֹל שְׂדֵי. דְּלָא * אִשְׁתַּכִּיךְ לְעַלְמִין. * כִּמְה דְּכְתִיב * לְמַעַן יִזְמַרְךָ כְּבוֹד וְלֹא יָדוּם. וּמֵאֵי אִמְרֵי. * הוֹדִיעַ ה' יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גְּלַה צְדָקְתוֹ.

רסג) * קוֹל הַמּוֹלָה כְּקוֹל מַחְנָה, כְּקוֹל * מִשְׁרִייתָא קְדִישָׁא, כַּד מִתְחַבְרָן * כֹּל חֵילֵין עֲלָאִין לְעֵילָא. וּמֵאֵי אִמְרֵי, * קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת מִלֵּא כֹל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. אֶהְדְּרוּ לְדְרוּם, * אִמְרוּ קְדוֹשׁ. אֶהְדְּרוּ * לְצַפּוֹן, * אִמְרוּ קְדוֹשׁ. אֶהְדְּרוּ * לְמִזְרַח, * אִמְרוּ קְדוֹשׁ. אֶהְדְּרוּ לְמַעְרָב, * אִמְרוּ * בְּרוּךְ.

מסורת הזוהר

א) וְאִשְׁמַע אֶת קוֹל כְּנַפְיָהֶם: ח"ג נט. רכה. ת"ז תק' ל' עה. תק' ל"ח עח: תק' מ' פ. ז"ח בראשית י"ב טב שט. יתרו ל"ד טא שלו. ל"ח טד שית. מ' טד שכז. תק"ח צ"ו טד שא. ק"א טג שסז. ג) לְמַעַן יִזְמַרְךָ כְּבוֹד: (תהלים ל') ח"א לט: תק"ח ק"ב טב שלה. ג) הוֹדִיעַ ה' יְשׁוּעָתוֹ. תהלים צ"ח. ד) קוֹל הַמּוֹלָה כְּקוֹל מַחְנָה: (יחזקאל א') ז"ח בראשית י"ב טב שכז. ה) קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ: (ישעיה ו') ח"א קיד: רסו. ח"ב נב. קכא: קעא. ח"ג צב. קלד. קמג: קצ. רנב. ת"ז בהק' יוד. תק' י"ב כז. תק' י"ח לד: תק' כ"א נט: תק' מ"ז פג: תק' ו' בהשמט' קמה. ז"ח יתרו לט. ו) בְּרוּךְ: לעיל בראשית א' דף קצ"ד ציון ב' וש"נ.

חלופי גרסאות א' ג"א דהתיא. כ' ג"א חיה. ג' ג"א גרטיך. ד' ג"א מתחברך. ונ"א פרישן. ס' ג"א דפרשי וליג' דאינון. ו' ג"א קל. ז' ג"א אמרי. ונ"א אמרו. ח' ג"א משחקיך. ט' ג"א התיד. י' ג"א משריתא. יא' ג"א ליג' כל. ונ"א כל אלין (דיא). יב' ג"א אמרי. יג' ג"א למזרח. יד' ג"א אמרי. טו' ג"א לצפון. טז' ג"א אמרי. יז' ג"א אמרי.

<p>מלא כל הארץ כבודו: מחזירים עצמם לדרום אומרים קדוש, מחזירים עצמם לצפון אומרים קדוש, מחזירים עצמם למזרח אומרים קדוש, מחזירים עצמם למערב אומרים ברוך. ביאור הדברים. ר"ש מבאר ב' מיני הקול שבהכתוב. ואומר דההוא ריקיע מתתקנא עלייהו. שהתיקון צמצום ב' שבהמלכות הנק' ריקיע. (כנ"ל באות רס"א) מתתקן על החיות ומסבה זו נכללת ב' הנקודות שבהמלכות בגוף החיות, שהן מפתחא ומנעולא. (כנ"ל בהקדמת זוהר דף צ"ט ר"ה ב') ולפיכך יש בהם ב' בחינת קול. א) קול ממותק הבינה. אשר נקודה דמנעולא נגזזת ונעלמת לגמרי, ורק הנקודה דמפתחא נגלית בהם. וע"כ גרפייהו מתחבראן דא ברא לחפייא גופייהו. דהיינו לכסות בחינת הדין הוכלל בגופם מבחינת מנעולא שבהם. ואז נבחן קולם בסוד הוד המוללה כחול מחנת. ואז מתפשטים בהם המוחין שה"ס ג"פ קדוש. בסוד ג' קוין שה"ס דרום צפון מזרח. (כנ"ל</p>	<p>מאמר</p> <p>כנפיהם וגו'. אלו הן ארבע חיות הנדולות העליונות הקדושות, שאותו הרקיע מתתקן עליהן. וכולן, כנפיהן מתחברות זו בזו, לכסות גופיהן. פירוש הרקיע, ה"ס הסיוס של צמצום ב' הנקרא פרסא. (כמ"ש בפתיחה אות ס"ז) ואמר ר"ש, שרקיע הזה מתתקן על ד' חיות הגדולות שהם חו"ג תו"מ. כמ"ש לסנינו באות רס"ג, רס"ד ורס"ה.</p> <p>רסב) ובשעתא דאינון וכו': ובשעה שהם פורשים כנפיהם, נשמע קול כנפיהם של כולם, שאומרים שירה. וז"ש כקול שדי, שאינו נדם לעולם, כמ"ש למען יזמרך כבוד ולא ידום, ושואל, ומה אומרים, ומשיב שאומרים, הודיע ה' ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו.</p> <p>רסג) קול המולה כקול מחנה פירושה, קול מחנה הקדושה, כאשר מתחברים כל צבאות העליונים למעלה. ושואל מה אומרים, ומשיב שאומרים. קדוש קדוש קדוש ה' צבאות (רש"י דף ע"א ע"ב)</p>
--	--

רסד) והאי רקיע קאים על רישיהון. ובכל אתר דאיהי אזלא, ה אסחרו י אפין ג ליהיא סטרא, ז דאתכלילו אנפין ס ביה. אסחרו י אנפין לארבע זויין, וכלהו י מסתחרין ח לתתא.

רסה) ברבועא ס דיליה, אתגליפת בארבע אנפין, * י אנפי ה אריה. אנפי נשרא. אנפי שור. אנפי אדם. גליף י בכלהו, אדם. אנפי י אריה, אדם. אנפי י נשר, אדם. אנפי שור, טו אדם. טו כלהו כלילן ביה. י ובגין כך כתיב, י ודמות פניהם פני אדם.

מסורת הזהר

א) אנפי אריה אנפי נשרא וכו': לעיל בראשית א' פ"ה ציון א' וש"ג. ב) ודמות פניהם פני אדם: לעיל בראשית א' ס"ב ציון א' וש"ג.

חלופי גרסאות א גיא אסחר. כ גיא אנפין. ג גיא להוא. ד גיא ואתכלילו. ו גיא ואתכלילו. ס גיא בה. ו גיא אנפין. ז גיא מסתחרין. ח גיא מסתחרין. ט גיא ליג לתתא. י גיא דילה. י גיא מוסיף אנפי אדם ואנפי אריה. יא גיא אריא. יב גיא דכלהו. יג גיא נשר. יד גיא אריה. ו גיא נשרא. טו גיא ליג אדם. טז גיא וכלהו. יז גיא ליג מן ובגין עד ארבע גוויין.

מאמר הסולם את קשתי נחתי בענן

רסד) והאי רקיע וכו': ורקיע זה עומד על ראשם, ובכל מקום שהחיה הולכת משיבה פניה לאותו הצד שד' הפנים נכללות בו. כלומר שד' הפנים של החיות נכללות זו בזו ויש בפני אריה כל ד' הפנים, וכן בפני שור כל ד' הפנים וכו'. וההפך ביניהם, שאותו הצד שהפנים נכללות בו, הוא השולט, ורק לאותו הצד משיבה פניה, אם נכללים בפני אריה, הרי פני אריה השולט, שהוא צד הדרום. ואם בפני שור, צד הצפון שולט, וכו'. והן משיבות פניהם לארבע הזויות כלומר לארבע הרוחות וכולן מוחזרות ומתפשטות למטה. דהיינו מחזה ולמטה. פירוש החיות בכללן נמשכות מחזוניות המלכות דהיינו רק מבחינת נהי"מ שלה, אבל עכ"ז יש בהחיות עצמן חגית נהי"מ, אשר חגית שבהם נקראים חיות עליונות הקדושות. (כמ"ש באות רס"א) אלין ארבע חיוון רברבן עלאין קרישין. ואומר כאן עליהם, וככהו מסתחרין רתתא, שהן גם מוחזרות ומתפשטות לבחינת נהי"מ, שהם בחינת מחזה ולמטה, ואלו נקראים חיות קטנות. (כנ"ל ב"ב דף פ"ג ד"ה מנציצו ע"ש.) וההפך שביניהם יתבאר לסנינו.

ב"א דף שט"ז אות תי"ג). ומערב שה"ס מלכות מקבלת ג' קדושות הללו, ובחינתה עצמה ה"ס ברוך כבוד ה' ממקומו וד' בחינות הללו מאירים בהחיות, בסו"ה והחיות רצוא-ב) הוא קול גרפין דהיינו בשעתא דאינון פרשי גרפייהו, שכנפיהם פרודות, ואינון מכסות על גופם, שאז נשמע קול בחינת הדין הכלול בגופם ובכנפיהם, אשר קול זה אינו נמתק בהבינה, מחמת הדין הנשמע בתוכו, ולפיכך נוהג בו מיתוק אחרי והוא, כי מבחינת הדין הזה מתתקן המסך דחירק, שעליו יוצא קו האמצעי המכריע בין ב' הקוין. (כנ"ל בראשית א' דף מ"ח ר"ה נפק) וכל עוד שלא נעשה הזווג על מסך הזה, יש מחלוקת בין הקוין ואינם מאירים, כמ"ש שם. נמצא שכל הארת הקוין תלויה על בחינת הדין הזה הכלול בהמסך, והוא הגורם להם, ע"כ הוא חשוב כמוהם אע"פ שהוא דין, ועל זה הקול אומר הכתוב ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים, דהיינו הדינים המכונים מים רבים, כמול שדי בלכתן, שפירושו, רלא אשתכך לעלמין, על דרך הכתוב למען יזמרך כבוד ורא ידום, כלומר, כי קול זה אע"פ שנשמע בו בחינת דין, מ"מ חשוב מאד, כי מעת הגלותו, נעשה הכרעה בין הקוין, והמוחין מאירים על ידו, והכבוד אינו נדם עוד לעולם. וזו"ה לעיני הגוים גלה צדקתו, כי אע"פ שהוא לעיני הגוים, כלומר שיש בו בחינת דין, מ"מ הוא חשוב מאד, כי גלה צדקתו, שעל ידו נגלו המוחין, וזולתו לא היו מוחין בזוין, כנ"ל.

(דפרי דף ע"א ע"ב)

והאי

רסו) והאי רקיע ב דאתרבע, כלהו גוונין כלידן ביה, ארבע גוונין אתחזיין ביה, גליפין בארבע ארבע. בארבע גליפין, רשימין ב טהירין, עלאין ותתאין. כד ב מתפרשאן גוונין דאינון ארבע, סלקין תריסר. גוון ירוק. גוון סומק גוון חור, ד גוון ס ספיר, ו דאתכלילו מכל גוונין. ההיד ב כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה. חיזו דגוונין דכלא. ובגין כך, את קשתי נתתי בענן.

רסז) מאי קשתי, כמה דאתמר ביוסף, דכתיב י ותשב באיתן קשתו. בגין דיוסף צדיק אקרי, ובגין כך, קשתו: דא ברית דקשת, דאתכליל בצדיק, דברית, דא בדא י אתאחיד. ס ובגין דנת, הוה צדיק, קיימא דיליה קשת.

מסורת הזהר

א) גוון ירוק - סומק - חור: ח"א יח. לט: מד. ח"ב מד. קלט. רט: רמא. רמג. ח"ג יוד. רל: רעה ת"ז בהט' יב. ב) גוון ספיר: ח"א צח: קלו: ח"ג רטו. רלא. ג) כמראה הקשת - הנוגה סביב: (יחזקאל א') ח"א יח. לט: קע: רלב. ח"ב רמו. ח"ג רל: ת"ז בהק' ז'. תק' י"ח לב: לו. חס' ע' קיס: תקי"ח צ"ה טא שכו. סד שיה. קט"ז טב שמב. טג שא. ד) ותשב באיתן קשתו: (בראשית מ"ט) ח"א רמו. ח"ג טו: ת"ז תק' ס"ט קי.

חלופי גרסאות ה נ"א מוסיף דאתרבע דאתכללא עלייה כל גווני כלידן ביה. ונ"א דאתכללא עלייהו כל גווני כלידן ביה. ב נ"א שמירין. ג נ"א מתפרשן. ד נ"א גוונין דאתכלילו. ס נ"א ל"ג ספיר. ו נ"א דאתכלילו. ונ"א דאתכליל ביה (אחיל). ז נ"א אתאחיד. ונ"א ל"ג אתאחיד. עד ויפתחו. ח נ"א בגין.

סאמר	הסולם	את קשתי נתתי בענן
------	-------	-------------------

רסו) והאי רקיע דאתרבע וכו': והרקיע הזה שנעשה רבוע ל' צדין דרום וכו' כל הצבעים כלולים בו. ארבעה צבעים נראים בו, שהם, לבן, אדום, ירוק, ושחור, חקוקים כל אחד בארבעה ארבעה. כלומר שכל אחד מהם כלול מכולם. באופן, שהם מ"ז גוונין.

בארבע גליפין וכו': בארבע חקיקות רשומים העליונים, שהם חיות דחג"ה. והתחתונים שהם חיות דנהי"מ. כאשר מתפשטים הגוונים של אלו הארבעה, דהיינו של החיות דנהי"מ. הם עולים שנים עשר גוונים, ולא ששה עשר גוונים, כמו החיות דחג"ה: שהם גוון ירוק, גוון אדום, גוון לבן, גוון ספיר שנכלל מכל ג' הגוונים. כלומר שגוון ספיר שהיא המלכות אינו גוון בפני עצמו אלא הוא מקבל כתוכו כל ג' הגוונים, וע"כ אין כאן רק ד"ט ג' גוונים שהם י"ב גוונים, וז"ש כמראה הקשת וגו' שבו ג' גוונים. כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד ח', דהיינו המלכות, הוא מראה של כל ג' הגוונים. כלומר שבמלכות עצמה אין שום גוון, אלא שכלולה מג' הגוונים. ומשום זה כתוב את קשתי נתתי בענן.

רסז) מאי קשתי וכו': שואל, מהו קשתי. ואומר שהוא כמו שנאמר ביוסף, ותשב באיתן קשתו. שקשתו הוא מלכות, אלא משום שיוסף נקרא צדיק, שהוא בחינת יסוד, ומשום זה, הקשת שלו הוא ברית דקשת. דהיינו יסוד דמלכות, כי ברית הוא יסוד, וקשת מלכות, כי נכלל בצדיק, כי ברית זה, יסוד, נתאחד בזה בהקשת. פירוש, קשת הוא מלכות, כמ"ש הזהר (ח"א רמז. דסו"י) על הכי' ותשב באיתן קשתו, ששואל שם, מהו קשת, ומשיב, דא בת זוגו. דהיינו מלכות, שהיא בת זוגו דיסוד. אלא שפסתמק כאן, כיון שהכתוב אומר כאן, וראייתהו

פירוש, כי החיות הן חג"ה ונהי"מ, ונודע כי רק במחזה ולמעלה נמצאת המלכות, שהם בחיות דחג"ה. וע"כ יש שם ארבעה גוונין. דהיינו גם גוון שחור, ובהתכללותם זה בזה יש (רמזי דף ע"א קי"ב)

רסח) ויפוזו. מאי ויפוזו, ה' אנהירו בחמידו דכלא. כד"א * הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים. אתנהירו בנהירו עלאה, כד נטר ברית. ובגין כך, אקרי יוסף י הצדיק. ג על דא, אקרי הקשת ברית, כליל דא בדא.

רסט) ד ודא זהרא ה' יקרא עלאה, חיוו דכל חיוו. ו חוו י כחיוו ה' טמירין, גוונין טמירין. גוונין ה' דלא אתגליין. ב ולית רשו לאסתכלא י בעינא בקשת, כד יא אתחוי בעלמא, דלא יי יתחוי קלנא בשכינתא. וכן ה' גוונין דקשת הוא חיוו י סוסיפא יי קטירא, טו כחיוו טו יקרא עלאה, דלא לאסתכלא.

דרך אמת

מסורת הזהר

א) הנחמדים מזהב ומפז רב: (ההלים י"ט) ח"א פה: דמ. רמו. ח"ג קמט: קעו. קעט: קעו. רעה. רצה: ת"ז תק' ט' צג. ז"ח תשא מ"ה סג שד. ב) ולית רשו לאסתכלא—בקשת: ח"ב טו: ח"ג פד. ת"ז תק' י"ה לו. תק' ג"ח צב:

חלוסי גרסאות ה' ניא אתנהירו. כ ניא צדיק. ג ניא ועל. ד ניא ליג ודא. וניא ודא זהרא יקר (אה"י) ט מוסיף ודא יקרא. ו ניא בחיוו ה' ניא טמירא. ט ניא ליג דלא. וניא דאתגליין. י ניא כגונא דקשת. יא ניא איתחוי. יב ניא אתחוי. יג ניא חיוו. יד ניא סוסיפא. וניא סוספחא. וניא סוסיפחא יד ניא קטירגא. טו ניא בחיוו. טז ניא יקר.

מאמר

הסולם

את קשתי נתתי בענן

רסח) ויפוזו מאי ויפוזו וכו': שואל מה פירושו של ויפוזו זרועי ידיו. ואומד, שהאירו ידיו אור הנחמד לכל כמו זהב ופז, כמש"א. הנחמדים מזהב ופז רב ומתוקים וגו'. נאורו ידיו באור העליון כאשר שמד הברית. פירושו. כיון שזכה לברית דקשת, כמש"ש ותשב באיתן קשתו. שפירושו מפתחא. כנ"ל ע"כ זכה על ידיה למוחין העליונים, וידיו. שהן חסד וגבורה, נפוזו, דהיינו שנעשו לחכמה ובינה. שעליהם אומר הכתוב הנחמדים וכו'. ובגין כך אקרי יוסף הצדיק ומשום זה שזכה לברית נקרא יוסף הצדיק. על דא אקרי הקשת ברית. כליל דא בדא, ועל כן נקראת הקשת בשם ברית, משום שכלולים זה בזה. כמו שנתבאר לעיל בדיבור הסמוך.

רסט) ודא זהרא וכו': וזה הקשת הוא זהר כבוד העליון, מראה כל המראות. דהיינו מלכות. הנקראת כבוד העליון, ובה כל המראות (כנ"ל בראשית א' דף ע"ד אות ס"ט) היא מראה. כמראה אורות הנסתרים, שהם גוונין נסתרים, גוונין שלא נגלו. כלומר אלו ג' גוונים, לבן אדום וירוק, שהם חג"ה, שאורותיהם מכוסים ונעלמים למעלה מחוזה. נתגלה המראה שלהם בהקשת. כנ"ל בראשית א' דף ע"ז אות ע"א וע"ב ע"ש.

המכתב

לזכור ברית עולם. הרי משמע שהקשת הוא ברית, שהוא יסוד. וע"כ שואל כאן, מהו קשתי. ומשיב, קשתו, דא ברית דקשת, כלומר, לא מלכות ממש אלא יסוד דמלכות. כי על ידי מיתוקה של המלכות בהבינה נאבדה בחינת עצמותה דמלכות, כי נגנזה ברדל"א, וא"א יצא בט"ס חסר מלכות, אלא עטרת יסוד, הוא המלכות שלו. וה"ט נקודה דמפתחא (לעיל בהקדמת הזהר דף צ"ט ד"ה ב' ע"ש) ועטרת יסוד נבחנת כמו יסוד דמלכות, ומלכות דמלכות חסרה. וז"ש דאתכריל בצדיק, שע"כ הוא רק יסוד דמלכות, משום שנכללה בהיסוד שנעשית לעטרת יסוד, דברית דא בדא אתאחיד, שהיסוד שנקרא ברית נתאחד בהקשת, וע"כ נקרא גם הקשת בהכתוב בשם ברית. דהיינו לזכור ברית עולם, כי ובגין דנח הוה צדיק, קיימא דיליה קשת, כי משום שנח היה צדיק, נעשה הברית שלו בסוד הקשת, כי נכלל בו. וע"כ קודאו הכתוב בשם ברית. ובזה תבין מ"ש לעיל (בראשית א' דף ע"ה אות ע') אשר הקשת זה חי עלמין בענן דא מלכות. כי הקשת נבחן ליסוד דמלכות, וע"כ אומר עליו חי עלמין, וענן נבחן למלכות דיסוד, וע"כ אומר עליו דא מלכות. ושיעור הכתוב את קשתי נתתי בענן, פירושו. שנתן יסוד דמלכות במלכות דיסוד, ונמתקו זה בזה בסוד מפתחא כנ"ל, ואז מתגלים עליה כל המוחין לקיום העולם, וז"ש וראיתה לזכור ברית עולם.

(דטו"י דף ע"א ע"ב)

רע) וכיון דארעא חמאת, להאי קשת, קיימא קדישא, אתקיימת בקיומא. ועל דא, * והיתה לאות ברית ה' בין אלקים וגו'. האי י דאמרן, י דאלין תלת גוונין, ז וחד דאתכליל ה' בנייהו, כלתו רזא חדא. ובגו עננא סלקא י לאתחזאה. רעא) י וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר. האי היא אבן שתיה, דאיהי נקודה חדא, דכל עלמא. וקיימא עלה קדש הקדשים. י ומאי היא כרסייא קדישא עלאה, דאיהי ממנא על אלין ארבע. דמות כסא, בארבע סמכין, ודא ה' הוא תורה שבעים.

רעב) י ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. דא ה' הוא י תורה שבכתב. מכאן דתורה שבכתב ישוון * י יתה, על תורה שבעל פה. בגין דהאי כרסייא יא לדא. כמראה אדם. דאיהו י' דיוקנא דיעקב, דאיהו יתיב י' עלה. רעג) רבי יהודה, קם ליליא חד למלעי באורייתא, ז בפלגו ליליא, בני טו אושפיזא, במתא מחסיא. והוה תמן בביתא, חד יודאי, דאתא ה' בתרי טו קסירא ז) דקטפירא. פתח רבי יהודה ואמר, ה' והאבן הזאת אשר שמתי י' מצבה

מסורת חזר

דרך אמר

ה) טנה נפני למתוח מלאים מלכוס למכור ולמחור. א) והיתה לאות ברית: (בראשית ט') ח"א קיה. ב) וממעל לרקיע: לעיל דף ז"ב ציון ה' וש"ג. ג) ועל דמות - כמראה אדם עליו מלמעלה:

יחזקאל א') ח"א קט. קכו: ריא. ח"ב צ. קכב. קעח. רינו. ח"ג יוד. טו: קלה. קמד. ריו. ת"ז בהק' ד. ו' ד) תושביכ - תושבעים: לעיל ב"ב דף קט"ו ציון ד' וש"ג. ה) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה: (בראשית כ"ה) ח"א קמו: קנא: רלא. ח"ב רכט: ח"ג רמב: ת"ז תק' כ"א טא: טב. ז"ח ויצא כ"ח טא שלב, חלוסי גרסאות א' ניא ביני ובין וגו' וניא ביני ובין הארץ וראיתה לזכור ברית עולם (אח"ל). ז ניא דאמרן בגוונין אלין תלת גוונין (אח"ל). ג ניא אלין. ד ניא והאי. ה ניא מנייהו. ז ניא לאתחזיית. ז ניא והאי. ח ניא ליג הוא. וניא היא. ט ניא ליג הוא. וניא היא. י ניא ליג יתה. יא ניא לחאי. יב ניא כרסיא. יג ניא עלית. יד ניא ליג בפלגו ליליא. וניא בסלגות ליליא. טו אושפיזיא. טז ניא קסירא. יז ניא קלופטרי. יח ניא מצבה ונר.

את קשתי נתתי בענן

הסולם

מאמר

רעא) וממעל לרקיע וגו': כמראה אבן ספיר, זה אבן ספיר. הוא אבן שתיה, שתיא נקודה אחת שכל העולם עומד עליה. דהיינו נקודה דמסתחא, ועליה עומד קדש הקדשים, ומה היא. הנקודה, היא כסא הקדוש העליון. שהיא פמונה על אלו ארבע גוונין הנ"ל, והוא דמות כסא בארבע אדנים, כלומר ד' הגוונין לבן אדום ירוק ספיר נעשו לה ד' אדנים. וזה הכסא הוא תורה שבעל פה. דהיינו המלכות.

רעב) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם וגו': זה הוא תורה שבכתב, שהוא ז"א. מכאן נשמע, ששמימים תורה שבכתב על תורה שבעל פה, משום שזה כסא לזה. כמראה אדם הוא צורתו של יעקב, שהוא ז"א, שהוא יושב עליו.

מאמר והאבן הזאת אשר שמתי מצבה רעג) רבי יהודה קם וכו': ר"י קם משנתו בלילה אחד לעסוק בתורה, בחצות לילה, באכסניא, בעיר מתא מחסיא. והיה שם בתבית

המשכת האור ממעלה למטה. נעשה גילוי למידת הדין, כמ"ש לעיל (בתקדמת חזר דף צ"ט אות קכ"ג) לא זכי חא רע, עש"ה. וז"ס שאסור להסתכל בקשת, וכן גוונין דקשת הוא חיון סוסטיפא קטירא, וכן הגוונים של הקשת קשורים הם במראה ערסל וענן, שזה יורה שהם מכוסים, כמראה כבוד העליון, שלא להסתכל בה.

רע) וכיון דארעא וכו': וכיון שהארץ רואה את הקשת, כלומר, שהמלכות הנקראת ארץ, מחתקת בבחינה הקשת, שפירושו מטחא כנ"ל. נמצא ברית הקדוש מתקיים בקיומו, דהיינו שמשפיע לה המוחין עלאין, וע"כ, והיתה לאות ברית וגו'. מה שאמרנו לעיל (באות רס"ו) שאלו הם ג' גוונין לבן, אדום, ירוק, וגוון אחד הוא הנכלל ביניהם, כולם הם סוד אחד. כלומר שגם הקשת הוא מג' גוונין וגוון הכולל את הנ', והקשת עולה בתוך הענן כדי להראות. כי אינו נראה רק בתוך הענן. (דמוי דף ע"א ע"ב י')

יהיה בית אלקים. דא היא * אבן שתיה, דמתמן אשתיל עלמא, ועלה אתבני בי מקדשא.

רעד) זקף רישיה, ההוא יודאי * וא"ל האי מלה איך אפשר, והא אבן שתיה עד לא אתברי עלמא הות, ומינה אשתיל עלמא, ואת אמרת והאבן הזאת אשר שמתי מצבה. דמשמע דיעקב שוי לה השתא, דכתיב * ויקח את האבן אשר שם מראשותיו. ותו, דיעקב בבית אל הוה, והאי אבנא הוה בירושלם. רעה) ר' יהודה, * לא אסחר רישיה לגביה, פתח ואמר * ה"ג הכון לקראת אלקיך ישראל. וכתיב * הסכת ושמע ישראל. מלי * דאורייתא * בעיין כוונה. * ומלין דאורייתא, בעאן לאתתקנא בגופא ורעותא כחדא. קם ההוא יודאי, ואתלבש, ויחיב לגביה דרבי יהודה, ואמר זכאין אתון צדיקא, דמשתדלי באורייתא * יומא ולידי.

רעו) א"ל רבי יהודה, השתא דכוונת גרמך, אימא מילך, דנתחבר כחדא. דהא מלי דאורייתא, בעיין תקונא דגופא, ותקונא דליבא. ואי לאו, * בערסאי שכיבנא ובלבאי אמרנא * מלין. אלא הא תנינן, דאפילו חד דיתיב ולעי באורייתא שכינתא אתחברת בהדיה, ומה שכינתא הכא, ואנא שכיב בערסאי. ולא עוד, אלא * דבעיין צחותא.

רעז) ותו, דכל ב"נ, דקם למלעי באורייתא, * י מפלגו ליליא, כד

מסורת הזהר

א) אבן שתיה דמתמן אשתיל עלמא : ח"א עת. ת"ז חק' ע' קיס : ב) ויקח את האבן : בראשית כ"ה. ג) הכון לקראת אלקיך ישראל : עמוס ד'. ד) הסכת ושמע ישראל : (דברים כ"ז) ח"א קלב. ח"ב קס. ה) בעיין צחותא : ח"ג מו. רכא : ו) פלגו ליליא : לעיל. בראשית ב' דף כ"ט ציון א' וש"ג.

חלופי גרסאות א) כ"א א"ל. ב) כ"א ל"ג לא. ג) כ"א מוסיף כתיב תכון. ד) כ"א אורייתא. ס) כ"א בעי. ו) כ"א ומלי אורייתא. ז) כ"א ימא. ח) כ"א בערסי. ט) כ"א מלי. י) כ"א במלגו.

והאבן הזאת אשר שמתי מצבה

הסולם

מאמר

הכון לקראת אלקיך ישראל. וכתוב הסכת ושמע ישראל. כי דברי תורה צריכים כוונה. וצריכים להתקן בגוף וברצון כאחד. קם אותו היהודי ונתלבש, וישב אצל ר"ה, ואמר, אשריכם צדיקים שאתם עוסקים בתורה יום ולילה.

בהבית יהודי אחד, שבא בשני שקים עם מלבושים למכור. פתח ר"י ואמר, והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים, זו האבן, היא אבן שתיה, שמשם נשתל העולם, ועליה נבנה בית המקדש.

רעו) א"ל רבי יהודה וכו' : אמר לו ר"י, עתה שכוונת עצמך, אמור דבריך, ונתחבר יחד, כי דברי תורה צריכים תקון חגוף, ותקון הלב, ואם לא זה, הייתי שוכב במטתי והדהרתי הדברים בלבי. אלא הרי למדנו, שאפילו אחד היושב ועוסק בתורה, השכינה מתחברת עמו. ואם השכינה כאן, ואני אהיה שוכב במטתי. ולא עוד. אלא דברי תורה צריכים צחות, והשוכב במטתו אין דעתו צחה.

רעד) זקף רישיה וכו' : זקף ראשו אותו היהודי ואמר לו, דבר זה איך אפשר, והרי אבן שתיה היה מקודם שנברא העולם. וממנה גשתל העולם. ואתה אומר, והאבן הזאת אשר שמתי מצבה, שמשמע, שיעקב שם אותה עתה למצבה, ועד עתה לא היתה כחוקנה. שכתוב ויקח את האבן אשר שם מראשותיו. והרי אבן שתיה מתוקנת עוד מקודם שנברא העולם, ועוד הרי יעקב בבית אל היה, ואבן ההיא שתיה היתה בירושלם. כי היא עומדת במקום המקדש, שהוא בירושלם.

רעז) ותו דכל ב"נ וכו' : ועוד, שכל איש הקם לעסוק בתורה מחצות לילה ואילך, כאשר נתעורר רוח הצטוני, הקב"ה נכנס אז להשתעשע

רעה) ר' יהודה לא אסחר וכו' : ר"י לא החזיר ראשו אליו. פתח ר"י ואמר (דמוי דף ע"ב ע"א)

אתער י רוח ה צפון. קביה אתי לאשתעשעא עם צדיקיא, בגנתא דעדן. והוא
 וכל צדיקיא דבגנתא, כלתו י צייתין ד לאלין י מלין ו דנפקי מפומיה.
 ומה קביה, וכל צדיקיא, י מתעדנין למשמע י מלי דאורייתא בשעתא
 דא. י ואנא אהא שכיב בערסאי. י א"ל, השתא אימא מילך.

רעח) א"ל, שאילנא. על מה דאמרת י בפסוקא דא, י והאבן הזאת
 אשר שמתי י מצבה יהיה בית אלקים, י דדא אבן שתיה. י היך אפשר,
 דהא אבן שתיה, עד לא אתברי עלמא הות, ומנה אשתיל י עלמא, ואת אמרת,
 אשר שמתי, דמשמע דיעקב שוי לה השתא. י וכתוב ויקח את האבן אשר
 שם י מראשותיו.

רעט) ותו, דיעקב בכית אל הוה, ואבנא כז דא, כ הות בירושלם. א"ל
 כל ארעא דישראל, כ אכפל תחותי, כ וההוא אבן תחותיה כ הות. א"ל, אשר
 שם כתיב, י וכתוב, והאבן הזאת אשר שמתי י מצבה. א"ל אי ידעת מלה
 אימא כ לה.

רפ) פתח ואמר. י אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך. דוד
 מלכא, כ חביבותא ל ודבקוּתא דיליה, בהאי אבן הוה. ל ועלה אמר י אבן
 מאסו ל הבונים היתה לראש פנה. וכד בעא לאסתכלא, בחיזו יקרא דמריה,
 ל נטל להאי אבן בידיה, בקדמיתא. ולבחר עייל.

מסורת הזהר

א) רוח צפון: לעיל בראשית ב' דף כ"ט ציון ב' וש"ג. ב) אני בצדק אחזה: (תהלים י"ז)
 ח"ג טז. רצב. ג) אבן מאסו הבונים: לעיל בראשית א' דף קי"ב ציון א' וש"ג.

חלוסי גרסאות א גיא מוסיף צטון באלגו דליליא. ב גיא וכלתו. ג גיא מוסיף צייתין ליה וצייתין [וצייתין]
 ד גיא לאינון, ה גיא מלי (ד"א) וגיא מילין. ו גיא דנפקין, ז גיא ויהא. ח גיא וכלתו.
 ט גיא מתערין. וגיא מחעדנן. י גיא בטלי ול"ג למשמע, יא גיא והיך אנא, יב גיא ליג א"ל. יג גיא דכתיב ול"ג
 בפסוקא דא וגיא בהאי קרא דכתיב, יד גיא מוסיף רוא דאבן שתיה דאמרת והאבן. טו גיא מצבה וגו'. טז גיא ודא.
 יז גיא מוסיף השתא דצייה למילי [למלי] היך, יח גיא מוסיף כל עלמא. יט גיא דכתיב. כ גיא מראשותיו
 וגו'. כא גיא ליג דא. כב גיא הות. כג גיא איכפל. כד גיא וההיא. כה גיא הות. כו גיא ליג וכתיב. כז גיא ליג
 מצבה. כח גיא ליה. כט גיא מוסיף חביבותא דיליה. ל גיא ודביקוּתא. לא גיא ועליה. לב גיא חבוצים וגו',
 לג גיא נט"ל.

והאבן הזאת אשר שמתי מצבה

הסולם

מאמר

אל, ואבן זו היתה בירושלם. אמר לו'
 שקפל תחתיו כל ארץ ישראל, ואותו האבן
 תחתיו היה, אע"פ שהיה בכית אל. אמר לו, אשר
 שם כתוב. וכתוב והאבן הזאת אשר שמתי
 מצבה, שמשמע שתקן אותה עתה. ואיך היא אבן
 שתיה המחוקנה מקודם העולם. אמר לו, אם אתה
 יודע דבר מה, אמור.

רפ) פתח ואמר וכו': פתח ואמר אני בצדק
 אחזה פניך וגו'. דוד המלך, החביבות
 והדבקות שלו באותו אבן היתה, דהיינו מלכות.
 הנקראת אבן שתיה, ונקראת צדק. ועליה אמר, אבן
 מאסו חבונים היתה לראש פנה. וכשרצת
 להסתכל במראה כבוד רבונו, לקח תחילה אותו
 האבן בידי, ואח"כ נכנס.

להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן. והוא עם כל
 הצדיקים שבגן. כולם מקשיבים לאלו הדברים
 היוצאים מפיו. ואם הקביה וכל הצדיקים מתעדנים
 לשמוע דברי תורה בשעה זו. ואני אהיה שוכב
 במטתי. אמר לו ר"י היהודי עתה אמור דברך.

רעח) א"ל שאילנא וכו': אמר לו שאלתי
 על מה שאמרת בפסוק הוה, והאבן
 הזאת וגו', שהוא אבן שתיה, איך אפשר זה.
 הרי אבן שתיה מקודם שנברא העולם היה,
 וממנה נשתל העולם, ואתה אומר אשר שמתי,
 שמשמע שיעקב שם אותה עתה. וכן כתוב, ויקח
 האבן אשר שם מראשותיו.

רעט) ותו דיעקב וכו': ועוד, יעקב היה בכית
 (רמ"י דף ע"ב ע"א)

רפא) בגין, דכל מאן דבעי, לאתחזאה ל קמי מריה, לא אעיל אלא
 בהאי נ אבן. דכתיב * בזאת יבא אהרן אל י הקדש. ודוד משבח י גרמיה,
 ואמר אני בצדק אחזה פניך. וכל אשתדלותיה דדוד, לאתחזאה בהאי אבן,
 כדקא יאות, ולגבי דלעילא.

רפב) תיח, אברהם אתקין, י צלותא דצפרא, ואודע טיבו י דמאריה
 בעלמא. ואתקין ההיא שעתא, י בתקונהא כדקא יאות. דכתיב וישכם
 אברהם בבקר. יצחק, אתקין י צלותא דמנחה. ואודע בעלמא, דאית דין ואית
 דיין, י דיכול לשובא ולמידן עלמא.

רפג) יעקב, אתקין י צלותא דערביה, ובגין צלותא דא, דאתקין מה
 דלא אתקין ב"נ, מקדמת דנא, כדקא יאות. בג"כ, שבח גרמיה, ואמר * והאבן
 הזאת אשר שמתי מצבה. דעד ההיא שעתא, לא שוי י לה אחרא, כוותיה.

רפד) ובגין כך, י ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה
 מצבה. מאי מצבה. י דהוה נפילה, י ואוקים לה. ויצוק שמן על ראשה. דהא
 ביעקב תליא י מילתא, למעבד י יתיר מכל בני עלמא.

פסורת הזוהר

א) בזאת יבא אהרן: (ויקרא ט"ז) ח"ב גא. נו. ח"ג ח: לא. לו: נח: נט. ס: קח. רנו: ת"ז בהקדמה יא:
 ת"ד יט. תק' ו' כא: תק' י"ח לב. תקי י"ט מ. תק' כ"א נה: גו: סא. תק' ס"ט קא: תק"ח ק' סא. שיג. ק"ז
 טד שג. ק"ז טר שלט. קי"ג טר שכו. קי"ד ט"א שלא. ג) צלותא דצפרא: ח"א כג: קלב: רכט: רסו:
 ח"ב קכט: קלב: ח"ג ככ. קצו. רר. רכד. רעת. ת"ז תק' ה' כ. ג) צלותא דמנחה: ח"א כג: קלב. רל.
 רסו: ח"ב לו: קכט: קנו. ח"ג ככ. קכא. קצו. רכד. רעד. ד) צלותא דערביה: ח"א כג: קלב: רכט:
 רסו: ח"ב קכט: קל. קלב. קסב. ח"ג ככ. קצו. רכד. רעד. רעד. רעד. ח"א כג: ה) ויקח - ויצוק שמן:
 על ראשה: לעיל דף צ"ח ציון ב' וש"נ.

חלוסי גרסאות א ג"א קמיה. ב ג"א דמריה. ו ג"א מאריה. נ ג"א ליג אבן. ד ג"א מוסיף הקדש וזאת ליהודה (אה"ל)
 ס ג"א מוסיף גרמיה זאת היחה לי ואמר (אה"ל). ו ג"א לגביה. ז ג"א דמריה. ח ג"א בתקונא.
 ט ג"א דיביל. י ליה. יא ג"א דחות. יב ג"א ואקים. יג ג"א מלה. ו ג"א מלא. ז ג"א מלתא. יד ג"א יתיה. ו ג"א יתי.

מאמר המולם והאבן הזאת אשר שמתי מצבה

החסד חשולט בבוקר. יצחק תקן תפלת המנחה,
 שהוא כנגד הגבורה דז"א, והודיע בעולם שיש דין
 ויש דיין, שיכול להציל העולם, ולדון העולם.
 דהיינו שתקן מדת הגבורה.
 רפג) יעקב אתקין וכו': יעקב תקן תפלת
 ערביה, שהיא כנגד המלכות, שהיא
 נוקבא דז"א, ובשביל תפלה זו שתקן מה שלא
 תקן אדם מקודם לכן כראוי, משום זה, הוא
 שכח את עצמו ואמר, והאבן הזאת, שהיא מלכות,
 אשר שמתי מצבה, דהיינו שתקן אותה, שעד אותה
 שעה לא שם אותה אחר כמוהו.

רפד) ובגין כך וכו': ומשום זה, ויקח את האבן
 אשר שם מראשותיו וישם אותה
 מצבה. מהו מצבה. מצבה פירושו. שהיחה נפילה
 בהמלכות, והקים אותה. ויצוק שמן על ראשה,
 כי ביעקב תלוי הרבר לתקנה, יותר מבכל בני
 העולם. כי יעקב הוא מרכבה לח"ת, שהוא
 בעלה, שבו תלויים תקוני המלכות שהיא נוקבית.
 אהא

רפא) בגין רכל וכו': משום שכל מי שרוצה
 להראות לפני רבונו, אינו נכנס אלא
 באותו אבן, שכתוב בזאת, שהיא מלכות הנקראת
 זאת, יבא אהרן אל הקודש. ודוד משבח עצמו
 ואומר, אני בצדק, שהיא מלכות, אחזה פניך. וכל
 עסקו של דוד היה להראות באותו אבן כראוי
 כלפי מעלה. פירוש, המוחין דחכמה מכונים
 עינים וכן ראייה, ואלו המוחין אינם מאירים
 בשום מדרגה, אחר חכמה דז"א שנסתמה, אלא
 בהמלכות, שהיא נוקבא דז"א, בלבדה. (כנ"ל
 בראשית ב' דף ט"ז ד"ה אמד) ותיא נקראת אבן
 שתיה, וז"ש חביבותא ודבקתא דיליה בהאי
 אבן חוה וכו'. וכן אני בצדק אחזה פניך וגו'.
 כי המוחין דראיה אינם אלא בה.

רפב) תיח אברהם וכו': בוא וראה אברהם
 תקן תפלת שחרית, שהוא כנגד חסד
 דז"א וחודיע מהותו של רבונו בעולם, ותיקן
 אותו חזמן בתיקוניו כראוי. דהיינו שתקן מות
 (דפו"י דף ע"ב ע"א *) ע"ב ע"ב

רפה) אתא ר' יהודה, ונשקיה. א"ל, וכל האי ידעת ב ואת משתדל בסחורתא, ב ומנח חיי עלמא. א"ל, ב דהוה דחיקא לי שעתא, ואית לי תרין בנין, וקיימין כל יומא, בבי רב, ואנא אשתדלנא על מזונייהו, ולמיהב ד לון ב אגר למורייהו, בגין דישתדלון באורייתא.

רפו) פתח ואמר, א ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותכון מלכותו מאד. מאי שבחא דא. אלא, ו דאתקין אבן שתיה, ושוי עלה קדש הקדשים, וכדין, ותכון מלכותו מאד.

רפו) וכתבי, ב וראיתיה לזכור ברית עולם. דהא קב"ה, תיאובתא ז דיליה בה תדיר, ומאן דלא ח אתחזי בה, לא אעיל ס קמי י מאריה. וע"ד כתיב, וראיתיה לזכור ברית עולם.

רפח) וראיתיה. יא מאי וראיתיה. רזא הוא. כד"א ג והתוית י תיו יי על מצחות י וגוי. טו לאתחזאה עלייהו. ואיכא דאמרי, דא רשימו ט דאת קדישא, די בבשרא.

מסורת הזכר

א) ושלמה ישב על כסא רוד: (מלכים א' ב') ח"א רמג. ב) וראיתיה לזכור ברית עולם: (בראשית ט) ח"א קיו. ח"ב כו: סיה. ח"ג כז: רטו: רכב: ת"ז חק' ה' יט: חק' ו' כב: חק' י"ח לו: חק' כ"א מר: מו: נז: סה. חק' ל"ז עח. חק' נ"ו צ: חק' נ"ח צב: תק"ח צ"ה טכ שא. צ"ז טא שט. ק"ב טב שיד. ק"ד טא שיב. ק"ט טד שג. ג) והתוית תיו על מצחות: (יחזקאל ט) ח"א קא: דה ז"ח רות פ"ח טב שכב.

חלופי גרסאות א ניא והיך את. ב ניא ליג ומנח חיי עלמא. ג ניא רהות. ד ניא ליג לון. ס ניא אגרת. ז ניא אגר למורייהו. ו ניא אתקין. ז ניא ליה. ח ניא יתחזי. וניא יתחזי בית (אה"ל). ט ניא לקמיה. י ניא דמריה. וניא מריה. יא ניא מאן. וניא מה. יב ניא תה. יג ניא ליג על מצחות וגוי. יד ניא ליג וגוי. טו ניא מוסיף בגין לאתחזאה. טז ניא ליג דאת.

<p>מאמר</p> <p>רפה) אתא ר' יהודה וכו': בא ר"י ונשקו. לאוהו יהורי, אמר לו, וכל זה אתה יודע, ואתה עוסק בסחורה ומניח חיי עולם. אמר לו, השעה היתה דחוקה לי, ויש לי שני בנים הנמצאים כל היום בבית המדרש. ואני משתדל על מזונותיהם, ולתת שכר לימוד למוריהם, כדי שיעסקו בתורה.</p> <p>רפו) פתח ואמר וכו': ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותכון מלכותו מאד. ושואל מהו שבח הזה של שלמה. ואומר. אלא שתקן האבן שתיה. ושם עליה קדש הקדשים. והיינו שתקן המלכות. והמשיך לה מוחין רג"ר. שהם בחינת קדש הקדשים. ואז ותכון מלכותו מאד.</p> <p>רפו) וכתוב וראיתיה לזכור ברית עולם: כי חקב"ה, תשוקתו היא בה, בהמלכות, תמיד, ומי שאינו מתראה בה, כלומר שאינו מקבל ממנה מוחין דראיה. שהם חכמה אינו נכנס לפני רבונו, כי מוחין אלו אינם נמשכים רק ממנה בלבד כנ"ל בסמוך. וע"כ כתוב וראיתיה לזכור ברית עולם. כי הראיה רק בה היא.</p>
--

רפט) א"ר יהודה, ודאי כלא ב הוא. אבל, האי קשת, דאתחזי בעלמא, ברזא עלאה קיימא. וכד יפקון ישראל, מן י גלותא, זמינא האי * קשת. דמתקשטא בגונוני, ככלה דא, דמתקשטא לבעלה.

רצ) א"ל ההוא יודאי, כך אמר לי אבא, כד הוה מסתלק י מעלמא, י לא י תצפי ס לרגלי דמשיחא, עד י דיתחזי האי קשת י בעלמא, מתקשטא י בגונוני, (ב) נהירין, ויתנהיר ס לעלמא. י וכדין צפי ליה למשיח.

רצא) מנלן. דכתיב וראיתיה לזכור ברית עולם. והשתא י דאתחזיא י בגונוני י חשוכין, י מתחזיא ס לדוכרנא, ס דלא ייתי מבול. אבל י בההיא זמנא, י אתחזייתא בגונוני י נהירין, ומתקשטא י בתקונא, כ כללה דמתקשטא לבעלה. וכדין לזכור ברית עולם. וידכר קב"ה להאי ברית, י דאיהו בגלותא, ויקים י לה מעפרא, הה"ד י כי ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם. וכתיב י ועבדו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם אשר אקים מעפר, כד"א י אקים את סכת דוד הנופלת. וע"ד וראיתיה לזכור ברית עולם. ולאקמא לה מעפרא.

רצב) ואמר הכי אבא, דבג"כ, אדכר באורייתא, פורקנא דישראל,

דרך אמת

מסורת הזוהר

(א) קשת — ככלה דא דמתקשטא לבעלה (ב) קמ"ז א' וכתקון י"ח ל"ג כ'.

דמשיחא — בגונוני נהירין: ת"ז חק' י"ח לו: חק' ל"ז עה. תק"ח צ"ז טא שט. ק"ב טב שיר. (ג) ובקשו את ה' אלקיהם (הושע נ') ח"א סט: ח"ב רלב: ז"ח רות מז טב שמו. (ד) ועבדו את ה' — דוד מלכם: (ידימה ל') ח"א קיב: ח"ב רמ. (ה) אקים את סוכת דוד הנופלת: (עמוס ט') ח"ב ט. יא. קפור: רלט: רמ. ח"ג ו: קנב: קצט: דסו. רנו: ז"ח חוקת נ"ד טד שכה.

חלוסי גרסאות א' ג"א מוסיף הוא הכי. ונ"א הכא. כ ג"א מגלותא וליג מן. ג ג"א מוסיף מעלמא אמר לי. ד ג"א תצפה. ס לרגלא. ו ג"א דתחזי. ו ג"א דאתחזי. ז ג"א מוסיף בעלמא בעננא. ח ג"א בגונוני. ט ג"א עלמא. י ג"א מן וכדין ער והשתא. יא ג"א דאתחזי. יב ג"א בגונוני. יג ג"א חשוכין. יד ג"א מתחזייתא. טו ג"א לייג לדוכרנא. טז ג"א מוסיף והיא לזכור [לזכור] דלא. יז ג"א בהחזא. יח ג"א יתחזי. יט ג"א נהירין. כ ג"א בחקונתא. כא ג"א ככלה דמתקשטא לבעלה. כב ג"א דאיהו. כג ג"א לית. כד ג"א מוסיף ואתר ישונו בני ישראל ובקשו.

מאמר

הסולם

והאבן הזאת אשר שמתי מצבה

כתוב וראיתיה לזכור ברית עולם. ועתה, בזמן הגלות, שהקשת נראה בצבעים חשוכים, הוא נראה רק לזכרון, שלא יבא מבול לעולם. אבל בעת ההיא, כשיבוא המשיח, היא תחיה נראה בצבעים מאירים ומתקשטת בתיקוניה. כמו כלה המתקשטת לבעלה, ואז יקיים לזכור ברית עולם, ויזכור קב"ה לברית הזו שהוא בגלות, ויקים אותה מעפר. וז"ש ובקשו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם, דוד מלכם, דומו על המלכות שה"ס הקשה. וכתוב ועבדו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם. והיינו אשר אקים מעפר, כמו שאתה אומר, אקים את סוכת דוד הנופלת. וע"כ נאמר אז, וראיתיה לזכור ברית עולם. ולהקים אותה מעפר.

רצב) ואמר הכי אבא וכו': וכך אמר אבי-שמשום זה נזכר בהתורה גאולה

ישראל

רפט) אמר ר' יהודה וכו': אר"י ודאי הכל הוא בהמלה וראיתיה, הן כחינת הר' שכה והן כחינת העטרה, אבל קשת זה הנראה בעולם, בסוד העליון, דהיינו בינה, הוא עומד, דהיינו רק בכחינת העטרה שכה, המשוה אותה לבינה, ומקבלת המוחין והכלים ממנה. וכאשר יצאו ישראל מן הגלות, עתידה קשת הזו להתקשט בצבעים ככלה זו המתקשטת לבעלה. כלומר שג' הצבעים לבן אדום ירוק, שהם המוחין שבה, יהיו מאירים מאור, כמ"ש לפנינו.

רצ) א"ל ההוא יודאי וכו': א"ל אותו היהודי, כך אמר לי אבי, בשעה שהיה מסתלק מעולם, לא תצפה לעקבות המשיח, עד שתהיה נראה קשת הזו בעולם, מתקשטת בצבעים מאירים ותאיר להעולם. ואז תצפה למשיח.

רצא) מנלן דכתיב וכו': מאין לנו זה, כי (דפ"י דף ע"ב ע"ב)

ו' ודכורנא דילה. י' ודא הוא דכתיב " אשר נשבעתי מעבור מי נח י' עוד על הארץ כן י' נשבעתי י' מקצוף עליך ומגער בך.

רצג) ב' ויהיו בני נח היוצאים מן התבה. רבי אלעזר אמר, כיון דכתיב ויהיו בני נח. אמאי אמר היוצאים מן התבה. וכי בנין אחרנין הוו ליה, דלא י' נפקי מן תיבותא.

רצד) אמר ליה רבי אבא, אין. דהא לבתר, אולידו בנוי בנין. דכתיב, י' ואלה תולדות שם וגו'. ואיגון לא י' נפקי מגו תיבותא. ובג"כ כתיב, היוצאים מן התיבה שם חם ויפת.

רצה) רבי שמעון אמר, אילו הוינא שכיח בעלמא, כד יהיב קביה י' ספרא דחנוך בעלמא, " וספרא דאדם, אתקיפנא, דלא ישתכחון י' בניי ס' אנשא, בגין דלא חיישו כל חכמאן לאסתכלא בהו, וטען במלין אחרנין, לאפקא מרשו עלאה, לרשו אחרא. והשתא, י' הא חכימי עלמא ידעין מלין, י' וסתמין לון, י' ומתקפי בפולחנא י' דמאריהון.

רצו) י' והאי טו קרא, אשכחנא ברזא דרוין. טו דכד אתער י' חדוה דכל חדוון, י' טמירא סתימא, י' סבתא דסבתין, אנהיר כ' מניה, כל נהירו דקיק.

מסורת הזוהר

(א) אשר נשבעתי מעבור מי נח: לעיל דף ס"ה ציטן ח' וש"נ. (ב) ויהיו בני נח היוצאים: (כראשית ט) ח"א ענ. (ג) אלה תולדות שם: בראשית י"א. (ד) ספרא דחנוך: ח"א יג. לו: נה. : נח: ח"ב נה. ק. קה: קס: קצב: ריו. רעו. ח"ג יוד: רלו. רמ. רמח: ת"ז תק' ע' קלו. קלו. ה) ספרא דארבם: ח"א לו: נה. : נח: עו. צ: ח"ב ע. קלא. קמג: קסא. קצו. רעה: ח"ג סח:

חלוסי גרסאות א' גי'א וזוכרנא. ב גי'א והא (ד"א) וגי'א ברא דכתיב ולי"ג הוא. ג גי'א מוסיף זאת עוד. ד גי'א נשבעתי וגו'. ה גי'א ל"ג מן מקצוף עד סוף הפסוק. ו גי'א נפקו. וגי'א מוסיף נפקו ליה ז גי'א נפקו. ח גי'א בני. ט גי'א נשא. י גי'א כר. י"א גי'א סתמין. וגי'א וסתמין. יב גי'א ומתקפי. יג גי'א דמריהון. יד גי'א האי. טו גי'א תוספתא. טז ברפ"י כתוב כאן תוספתא. יז גי'א תרוא. יח גי'א ל"ג טמירא. יט גי'א ל"ג מן טמירא עד נהיר. יט גי'א סיבתא (אח"ל). כ גי'א מינה (ד"א) וגי'א מיניה (אח"ל). כל גי'א נהיר.

מאמר

ישראל, וזכרון שלה, של המלכות, כי לזכור ברית עולם. יורה על גאולת ישראל וחקון המלכות כנ"ל. וזהו שכתוב, בעת הגאולה, אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ. כן נשבעתי מקצוף עליך ומגער בך. פירוש. כמו שנשבע בראית הקשת שלא יביא מבול לעולם, שזה הוא גם בזמן הגלות, (כנ"ל בדבור הסמוך) כן בעת הגאולה, כשתאיר הקשת בגוונין נהירין, יאמר ח', נשבעתי מקצוף עליך ומגער בך. כנ"ל כי אז יקום סוכת רוד הנופלת לעד ולנצח. ויקום הכתוב, לזכור ברית עולם.

מאמר ויהיו בני נח היוצאים מן התיבה

רצג) ויהיו בני נח וגו': רבי אלעזר אמר כיון שכתוב ויהיו בני נח. למה אמר הכתוב היוצאים מן התיבה. וכי היו לו בנים אחרים שלא יצאו מן התבה.

רצד) אמר ליה ר' אבא וכו': א"ל רבי אבא, כן, שהרי אח"כ, בניו חולידו בנים.

(רש"י דף ע"ב ע"ב)

הסולם

ויהיו בני נח היוצאים מן התיבה שכתוב ואלה תולדות שם וגו', והם לא יצאו מן התבה. ומשום זה כתוב היוצאים מן התבה, שם חם ויפת.

רצה) רבי שמעון אמר וכו': רש"א. אלו הייתי נמצא בעולם, כאשר נתן הקב"ה ספרו של חנוך בעולם, וספרו של אדם, הייתי מתאמץ שלא יהיו נמצאים בין אנשים. משום שכל החכמים לא חששו או להסתכל בהם, וטעו, להוציא הדברים מפשוטם, בדברים אחרים להוציאם מרשות העליון רקדושה, לרשות אחר, שאינו קדוש. אבל עתה, הרי חכמי עולם יודעים דברים וסותמים אותם שאינם מגלים הסודות, ומחגברים בעבודת רבונם. וע"כ עתה מותר לעסוק בסודות.

רצו) והאי קרא אשכחנא וכו': ומקרא הזה מבני נח שיצאו מהתבה מצאתי בסוד הסודות. כאשר נתעוררה החרוה שעל כל החדות הנסתרה הסתומה. שהיא בינה כעת שעלתה

חדוה י' דכל י' חדוון, נהיר לימינא, י במשח רכות עלאה. ונחיר לשמאלא.
י' בחדוה דחמרא טב, נהיר לאמצעיתא, י' בחדוה י' דתרין סטרין. רוח
אתער. ורוח י' סלקא, י' ואתייהיב ברוחא.

רצו) ס' דבקן דא בדא. י' תלת עאלין בתלת. מגו תלת, נפקא חד ברית,
י' ודבקה י' בברית. אתעברת רוח דסלקא, י' מתעברת מניה. כד י' אתייהיבת
טו בתרין סטרין, טו אתדבכו רוחא ברוחא, (* ומתעבראן מתלת בנין. ונח
ותיבה, נפקו מנייהו תלתא, כגוונא י' דתלתא עלאין, ואלין אינון דנפקו
מגו תיבותא: שם וחם ויפת. שם: דבסטר ימינא, חם: דבסטר שמאלא.
יפת: ארגוונא דכליל לון.

חלוסי גרסאות א' ניא דעל (ר"א). ז' ניא תדון. ג' נ"א דמשח. ד' נ"א בחרווא. ונ"א בחרוה. ס' נ"א בחרוה.
ונ"א מוסיף בחדוה דארגוונא, ו' נ"א בתרין. ז' נ"א חלקא. ח' נ"א ל"ג ואתייהיב ברוחא. ט' נ"א
דבקן (ר"א). י' נ"א ל"ג מן תלת עד ברית. י"א נ"א דרבקה. ונ"א דבקה. י"ב נ"א מוסיף בברית נפקא חד (אח"כ).
יג' נ"א מתעברא. יד' נ"א אחייהיבת. טו' נ"א בין תרין. טז' נ"א אחייהיבת. יז' נ"א דתלת. ונ"א דתלתא.

פאמר הסולם ויהיו בני נח היוצאים מן החיבה

ויפת שחכתוב מדייק בהם לומר היוצאים מן
החבה, להורות שהם עצם ג' הקוין שבבינה
שנשתלשלו לז"א ומו"א להנוקבא שה"ס
החבה, שהם שם חם ויפת שנולדו ויצאו
מהחבה. ומביא תחילה איך הבינה היתה
בהארץ תקו שמאל שקבלה רק נהירו דקין
מא"א. ואח"כ מביא שע"י רוח שהוא קו אמצעי
שעלה להבינה, האידה הבינה בג' קוין, שז"ס
מה שאומר לעיל (בראשית א' דף רפ"ז אות
שסג) תלת נפקי מחד. שג' קוי הבינה יוצאים
מאחד שהוא ז"א. ולפיכך חד שהוא ז"א בתלת
היימי, וכן אומר כאן תלת עאלין בתלת, כי
מתוך שז"א גרם הארץ ג' קוין בבינה, ע"כ
זכה גם הוא בהם. ואח"כ, מגו תלת נפקי חד,
ברית, שמתוך ג' קוין של ז"א יצא אחד, שהוא
ברית. והיינו על דרך שביאר בזהר חנ"ל,
עאר בין תרין, תרין ינקין לחד, ע"ש
בהסולם. ובהברית שהוא יסוד דבוקה ג"כ
הנוקבא, כנודע. וז"ש דבקה בברית, שהנוקבא
דבוקה בהברית, כסוד נקודה תחת היסוד,
ואח"כ נבנית הנוקבא, תחלה מקו שמאל דז"א,
ואח"כ מכל ג' הקוין, ומדווגת עמו כסוד נח
ותבה, ע"ד שנתבאר לעיל. ואז קבלה ספת
חזווג הכלולה מג' קוין דז"א, (כנ"ל דף כ"ב
אות ס"א ע"ש בהסולם) ואלו ג' קוין הם שם
חם ויפת, הרי שאלו ג' קוין שיצאו בבינה
הם שנשתלשו ובאו לז"א, ומו"א באו להנוקבא.
שה"ס החיבה, ומהחיבה יצאו ונולדו ובאו
לעולם. וע"כ מדייק הכתוב בהם לומר, ויהיו
בני נח היוצאים מהחבה.

וחם

שעלה לראש א"א, ונתהפכה שם לחכמה, ואז סבת
הסבות, שהוא א"א, האיר מתוכו אור דק, כלומר,
שחינה לא יכלה לקבל פא"א רק אור דק, שהוא
משעם חסרון חסדים (כנ"ל דף מ"ו ד"ה מירוש).
וע"כ נסתרה ונסתמה הכינה, וע"כ נתעוררה
הבינה וקבלה בחוכה הארץ ג' הקוין, דהיינו, חדוה
שעל כל החדוה האירה לקו ימין בשמן
המשחה העליון, דהיינו הארץ החסדים, שה"ס חולם.
ותאירה לקו שמאל בחדות יין הטוב, דהיינו
הארץ החכמה, שה"ס שורק, והאירה לקו האמצעי
בחדות ב' הקוין דימין ושמאל, שה"ס חירק, כי
רוח, שהוא ז"א, נתעורר ובא בקו האמצעי דבינה,
שממנו נקודת החירק, וקו האמצעי, ורוח דקו שמאל
עלה, וניתן ברוח דקו ימין, ואז נכללו ג'
הקוין דבינה זה בזה.

רצו) דבקן דא בדא וכ"י: מתדבקים זה בזה,
ז"א מתדבק בהבינה, ואז שלשה
נכנסים בשלשה. שלשה קוי הבינה נכנסים ונעשים
שלשה קוין בז"א. מתוך השלשה קוין שבז"א יוצא
אחד, הוא ברית, דהיינו יסוד, והנוקבא דבוקה
בברית, ואח"כ נעבר ממנו רוח העולה, שהיא
רוח דקו שמאל, והנוקבא מתעברת הימנו, כלומר,
שקו שמאל נעבר מז"א וניתן להנוקבא. (כנ"ל ב"א נ"ב
אות ל"ט) ואח"כ כאשר ניתנה הנוקבא בב' קוין
דז"א, דהיינו שמקבלת גם חסדים מימין, נתדבקו
רוח ברוח, דהיינו ז"א עם הנוקבא, ומתעברת
הנוקבא, משלשה בנים, ואז ונח ותיבה יוצאים
מהם שלשה בנים. כעין שלשה קוין העליונים,
ואלו הם שיצאו מתוך החבה, שם חם ויפת.
שם, שבצד ימין. חם שבצד שמאל, יפת הוא
ארגמן, היינו קו אמצעי, הכולל אותם.
פירוש. ר"ש מבאר כאן, סוד שם חם

(דמו"י דף ע"ב ע"ב *) ע"ג ע"א

רצח) * וחם הוא אבי כנען. (ב) וזהמא דדהבא, תחות * קסטיפין. אתערותא י דרוחא מסאבא, : דנחש קדמאה. [ובג"כ, רשים י ואמר, וחם הוא אבי כנען. י דאייתי לוטיין על עלמא. ההוא כנען, דאתלטיא. ההוא כנען, דאחשיך אנפי בריין.

רצט) י ובג"כ, לא י נפיק, מגו כללא דכלהו, אלא דא. דכתיב, וחם הוא אבי כנען. י ההוא דאחשיך עלמא, ולא כתיב בכללא דא, ושם הוא אבי כן, או י יפת הוא אבי כן, אלא מיד קפץ ואמר, וחם הוא אבי כנען. ודאי.

ש) ' ועל דא, כד אתא אברהם, מה כתיב, י ויעבור אברם בארץ. דעד יא לא הוה קיומא יי דאבהן, ולא אתו זרעא דישראל בעלמא, דיפוק שמא דא, וייעול שמא עלאה יי קדישא. כד הוו יי זכאין ישראל, אקרי ארעא, על שמא דא, ארץ ישראל. כד לא זכו, אקרי ארעא על שמא אחרא, ארץ כנען.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) וחם הוא אבי כנען: (בראשית ט'. ב) ויעבור אברם בארץ: (בראשית י"ב) ח"א עט: ט. ח"ב צו:

חלופי גרסאות ז"א קסטיפין. ז ג"א דרזח. ז ג"א נחש. ז ג"א ליג ואמר. ז ג"א מוסיף החוה כנען דאייתי. ו ג"א מוסיף ובג"כ כלהו. ו ג"א בכלהו. ז ג"א נסקו. ו ג"א נסק. ח ג"א מחווא. ט ג"א ויפת. י ג"א על, יא ג"א מוסיף לא דא, יב ג"א דאברהם. יג ג"א ליג קדישא. יד ג"א זכאין.

ויהיו בני נח היוצאים מן התבה

הסולם

מאמר

בא אברהם מה כתוב, ויעבור אברם בארץ וגו' והכנעני או בארץ. כי עוד לא היה הקיום של האבות, דהיינו המוחין שהמשיכו להנוקבא, הנקראת ארץ. ועוד לא באו זרע ישראל לעולם, שיצא שם זה של כנען מהארץ, ויכנוס בה שם העליון הקדוש, שהוא ישראל, פירוש, ארץ. ה"ס הנוקבא דז"א. וכל עוד שלא תקנו אותה האבות בסוד נ' קוין. היתה רק בבחינת קו שמאל בלבד. שה"ס זהב שנמשך ממנו פסולת הזהב, שהוא בחינת נחש הקדמוני הנקרא כנען. (כנל בדיבור הסמוך) וז"ש הכתוב, והכנעני או בארץ. וז"ש, כד הוו זכאין ישראל, אקרי ארעא על שמא דא ארץ ישראל. כאשר היו ישראל צדיקים והמשיכו ג' הקוין להנוקבא, ונודווגה עם ז"א הנקרא ישראל, נקראת אז הארץ על שם הזה ארץ ישראל, דהיינו על שם ישראל התחתונים שתקנות, וע"ש ז"א בעלה. כד לא זכו אקרי ארעא על שמא אחרא. ארץ כנען. כשלא זכו ישראל, והשאירו הנוקבא בקו שמאל שיש בו פסולת הנקרא כנען, נקראת אז הארץ בשם אחר. דהיינו ארץ כנען.

רצח) וחם הוא אבי כנען וכו': כנען הוא זוהם הזהב שמתחת הפסולת, היינו הנשקע בחוק כור הזהב בעת ההחין, הוא התעוררות רוח הטומאה של נחש הקדמוני, כי חם הוא קו שמאל שה"ס זהב, וכנען הוא הפסולת שלו, והוא בחינת נחש הקדמוני, ומשום זה מדייק הכתוב ואומר וחם הוא אבי כנען, אוהו כנען שהביא קללות על העולם, אוהו כנען שנחקלל, אוהו כנען שהחשיך פני הבריות. דהיינו הנחש, שפיתה את חוה והביא קללות על העולם והוא נחקלל, והחשיך פני הבריות, שהביא מיתה על הבריות.

רצט) ובג"כ לא נפיק 'וכו': ומשום זה לא יצא מן כלל כולם, אלא חם, שכתוב בו וחם הוא אבי כנען. להורות על אוהו שהחשיך העולם, דהיינו כח הנחש ולא כתוב בכלל זה, ושם הוא אבי כן, או יפת הוא אבי כן, אלא מיד קפץ ואמר, וחם הוא אבי כנען, ודאי הוא כמו שאמרנו שמשמיענו שהקו שמאל שהוא חם, הוא אביו של נחש הקדמוני, הנק' כנען.

ש) וע"ד כד אתא אברהם וכו'. וע"כ כאשר

(דטו"י דף ע"ג ע"א)

(שא) ועל דא, כתיב = ויאמר ארור כנען ^ב עבד עבדים יהיה לאחיו. דאיהו אייתי לווטין על עלמא. ובנחש מה כתיב ^ב ארור אתה מכל ^ב הבהמה. היינו דכתיב עבד עבדים. ועל דא כתיב, שם ^ב חם ויפת. תלת אלין בני נח היוצאים מן התיבה ^ז כדקאמרינן.

(שב) ^ג שלשה אלה בני נח. קיומא דכל עלמא, קיומא דרזא עלאה. ומאלה נפצה כל הארץ. היינו רזא ^ה דתלת גוונין עלאין. דכד הוא נהר דנגיד ונפיק, אשקי לגנתא, ^ו בחילא דתלת אלין עלאין. ומתמן, ^ז אתפרשן גוונין ^ח דלתתא, כל חד וחד כליד בחבריה, לאחזאה דיקרא דקביה, אתפשט לעילא ותתא, ואיהו חד, בעלאי ותתאי.

(שג) אמר ר' אלעזר, ^ט תלת גוונין אלין, בכל ^י אינון דאתיין, מסטר דקדושה. ומחזיו דתלת גוונין אלין, ^{יא} מתפרשאן לכל אינון דאתיין מסטרא

מסורת הזוהר

(א) ויאמר ארור כנען (בראשית ט') ח"א עט: דכת. ח"ב רלו: ח"ג עב: קג. קיא. קנת. ת"ז חק' י"ח לו. ז"ח נח כ"ב טג שמה. (ב) ארור אתה מכל הבהמה: (בראשית ג') ח"א עג: עט: קמג. קצא. קעו. קסו. ח"ב רלו: ח"ג קעט. ת"ז חק' ס"ד זח. חק' ס"ס קיח: חק' ג' בהשמטות כמא. (ג) שלשה אלה בני נח: כדאשית ט'.

חלוסי גרסאות ה גיא ליג מן עבד עד דאיהו. כ גיא מוסיף הכמה ומכל חית השדה. ג גיא וחס. ד גיא כדקאמרינן. ס גיא מוסיף דא חלת. ו גיא בחילוי. ז גיא מתפרשן. ח גיא לתתא. ט גיא מוסיף חלת אלין. י גיא חלת אלין גוונין אינון דאתיין. י גיא ליג אינון. יא גיא מתפרשן.

מאמר הסולם ויהיו בני נח היוצאים לזמן התבה

ויפת, שמהם נתפשטו כל באי העולם. כלומר, שכל המוחין שבעולם מהם באים. דכד ההוא נהר רבו: כי כאשר הנהר הנמשך ויוצא מערן, שהוא זא (כנ"ל כראשית א' רף ד"א אוה רמ"ז), השקה את הגן, שהיא הנוקבא, השקה אותה בכח שלשה קוין. הללו העליונים, מהבינה העליונה, ומשם נתפשטו הגוונין, לבן אדום ושחור, שה"ס ג' הקוין, שלמטה, של הנוקבא, כל אחד ואחד כלול בחבירה, להראות, כי כבודו של הקביה מתפשט למעלה בבינה ולמטה במלכות, והוא אחד בעליונים ובתחתונים.

(שג) אמר רבי אלעזר וכו': אר"א ג' גוונין הללו הם בכל אלו המוחין הבאים מצד הקדושה. ומתמראה שלתם, דהיינו המלכות, שהיא חיוו הנכללת מג' הגוונין, (כנ"ל אוה רס"ז) מתפשטים לכל אלו הבאים מצד רוח האחר פירוש. כי הוקשה לה, כיון ששם חם ויפת ה"ס ג' הקוין של המוחין דקדושה, איך נתפשטו מהם כל באי עולם, דהיינו אפילו הרשעים. וע"ז אומר, שהם נחפשו מהחיוו דג' קוין, שה"ס המלכות, והיינו סו"ה, ומלכותו בכל משלה. כי אפילו הס"א מתקיימת על ידיה. אבל בג' קוין עצמם, אין יניקה רק לצד הקדושה. וכד

מאמר (שא) ועל דא כתיב וכו': וע"כ כתוב, ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. שהוא להיותו כחינת נחש הקדמוני, שהביא קללות על העולם, ובנחש מה כתוב, ארור אתה מכל הבהמה, וע"כ קללו גם עתה ארור כנען, והיינו עבד עבדים יהיה לאחיו. כי הבהמות המה עבדים לאדם, ולהיותו עוד גרוע ומקולל יותר מכל בהמה, הריהו עבד עבדים. ועל כן כתוב, בשם חם ויפת, שלשה אלה בני נח היוצאים מן התיבה, כמו שאמרנו, שה"ס ג' הקוין, שהנוקבא הנקראת תיבה, קבלה אותם מו"א, ונתעברה מהם והוציאה אותם לעולם. כנ"ל באות רצ"ן.

מאמר שלשה אלה בני נח (שב) שלשה אלה בני נח וכו': הם הקיום של כל העולם. קיום פירוש מוחין והיינו המוחין של הנוקבא, הנקראת עולם. הם הקיום של סוד העליון, היינו המוחין שבבינה. ומאלה נפצה כל הארץ. היינו שכל הנשמות של בני אדם באים מהם. כי הם תסוד של ג' צבעים העליונים שבבינה, שהם ג' קוין. פירוש, כי ג' קוין הללו נתקנו מתחילה בבינה העליונה, ואח"כ קבלם ז"א והשפיע אותם לנוקבא. כנ"ל באות רצ"ן והנוקבא הולידה אותם, שחם שם חם (דמיי רף ע"ג ע"א)

דרוחא אחרא. וכד תסתכל ברזא דדרגין, תשכח היך מתפרשן גוונין, לכל אינון סטרין, ^ה עד דעיילין י לתתא, ברזא דאינון ^ב שבעה ועשרין צנורין, דדשי. דחפיין לתהומי.

שד) וכלא ידיעא ד לחכימין עליונין. זכאה חולקהון דצדיקיא, דקב"ה אתרעי ביקריהון, וגלי לון סטרין עלאין דחכמתא, עלייהו כתיב " סוד ה' ה ליראיו ובריתו להודיעם.

שה) פתח רבי אלעזר ואמר. ^ז ה' אלקי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית ^ו פלא עצות מרחוק אמונה אומן. כמה אית לון לבני נשא, לאסתכלא ביקרא דקב"ה, ולשבחא ליקריה. בגין דכל מאן דידע לשבחא ^ז למאריה, כדקא יאות, קב"ה עביד ליה רעותיה. ולא עוד, אלא דאסגי ברכאן לעילא ותתא. שו) ועל דא, מאן דידע לשבחא ^ח ליה ^ט למאריה, וליחדא שמיה, חביב הוא לעילא, ^י וחמיד לתתא. וקב"ה משתבח ^{יא} ביה. ^{יב} ועליה כתיב, ^{יג} ויאמר ^{יד} עבדי ^{יז} אתה ישראל אשר בך אתפאר.

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) אחרי מוס ע"ס א' כ"ז זני מסלכותא כנכנין וכו'. א) סוד ה' ליראיו: לעיל בראשית ב' דף קפ"ב ציון ב' וש"נ. ב) ה' אלקי אתה ארוממך: (ישעיה כ"ה) ח"ג לה: קצג: ג) ויאמר לי עבדי אתה: (ישעיה מ"ט) לעיל בראשית ב' דף ס"ח ציון ב' וש"נ.

חלופי גרסאות א ג"א ל"ג עד. ב ג"א לתמן. ג ג"א מוסיף סטרי דדשי. ו ג"א דרשי. ד ג"א לחכימי ה ג"א ליראיו וגו'. ו ג"א פלא וגו'. ז ג"א למריה. ח ג"א ל"ג ליה. ט ג"א למריה. ו ג"א מוסיף למריה כדקא יאות. י ג"א וחביב. יא ג"א מוסיף ביה ביקריה. ו ג"א ביקריה ול"ג ביה. יב ג"א ועלייהו. יג ג"א אתה וגו'.

שלושה אלה בני נח

הכולם

מאמר

לחחא, עד שנכנסים למטה, להמלכות, שהוא חיוו דחלת גוונין. ברזא דאינון שבעה ועשרין צנורין דדשי דחפיין לתהומי שהם נעשים שם בסוד כ"ז אותיות דהיינו עם ה' האותיות מנצפ"ך של המלכות, שה"ס כ"ז צנורות מביאי השפע אליה, שנעשו מהם דלתות לכסות על הדינים שבהמלכות הנקראים תהומות.

וכד תסתכל ברזא וכו': וכאשר תסתכל בסוד המדרגות, תמצא, איך הגוונין מתפשטים. לכל אלו הצדדים, דהיינו ימין שמאל אמצע, עד שנכנסים למטה, להמלכות, בסוד שהם כ"ז צנורות של הדלתות המכסים את התהום.

שד) וכלא ידיעא וכו': וכל זה ידוע לתחכמים העליונים. אשרי חלקם של הצדיקים, שחקב"ה רצה בכבודם, וגילה להם נסתרות העליונות של החכמה, עליהם כתוב, סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם.

פירוש. האותיות נמשכות מבינה ובאים לז"א ומשתלמים בתנוקבא. וכשהם נמשכות מהבינה לז"א הם במספר כ"ב אותיות הנאצלים בסוד ג' הקוין, ז' אותיות בקו ימין, ז' אותיות בקו שמאל, ושמונה אותיות בקו אמצעי שהם כ"ב אותיות, וכבר נתבאר ענין זה היטב בהזתר (לעיל בראשית א' דף מ"ו אות ל"ד ע"ש בהטולם) ונמצא שפעם ג' הקוין נמשכים רק כ"ב אותיות, אלא כשהם נמשכים לחמלכות, שה"ס ה' גבורות, יצאו מתן. אותיות מנצפ"ך, הבאות בסיום המלה, ונעשה מספרם כ"ז אותיות. וז"ש, וכד תסתכל ברזא דדרגין, כשתסתכל בג' הקוין כשנמשכים דרך המדרגות, מבינה עד מלכות, תשכח היך מתפרשן גוונין לכל אינון סטרין, דהיינו שהגוונין מתפרשין לעצם ג' הסטרין, ונעשו כ"ב אותיות. עד דעיילין

שה) פתח רבי אלעזר וכו': פתח ד"א ואמר ה' אלקי אתה וגו'. כמה יש לחם לבני אדם להסתכל בכבודו של חקב"ה, ולשבח לפבדו, פשוט. שכל מי שידע לשבח לרבנו כראוי, חקב"ה עושה לו רצונו, ולא עוד, אלא שמרבה ברכות למעלה ולמטה.

שו) ועיד מאן וכו': ועל כן, מי שידע לשבח לרבנו, וליחד את שמו, חביב הוא

למעלה

(דפו"י דף ע"ב ע"א)

שז) * ויחל נח איש האדמה ויטע כרם. ר' יהודה ור' יוסי. חד אמר
 ב מגן עדן ה אתתרכת, ונציב לה הכא. וחד אמר בארעא הות, ועקר לה,
 ושתל לה, ובהוא יומא, ב עבדת איבין (ה) ג וניצת לבלבין, ד וענבים.
 ה והוה סחיט ו לה, ושתי מן חמרא ורוי.

שח) ר' שמעון אמר, רזא דחכמתא, איהו הכא, בהאי קרא. ה כד
 בעא ב נח י למבדק בהווא חובא, דבדק אדם הראשון. לאו לאתדבקא
 ביה, אלא למנדע, ולאתקנא עלמא, ולא יכיל. סחט ענבים יל למבדק בהווא
 כרם. כיון דמטא להאי, יב ג וישכר ויתגל. ולא הוה ליה, חילא למיקם. ובג"כ,
 י ויתגל: גלי פרצה דעלמא, דהוה סתים. בתוך אהלה, כתיב בה"א. יד וע"ד
 כתיב, י ואל תקרב אל פתח ביתה. בתוך * טו אהלה, טו דהווא כרם.

דרך אמת

מסורת הזהר

(א) ויחל נח איש האדמה: (בראשית יוד) ח"ג
 טו. ז"ח בראשית י"ט טב שלו. נח כ"ב טב שלו.
 טז שג. (ב) מניע אתתרכת: ז"ח נח כ"ב טג שג.
 ג וישכר ויתגל: (בראשית ט') להלן דף ק"י
 ציון א' וש"ג. (ד) ואל תקרב אל פתח ביתה: (משלי ה) ח"ב רלו.

חלוסי גרסאות א ג"א אתרככת. וגי'א אתרכב. ג ג"א עבד. ג ג"א ואניצת. ד ג"א וענבין. ה ג"א והוא.
 ו ג"א לין. ז ג"א ל"ג דחכמתא. ח ג"א מוסיף כד קא. ט ג"א ל"ג גח. י ג"א למבדק.
 יא ג"א למבדק. יב ג"א מוסיף כדן וישכר. יג ג"א ויתגלי. יד ג"א ל"ג מן וע"ד עד בתוך. טו אה"ל כתב אהלה
 דהווא כרם אדל"ג. טז ג"א דהתיא.

מאמר

הסולם

ויחל—ויטע כרם

לזוה, אז, וישכר ויתגל, ולא היה לו כח לקום
 ומשום זה, אומר הכתוב ויתגל שגילה הפרצה
 של העולם שהיתה סתומה. בתוך אהלה כתוב
 בה' ולא אהלו בו, וע"כ כתוב, ולא תקרב אל
 פתח ביתה, כי המשמעות היא בתוך אהלה של
 כרם ההוא ולא בתוך אהלה של עצמו, וע"כ
 כתוב בה' ולא בו.

פירוש. ב' נקודות הם בבנין הנוקבא,
 האחת, היא ממותקת בבניה, ומבחינתה נעשית
 ראויה לקבל המוחין כמו הכלים דבינה. והשניה,
 היא בחינתה עצמה, מדת הדין, שאינה נמתקת
 במדת הרחמים. ומבחינה זו אינה יכולה לקבל
 שום מוחין עליונים, כי עליה היה צמצום א'
 שלא לקבל לתוכה כלום מבחינת אור ישר. וזה
 מבואר בהקדמת הנהר דף צ"ט אות קכ"ב ע"ש.
 ולפיכך אומר שם, חד גניוא וטמירא דהיינו
 הנקודה דמדת הדין. וחד קיימא כאתגליא
 דהיינו הנקודה הממותקת בהבינה, במדת
 הרחמים. וכיון שנקודה דמה"ד גניוא וטמירא,
 ע"כ דאויה לקבל כל המוחין העליונים. ע"י
 הנקודה דמדת הרחמים הגלויה בה. ובזה תבין
 ענין איסור אכילת עץ הדעת שאמר לו הקב"ה
 ביום אכלך ממנו מות תמות. כי הוזהר אומר
 שם (באות קכ"ג) שמטעם ב' נקודות הללו,
 נקראת הנוקבא עץ הדעת טוב ורע, וכי בר
 נש הא טוב, דהיינו שנוהר שלא להמשיך

למעלה, ונחמד למטה, והקב"ה משתבח בו,
 ועליו כתוב, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר
 בך אתפאר.

מאמר ויחל—ויטע כרם

שז) ויחל נח איש האדמה ויטע כרם:
 חולקים בנה ר' יהודה ור' יוסי.
 אחד אמר, שהגסן מגן ערן נגרשה ונטע אותה
 כאן באדמה, ואחד אמר, שהגסן בארץ היה,
 ועקר אותה ממקומה, ושתלה במקום אחר, וע"כ
 כתוב ויטע, ובאותו יום עשתה פירות, והניצה ציץ
 וענבים, והיה סחט אותה, ושתה מהיין ונשכר,
 פירוש. אחד אומר, שה"ס עץ הדעת שחטא בו
 אדה"ר. וסכר שעצה"ד גסן היתה, וכשחטא בה
 אדה"ר, נגרשה עמו יחד מג"ע. ונח תקן את
 הגסן הגרושה הזו, וחזר ונטעה מחוץ לג"ע,
 ושתה מיינה ונשכר. דומה חטאו לחטא אדה"ר.
 ואחד אומר, שגסן זו לא היתה בג"ע. אלא
 מחוץ לג"ע מצא אותה. ומ"ש ויטע, הוא מפני
 שעקרה ממקומה ושתלה במקום אחר, ולדבריו
 אינו דומה חטאו של נח לחטאו של אדה"ר.

שח) ר' שמעון אמר וכו': רש"א, סוד
 החכמה יש כאן במקרא הזה. כי
 כאשר בא נח לבדוק באתו החטא, דעצה"ר,
 שבדק אדם הראשון, ולא להתדבק בו, אלא
 לדעת ולתקן העולם. ולא יכול לחקנה, סחט
 ענבים כדי לבדוק בכרם ההוא. וכיון שהגיע

גרמ"י דף ע"ג ע"א * ע"ג ע"ב

שט) כגוונא דא, בני אהרן, דתנינן שתויי יין הוו. וכי מאן יהיב לון חמרא, בההוא אתר למשתי. אי ס'ד, דאינון חציפין הוו, דרוו חמרא. ב לאו הכי. אלא ודאי, מההוא חמרא רוו. דכתיב, " ויקריבו לפני ה' אש זרה. כתיב הכא, אש זרה, וכתיב התם, לשמרך מאשה זרה. וכלא חד מלה.

מסורת הזוהר

(א) ויקריבו-אש זרה: (ויקרא יוד) ח"א קטו: ח"ב קצנ. ח"ג לג: ס. ז"ח נח כ"ב טג שיא. ב) לשמרך מאשה זרה: (כשלי ז') ח"א לח: קטו: קכב. ח"ב רסד: ח"ג ריג: חלופי גרסאות ב ג"א ליג לאו.

ויהל-וישע כרם

הסולם

מאמר

הארת השמאל ממעלה למטה. כרין וישכר ויתגל, אז נשתכר ונתגלה הנקודה דמדת הדין, וחכף נסתלקו ממנו המוחין ולא הוה ליה חילא למיקם ולא היה לו עוד כח לקום. ובניכ ויתגל, גלי, פרצה דעלמא דזדה סתים, וע"כ אומר ויתגל, כי גילה סרצת העולם, שהיא הנקודה דמדת הדין, שעד כאן היתה גניזא וטמירא כנ"ל ועתה נתגלתה. בתוך אהלה כתיב בה', הרומוז על אהל הנוקבא דקליפה, הנקראת אשה זרה, וע"ד כתיב ואל תקרב אל פתח ביתה, של אותה אשה זרה, בהוך אהלה דההוא כרם, והוא בתוך אהלה של אותו הכרם. כלומר, אהל פירושו הארה, מלשון בהלו נרו וגו'. (איוב כ"ט) והכתוב אומר שהנקודה דמה"ד נתגלה, בתוך הארת הכרם שהמשיך ממעלה למטה.

שט) כגוונא דא בני אהרן: כעין זה בבני אהרן, שלמדנו שהיו שתויי יין. ושואל, וכי מי נתן להם יין, במקום הזה, לשחות. הכי יעלה על דעתך שהיו עזי פנים כל כך שנשתכרו ביין, אינו כן. אלא ודאי מאותו היין נשתכרו, שכתוב ויקריבו לפני ה' אש זרה, ושם כתוב לשמרך מאשה זרה. וכל הוא דבר אחר, פירושו, כי ענין השכרות מיינ נתבאר לעיל בדיבור הסמוך, שה"ס המשכת הארת השמאל ממעלה למטה, שאז נגלה הנקודה דמדת הדין, ומתעוררת הקליפה דאשה זרה, והמוחין מסתלקין מהנוקבא, והחוטא מת. ע"ש. וז"ש ודאי מאותו היין נשתכרו, שכתוב ויקריבו אש זרה, שעם השכרות הם מקריבים הקליפה לינק מהקדושה והמוחין מסתלקים. וז"ש כתיב ויקריבו לפני ה' אש זרה, וכתיב התם לשמרך מאשה זרה וכלא חד מלה, כי הבחינת דכר נק' אש זרה ובהינת הנוקבא נקראת אשה זרה.

הארת השמאל שבהנוקבא ממעלה למטה. היא עצה"ד טוב, ומקבל ממנה כל המוחין שבה, ואם לא זכי הא רע, דהיינו שממשיך הארת השמאל שבה, ממעלה למטה, שזה נבחן לאכילת עצה"ד, אז הא רע, כי נקודה דמדת הדין שהיתה גניזא וטמירא היא מתגלית, ואז מסתלקים כל המוחין מהנוקבא, כי מבחינה זו אינה ראויה לקבל מוחין כנ"ל, וזהו המיתה לבאי עולם, כי המוחין שלה הם החיים של כל באי העולם, וז"ס ביום אכלך ממנו מות תמות. כי תתגלה נקודה דמה"ד, ויסתלקו ממנה המוחין, שהם החיים של האדם שהוא מקבל ממנה, וע"כ ימות.

והנה ר' יהודה ורבי יוסי חולקים לעיל, אם חטאו של נח דומה לעצה"ד, או לא. ור"ש מכריע ביניהם, ואומר שהחטא עצמו הוא כעצה"ד, אבל לא נתכוין לחטוא כמוהו, אלא רצה להמשיך הארת השמאל פעם אחת למטה כדי לתקן אותו, ואח"כ יפרוש הימנו.

ז"ש כד בעא נח למבדק בההוא חובא דבדק אדה"ר כשרצה נח לבדוק באותו החטא שבדק אדה"ר, דהיינו שבדק לראות אם ימות על ידו, כי הנחש שיקד בשמא דקביה ואמר לא מות תמותון וגו', לאו לאתדבקא ביה אלא למנדע ולאחזקא עלמא, ולא יכיל, ולא רצה להתדבק בו כאדה"ר שאמר אכלתי ואוכל עוד (בראשית רבה פ"ט י"ב) אלא לדעת ולתקן העולם ואח"כ יפרוש ממנו, אבל לא יכול לתקן אותו, ומפרש, סחט ענבים למבדק כההוא כרם, סחט ענבים, פירושו, המשכת הארה השמאל, כי הארת השמאל מכונה יין (כנ"ל דף פ"ד ד"ה פירושו) לבדוק באותו הכרם, פירושו, שהמשיכה ממעלה למטה כדי לבדוק אם יתגלה מדת הדין בהכרם, ואז יתקן אותו כנ"ל, כיון דמטא להאי, דהיינו להמשיך (דמיי דף ע"ג ע"ב)

שי) וכן כגוונא דא, * וישת מן היין וישכר ויתגל. ועל דא, אתער חם אבי ה' כנען, כמה דאתמר. י ואתיהיב אתר י' לכנען לשלטאה, י ומאי דהוה י' הדין צדיק, ברזא דברית, י' סרסו. י ותניא י' דאעבר י' מיניה ההוא קיומא. שיא) * ובג"כ אמר, י' ארור. דהא לווטין, אתערו י' בקדמיתא, על ידיה בעלמא. עבד עבדים יהיה. כד"א ארור אתה מכל הבהמה י' וגו'. כלא יתתקן לזמנא דאתי, י' והוא לא יתתקן. י' וכלא יפקון לחירו, והוא לא יפוק. ורזא איהו לאינון דידעי ארחוי, י' ושבילי דאורייתא. שיב) פתח ואמר, י' כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד. כמה אית לון לבני נשא, לאסתמרא מחובייהו, מקמי קב"ה. דהא לבתר דחטא בר נש, י' רשים הוא, י' חוביה לעילא, ולא אתמחק, בר ה' בחוקפא י' דתיובתא י' סגיא. כד"א י' כי אם תכבסי בנתר ותרבי לך י' בורית נכתם עונך לפני.

דרך אמת

ה) נכח גדול הסטונס.

מסורת הזוהר

א) וישת מן היין וישכר ויתגל: (בראשית ט')

ח"א טג: סג: ק: קכב: קמ: קמו: קצב: רנה: ח"ב

רפה: רסז: ב) סרסו: ז"ח נח כ"ב טג שמד. ג) ארור - עבד עבדים יהיה: לעיל דף ק"ו ציון א' וי"ג. ד) כי פשעי אני אדע: (תהלים נ"א) ח"א קסה: קצא. ה) כי אם תכבסי בנתר: (ירמיה ב') ח"א סב. טג. ח"ב סג:

חלופי גרסאות ה' נ"א מוסיף כנען ואשלים, ז' נ"א מוסיף ואתיהיב ליה. נ' נ"א ליג לכנען. ד' נ"א ליג מן ומאי עד ובג"כ. ונ"א ופה (אה"ל). ס' נ"א ליג הדין. ו' נ"א כדתנינן. ונ"א כדתנינן. ז' נ"א יאחעבר. ח' נ"א מניו. ט' נ"א וע"ר. ונ"א וע"ר ויאמר ארור כנען דהא לווטין ייתן על עלמא כדקדמייתא. י' נ"א מוסיף ארור כנען. י"א נ"א כדקדמייתא. י"ב נ"א ומכל חית השדה. י"ג נ"א ואיהו. י"ד נ"א כלא טו נ"א ושבילוי. טז נ"א רשום. יז נ"א תובתיה. יח נ"א ליג דתיובתא. יט נ"א שניא. כ' נ"א בורית וגו'.

מאמר

הכולם

ויחל-ויטע כרם

הגילוי דנקודה של מדח"ד, כח לכנען שיתקרב לינק מן הנוקבא. שקליפת כנען ה"ס הנחש הקדמוני וה"ס אש זרה המתקרבת בסבת הנקודה דמדח"ד כנ"ל בדיבור הסמוך. והוא סר"ב, שבסבת כנען נסתלקו ממנו המוחין דהולדה שה"ס המוחין דחיה שהיה לו. הרי שחם לא עשה לו כלום אלא כנען בנו. וע"כ קלל את כנען. אלא שהמקרא מכסה על זה משום כבוד אלקים הסתר דבר.

שיא) וכנ"כ אמר ארור וגו' : ומשום זה אמר נח ארור, כי הקללות נתעוררו תחילה בעולם על ידו, כי ה"ס הנחש כנ"ל, עבד עבדים יהיה וגו', הכל יתוקן לעתיד לבא, וכנען לא יתוקן, וכל העבדים יצאו לחירות, וכנען לא יצא לחירות לעולם. וסוד הוא לאלו חידושים אורחותיה ושבייליה של החזרה.

מאמר בת שבע ואוריה

שיב) פתח ואמר, כי פשעי אני אדע וגו' : כמה יש להם לבני אדם להשמר מפני הקב"ה מעונותיהם. כי לאחר שחטא האדם

שי) וכן כגוונא דא וכ"י: וכן כעין זה, וישת מן היין וישכר ויתגל, ועל זה נתעורר חם אבי כנען, שבסבתו נתגלה הנקודה דמדת הדין שה"ס ערות אביו, וכמו שלמדנו שניתן מקום לכנען שישלוט, ומה שהיה צדיק הזה, נה' בסוד הברית, עקרו שעשאו פריס, ולמדנו שהעביר ממנו הברית, כלומר שנסתלקו ממנו מוחין דהולדה המתוקנים רק בתקון ברית סדש, ונבחן זה כמו שסרסו.

פירושו, כי הוקשה לו הרי חם חטא בראיתו, ולא כנען, ולמה נתקלל כנען ולא חם. וז"ש וכן כגוונא דא וכ"י ויתגל, שמירושו שנתגלה הנקודה דמדת הדין, שה"ס ערות אביו, ועל דא אתער חם אבי כנען, ועל התגלות הנקודה התעורר חם אבי כנען ע"י ראיתו, להיותו קו השמאל, שנח משך הארתו ממעלה למטה, שבסבה זו נתגלה המדת הדין כנ"ל, אבל כיון שנח לא התכוון לחטוא לא היו מסתלקים המוחין משום גילוי הנקודה, אלא ואתיהיב אתר לכנען לשלטאה, שניתן, ע"י (דפו"י דף ע"ג ע"ב)

שיג) ת"ח, כיון דחב ב"ג קמי קב"ה זמנא חדא, א עביד רשימו. וכו' י חב ביה זמנא תניינא, אתתקף ההוא רשימו יתיר. י חב ביה זמנא י תליתאה, אתפשט ההוא כתמא, מסטרא דא לסטרא דא, כדין כתיב, נכתם עונך לפני.

שיד) ת"ח, דוד מלכא, כיון דחב קמי קב"ה, על י עסקא דבת שבע, חשיב, דההוא חובא, אתרשים עליה לעלמין. מה כתיב, " גם ה' העביר חטאתך לא תמות. ' אעבר ההוא רשימו מקמיה.

שטו) א"ל רבי אבא, והא מ' תנינן י דבת שבע, י דיליה דדוד מלכא י הות, מן יומא, דאתברי עלמא, אמאי, יהבה קב"ה, לאוריה החתי, מן קדמת דנא.

שטז) א"ל, הכי אורחוי דקב"ה, אע"ג דאתתא, יא אזמינא ליה לבי"ג, י למהוי דיליה, אקדים אחרא, ונסיב לה, י עד דמטא י' זמניה י' דהאי. כיון י דמטא זמניה, אתדחייא האי דנסיב י' לה, י מקמי האי אחרא, דאתי לבתר, י ואסתלק מעלמא. י וקשי קמיה קב"ה י לאעברא ליה מעלמא, עד לא מטי זמניה, מקמי האי אחרא.

שיז) ורזא דבת שבע, דאתייהבת לאוריה החתי י בקדמיתא, פוק כל ודוק, אמאי, כ' אתייהבת ארעא קדישא, לכנען, עד לא ייתון ישראל. ותשכח מלה דא. וכלא רזא חדא כ' איהו, ומלה חדא.

מסורת הזהר

א) גם ה' העביר חטאתך: (שמואל ב' י"ב) ח"א ח: צד. רסו. ח"ג פג: קכג: שז. ב) בת שבע דרוד מלכא הות: ח"א ח: ח"ב קו. ח"ג ע"י: כג: כד.) לח: ע"ח: תק"ח קכא: ג) דמטא זמניה אתדחייא: ח"ב קא. ח"ג עח. רפג: רפד.

חלוסי גרסאות א ג"א יעביר. ונ"א מוסיף עביר ביה. כ ג"א חב. נ ג"א חב. ד ג"א ל"ג זמנא תליתאה. ס ג"א תלתא. ו ג"א בעסקא ול"ג על. ז ג"א מוסיף קב"ה אעבר. ח ג"א תניינן. ט ג"א מניה. י ג"א הוה. יא ג"א אורמנא (אה"ל) ונ"א אומינת. יב ג"א למהירי. יג ג"א ל"ג עד דמטא זמניה דהאי. יד ג"א זמנא. טו ג"א מוסיף דהאי אחרא. פז ג"א ליה, (ד"א). יז ג"א מקמיה. יח ג"א וקשה. יט ג"א לאתעברא. כ ג"א מוסיף כדאמרן בקדמיתא. ונ"א בקדמיתא כדאמרן (אה"ל). כל ג"א וברוק. ונ"א מוסיף ורוק ותשכח. כג ג"א אחיחבת. כד ג"א הוה.

מאמר המולם בת שבע ואוריה

למדנו. שבת שבע. של דוד המלך היתה, מיום שנברא העולם, אם כן. למה נתנה הקב"ה לאוריה החתי מקורם לכן.

שטז) א"ל הכי וכו': אמר לו, כך דרכיו של הקב"ה, אע"פ שהאשה מוזפנת להארם להיות שלו, מקדימו אחר ונושא אותה מקודם שהגיע זמנו של זה. כיון שהגיע זמנו, נדחה זה שנשא אותה, מפני זה השני שבא אחר כך, ומסתלק מהעולם. וקשה הרבד לפני הקב"ה להעבירו מהעולם, מפני השני, לפני זמנו.

שיז) ורזא דבת שבע וכו': והסוד שבת שבע ניתנה מסודם לאוריה החתי, צא ודוק, ותמצא למה ניתנה ארץ הקדש לכנען מקדם

הארם נרשם עונו למעלה, ואינו נמחק, רק בתוקפה של תשובה גדולה. כמו שאתה אומר, כי אם תכבסי בנתר וגו'.

שיג) ת"ח כיון וכו': בוא וראה, כיון שחטא האדם לפני הקב"ה, פעם אחת עושה רושם, וכשחטא בו בפעם השנית מתחזק הרושם יותר, חטא בו פעם שלישית, מתפשט אותו כתם מעבר אל עבר, אז כתוב נכתם עונך לפני. שיד) ת"ח דוד מלכא וכו': בוא וראה, דוד המלך, כיון שחטא לפני הקב"ה בענין בת שבע, חשב, שחטא זה נרשם עליו לעולם. מה כתוב, גם ה' העביר חטאתך לא תמות, להורות שהעביר אותו הרושם מפניו.

שטו) א"ל רבי אבא וכו': אמר לו ר"א, וחרי (רפויי דף ע"ג ע"ב)

שיח) ת"ח, דוד. אע"ג דאודי על חוביה, ותב בתיובתא, לא אעדי לביה ורעותיה, מאינן חובין דחב, ומההוא חובא, דבת שבע, בגין דדחיל ב עלייהו תדיר, דילמא ג גרים חד מנייהו, ויקטרג עליה בשעתא דסכנה. ובגין כך, לא אנשי לון, ג מיניה ומרעותיה.

שיט) ד"א, כי פשעי אני אדע. כלהו דרגין, דתליין בהו חובי בני נשא, אני אדע. וחטאתי נגדי תמיד. דא פגימו דסיהרא, דלא נפקא ס מסאובתא, עד דאתא שלמה, ואתנהירת י באשלמותא. וכדין אתבסם עלמא, ויתבו ישראל לרחצן. דכתיב, " וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת גפנו ותחת תאנתו. ועם כל דא, וחטאתי נגדי תמיד. " ולא אתפסק מעלמא. עד דייתי מלכא משיחא, לזמנא דאתי. כמה דאתמר ג ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ.

שכ) ה' הוא גבור ציד לפני ס ה' על כן יאמר כנמרוד גבור ציד

מסורת הזהר

א) וישב יהודה וישראל לבטח: מלכים א' ה'. ב) ואת רוח הטומאה אעביר: לפיל דף ס"ז ציין ב' וש"ג. ג) הוא היה גבור ציד: (בראשית יוד) ח"א קלז: קלט. קמב:

חלופי גרסאות א) נ"א תדיר עלייהו. ב) נ"א גרם. ג) נ"א מניה. ד) נ"א כ"א. ס) נ"א מסאובתא. ונ"א מסאובתיה. ז) נ"א באשלמותיה. ז) נ"א וישבו איש וגו'. ח) נ"א לא. ט) נ"א ה' וגו'.

הסולם

מאמר

בת שבע ואוריה

שיח) ת"ה, דוד אע"ג וכו'; בוא וראה, דוד אע"פ שהתורה על חטאתו וחזר בתשובה, לא סר לבו ורצונו מאלו החטאים שחטא, ומאותו החטא דבת שבע, מפני שירא בשבילם תמיד, אולי יגרום אחד מהם ויבא לקטרג עליו בשעת הסכנה. ומשום זה לא הסיח אותם ממנו ומרצונו. וע"כ אמר, כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד.

שיט) ד"א כי פשעי אני אדע וגו': שאמר, כל המדרגות שבהם תלויים עונות בני אדם אני אדע, כלומר שכבר תקן אותם. וחטאתי נגדי תמיד, זו מיעוט הירח, שלא תקן. כי לא יצאה מפגמה עד שבא שלמה, ואז האירה בשלמות במילואה כלי פגם. ואז נתבשם העולם וישבו ישראל לבטח. שכתוב, וישב יהודה וישראל וגו' ועם כל זה וחטאתי נגדי תמיד, כלומר שגם בימי שלמה לא נתקן מיעוט הירח בשלמות, כי בהמ"ק חזר ונחרב, והלבנה שהיא הנוקבא חזרה למיעוטה. ולא אחפסק מעלמא וכו', ולא יפסק הפגם מעולם עד שיבא מלך המשיח, לעתיד לבא כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ.

מאמר הוא היה גבור ציד

שכ) הוא היה גבור ציד וגו'. בוא וראה, הוא היה איש גבור, ולבושים של אדם הראשון היה לובש, והיה יודע לצוד בהם ציד של

מקודם שבאו ישראל, ואז תמצא גם דבר הזה. שבת שבע ניתנה מקודם לאוריה, והכל הוא סוד אחד ודבר אחד.

והסוד הוא. כי בת שבע וכן ארץ ישראל ה"ס הנוקבא. ונודע שתחילת בנין הנוקבא הוא במוחין דהארץ השמאל, ואח"כ נבנית במוחין דפנים מכל"ג הקיין(כנ"ל ב"ב דף קל"ה ד"ה ביאור) ובחינת אוריה ה"ס המוחין דחכמה בלי חסדים שה"ס הארץ השמאל. ובחינת דוד המלך ה"ס המוחין דפנים מג' הקיין, ולפיכך אע"פ שבת שבע בת זוגו של דוד היתה, אמנם כרי שתוכל לקבל המוחין דפנים מדוד היתה מוכרחת להנשא מקודם לאוריה כדי לקבל ממנו המוחין דאחורים מתארץ השמאל. כי אי אפשר לה לקבל מוחין דפנים מטרם שקבלה המוחין דאחורים, שהם המוחין דהארץ השמאל, ומאותו הטעם שלט ג"כ כנען בארץ ישראל מטרם שניתנה לישראל כי בעת שהנוקבא מקבלת ממוחין דקו שמאל, שולט בה אז סליפת כנען, שהוא סיגי הזהב (כנ"ל באות רצ"ח) אבל אי אפשר לה לקבל מוחין דפנים שה"ס ישראל, מטרם שקבלה המוחין דקו שמאל, כנ"ל, וע"כ בהכרח ששלט בה כנען מקידם שבאו ישראל, הרי שנתנית בת שבע לאוריה מקודם שניתנה לדוד, וכן שליטת כנען בארץ הקדש מטרם שניתנה לישראל הוא ענין אחד וסוד אחד, דהיינו מטעם שהארץ קו שמאל מוכרחת להנוקבא מטרם שמקבלת מג' הקיין.

(רמזי דף ע"ג ע"ב)

לפני ה'. ת"ח, הוא א' הוה י גבר תקיף. לבושי דאדם י הראשון הוה לביש. והוה ידע למיצד צידה דברייתא בהו.

שכא) אמר רבי ז אלעזר, נמרוד הוה י מסתי לברייתא, י למיהך בתר פולחן י דע"ז. והוה שליט באינון י לבושיין, ונצח בני עלמא. והוה אמר דאיהו שליטא בעלמא, ופולחין ליה בני נשא. ואמאי אקרי שמה נמרוד. דמרד במלכא עלאה, י דלעילא. י דמרד בעלמי, ומרד בתתאי.

שכב) באינון * לבושיין. שליט על כל יא בני עלמא, ומלך בהו, י ומרד י במאריה. ואמר, דאיהו שליטא דעלמא, והוה מסתי לברייתא אכתריה, עד דמשך בני נשא, למיפק מבתר פולחנא י דמארי עלמא. אריש יו באילין לבושיין, ידעי בהו חברייתא רוא עלאה.

שכג) י מתניתין. * ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים. ר' שמעון פתח, י והבית בהבנותו אבן שלמה י מסע נבנה ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית י בהבנותו. והבית בהבנותו. וכי לא הוה בני ליה שלמה, וכלהו אומנין, דהוו חמן, מהו בהבנותו.

שכד) אלא, כך הוא, כמה דכתיב, י מקשה תעשה המנורה. אם י היא מקשה, מהו י תעשה. אלא, ודאי כלא באת כל וניסא אתעביד איהו מגרמיה.

פסורת הזהר

א) ויהי כל הארץ שפה אחת: בראשית י"א. ב) והבית בהבנותו: (מלכים א' ו') ח"א פגג ח"ב רכב: תקיח קט"ו ס"ד שיו. ג) מקשה תעשה המנורה: (שמות כ"ה) ח"ב קנח. ח"ג רנד.

חלופי גרסאות א' ג'א היה. ג' ג'א גבור. ג' ג'א קדמאה. ד' ג'א אבא (אח"ל). ה' ג'א מסתה. ו' ג'א למחך ז' ג'א עין. ח' ג'א מוסיף לבושיין על כל בני עלמא. ט' ג'א לעילא. י' ג'א מוסיף דא דמרד יא ג'א מוסיף שאר בני. יג' ג'א ומריד. יד' ג'א במריה. יז' ג'א דמריה דעלמא. קו' ג'א באלין. קז' ג'א סית (אח"ל). קי' ג'א מסע וגו' וליג' עד כל. יח' ג'א מוסיף בהבנותו האי קרא אית לאסתכלא ביה (אח"ל). יט' ג'א איחי וליג' א. כ' ג'א תיעשה. כל ג'א ונס.

הסולם

מאמר

הוא היה גבור ציד

של הבריות. כי כל הבריות נכנעו אליו בסבת הלבושים חללו, והיינו הלבושים רכתנות עור, שהכ' אומר ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. והיס מוחין עליונים, ונמרוד היה לו בחינת היצוניות של אלו הלבושים דאדה"ר. ובכחם כבש והכניע את כל העולם תחתיו. כמ"ש לחלן.

שכא) אמר רבי אלעזר וכו': ארי"א נמרוד היה מסתה את הבריות ללכת אחר עבודת של עבודה זרה. והיה שולט בכח אלו חלבושים ונצח את בני העולם. והיה אומר על עצמו שהוא המושל בעולם דהיינו שעשה עצמו אלהים, ובני אדם היו עובדים אליו. ולמה נקרא שמו נמרוד, משום שמרד במלך העליון של פעלה, שמרד בעליונים, דהיינו בקדושה העליונה ומרד בתחתונים, דהיינו בבני עולם הזה.

מאמר הבית בהבנותו

שכג) ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים: רבי שמעון סתח. והבית בהבנותו אבן שלמה מסע וגו'. ומקשה, והבית בהבנותו, שמשמע שנבנה מאליו, וכי שלמה וכל האומנים שחיו שם לא בנו אותו, מחו בהבנותו.

שכד) אלא כך וכו': אלא כך הוא כמ"ש מקשה תעשה המנורה. אם הוא מקשה ספירוס שהאומנים היו מכים על העשת בקורנס, א"כ מהו תעשה, שמשמע שהיה נעשה מאליו. אלא ודאי

שכד) אלא כך וכו': אלא כך הוא כמ"ש מקשה תעשה המנורה. אם הוא מקשה ספירוס שהאומנים היו מכים על העשת בקורנס, א"כ מהו תעשה, שמשמע שהיה נעשה מאליו. אלא ודאי

שכד) אלא כך וכו': אלא כך הוא כמ"ש מקשה תעשה המנורה. אם הוא מקשה ספירוס שהאומנים היו מכים על העשת בקורנס, א"כ מהו תעשה, שמשמע שהיה נעשה מאליו. אלא ודאי

(דפו"י דף ע"ג ע"ב *) דף ע"ד ע"א

כיון דשראן למעבד, עבדתא אוליף לאומנין למעבד בה, ^ב מה דלא הוה ידעין מקדמת דנא.

שכה) מ"ט. בגין, דברכתא דקביה, שרא על ידיהו, ועיד כתיב, בהבנותו, ^ג איהו אתבני מגרמיה, ^ד דהוא ^ה אולפא אולפן לאומנין, ^ו היאך שראן למעבד, ולא אסתלק מעינייהו רשימו דההוא עבדתא ממש, ^ז ומסתכלאן ביה ^ח ועבדי, עד דאתבני כל ביתא.

שכו) אבן שלמה מסע נבנה. ^ט שלמה כתיב, חסר יוד, אבן שלמה ודאי. ^ס מסע: דאתנטיל ואתייא ושרייא עלייהו, ואתעביד ^י עבדתא. מסע: דאנטיל ^{יא} ידן למעבד, דלא מדעתיהו. כתיב הכא מסע. וכתיב התם ^א ולמסע את המחנות.

שכז) ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע. בגין, דשמיר בוע כלא, ולא ^ב אשתמע ^ג מלה, דלא ^ד אצטריכו לשאר ^ה מאנן למעבד. וכלא באת וניסא הוה.

מסורת חזהר

א) ולמסע את המחנות: במרכיב יוד.

חלופי גרסאות ^א לא נשא ל"ג מה. ^ב נ"א איהי. ^ג נ"א דהא. ^ד נ"א דהיא. ^ה נ"א ליג אולפא. ^ו נ"א דהיא אולפא לאומנין (אה"ל). ^ז נ"א חיר. ^ח נ"א ואסתכלן. ^ט נ"א ועבד. ^י נ"א מוסיף שלמה. ^{יא} נ"א מוסיף מסע ודאי. ^א נ"א מוסיף עבדתא. מסע דאתנטיל ידן [ידן] ועבד עבדתא. ^ב נ"א ידן. ^ג נ"א אשמע. ^ד נ"א כלא. ^ה נ"א קלא (אה"ל). ^ו נ"א אצטריכא. ^ז נ"א מינין.

והבית בהבנותו

הסולם

מאמר

שכז) ומקבות והגרזן וגו' לא נשמע: משום שחולעת הנקרא שמיר בקצ הכל, ולא נשמע דבר כי לא נצרכו לעבוד בכלים אחרים. והכל באות ונס היה. פירוש. שלא היו צריכים למקבות וגרזן לבקוע האבנים, כי היה להם תולעת הנקרא שמיר, ונתנו אותה על האבנים והיו מתבקעות תחתיו. (כמ"ש במס' סוטה דף מח:) כותב עליהם כדיו, ומראה להן שמיר מבחוץ. והן נבקעות מאליהן. פנימיות הדברים. המדרגות נק' אבנים. והדינים הבוקעים את המדרגות באמצען. לכויח ולבינה ותו"מ. נקראים בשם שמיר. ונקרא כן. מטעם היותו שמיר מפני אחיזת החיצונים כי ה"ס מלכות הממותקת לגמרי בהבינה, ונעשית כמו הבינה, ואין אחיזה להם בהבינה. וסוד כלי ברזל ה"ס הדינים של עצמות המלכות המצומצמת שהיא סוד נקודה דמת הדין, ואם קולה נשמע תכף מסתלקים המוחין מהנוקבא. (כנ"ל דף צ"ג ד"ה ביאור). ולפי שבקיעת האבנים שה"ס יציאת הקטנות של המדרגות שלה. נעשה על ידי השמיר, שה"ס קטנות דבינה, נעשה תבנין שלהן, שה"ס המשכת המוחין דגדלות, ג"כ מהבינה. ואז יכולה הנוקבא לעלות ולהלביש את בינה עלאה. ואז נק"א

ודאי הכל נעשה בבית המקדש מאליה, באות ונס. כיון שהאומנים התחילו לעשות, המלאכה למדה את האומנים לעשותה, מה שלא היו יודעים לעשות מקודם שהתחילו אותה. שכת) מ"ט בנין וכו': מהו הטעם. משום שברכת הקב"ה היתה שורה על ידיהם. ועל כן כתוב כהבנותו, שהוא נבנה מאליה, כי הוא למד את האומנים הלמוד, איך מתחילים לעשותו, ותרשימה של אותה המלאכה לא היתה מסתלקת מעיניהם ממש, והיו מסתכלים בהרשימה ועושים, עד שנבנה כל הבית. שכו) אבן שלמה מסע נבנה: שלמה כתוב חסר יוד, אבן שלמה ודאי. כלומר, כיון שכתוב, חסר יוד, אפשר לקדאו שלמה ולא שלימה. דהיינו הנוקבא הנקראת, אבן של המלך שהשלום שלו. (כמ"ש לעיל בראשית א' דף ק"פ ד"ה פתח ע"ש). מסע, דאתנטיל ואתייא וכו': מסע, פירושו שאבן שלמה שהיא הנוקבא, נסעה מלמעלה ובאה ושרתה עליהם. והמלאכה נעשית, פירוש אהר, מסע, שהסיעה את הידים לעשות שלא מדעתן. כתוב כאן מסע, ושם כתוב ולמסע את המחנות. מה שפ פירושו פועל יוצא אף כאן פירושו פועל יוצא.

(רמזי דף ע"ד ע"א)

לפני ה'. ת"ח, הוא א' הוה י גבר תקיף. לבושי דאדם י הראשון הוה לביש. והוה ידע למיצד צידה דברייתא בהו.

שכא) אמר רבי ז אלעזר, נמרוד הוה י מסתי לברייתא, י למיהך בתר פולחן י דע"ז. והוה שליט באינון י לבושיין, ונצח בני עלמא. והוה אמר דאיהו שליטא בעלמא, ופולחין ליה בני נשא. ואמאי אקרי שמה נמרוד. דמרד במלכא עלאה, י דלעילא. י דמרד בעלמי, ומרד בתתאי.

שכב) באינון * לבושיין. שליט על כל יא בני עלמא, ומלך בהו, י ומרד י במאריה. ואמר, דאיהו שליטא דעלמא, והוה מסתי לברייתא אכתריה, עד דמשך בני נשא, למיפק מבתר פולחנא י דמארי עלמא. אריש יו באילין לבושיין, ידעי בהו חברייתא רזא עלאה.

שכג) י מתניתין. * ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים. ר' שמעון פתח, י והבית בהבנותו אבן שלמה י מסע נבנה ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית י בהבנותו. והבית בהבנותו. וכי לא הוה בני ליה שלמה, וכלהו אומנין, דהוו חמן, מהו בהבנותו.

שכד) אלא, כך הוא, כמה דכתיב, י מקשה תעשה המנורה. אם יו היא מקשה, מהו י תעשה. אלא, ודאי כלא באת כל וניסא אתעביד איהו מגרמיה.

פסורת הזהר

א) ויהי כל הארץ שפה אחת: בראשית י"א. ב) והבית בהבנותו: (מלכים א' ו') ח"א פגג ח"ב רכב: תקיח קט"ו ס"ד שיו. ג) מקשה תעשה המנורה: (שמות כ"ה) ח"ב קנח. ח"ג רנד. חלופי גרסאות א' ג'א היה. ב' ג'א גבור. ג' ג'א קדמאה. ד' ג'א אבא (אח"ל). ה' ג'א מסתה. ו' ג'א למחך ז' ג'א עין. ח' ג'א מוסיף לבושיין על כל בני עלמא. ט' ג'א לעילא. י' ג'א מוסיף דא דמרד יא ג'א מוסיף שאר בני. יב' ג'א ומריד. יג' ג'א במריה. יד' ג'א דמריה דעלמא. טו' ג'א באלין. טז' ג'א סית (אח"ל). יז' ג'א מסע וגו' וליג עד כל. יח' ג'א מוסיף בהבנותו האי קרא אית לאסתכלא ביה (אח"ל). יט' ג'א איחי וליג א. כ' ג'א תיעשה. כל ג'א ונס.

הסולם

מאמר

הוא היה גבור ציד

של הבריות. כי כל הבריות נכנעו אליו בסבת הלבושים חללו, והיינו הלבושים רכתנות עור, שהכ' אומר ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. והיס מוחין עליונים, ונמרוד היה לו בחינת היצוניות של אלו הלבושים דאדה"ר. ובכחם כבש והכניע את כל העולם תחתיו. כמ"ש לחלן.

שכא) אמר רבי אלעזר וכו': ארי"א נמרוד היה מסתה את הבריות ללכת אחר עבדות של עבודה זרה. והיה שולט בכח אלו חלבושים ונצח את בני העולם. והיה אומר על עצמו שהוא המושל בעולם דהיינו שעשה עצמו אלהים, ובני אדם היו עובדים אליו. ולמה נקרא שמו נמרוד, משום שמרד במלך העליון של פעלה, שמרד בעליונים, דהיינו בקדושה העליונה ומרד בתחתונים, דהיינו בבני עולם הזה.

מאמר הבית בהבנותו

שכג) ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים: רבי שמעון סתח. והבית בהבנותו אבן שלמה מסע וגו'. ומקשה, והבית בהבנותו, שמשמע שנבנה מאליו, וכי שלמה וכל האומנים שחיו שם לא בנו אותו, מחו בהבנותו.

שכב) באינון לבושיין וכו': בכח אלו הלבושים היה שולט על כל בני העולם, היה שולט על כל בני העולם, (דמוי דף ע"ג ע"ב *) דף ע"ד ע"א

שכד) אלא כך וכו': אלא כך הוא כמ"ש מקשה תעשה המנורה. אם הוא מקשה שפירושו שהאומנים היו מכים על העשת בקורנס, א"כ מהו תעשה, שמשמע שהיה נעשה מאליו. אלא ודאי

כיון דשראן למעבד, עבדתא אוליף לאומנין למעבד בה, ^ב מה דלא הוה ידעין מקדמת דנא.

שכה) מ"ט. בגין, דברכתא דקביה, שרא על ידיהו, ועיד כתיב, בהבנותו, ^ג איהו אתבני מגרמיה, ^ד דהוא ^ה אולפא אולפן לאומנין, ^ו היאך שראן למעבד, ולא אסתלק מעינייהו רשימו דההוא עבדתא ממש, ^ז ומסתכלאן ביה ^ח ועבדי, עד דאתבני כל ביתא.

שכו) אבן שלמה מסע נבנה. ^ט שלמה כתיב, חסר יוד, אבן שלמה ודאי. ^ס מסע: דאתנטיל ואתייא ושרייא עלייהו, ואתעביד ^י עבדתא. מסע: דאנטיל ^{יא} ידן למעבד, דלא מדעתיהו. כתיב הכא מסע. וכתיב התם ^א ולמסע את המחנות.

שכז) ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע. בגין, דשמיר בוע כלא, ולא ^ב אשתמע ^ג מלה, דלא ^ד אצטריכו לשאר ^ה מאנן למעבד. וכלא באת וניסא הוה.

מסורת חזהר

א) ולמסע את המחנות: במרכי יוד.

חלופי גרסאות ^א לא נשא ל"ג מה. ^ב נ"א איהי. ^ג נ"א דהא. ^ד נ"א דהיא. ^ה נ"א ליג אולפא. ^ו נ"א דהיא אולפא לאומנין (אה"ל). ^ז נ"א חיר. ^ח נ"א ואסתכלן. ^ט נ"א ועבד. ^י נ"א מוסיף שלמה. ^{יא} נ"א מוסיף מסע ודאי. ^א נ"א מוסיף עבדתא. ^ב מסע דאתנטיל ידן [ידן] ועבד עבדתא. ^ג נ"א ידן. ^ד נ"א אשמע. ^ה נ"א כלא. ^ו נ"א קלא (אה"ל). ^ז נ"א אצטריכא. ^ח נ"א מינין.

והבית בהבנותו

הכולם

מאמר

שכז) ומקבות והגרזן וגו' לא נשמע: משום שחולעת הנקרא שמיר בקצ הכל, ולא נשמע דבר כי לא נצרכו לעבוד בכלים אחרים. והכל באות ונס היה. פירוש. שלא היו צריכים למקבות וגרזן לבקוע האבנים, כי היה להם תולעת הנקרא שמיר, ונתנו אותה על האבנים והיו מתבקעות תחתיו. (כמ"ש במס' סוטה דף מח:) כותב עליהם כדיו, ומראה להן שמיר מבחוץ. והן נבקעות מאליהן. פנימיות הדברים. המדרגות נק' אבנים, והדינים הבוקעים את המדרגות באמצען. לכויח ולבינה ותו"מ, נקראים בשם שמיר. ונקרא כן, מטעם היותו שמיר מפני אחיזת החיצונים כי ה"ס מלכות הממותקת לגמרי בהבינה, ונעשית כמו הבינה, ואין אחיזה להם בהבינה. וסוד כלי ברזל ה"ס הדינים של עצמות המלכות המצומצמת שהיא סוד נקודה דמת הדין, ואם קולה נשמע תכף מסתלקים המוחין מהנוקבא. (כנ"ל דף צ"ג ד"ה ביאור.) ולפי שבקיעת האבנים שה"ס יציאת הקטנות של המדרגות שלה, נעשה על ידי השמיר, שה"ס קטנות דבינה, נעשה תבנין שלהן, שה"ס המשכת המוחין דגדלות, ג"כ מהבינה. ואז יכולה הנוקבא לעלות ולהלביש את בינה עלאה. ואז נק"א

ודאי הכל נעשה בבית המקדש מאליה, באות ונס. כיון שהאומנים התחילו לעשות, המלאכה למדה את האומנים לעשותה, מה שלא היו יודעים לעשות מקודם שהתחילו אותה. שכה) מ"ט בנין וכו': מהו הטעם. משום שברכת הקב"ה היתה שורה על ידיהם. ועל כן כתוב כהבנותו, שהוא נבנה מאליה, כי הוא למד את האומנים הלמוד, איך מתחילים לעשותו, ותרשימה של אותה המלאכה לא היתה מסתלקת מעיניהם ממש, והיו מסתכלים בהרשימה ועושים, עד שנבנה כל הבית. שכו) אבן שלמה מסע נבנה: שלמה כתוב חסר יוד, אבן שלמה ודאי. כלומר, כיון שכתוב, חסר יוד, אפשר לקדאו שלמה ולא שלימה. דהיינו הנוקבא הנקראת, אבן של המלך שהשלום שלו. (כמ"ש לעיל בראשית א' דף ק"פ ד"ה פתח ע"ש.) מסע, דאתנטיל ואתייא וכו': מסע, פירושו שאבן שלמה שהיא הנוקבא, נסעה מלמעלה ובאה ושרתה עליהם, והמלאכה נעשית, פירוש אהר, מסע, שהסיעה את הידים לעשות שלא מדעתן. כתוב כאן מסע, ושם כתוב ולמסע את המחנות. מה שם פירושו פועל יוצא אף כאן פירושו פועל יוצא.

(רמזי דף ע"ד ע"א)

שכח) אמר רבי שמעון, כמה חביבין אינון ^ה מלי דאורייתא. זכאה חולקיה, מאן דאתעסק בהו, וידע ^י למיהך בארח קשוט. והבית בהבנותו. כד סלקא ברעותא דקב"ה. למעבד יקרא ^י ליקריה, סלקא מגו מחשבה רעותא, לאתפשטא, ואתפשטת מאתר דאיהי מחשבה סתימא, דלא ^ז אתיידע. שכט) עד דאתפשטת ^ה ושרייא ^ז לבי וגרון, אתר דאיהו ^ז נביע תדיר, ברזא דאיהו רוח חיים. וכדין כד אתפשטת ההיא מחשבה, ^ה ושריא באתר דא, אקרי ההיא מחשבה, אלקים ^ה חיים. דכתיב ^א הוא אלקים ^ס חיים. ^ש עוד ^י בעא, לאתפשטא ולאתגליא, מתמן נפקו, אשא ורוחא ומיא, כליזן כחודא, ונפק יעקב, גבר שלים, ואיהו ^י קול חד דנפיק ואשתמע. מהכא, מחשבה דהוה סתימא בחשאי, ^י אשתמע ^י לאתגליא.

שלא) ^{טו} עוד, אתפשטת האי מחשבה, ^{טו} לאתגליא. ובטש האי קול ואקיש

מטורת הזהר

דרך אמת

ה) קנ"ה ^ה מספלה דזבנל דליחו אלקיס חיים כו'. א) הוא אלקים חיים: (ירמיה ^י) ח"ב קעח: חלופי גרסאות ^ה ג' ג'א מלין. כ' ג'א מוסיף למיהך בהו [בית]. ג' ג'א ליקרי. ד' ג'א אתיידע, ^ס ג'א ושריא, ו' ג'א גיון. ז' ג'א נסיע. ח' ג'א ושרייא. ט' ג'א מוסיף חיים ומלך עלום. י' ג'א חו. י"א ג'א בעיא. י"ג ג'א כולא. י"ד ג'א אשתמעא, י"ה ג'א באתגלייא. ו"א ג'א לאתגלייא. קו ג'א חו. (אח"ל) קז ג'א באתגלייא, ו"א ג'א לאתגלייא.

והכית בהבנותו

הכולם

מאמר

לבהינת מחשבה, נקרא אז מחשבה תזו בשם אלקים חיים. שכתוב, הוא אלקים חיים. פירושו. כי מטרם שחבינה השיגה ג"ד היתה רק באותיות מ"י של אלקים, כי אותיות אל"ה נפלו ממנה לזרין, וכשחזרה לראש א"א עם אתון אל"ה, נעשה בה שוב השם אלקים, אלא שהיה עוד סתום ואינו מאיר מטעם חוסר חסדים. וכשקנתה ג' הקוין, נעשה בה השם, אלקים חיים. כניל בהקדמת חזרן דף כ"ג אות כ' ע"ש.

נקראת הנוקבא בית המקדש, כי קבלה מוחין מאור הנקראים קדש. אבל אם לא היה להם סוד השמיר והיה נשמע קול כלי ברזל, שה"ס הנקודה דמדת הדין, לא היתה מקבלת הנוקבא מוחין קדש לעולם, ובית המקדש לא היה יכול להבנות.

שכח) אמר רבי שמעון וכו': כמה חביבים הם דברי התורה. אשרי חלקו מי שעוסק בהם, ויודע ללכת בדרך אמת. והבית בהבנותו, פירושו, כי כשעלה ברצונו של הקב"ה לעשות יקר ליקרו, עלה רצון מתוך המחשבה להתפשט, דהיינו שהינה המכונה רצון, יצאה מהראש דא"א הנקרא מחשבה, ונתפשטה הכינה. מהמקום שהוא מחשבה סתומה. דהיינו ממקום חכמה סתימא דא"א, שהיא בלתי נודעת, כי חכמה דא"א נסתמה, ואינה נודעת במדרגות האצילות עד גמר התקון, ובינה זו שיצאה מראש א"א משמשת להשפיע חכמה במקום חכמה סתימא דא"א.

של) עוד בעא לאתפשטא וכו': המאציל רצה עוד להתפשט ולהתגלות משם, מחבינה, יצאו מהבינה אש רוח ומים כלולים יחד, שה"ס ג' קוין, ויצא יעקב איש תם. שהוא ז"א, ותוא קול אחד שיצא ונשמע. מכאן נשמע, שהמחשבה שהיתה סתומה בחשאי, דהיינו הבינה, נשמעת להתגלות על ידי יעקב שהוא ז"א, פירושו, כי אומר לעיל, (בראשית ב' דף ק"מ אות ר"מ) תרין אינון ראשתמעו וכו' קול דיעקב ודבור דאתאחיד בהר"ה, וזו שאומר כאן, ואידו קול חד דנפק ואשתמע, דהיינו קול אחד פתרון ראשתמע תניל. ותבינה נקראת קול גדול דהוא דק ונפיק בחשאי כמ"ש שם בזוהר אות רל"ט. וע"ש בחסולם, ואין להכפיל דברים.

שכט) עד דאתפשטת וכו': עד שנתפשטה הכינה ושרתה בתוך הגרון דא"א, מקום שהוא נובע תמיד, בסוד שהוא רוח חיים. רוח פירושו קומת ו"ק, ומתוך שחבינה יצאה מראש דא"א, לגרון, היא נעשתה לו"ק חסר ג"ר, וע"כ אומר, שהוא רוח חיים.

וכדין, כד אתפשטת וכו': ואחר כך, כאשר נתפשטה מחשבה היא, חכמה דא"א, ושרתה במקום זה, כהכינה, דהיינו שהבינה חזרה וקבלה ג"ר מהחכמה דא"א, ונעשית הבינה שוב (דמ"י דף ע"ד ע"א)

שלא) עוד אחפשטת וכו': עוד נתפשטה מחשבה הזו להתגלות, ודסק קול

בשפון, וכדין נפקא דבור, ה' דאשלים י כלא, וגלי י כלא. אשתמע, י דכלא
 איהו ההיא מחשבה סתימא י דהות לגו, וכלא חד.
 שלב) כיון דמטא אתפשטותא דא, ואתעביד דבור בתקיפא י דההוא

חלופי גרסאות ה' גי'א ואשלים, כ גי'א קלא (אח"ל). ג גי'א קלא (אח"ל). ד גי'א דלא, וגי'א קלא (אח"ל).
 פ גי'א דהות, ו גי'א דחיא.

מאמר

הסולם

ותבית בהבנותו

הזה והכה בשפתים, ואז יצא הדבור שהשלים
 הכל וגילה הכל. נשמע מכאן, שהכל הוא אותה
 מחשבה סתומה, שהיתה בפנימיות, והכל אחד.
 ביאור הדברים. נודע שה' מיני קומות
 יש, שהן נקראות גרנח"י, היוצאות על ידי זווג
 דהכאה בת' בחינות שבמסך, שהם שורש ור'
 בחינות חו"ב תו"מ, אשר על בחינת השורש
 יוצאת קומת נפש. ועל בחי"א יוצאת קומת
 רוח. ועל בחי"ב נשמה. ועל בחי"ג חיה. ועל
 בחי"ד יחידה. (כמ"ש בפתיחה לחכמת הקבלה
 דף ז' אות כ"ז וכ"ח ע"ה) וכל פרצופי אצילות
 מקבלים, מפה דא"א, כל אחד שיעור קומה
 השייך לו, והוא מודד להם על פי ה' בחינות
 מסך, המכונות ה' מוצאות הפה חיך גרון לשון
 שיניים ושפתים, ולפיכך בעת שהבינה יצאה
 מראש דא"א, שנתמעטה ואינה יכולה לקבל
 רק נפש רוח, שהם ו"ק בלי ראש, הרי אז
 משפיע לה א"א מבחינת זווג דהכאה על
 המסכים דחיך וגרון, ומודד לה משם קומת רוח,
 הנק' רוח חיים.

ווי"ש דאתפשטת ושריא. לבי גרון
 וכו' ברזא דרוח חיים. שהיא בחינת הקטנות
 דבינה, ומקומת רוח ואילך הם מוחין
 דגדלות הנקראים ג"ר. וע"כ יש ג' בחינות
 ג"ר: נשמה, חיה, יחידה. המכונים מחשבה,
 קול, דיבור. היוצאות על המסכים: דבחי"ב
 ובחי"ג, ובחי"ד, אשר קומת בינה, הנקראת
 מחשבה יוצאת על מסך דבחי"ב שבמה
 המכונה לשון.

ווי"ש כד אתפשטת ההיא מחשבה
 וכו' אקרי ההיא מחשבה אלקים חיים. כי
 אחר שהשיגה מפה דא"א קומת נשמה הנקרא
 מחשבה. נקראת הבינה בשם אלקים חיים.
 ונבחנת קומה זו שהיא לא אשתמע, אלא
 שהיא בחשאי, וקולה לא ישמע. והוא מטעם
 כי הארת חכמה אינה מתגלה בקומה הזו,
 וע"כ אע"פ שמסקת להיות ג"ר ובחינת ראש
 להבינה עצמה, כי אינה צריכה להארת חכמה.
 עכ"ז אין הזו"ן יכולים לקבל ממנה יותר
 מבחינת ו"ק בלי ראש, משום שז"א צריך
 להארת חכמה ביחוד. (כנ"ל דף פ"ב ד"ה פירוש)
 וז"ס וקולה שהוא ז"א הנק' קול, לא ישמע,
 (דסו"י דף ע"ר ע"א)

ווי"ש אשתמע דכלא אידו ההיא מחשבה

סתימא דהות לגו, נשמע מכאן, שכל גרנח"י
 הללו, הם של המחשבה סתימא, שהיא קומת
 הבינה, שהיתה בפנימיות, ולא יכלה להאיר
 לתחתונים, שהם זו"ן, ועתה נתפשטה אותה
 הבינה משם ומאירה לזו"ן. ב' הקומות חיה
 יחידה, ותם נעשו על ידה עתה לקול
 ודיבור, כי אין זו"ן יכולים לקבל מפה דא"א.
 אלא הבינה מקבלת הקומות מא"א ומשפעת
 אותם לזו"ן ונעשו לקול ודבור. באופן, שהם
 התפשטות המחשבה בלבד.

שלב) כיון דמטא אתפשטותא וכו': כיון
 שהגיע התפשטות הזו מהבינה, ונעשה דבור

דהיינו שנמשך להנוקבא, בתקפו של קול ההוא, שהוא
 ז"א המקבל בינה ומשפיע להנוקבא, אז כתוב ותבית
 בהבנותו, דהיינו שנבנה מאליו ע"י אות ונס,
 כי המוחין שנשלמו בבינה נשפעו אל הבית
 ע"י ז"א, בלי שום תשומת יד מהתחתונים
 הצריכים

קלא, כדין, והבית בהבנותו. כאשר נבנה לא כתיב, אלא בהבנותו, בכל זמנא וזמנא. אבן שלמה, כמה דאתמר. וכתיב * בעטרה שעטרה לו אמו. (שלג) מסע: דנפקא מלגו, ושריא ונטיל לבר, נפקא מלעילא, ושריא ונטיל לתתא. ומקבות והגרזן כל כלי ה ברזל: אליו, שאר דרגין תתאין, דכלהו תליין ביה, ולא אשתמעו, ולא יאתקבלן לגו, כד איהי סלקא לאתאחדא לעילא, ולינקא מתמן. ודא הוא בהבנותו.

שלד) וכדין כד איהי ינקא, וכלהו קיימי בחדותא, וינקין ואתמליין ברכאן. וכדין, קיימין עלמין כלהו, ברזא חדא, ביחודא וחד, ולא הוי בהו בכלהו עלמין פרודא. לבתר דנטלי חולקהון כל חד וחד, כלהו מתפשטן ומתפרשן לסטרייהו, למה דאתמנן.

מסורת הזהר

(א) בעטרה שעטרה לו אמו: (שה"ש ג') ח"א כט: רטו. רית. רמו. רמח: רנו. רס: ח"ב כב. נח. ז"ר. ק. ח"ג ד: לו: סא: סו: עו: צה. צח. קב: קלד. קמח: ת"ו תק' כ"א נו. תק' ו' בהשמות קמו.

חלופי גרסאות ה גיא מוסיף ברזל לא נשמע, ב גיא בת, ג גיא ליג ולא אשתמעו, ד גיא אתקבלו, ס גיא וליינקא, ו גיא מוסיף כלחו סטריין, ז גיא חדא, ח גיא ליג מתפשטן ומתפרשן, ו גיא מתפרשן וליג מתפשטן, ו גיא ומתפרשן.

והבית בהביתו

נשמעו ולא נתקבלו בפנימית בעת שהנוקבא עלתה להתאחד למעלה. להלביש לאו"א, ולינק משם. פירוש. המקבות וכל כלי ברזל הם נמשכים מנקודה דמדת הדין מצמצום א' (כנ"ל דף קי"ד ר"ה פנימיות) וכל המוחין שהנוקבא משגת הוא מטעם הגניזו דנקודה דמדה"ד הזו, ורק נקודה דמדת הרחמים גלויה בה, וע"כ יכלה לעלות לפנימיות דהיינו לאו"א. ואם היו נשמעים אלו המדרגות דמדה"ד הנמשכים ממנת הנק' כלי ברזל, תכף היתה אובדת המוחין כמ"ש שם. אמנם שמשו בשמירה, ולא נצטרכו לעורר כלים ההם, וע"כ לא נשמע מציאותם, כנ"ל. ודא רוא בהבנותו וזהו שהכתוב אומר בהבנותו. דהיינו שנבנה מאליו בלי תשומת יד מהתחתונים. כנ"ל.

שלד) וכדין כד איהי ינקא וכו': ואז כאשר הנוקבא יונקת מאו"א נמצאים כל העולמות בשמחה. ויונקים מהנוקבא, ומתמלאים עם ברכות. ואז נמצאים העולמות כולם בסוד אחד, ביחוד אחד. ואין בהם בכל העולמות שום פירוד. פירוש, כיון שכלי ברזל לא נשמעו, שהם נקודה ומדה"ד, ע"כ נמצאים כל העולמות בסוד אחד, דהיינו בסוד הבינה שה"ס הנקודה דמדת הרחמים, ואז אין בחי' פירוד בכל העולמות, מפני שכל פירוד היא רק מהנקודה דמדה"ד. ולאחר שכל העולמות יקחו כל אחד ואחד חלקם מהנוקבא, כולם מתפשטים וחוזרים לבחינתם למה שנתמנו.

מאמר

הסולם

הצריכים בהכרח לכלי ברזל, שה"ס הנקודה דמדה"ד. כנ"ל. כאשר נבנה לא כתיב, אלא בהבנותו, מקשה, אם כונת הכתוב להורות שנבנה מאליו, היה מספיק לומר והבית כאשר נבנה, ולמה לו לומר בהבנותו. ומשיב, כי זה מלמדינו שהוא כן בכל זמנא וזמנא. כלומר, שהמוחין הללו היו מאירים אז בכל זמן וזמן, דהיינו בווג דלא פסיק. והוא מטעם שזו"ן כשיש לתם מוחין הללו הנקראים קול ורבור, אז הם עולים ומלבישים לאו"א עלאין, שהם בווג דלא פסיק לעלמין, כגודע, וע"כ נעשו גם הזו"ן כמוהם. כי התחתון העולה לעליון נעשה כמוהו. אבן שלמה כמה דאתמר וכו': אבן שלמה פירוש. כמו שאמרנו לעיל, (באות שכ"ו) אבן של של'מ"ה, וכתוב בעטרה שעטרה לו אמו, דהיינו בינה הנקראת אמא. וכאשר הנוקבא מקבלת גי' עטרות הללו נקראת אבן של של'מ"ה.

שלג) מסע, דנפקא מלגו וכו': מסע, פירושו שהארץ המוחין יצאה מפנימיות, מהבינה, כלומר שנגמרה שם כל המלאכה עד סופה, ונסעה משם ושרתה בחוץ, בז"א. באופן שיצאה מלמעלה. פכינה, ונסעה ושרתה למטה, בהנוקבא, ומקבות והגרזן כל כלי ברזל, הם שאר מדרגות התחתונות שכולן תלוים בה. בהנוקבא ועם כל זה, לא (דמ"י דף ע"ד ע"א)

שלה) ת"ח, ויהי כל הארץ שפה אחת ו' וגו'. * לבתר מה כתיב, * ויהי בנסעם מקדם. י מתחוא קדמאה דעלמא. וימצאו בקעה בארץ שנער. דהא מתמן, מתפרשן לכל אינון סטרין, ואיהו ריש מלכו לאתבדרא. שלו) ואי תימא, הא כתיב י ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד. ודאי הכי הוא. דכיון דנטלי מתמן, הוי פרודא, וכד אינון י כנישין תמן לינקאה לא הוי פרודא. ז וכד נטלין הוי פרודא, דכתיב ויהי בנסעם מקדם, וימצאו בקעה. כמה דאתמר.

שלו) ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים. דהא כדין עלמא, ביסודא ועקרא ושרשא חדא, ומהימנותא חדא, י ביה בקב"ה. מה כתיב, ויהי בנסעם מקדם. מקדמאה עקרא דעלמא, מהימנותא דכלא. וימצאו בקעה. מציאה אשכחו, ונפקו בה מתחות מהימנותא עלאה.

מסורת הזחר

(א) ויהי בנסעם מקדם (בראשית י"א) ח"א עה. עו. פד. (ב) ונהר יוצא מעדן: לעיל בראשית א' דף ר"א ציון א' וס"ג.

חלופי גרסאות א גיא ודברים אחרים וליג וגו', ב גיא מאיהו, ג גיא נטישין, ד גיא ל"ג וכד נטלין הוי פרודא.

עיר ומגדל

הכולם

מאמר

מאמר עיר ומגדל

הראש והתחלה של המלכות להסרד מתקדושה. כי עליה נאמר אנת הוא רישא די דהבא. כי זה לעומת זה עשה אלקים, ויש בהקליפות ג"כ ד' בחינות ח"ב תו"מ, וקליפת בבל, היא בחינת חכמה דקליפת, וחיא ראש לכל חקליפות.

שלו) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, הרי כתוב, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד. ואיך תאמר שהבקעה בארץ שנער היא ההתחלה של הסירוד. ומשיב ודאי כן הוא, שהסירוד מתחיל אחר המלכות דאצילות שה"ס חגן. כי כיון שנסעו משם מהגן, ע"כ מצאו בקעה בארץ שנער ונעשה סירוד, אבל וכד אינון כנישין תמן לינקאה לא הוי פרודא, וכשמכונסים שם בהגן לינוק, ואינם ממשיכים הארת השמאל משם ולמטה, אז אין שם סירוד. וע"כ אומה"כ על הגן ומשם יפרד, אבל דוקא וכד נטרין הוי פרודא, אם נוסעים מהגן נעשה סירוד, שכתוב ויהי בנסעם מקדם, דחינו מהגן, וימצאו בקעה. כמו שנתבאר, ואם לא היו נוסעים משם לא היו מוצאים בקעה בארץ שנער, ולא היו מתפרדים מתקדושה, וע"כ נחשב הבקעה בארץ שנער להתחלה של הסירוד.

שלו) ויהי כל הארץ שפה אחת וכו': כי אז היה העולם ביסוד ועיקר ושוורש אחד, דהיינו בבחינת הנקודה דמדת הרחמים, והי באמונה אחת בהקב"ה, שלא לחטא לפניו, מה כתוב ויהי בנסעם מקדם, שנסעו מקדמונו ועקרן

של

שלה) ת"ח ויהי כל הארץ וגו': בוא וראה מה שכתוב ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים. סירוש. עם כל המתבאר במאמר הנ"ל מובן מה שכתוב ויהי כל הארץ שפה אחת וגו'. כי כל האברים הכפולים כמו עינים אזנים שפתים, הם מכח התכללות ב' הנקודות בינה ומלכות זה בזה. וע"כ יש ב' אברים אחת מבינה ואחת ממלכות, ונתבאר בסו"ה והבית בהבנתו, שלא היה שום גילוי כאן לנקודה דמדה"ד. שה"ס כלי ברזל, אלא הכל נעשה בסוד נקודה דמדה"ר לבדה. נמצא סודו זווג דהכאה הנעשה בשפתים בסוד הדיבור, דהיינו ואקיש בשפויין, לא נעשה בבחינת ב' השפתים אלא בבחינת שפה אחת, דהיינו שפה עלאה שה"ס מנקודה דמדת הרחמים בלבד, וז"ש כאן חכתוב, ויהי כל הארץ שפה אחת, דהיינו תווג דהכאה שנעשה בסוד הדיבור, עוד לא כלל ב' השפות שה"ס ב' הנקודות, אלא שזווג דהכאה היתה בבחינת שפה אחת בלבד, וע"כ דברים אחרים, שעוד לא היה סירוד בהעולמות והיה הכל בסוד תיחוד ותאחדות.

לבתר מה כתיב וכו': ואח"כ מה כתוב ויהי בנסעם מקדם, שנסעו מקדמונו של עולם, כלומר שהמשיכו הארת קו השמאל ממעלה למטה, אשר קדמונו של עולם אסר להם את זה. וע"כ וימצאו בקעה בארץ שנער, שמשם מתפשטים תדינין לכל הצדדים, והוא (רמ"י דף ע"ב ע"א * ע"ב)

שלח) ה' ת"ח, נמרוד מה כתיב ביה, " ותהי ראשית ממלכתו בבל. דהא מתמן ניטל ני לאתאחדא ברשו אחרא. והכא, וימצאו בקעה בארץ שנער. מתמן ניטלו בלבייהו, ד לאפקא מרשותא עלאה, ה' לרשו אחרא.

מסורת הוהר

(א) ותהי ראשית ממלכתו בכל: בראשית יוד.

חלופי גרסאות א' גיא מוסיקף וימצאו תיה. ג גיא נטלי. וניא נטלו. ג גיא לאתחדא (דא). ד גיא לנטקא (אהלי). ס גיא לרשותא.

מאמר

הסולם

עיר וגורל

אמנם עם העונש של המבול ועם יציאת נח ובניו מן התבה והקדבת הקרבן, נתחנן הרבה החטא דעצה"ר, וכמעט שנתבטלה זוהמת הנחש כמו במתן תורה, כנ"ל בזהר (דף ל"ב אות ס"ח) וע"כ חזרו ונתבטלו בניני הקליפות לשעתם, ולא נשאר להם שורש ומציאות בחכמה ובינה, אלא דק בזו"ן בלבד. כמו שהיו לפני החטא של עצה"ר כנ"ל. וזו"ה ויהי הארץ שפה אחת ודברים אחדים, שלא היה שום כח פירוד בהעולמות כנ"ל בזהר.

וזה אמרו, ויהי כנסעם מקדם, מהדמאה עקרא דערמא, דהיינו, שהסכימו בדעתם לחטא בהמשכת החכמה ממעלה למטה כעצת הנחש, וימצאו בקעה, מציאה אשכחו, ונסמן בה מתחות מהימנותא עלאה, דהיינו שמצאו את בינה דקליפה, אשר מטרם זה כבר נתבטלה מהעולמות ואיננה, ועתה חזרה להגלות ומצאו אותה, והוא מכח שנסעו מקדמונו של עולם ונתגלה בהם וזהמא דחויא, ע"כ חזרה ונבנה להם תכף הבינה דקליפה, דהיינו דקמן בחינת הקטנות שבה, הנקראת בקעה, ששם הזה יורה על עת בקיעת המדרגה שנעשה בהבינה מכח התכללותה של המלכות בתוכה, כנ"ל, שפגם של המלכות מתערב בהבינה, ומפגם זה נבנתה הבינה דקליפה, שחטאו ויצאו בה מתחת האמונה העליונה, דהיינו בינה, כי המלכות נקראת מהמנותא, והבינה נקראת מהמנותא עלאה, ושיעור הכתוב הוא, וימצאו בקעה היינו קטנות ופגם, בארץ שנער, היא הבינה דקליפה, וישבו שם, היינו שתקנו אותה לבחינת ישוב, שהמשיכו אליה בחזרה שלימת הכלים, באופן שתהא ראויה למוחין דחכמה, כי הקטנות נבנתה כמו מדבר, שאינו ראוי לישוב בני אדם, והגדלות נבנתה לישוב, ותכף ומיד אדמו, הכה נכונה לנו עיר ומגדל וגו', דהיינו להמשיך הגי' דחוי"ב אל הבינה דקליפה הזאת, הנקראים עיר ומגדל, באופן שיאירו ממעלה למטה עד לעוה"ז, שעם זה בנו את החכמה דקליפה ונמצא עתה שארץ שנער נבנתה בכחם להיות חכמה דקליפה.

וחזר

של העולם, אמונת הכל, וימצאו בקעה, מציאה מצאו, ויצאו מחמתה מתחת האמונה העליונה, כמ"ש להלן.

שלח) ת"ח נמרוד וכו': בוא וראה, נמרוד מה כתוב בו, ותהי ראשית ממלכתו בבל, כי משם לקח כח להאחו ברשות הסטרא אחרא, וכן כאן כתוב וימצאו בקעה בארץ שנער, שמשם לקחו הרצון בלבותיהם לצאת מרשות העליון לרשות האחר, הרי שארץ שנער, שהוא בבל, הוא הראש והשורש להסדר מהקב"ה.

ביאור הדברים, כי בנין הקליפות התחיל עם החטא דעצה"ר, והגם שמציאותם היתה גם מקודם החטא דעצה"ר, כי ענין הקליפות הן שיעורי גילוי חסרונות שבקדושה, וע"כ עוד מעת צמצום א', שנגלה חסרון קבלה בהמלכות, ונמנעה מלקבל לתוכה אור ישר, יצאה לעומתה בחינת מלכות דקליפות, וכן בשיעור שמלכות דקדושה הזאת נכללה בז"א, יצאה ג"כ בחינת ז"א דקליפה, אמנם זו"ן אלו דקליפות אין להם שום כח דפרודא ממש, והם רק מציאות בלי שום כח, וזהו מטעם כי אותו המיעוט שבמלכות דקדושה, שמשם יצאו, לא היה מיעוט כלל, אלא להיפך, שע"י מיעוט הזה נתקנה המלכות בסוד זווג דהכאה והאצילה כל העולמות, והוא כל הדרה ותפארתה, ולפיכך אע"פ שנעשה מחמת צמצום א' מציאות של זו"ן דקליפות, היה זה בלי שום כח של היזק ופירוד כלל, ותחלת כח הפירוד נתגלה בהם עם החטא של עץ הדעת, שאחר שנבנתה המלכות עם הכלים דבינה וקיבלה אור ישר בהם, ועל ידי החטא דעצה"ר חזר ונגלה מדת הדין שבה, שאינה ראויה לקבל, וכל האורות פרחו ממנה, הרי נגלה פגם ממש בהמלכות, ומתוך שבינה היתה נכללת ממנה, הגיע פגם ההיא גם בכינה, ובשיעור שבינה זו חזרה לחכמה, כדי להשפיע חכמה אל זו"ן, הרי הגיע פגם משהו גם לחכמה, ומה גם כי עיקר החטא דעצה"ר, היה המשכת הארת החכמה מלמעלה למטה כנודע, וע"כ נגלה כאן ד' חסרונות בקדושה כנגד חו"ב וזו"ן, ונבנו מן הגמים הללו ד' בחינות חו"ב תו"ם דקליפות.

(רפויי דף ע"ד ע"ב)

שלט) * ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ^ב ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם. ר' חייא פתח, ^ב והרשעים כים ^ב נגרש וגו'. ^ג וכי אית ים נגרש. אין. דכד ימא נפקא מתקוניה, ואזיל ^ד בלא ^ה חבלא, כדין נגרש ואתתרך מאתריה, כמאן דרוי חמרא, ולא יתיב על בורייה, וסלקא ונחתא. מיט ^ו בגין, ^ז כי השקט לא יוכל ויגרשו מימיו רפש וטיט. ^ח דמפקו מימיו, כל ההוא טינא דימא, וכל טנופא לשפוחתיה.

שמ) כגוונא דא, אינון רשעים, ^ט דנפקא מארחא דתקנא, ואזלי ^י כרוי חמרא, בלא תקונא, דנפקי מאורח מישר, לאורח עקים. מיט ^{יא} בגין, כי השקט לא יוכל. דהא עקימו דארחיהו ^{יב} גרים לון, למהך בלא תקונא, ובלא שכיכו. שמא) ולא עוד, אלא, דכל רוגזא דידהו, ^{יג} בשעתא דאמרי מלה מסומייהו, ההוא מלה, רפש וטיט. כלהו מפקי טנופא וגיעולא, מפומייהו לבר, עד דמסתאבי, * ומסאבי לון.

שמב) ת"ח, ויאמרו הבה נבנה לנו ^{יד} עיר ומגדל וראשו בשמים. לית הבה: אלא הזמנה בעלמא. נבנה לנו עיר ^{טו} ומגדל וראשו בשמים. כלהו ^{טז} בעיטא בישא, אתו לסרבא ביה, בקביה. בשטותא ^{יז} אתו, בטפשו דלכא.

פסורת הזוהר

א) ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל: (בראשית יא) ח"א כה: עה. ח"ב יח. ז"ח יתרו ל"ב טא

ב) והרשעים כים נגרש: (ישעיה נז) ח"א קו: קעא: ח"ב קמט: ז"ח בראשית ד' טר שכא. חלופי גרסאות א) נ"א ומגדל וגו'. ב) נ"א מוסיף נגרש כי השקט לא יוכל וגו'. ג) נ"א מוסיף ת"ח והרשעים כים נגרש וכו'. ד) נ"א בלא (רי"מ) ה) נ"א חבלא ונ"א חבלה (אה"ל). ו) נ"א בגין דהשקט. ז) נ"א ל"ג כ"י. ח) נ"א דמפקי. י) נ"א ורוי. ונ"א ברוי. יא) נ"א בגין דהשקט. יב) נ"א גרם. יג) נ"א מוסיף ת"ח בשעתא. יד) נ"א עיר וגו'. טו) נ"א ומגדל וגו'. טז) נ"א כעיסא. יז) נ"א אחי. ונ"א איהו.

דרך אמר

ה) ט' כמו רכ המונל.

עיר ומגדל

שהיא הפגם שמצאו בה גרמה להם ללכת בלי תקון ובלי השקט. עד שאמרו. הבה נבנה לנו עיר ומגדל וגו', דהיינו שבנו את הו"ב של הקליפות כנ"ל.

שמא) ולא עוד וכו': ולא עוד אלא שנתמלאו בכעס. בשעה שאמרו הדבר בפיהם. דהיינו בשעה שאמרו הבה נבנה לנו וגו' כי נחכונו בזה למלאות תאומם (כלהלן באות שמ"ד) וכל גרגרן כועס. דבר ההוא שאמרו. הוא רפש וטיט, שהכתוב אומר עליהם ויגרשו מימיו רפש וטיט. דהיינו בחינות הקליפות הנקראות רפש וטיט. כולם הוציאו טנוף וגיעול מפיהם לחוף. דהיינו הזוהמא דחויא שהמשיכו באפירתם הבה נבנה וגו', עד שננטמאו בטוהמת הנחש. הנחש טיפא אותם.

שמב) ת"ח ויאמרו וכו': בוא וראה, ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים, אין הבה אלא הזמנה בלבד. דהיינו רק דיבור בלי מעשה, אלא שהדיבור שאמרו גרם בגין עיר ומגדל למעלה. נמ"ש לחלן (באות

הסולם

וחזר בנין ד' בחינות הו"ב תו"מ להקליפות כמו שהיו בשעת החטא דעצה"ד. ובדברים הללו תבין את ההמשך של המאמר.

שלט) ויאמרו הבה נבנה וגו': רבי חייא פתח והרשעים כים נגרש וגו' ומקשה, וכי יש ים נגרש. ואמר, הן. כי כשהים יוצא ממקום תקונו, והולך לבלי גבול, כלומר, שרצה לעבור את החול שהוא גבולו, ולהשתכן על היבשה. אז הוא נגרש ויוצא ממקומו. כמו השכור מיין, ואינו יושב על היכנו אלא עולה ויורד, מהו הטעם, משום, כי השקט לא יוכל ויגרשו מימיו רפש וטיט. שמימיו מוציאים כל טיט הים וכל טנופת. מקדקע הים אל שפתו.

שמ) כנונא דא וכו': כעין זה הם הרשעים דהיינו דור הפלגה, שיצאו מדרך המתקן, מקדמתו של עולם וחלכו בלי תקון, כשכורי יין שנהדבקו בבניה דקליפה כנ"ל ויצאו כדרך הישר לדרך מעוות. דהיינו להבקעה בארץ שנשר, שהיא הפגם שמצאו שם כנ"ל. מהו הטעם, משום, כי השקט לא יוכל, כי העקמימות שבדרכם

(רמזי דף ע"ו ע"ב י" דף ע"ב ע"א)

שמג) אמר ר' אבא, שטותא * נסיבו בלבייהו. אבל יבחכמה דרשעו אתו, בגין לנסקא מרשו עלאה, לרשו אחרא, ולאחלפא יקריה, ליקרא נוכראה. ובכלא אית רזא דחכמתא עלאה.

שמד) הבה נבנה לנו עיר ומגדל. ת"ח, כד מטו להאי בקעה, דאיהו רשו נוכראה, ואתגלי להו. אתר י דשלטנותא דא תקיע בגו נוני ימא. אמרו, הא אתר, למיתב ד ולאחלפא לבא, ה לאתהנאה ביה תתאי. מיד הבה נבנה לנו עיר. נתקין באתר דא, עיר ומגדל.

שמה) ונעשה לנו שם. אתר דא, ו יהא לן לדחלא, ולא אחרא, ונבנה לאתר דא, עיר ומגדל. למה לן, לסלקא דעילא, דלא ניכול ל לאתהנאה מנה. הא הכא אתר מתקנא. ונעשה לנו שם. דחלא למפלח תמן. סן נפוך: לדרגין אחרנין, ונתבדר לסטרי עלמא.

ס סתרי תורה

שמו) (* קומטורא דהרמנא, ממלדן בלשון הקדש, ה) יא דמה"ש אשתמודען ביה, ולא הוה ממלדן יבלישן אחרא. בגין כך כתיב * ועתה לא יבצר מהם וגו'. דאלמלי משתעאן בלישן אחרא דמלאכי עלאי לא הוה י אשתמודען ביה, גרע

מסורת הזוהר

א) ועתה לא יבצר: (בראשית יא) ח"א עו :

דרך אמת

ה) לך לך פ"ס ה' כס"ח.

חלופי גרסאות ה' נ"א נציכו, ונ"א נסכו (אח"ל). כ נ"א בחכמתא. ג נ"א דשולטנותא. ד נ"א ולאחלפא. ה נ"א לאתהנא. ו נ"א יתיב לין. ז נ"א לאתהנא. ח נ"א פינח. ט נ"א מתניחין. (אח"ל). י נ"א מחליל ויהי כל הארץ שמה א' וגו' קומטורא (אח"ל). יא נ"א ומה"ש. יב נ"א בלשן. יג נ"א אשתמודען.

עיר ומגדל

הסולם

מאמר

לאלהים, והיינו מקום הקליפות, ולא מקום אחר, ונבנה למקום הזה עיר ומגדל, דהיינו להמשיך ח"ב דקליפות הנסי עיר ומגדל כנ"ל. למח לנו לעלות למעלה, דהיינו להמשיך ממטה למעלה, שאין אנו יכולים להנות משם, הנה כאן מקום מתוקן. להמשיך ממעלה למטה. ונעשה לנו שם, פירוש, אלהים לעבוד שם. פן נפוק, למדרגות אחרות ונתפזר לארבע רוחות העולם.

שנ"ג כולם באו בעצה הרעה למאן בהקב"ה, ובאו בשטות כשפשות הלב. שמג) אמר ר' אבא וכו': אמר רבי אבא, שטות לקח לכם, אבל באו בחכמה דקליפה, כדי לצאת מרשות העליון הקדוש לרשות אחר, להקליפות, ולתהליף כבודו ית' בכבוד אל זר. ובכל הענין יש סוד חכמה העליונה.

סתרי תורה

שמו) קומטורא דהרמנא וכו': מקימי העיר והמגדל, היו מדברים בלשון הקדש. שמלאכי השרת מכירים אותו, ולא היו מדברים בלשון אחר. משום זה כתוב, ועתה לא יבצר מהם וגו'. ואם היו מדברים בלשון אחר, שמלאכים העליונים אינם מכירים אותו, היתה נמנעה מחשבתם שחשבו לעשות, משום שמעשה שדים אינו אלא לרגע אחד, רק למראת בני אדם ולא יותר, קומטורא דהרמנא, לפי הענין, פירוש, מקימי העיר והמגדל, ויכול להיות שצריך לומר קמטורא והרמנא. או קומי טירא והרמנא.

שמד) הבה נבנה לנו וגו': בוא וראה, כאשר באו לבקעה הזו, שהיא רשות נכרי, דהיינו בגמגמ הבינה דקליפה וישבו שם פירוש, שנגלה להם שמקום זה תקועה בתוך דגי הים, כלומר שנגלה להם שלימות הכלים של בינה זו, שראויה לישוב בני אדם. דהיינו לקבל חכמה. (כנ"ל דף ק"ט ד"ה זה עש"ה) ים, פירוש חכמה. דני הים, פירוש מדרגות החכמה. אמרו הנה המקום, לשבת ולחזק הלב, ושיהנו בו, התחתונים. כלומר להמשיך ממעלה למטה, שזהו מקום הקליפות. מיד אמרו, הבה נבנה לנו עיר, נתקן במקום הזה עיר ומגדל.

שמה) ונעשה לנו שם: מקום הזה יהיה לנו (דע"י דף ע"ה ע"א *) דף עיר ע"ב)

חשיבו דאינון חשבין למעבד. ב בגין, דעובדא דשדין, י לאו איהו אלא ברגעא
י חדא, י לחזו בני אנשא, ולא יתיר.

שמז) * ודברים אחדים. דהוו ידעין דרגין עלאין. כל חד וחד, על בורייה,
ולא אתחלף להו דרגא. ובגין כך כתיב, ודברים אחדים. ובגין כך, אתיעטו
בעיטא בישא, עיטא דחכמתא, דכתיב הבה נבנה לנו עיר ומגדל.

שמח) כלא ברזא דחכמתא הוא, ובעו לאתקפא בארעא, סטרא אחרא,
ולמפלח פולחנא פ דיליה. בגין דהוו ידעין, דהא כל דינין בישין, מתמן נחתין
לעלמין. ובעיין לדחויי דרגא דקדשא.

שמט) עיר ומגדל: דא חכמתא עלאת. והוו ידעי דשמא קדישא, לא אתתקף
בארעא, אלא בעיר ומגדל. עיר: דכתיב י עיר דוד היא ציון וגו'. מגדל: דכתיב
י כמגדל דוד צוארך. ובחכמתא עבדו, למהוי שלטנא פ דסטרא אחרא בארעא,
פ דדחייא י אדון כל הארץ מאתריה. ולמהוי דיורא י לסטרא אחרא בארעא.

שנ) ונעשה לנו שם. כמה יא דאחידא איהו שם לעילא, י נתקיף לה ביננא,
י למהוי שם בארעא. פן נפוץ. ידיעא הוו ידעין, דיתבדרון מעל אפי ארעא.
ובגין כך, הוו מתיחדין למעבד עבידתא דא י בחכמא.

מסורת הזחר

א) ודברים אחדים: לעיל דף ק"ג ציון א' וש"נ. ב) עיר דוד היא ציון. (מלכים א' ח') ח"א רכב:
ג) כמגדל דוד צוארך: (שה"ש ד) ח"א רט: ת"ו תק' ו' בהשמטות קמה: ד) אדון כל הארץ:
(יהושע ג) ח"א כ. כו. לג: לר. ג: קנב. רכח: רנא. ח"ב יג. רלה: רנט. ח"ג רמב:
חלופי גרסאות א ניא ובגין. ב ניא לא. ג ניא ליג חרא. ד ניא ליג לחזו בני אנשא (אח"ל). ה ניא ליג
דיליה. וניא לעלמא. זניא מוסיף דתא חזו. ח ניא מסטרא. ט ניא לדחייא. יניא דרחיא. יניא
דסטרא. וניא וסטרא. יא ניא דאחרא (אח"ל). יב ניא דאחרא. יג ניא וחקיף. יד ניא בחכמתא. וניא בחכמה.

עיר ומגדל

הסוכים

מאמר

סטרא אחרא בהארץ. ולעבוד חעבודה של
הס"א. משום שידעו כי כל דינים הרעים
יורדים משם להעולמות, וראו בזה לדחות
מדרגת הקדושה.

פירא פירושו העיר. והרמנא הוא כמו ארמנא.
שפירושו הארמון. המגדל.

שמט) עיר ומגדל דא חכמתא וכו': עיר
ומגדל זחו חכמה העליונה. כי היו
ידעיים שהשם הקדוש, שהוא מלכות, לא נחזק
בהארץ אלא בעיר ומגדל. עיר, שכתוב, עיר
דוד היא ציון וגו' מגדל, שכתוב, כמגדל דוד
צוארך. הרי שהשם הקדוש, שהיא מלכותא דדור,
נקראת ג"כ בשמות הללו. עיר ומגדל, והיינו בשם
שהמלכות ממשכת חכמה. ועשו גם הם בחכמה
זניא לקיים ממשלת הסטרא אחרא בארץ. שהוא
הלעומת של המלכות, ולדחות המלכות הנקראת אדון
פל הארץ, ממקומה. ושתהיה ישיבה ומגורים
להסטרא אחרא בהארץ.

ביאור הדברים. כי חזר מבאר מה
פשמיענו במה שכתוב, ויהי כל הארץ שפח
אחת, ואמר ששפה אחת, פירושו לשון הקדש.
ומשמיענו שבשכיל שדברו בלשון הקדש היו
משביעים חמלאכים העליונים שיסייעו אותם
בבנינם. ולסיכך אומר הכתוב, לא יבצר מהם אשר
יזמו לעשות. אבל אם לא היו מדברים בלשון
הקדש, לא היה להם עזרת חמלאכים, והיו
מעשיהם כמעשה שדים, שאין לו תקומת אלא
רגע, ותכף מתבטל מעצמו.

שמז) ודברים אחדים וכו': שהיו יודעים
מדרגות העליונות כל אחת ואחת על
זיכנה. ולא היתה נחלת לחם מדרגה, ומשום
זה כתוב ודברים אחדים. כלומר שהמדרגות היו
ברורות להם כמו דברים אחדים, שאין בהם
סורח להכירם. ומשום זה נועצו בעצת רעה,
עצה של חכמתא, שכתוב, חבה נבנה לנו עיר
ומגדל. שהוא בחינת חכמה דקליפות כנ"ל.

שנ) ונעשה לנו שם וכו': כמו שהאחר, והיינו
הקדושה, הוא שם למעלה, נחזק,
אותה כינינו שתהיה שם בתארץ. כלומר, כמו
שהקדושה מאירה ממטה למעלה, כן נמשך ממעלה
למטה להארץ. מן נפוץ. ידיעה היו יודעים,
שיתמורו

שמח) כלא כרוא דחכמתא וכו': הכל הוא
בסוד החכמה, שרצו לתגביר את
(דפו"י דף ע"ד ע"ב)

שנא) סטרא אחרא, ה' איהו דכר וגוקבא, תוקפא דזוהמא דדינא קשיא. וכמה דאדם חב י בהו, י ואתקפו בגיניה על עלמא. אוף הכי י אינון ס עבדין, דאתתקף יתיר, דכתיב אשר בנו בני האדם. בנוי דאדם קדמאה, דאייתי ואשליט סטרא אחרא על עלמא, סטרא בישא. כמה דסטרא י דקדושה, לאו שלטניה בהאי עלמא, דאלא בעיר ה' ומגדל. אוף הכי ס חשיבי אינון, למבני עיר ומגדל, למישלט האי סטר בישא בעלמא.

שנב) * וירד ה' לראות, * נחת האי שמא י דקדישא, למחזי י' עובדיהון דבניינא דבנו. ואינון י' הוו י' ממללן בלשון קדש, לגבי כל אינון דרגין קדישין, והוו מצליחין. כיון דנחתת קדושה, אתבלבלו כל אינון דרגין, ה' עלאין נחתו, ותתאין סליקו, ולא חוו קיימין י' בארע מישר, כמה דהוו. ולבחר בלבד לישנהון בעי' לישון, ואתבדרו לכל סטרי עלמא.

שנג) חד ממנא סו הוא נ' ברקיעא, וביה קיימין סו כל מפתחן, דעובדי עלמא. ואיהו י' קיימא זמין, י' בשעתי ורגעי דיומא. ואינון הוו ידעין ברוא דחכמתא, י' גנזא דהאי ממנא. והוו פתחי וסגרי, ומצלחי בעובדיהון, י' במימרא דפומהון. כיון כל דאתבלבל מימרא דלהון, י' כלא אתמנע מנייהו.

מסורת תזוהר

דרך אמת

ה' כפרשה וילא מאיך האי סלס וסלקין אינהו ממין ע"ש קמ"ס ב', נ' נלאה שסוא מטטרוין דייקא נמי דקאלר כסיסא והוו פתחי וסגרי וסכני וסכני סתמון וסגורין וכלליהם כמקון ל"ז ע"ס ח"ג סוכים כמזכ כפרשה פקודי ר"ג ח' ועיקר.

א) וירד ה' לראות: (בראשית יא) ח"א ס: עה. ח"ב. לג:

חלופי גרסאות ה' נ"א ל"ג איהו. נ נ"א בית. נ נ"א ואתתקפו. ד נ"א ל"ג אינון. ס נ"א עבדו. ו נ"א דאתקף. ו נ"א דאתתקפו. ז נ"א דקדושה. ח נ"א מוסיף ומגדל. בעיר זו ירושלים ההייד ולא אבא בעיר מגדל זו מגדל דוד המלך כמגדל דוד צוארך (אח"ל). ט נ"א חשיבו. י נ"א דקדושה. יא נ"א מוסיף על עובדיהון. יב נ"א חות. יג נ"א ממללן. יד נ"א באורח מישור. טו נ"א איהו. טז נ"א מוסיף כל אינון. יז נ"א קאים. יח נ"א בכל שעתי (אח"ל). יט נ"א גנוי. כ נ"א במימרא. כא נ"א דאסתכלא. ונ"א דאסתלקו. (אח"ל). ככ נ"א דלא.

עיר ומגדל

הסולם

מאמר

אלו מדרגות, העליונות ירדה ותחתונות עלו. ולא היו עומדים בדרך הישר כמו שהיו, וע"כ לא יכלו עוד לעשות השבעות, פי השמות גחלפו להם. ואח"כ בלבד לשונם בע' לשון, ונתפזרו לכל רוחות העולם.

שנג) חד ממנא הוא וכו': ממנוח אחד הוא ברקיע. ועמו נמצאים פל המפתחות למעשי העולם, והוא עומד סוכן ליורשיה. רק בשעות ורגעים ידועים של היום ותם היו יודעים בסוד החכמה את הנסתרות של ממונה חזת, והיו פותחים וסוגרים במאמר פיהם את השערים של כל הנסתרות, ומצליחים, דהיינו ע"י השבעות שעשו כפיהם לאותו הממונה. הצליחו בכנין העיר והמגדל, לחיזהו השר של העולם ומנהיגו. כיון שנתבלבל מאמר פיהם, הכל נמנע מהם. פי לא ידעו עוד לעשות השבעות לאותו הממונה.

ואתר

(דפויה דף ע"ד ע"ב * דף ע"ה ע"א)

שנד) ואתר מתקן אשכחו, בההוא בקעה. ^ב סתרא דסתרין. ^א וימצאו בקעה: אתר ^ב מתקן להאי ^ג סטרא בישא דבעו אנון לאתקפא ^ד ואתמנעו. ^ה תוקפא ^ו דההוא סטרא הוה תליא לאתפרעא בההיא בקעה, עד דנטלא תמן חילין ^ז ומשיריין, כגוונא דאינון דבנו קרתא ומגדלא. ^ח ואתיהבו ^ט כלהו בידהא, ואתקטלו תמן.

שנה) אנון, דלא בעו למיפק ^ב בקץ הימין, אתבהילו ^ג ונפלו בקץ הימים. בההוא אתר, דאתחלש תקפא בקדמיתא, בהאי בקעה. ועיד כתיב, ^ד והיא מלאה עצמות.

שנו) ^א ואתתקפת בההוא צולמא, דאקים נבוכדנצר. ואתבר תוקפא לבתד. ^ב באנון ^ג גרמין, ובההוא צולמא דאינון קדמאי קיימו, וקמו על רגליהון. וההוא צולמא ^ד אתבר.

שנז) וכדין ידעו כל עמין דעלמא, דלית ^א אלוה בר קביה ^ב בלחודוי. ותו, דאתקדש שמיה, על ידא דחנניה מישאל ועזריה. וכלא בחד יומא, ועיד כתיב ^ג והקדישו את קדוש יעקב וגוי. (עד כאן סתרי תורה).

שנח) ^א וירד ^ב לראות את העיר ואת המגדל. דא הוא חד מאינון עשר זמנין, ^ג דנחתא שכינתא לארעא. וכי ^ד מה הוא לראות, ולא הוה ידע

מסורת הזהר

א) וימצאו בקעה: לעיל רף ק"ח ציון א' וש"ג. ב) קץ הימין - קץ הימים: לעיל רף כ"ח ציון ג' וש"ג. ג) והיא מלאה עצמות: (יחזקאל לו) ח"א צו: ד) והקדישו את קדוש יעקב: ישעיה כט. ה) וירד ה' לראות: לעיל רף קכ"ג ציון א' וש"ג.

חלושי גרסאות א) נ"א סטרא דסתרין. (אח"כ) ב) נ"א מתקן. ג) נ"א מוסיף תהוא סטרא. ד) נ"א ואתמניעו. ט) נ"א תקפא. ו) נ"א דילית וליב דתהוא סטרא. ז) נ"א ומישיריין. ח) נ"א כלא. ט) נ"א ובקץ הימים נפלו (אח"כ). י) נ"א מוסיף ואתתקפת תהוא סטרא (אח"כ). יא) נ"א דאינון (אח"כ). יב) נ"א גרמי. יג) נ"א אתברי יד) נ"א אלוה. טו) נ"א בלחודוי. טז) נ"א דנחתא. יז) נ"א מוח.

עיר ומגדל

הסוכים

מאמר

ואח"כ נשבר תוקפה באלו העצמות של בני אפרים שיחזקאל החיה אותם. ובאותו הצלם דקדושה של אלו הראשונים שחזרו לתחיה וקמו על רגליהם, נשבר צלם ההוא שעשה נבוכדנצר.

שנז) וכדין ידעו וכו': ואז ידעו כל עמיהעולם שאין אלוה זולת הקב"ה בלבדו. ועוד שנתקדש השם על ידי חנניה מישאל ועזריה. שגם זה גרם שנשבר תוקפה דס"א. וכל אלו היו ביום אחד, וע"כ כתוב והקדישו וכו' כי ג' אלו דתיינו תחית המתים דיחזקאל, וקידוש השם של חנניה מישאל ועזריה, ושבירת הצלם דנבוכדנצר. הכל היה ביום אחד, (כמ"ש בסנהדרין צב:): ששה נסים נעשו באותו היום ע"ש.

שנח) וירד ה' לראות וגו': זה הוא אחת מאלו עשר פעמים שירדה השכינה לארץ. (כמ"ש באבות דרבי נתן פל"ד ע"ש) ושואל, וכי מה חיה לו לראות, שלא חיה יודע מקודם לכן ומשיב

שנד) ואתר מתקן אשכחו וכו': ומקום מוכן ומוכשר מצאו באותה בקעה, והוא סתר שבסתריו. וימצאו בקעה, פירושו, מקום מוכשר לצד הרע הזה, שרצו להגבירו ונמנע מהם. תוספו של אותו הצד נשאר תלוי, באותה תבקעה, להפרע, עד שנסעו ובאו שם צבאות ומחנות כעין אלו שבנו העיר והמגדל, דהיינו בני אפרים, כמו שפסיים, וניתנו כולם בידי אותו הצד, ונחרגו שם.

שנה) אנון דלא וכו': ואלו שלא רצו לצאת בקץ הימין, שהם בני אפרים, שיצאו ממצרים קודם הזמן, (כמ"ש בסנהדרין צב: ע"ש). נבהלו ונפלו לקץ חיימים, במקום ההוא שכבר נחלש תוקפו בבקעה זו. דהיינו בזמן דור הפלגה. ועתה בעתם חזר ונתגבר וחרגם, ועל זה כתוב והיא מלאה עצמות.

שנו) ואתתקפת בההוא וכו': ונתגברה הס"א באותו הצלם שחקים נבוכדנצר,

(רפויי רף ע"ה ע"א)

מקדמת דנא. אלא, לראות: לאשגחא בדינא. כד"א, * ירא ה' עליכם וישפוט. שנט) את העיר ואת המגדל. הכא אית לאסתכלא, דהא לא כתיב, לראות את בני האדם, אלא, לראות את העיר ואת המגדל. אמאי. אלא, בשעתא דאשגח קב"ה בדינא, בקדמיתא ישגח בדרגא ה' דלעילא, ולכתר בדרגא ב' דלתתא. בקדמיתא בעלאי, ולכתר בתתאי. ובגין דהאי מלה מטא לעילא, אשגחותא דלעילא הוה ביה בקדמיתא. דכתיב, לראות את העיר ואת המגדל. שס) אשר בנו בני האדם. מאי בני האדם, בנוי דאדם קדמאה. דמרד במריה, וגרם מותא לעלמא. אשר בנו בני האדם, בניינא ודאי, ב אמרו ובעו למבני לעילא.

שסא) ר' שמעון ד פתח ב' כה אמר ה' אלקים שער * החצר הפנימית הפונה קדים יהיה ב' סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח. האי קרא אית לאסתכלא ביה, ו ואיהו רזא, כמה דאתמר, יהיה סגור ששת ימי המעשה. אמאי. ס

שסב) אלא, אלין ימי חול, דתרעא דא, יהיה ס סגור. דלא לאשתמשא חול בקודשא. וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח. דהא כדין, שמושא דקודשא בקודשא. וכדין, אתנהיר סיהרא לאתחברא בשמשא.

מסורת הזוהר

דרך אמת

א) ע"י נפרדס נשער חני"ע וכמ"י דף קפ"ז ח' (א) ירא ה' עליכם וישפוט: שמוח ה'. ב) כה אמר — שער החצר הפנימית: (יחזקאל מ"ו) ח"א כה. ח"ב רמז: ת"ז תק' ו' כב. תק' י"ט לח. תק' ל' עג. תק' ל"ו עח.

חלופי גרסאות א' ג"א דלעיל. ב ג"א דלתת. ג ג"א גרמו. ד ג"א ארימו. ה ג"א מוסיף פתח ואמר. ו ג"א סגור וגו'. ז ג"א דאיתו. ח ג"א מוסיף המעשה וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח וגו'. ט ג"א מוסיף אמאי יהיה סגור כל אינון [ימין דששת] ששת ימי המעשה. י ג"א סגור. י"א ג"א דקב"ה. י"ב ג"א דקודשא בקודשא. י"ג ג"א דקודשא. י"ד ג"א בקודשא וליג דקודשא (אה"ל).

עיר ומגדל

הסולם

מאמר

הבה נבנה, שהוא רק הזמנה. כי אמרו וגרמו להבנות למעלה. כלומר שאמרו השבעות בסיחם (כנ"ל באות שנ"ב) ועל ידיהם נבנו העיר והמגדל.

מאמר שער החצר הפנימית

שסא) רבי שמעון פתח וכו': ר"ש פתח, כה אמר ה' אלקים שער החצר הפנימית וגו', בכתוב הזה יש להסתכל בו, והוא סוד. כמו שאמרו, יהיה סגור ששת ימי המעשה, למת יהיה סגור.

שסב) אלא ארין ימי חול וכו': אלא אלו הם ימי חול, שהשער הזה יהיה סגור כדי שלא להשתמש חול בקדש. וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח, כי אז הוא השמוש של קדש בקדש, ואז מאירה הלבנה, שהיא הנוקבא להתחבר בהשמש. שהוא ז"א.

פירוש. מקום ההשפעה לתחתונים, מכונה שער. ושער חצר הפנימית, הוא מקום השפעת

אור

ומשיב. אלא לראות פירוש. לתשגיח במדת חדין. כמ"ש ירא אלקים וישפוט.

שנט) את העיר ואת המגדל וכו': יש כאן להסתכל כי לא כתוב, לראות את בני האדם, אלא, לראות את העיר ואת המגדל. למת. אלא בשעה שהקב"ה משגיח לפעול בדין. כתחילה הוא משגיח בהמדרגה של מעלה, שהיא השורש, ואח"כ בהמדרגה של מטה, והיינו בהענף. כתחילה בעליונים ואח"כ בהתחתונים. ומשום שדבר זה, דעיר ומגדל, מגיע עד למעלה. דהיינו בעולמות העליונים, ההשגחה של מעלה היה בו בתחילה. שכתוב לראות את העיר ואת המגדל. דהיינו עיר ומגדל שבעולמות העליונים.

שס) אשר בנו בני האדם. שואל מהו שאומר בני האדם. ומשיב, שתכוב מרמז שהם בניו של אדם הראשון שמרד ברבונו וגרם המות לעולם. כלומר, שנמשכו אחרי מעשיו. אשר בנו בני האדם ודאי הוא שבנו בנין. אע"ט שאמרו

(דפו"י דף ע"ה ע"א *) ע"ה ע"ב)

שסג) תא חזי, תרעא דא, לא אתפתח באינון שיתא יומי דחול. ⁶ בגין דהא ⁷ באינון יומי דחול, עלמא תתאה אתון, ושלטין כל אנון שית יומין דחול על עלמא. בר בארעא דישראל.

ססד) ⁸ ואינון דשלטי, ⁹ לא שלטי, בארעא קדישא. ¹⁰ בגין, דהשער הזה, איהו סגור. אבל ביום השבת וביום החדש, כלהו מתעברן, ולא ¹¹ שלטין. בגין, דהשער הזה, איהו פתוח, ועלמא איהו בחדוה, ואתון מתמן, ולא אחייהב עלמא, לרשו אחרא.

ססה) ¹² ואי תימא, דכל אינון שית ¹³ יומין, אינון ¹⁴ שלטין בלחודייהו.

חלוסי גרסאות א' ג'א ובגין. ב ג'א אינון. ג ג'א דאינון. ד ג'א ל'ג לא שלטי בארעא קדישא. ו ג'א דשלטי בארעא קדישא ובגין ולא יחון שלטא [שלטין] דחול בארעא בגין דהשער. ס ג'א בג'ג השער. ז ג'א שלטי. ח ג'א ואיתסא. ט ג'א מוסיף יומין דחול [דחול]. ק ג'א שלטין.

מאמר

הסולם

שער החצר הפנימית

לימות החול, שה'ס כחות הס'א, מפני ששער הזה של חצר הפנימית המאיר בהארת החכמה, הוא סגור שם בעזקא דכ'א מג'ר דבינה דא'א, ואינו מאיר אלא בהסדים מכוסים מחכמה. עזקא פירושו, טבעת המקיפו סביב סביב, שלא תכנוס בתוכו הארת החכמה. דכ'א, פירושו טהור, דחיינו שאין שם משהו חסרון, כי להיותו נמשך מג'ר דבינה דא'א, ע"כ אע"פ שהוא חסדים נבחן לבחינת ג'ר כמו אור החכמה. ולפיכך, עזקא זו מבריחה הס'א וכחותיה, כי הס'א בורחת מפני השלימות ואין לה יכולת להתקרב רק במקום חסרון. וז"ש לא שלטי בארעא מדישא כגין דהשער הזה אידו סגור, בששת ימי המעשה. דחיינו שכסור בעזקא דכ'א המבריה את ימות החול שה'ס כחות הס'א. ויום השבת ויום החודש, הנמשכים מחנוקבא המלכשת לאמא, שה'ס ישו'ת. שהפ' המוחין דהארת החכמה, שז"ס וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח, הרי מוחין האלו מעבירים לגמרי את הס'א ויפוח החול ממקום הקדושה. וז"ש, אבל ביום השבת וביום החדש כולם מתעברים ולא שולטי'ס בגין דשער הזה פתוח, כי שער הזה הפתוח בהארת החכמה, מעביר לגמרי את החצונים ממקום הקדושה וע"כ אין שליטה לימות החול שהם כחות הס'א, בארץ ישראל, לא בששת ימי המעשה הנמשכים מז"א שבמקום אבא, ולא ביום השבת וחדש הנמשכים מהנוקבא שבמקום אמא: לא בששת ימי המעשה, מפני ששער הזה סגור בעזקא דכ'א מג'ר דבינה דא'א, המבריה החצונים אע"פ שהוא סגור מחכמה. ולא ביום השבת, מפני ששער הזה פתוח או בהארת חכמה, וא"כ נעלמים לגמרי כחות הס'א וימות החול. באופן שבארץ ישראל אין שליטה לימות החול לא בשבת ולא בחול.

ססח) ואי תימא וכו': ואם תאמר, שכל אלו

ששה

אור החכמה לתחתונים. ומ"ש הסונה קדים יתבאר להלן באות סס"ח. פרוח פירושו שמשפיע לתחתונים. סגור, פירושו שהוא שמור ממגע החצונים. חול פירושו שיש בו יכולת חניקה לקליפות. ואינו שמור מהן, קדש פירושו שלגמרי אין שם יניקה כל שהיא לקליפות. והכתוב אומר ששער החצר הפנימית יהיה סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח. ושואל, למה יהיה סגור בששת ימי המעשה. ומשיב, משם שלא להשתמש חול בקודש. שלא יתערב הס'א בהקדושה. כי כל עיר שיש יניקה לקליפות, אין שפע קדש מתגלה. ורק בשבת וחדש יפתח. שאז יש זיווג ז"נ בסוד קדש בקדש. דחיינו שזו"ן עולים לאו"א שהם קדש בקדש, אין משם שום יניקה לתצונים וקליפות. וז"ש וכדין אתנהיר סיהרא לאתחברא בשמשא. שהם זו"ן. שסג) תא חזי תרעא וכו': בוא וראה, שער הזה אינו נפתח בששת ימות החול, משום, כי בימות החול ניוון עולם התחתון, נשט נמצאים החיצונים והקליפות, ושולטים כל אלו ימות החול, שהם הס'א, על העולם, חוץ מבא"י.

ססד) ואינון דשלטי וכו': ואלו, ימות החול, השולטים בחוץ לארץ, אינם שולטים בארץ הקודש. משום ששער הזה הוא סגור. אבל ביום השבת וביום החדש, כולם, כל הקליפות, נעברים מהעולם, ואינם שולטים. משום ששער הזה הוא פתוח, והעולם הוא בשמחה והוא ניוון משם. ולא ניתן העולם לרשות אחר.

פירושו השם ארץ ישראל הוא בעיקר בעת שזו"ן עולים ומלבישים לאו"א, שאז נק' ז"א ישראל, והנוקבא, ארץ ישראל או ארץ הקודש. כי המוחין דאו"א נקראים קודש, ולא פחות מהם כנודע, ואז אמילו בששת ימי המעשה. תימשכים מז"א המלביש לאבא. שה'ס מוחין דחסדים מכוסים מחכמה, אין שם יכולת יניקה (י'ומי דף ע"ח ע"ב)

תא חזי. הפונה קדים: עד ב לא יקומון לשלטאה, איהו אסתכל תדיר בעלמא. אבל לא אתפתח לאתונא עלמא מקודשא, בר ביומא דשבתא, וביומא י דחדשא. וכלהו יומין, כלהו י אתדבקן ביומא י דשבתא, ואתזנו מחמן. דהא י ביומא י דשבתא כלהו תרעין פתיחון, ונייחא אשתכח לכלא, לעלאי ותתאי. ת"ח. וירד ה' י לראות. נחת מקודשא לחול, י לאשגחא במה דבנו, וקיימו קיומא לאתערא על עלמא, דחדלא י דון.

שסו) ר' יצחק, הוה יתיב קמיה דר"ש, א"ל, מה חמו אלין, דעבדו שטותא דא, למרדא ביה בק"ה, וכלהו, בעיטא חדא אתקיימו בדא. א"ל, הא אחמר, י דכתיב, ויהי בנסעם מקדם. יא אתנטילו מעילא לתתא. י אתנטילו מארעא דישראל, ונחתו לבבל. אמרו. הא הכא אתר י למדבק. שסז) ונעשה לנו שם וגו'. י ויתדבק סיועא דלתתא, באתר דא. בגין, דכד י דינא אתי לאשראה בעלמא, הא אתר דא לקבליה. י ומהכא י אתהני עלמא, ויתזן. דהא לעילא, י דחיקו איהו לאתונא עלמא מניה. ולא עוד

חלומי גרסאות א גיא ליג לא (אח"ל). ב גיא חודש. ג גיא מחרבקן. ד גיא דשבת. ה גיא מוסיף כרין ביומא. ו גיא דשבת. ז גיא מוסיף לראות את העיר. ח גיא מוסיף וררד [וידיה אח"ל] פרישא לאשנחה. ט גיא לחו. וביא לחון. י ליג דכתיב. יא גיא אתנטלו. יב גיא אתנטלו. יג גיא לארבקא. וניא למברק. וניא מוסיף ולמחקר. יד גיא ואתדבק. טו גיא יתי וליג דינא אחי. טז גיא מהכא. יז גיא יתחני. יח גיא רחיקא. וניא דחיקא.

<p>שער החצר הפנימית</p> <p>הציר והמגדל שחצמידו, שהם חו"ב דקליטה, לעזרר העולם לעבוד אותם.</p> <p>שסו) ר' יצחק הוה יתיב וכו': ר"י היה יושב לפני רבי שמעון, אמר לו, מה ראו הללו, שעשו שטות זה למרוד בהקב"ה, וכולם עמדו בזה בעצה אחת. א"ל, הרי למדנו, שכחוב, ויחי בנסעם מקדם, נסעו מלמעלה למטה, דחינו שנסעו מארץ ישראל וירדו לבבל. אמרו הנה כאן המקום להדבק. פירוש, שמקודם לכן חיו בארץ ישראל, ששם ה"ס שפה אחת ודברים אחדים שאין שם שום מקום מגע לחצונים, כי בששת ימי המעשה השער סגור ומברית החצונים וביום השבת המוחין דחכמה מעכירים חצונים מהעולם, וע"כ לא יכלו בני הפלגת לעשות שם כלום, כי לא היה להם מקום להדבק. אלא כהנסעם מקדם, שנסעו מארץ ישראל לבבל לחוץ לארץ, ששם שולטים ימות חחול, אמרו כאן המקום לתדבק ולהמשיך החכמה ממעלה למטה כדי שיאירו גם בששת ימי המעשה. כי אין כאן התיקון שיהיה שער הסנימי סגור בששת ימי המעשה כמו בארץ ישראל.</p> <p>שסז) ונעשה לנו שם וכו': והעזרה מלמטה יתחבר במקום חזה, בחוץ לארץ. פירוש, כי בא"י אין הארת החכמה רק ביום השבת, שאסור בו שום עזרה מלתתא, שה"ס איסור</p>	<p>הכולם</p>	<p>מאמר</p> <p>ששה הימים שולטים בפני עצמם, פירוש, כי ערך קבלת ז"א כלפי קבלת הנוקבא, הוא כערך ג"ר כלפי ר"ק, ולפיכך, כיון שהמוחין נמשכים רק בשבת וחדש, שה"ס הנוק' נמשכין רק ו"ק דחכמה, אבל אם גם ז"א, שה"ס ששת הימים, היה מקבל המוחין, היו נמשכים ג"ר דחכמה, גם נודע שששת הימים מקבלים מיום השבת, וכיון שכן, יש לומר שחם מקבלים הארת החכמה מיום השבת, באופן שיוכלו לשלוט בה מבחינתם עצמם, בלי התכללות בחנוקבא, דהיינו שיאירו בבחינת דכר, שה"ס ג"ר דחכמה, ולזוז אומר, תא חזי הפונה קדים וכו': פירושו הפונה למקודם, למטרם שעמדו הקליפות לשלוט, שהוא היה אז מסתכל תמיד בהעולם, ואסילו בששת הימים, אבל לא נפחה שיהיה העולם ניוון מקדש, רק ביום השבת וביום החדש, לכן גם עתה, אי אפשר, שששת ימי המעשה יאירו בהארת חכמה בבחינתם עצמם, כי אז לא יהיה להם מוזנות מקודש כמקודם לכן, אלא שכל הימים כולם, דהיינו ששת ימי המעשה כולם, מתדבקים ביום השבת וניזונים משם, כי ביום השבת כל השערים פתוחים ונספא נחת לכל, לעליונים ותחתונים, אבל ששת הימים לא יוכלו להאיר, אם אינם מתדבקים ביום השבת, מטעם חוסר שפע המוזנות כמבואר. תא חזי וירד ה' לראות וכו': ירד מקדש לחול לחסתכל במה שבנו והעמידו לקיום, דהיינו</p>
--	--------------	--

(רמזי דף ע"ה ע"ב)

אלא אנן נסק לרקיעא. ונגח ביה קרבא, דלא יחות ב טופנא בעלמא. י כדבקדמיתא.

שסח) " ויאמר ה' הן עם אחד ושפה אחת י לכלם. בגין דכלהו כחדא, בייחודא דכלהון יעבדון ויצלחון בעובדייהו. י יתבדרון דרגין, כל חד לסטריה. ובגין כך, יתבדרון כל הני דלתתא. ו מה י כתיב י ויפץ ה' אותם משם.

שסט) ואי תימא, לישנהון אמאי ח אתבלבל. אלא, בגין ס דכלהון י ממלדין בלשון הקודש. יא ההוא לישנא, יי קא עביד לון י סיועא בגין, דבעובדא, ובמלילא דפומא. תליין מלין אלין, לאדבקא יי כוונה סו דלבא, ובדא עבדי סיועא, לההוא אתר, דבעי לאוקמא.

שע) ועל דא אתבלבל לישנהון, דלא יכילו סו לאתתקמא ח רעותהון, בלשון הקודש. כיון דאתחלף לישנהון, לא אצלחו בעובדא. בגין, יי דחילא

מסורת הזהר

א) ויאמר - הן עם אחד: (בראשית י"א) ח"א עו: ב) ויפץ - ויחדלו לבנות העיר: (בראשית י"א) ח"א עו:

חלוסי גרסאות א גיא מוסיף ביה טופנא. כ גיא כקדמיתא. ג גיא מוסיף לכלם וזה החלם וגוי. ד גיא כלהון. ס גיא מוסיף יתבדרון אינון דרגין דלעילא. ו גיא היינו. ז גיא דכתיב. ח גיא אחברר ובלבל [ית] לון קביה. ט גיא דכלהו. י מוסיף הו ממלדין, יא גיא והתא. יב גיא מוסיף תוה קא עביד. יג גיא סיועה. יד גיא ליג כוונה. טו גיא בליבא. טז גיא לאתקמא. יז גיא רעותיהון. יח גיא דכל חילא.

ויאמר ה' הן עם אחד

הסולם

מאמר

העמים של מטה, שהם ענפים של אותן המדרגות. מה כתוב, ויפץ ה' אותם משם. כלומר שהקב"ה עשה הדין בשרשיהם העליונים. שהענפים נגררים אחריהם. (כנ"ל באות שני"ט). שסט) ואי תימא לישנהון וכו': ואם תאמר לשונם למה נתבלבל. אלא, בעת שכולם היו מדברים בלשון הקודש, היה לשון ההוא עושה להם עזרה, דהיינו ע"י ההשבעות שעשו למדרגות העליונות, כנ"ל. מפני שבמעשה ודבור פה תלויים דברים הללו, כדי להשיג כוונת הלב, ובזה בכח הכוונה. עשו עזר וחזק למקום ההוא שרצו להקים. פירוש. ע"י ההשבעות שעשו הם הוסיפו כח להמלאכים שהשביעו. אותו השיעור שהוסיפו למלאכים העליונים זכו בו גם המשביעים. מפני שהם היו הגורמים. אבל כל זה הוא רק אם עושים ההשבעות בלשון הקודש, שאז מתחזק כונת הלב, וחמלאכים נזקקים לו כמ"ש להלן.

איסור עשית מלאכה, כי אין המוחין נמשכים אלא בבחינת הנוקבא, שאין בה מעשה כלל. אבל אנו נעשה לנו שם, ונמשיך המוחין בבחינת דבר, שיתכן בו אתערותא דלתתא. וז"ש יתדבק סיועא דלתתא באתר דא. בגין דכד דינא: משום, כי כשיבא דין לשרות בהעולם, יהיה מקום זה כנגדו. כלומר, שע"י המשכתם האורות למקום זה, דהיינו ממעלה למטה, יבטלו כל הדינים מהעולם. ומכאן העולם נהנה וניזון כי למעלה, דהיינו מההארות שממטה למעלה, בדוחק העולם ניזון ממנו. ולא עוד אלא שאנו נעלה לרקיע, ונעשה עמו מלחמה. שאל יוריד מכול בעולם כבתחילה. פירוש. כי הפרסא שנתקנה מתחת האצילות, הוא תקון מיוחד שלא להמשיך הארת החכמה ממעלה למטה. וע"כ אמרו נעלה לרקיע ונעשה עמו מלחמה כדי לבטל את הגבול הזה ולהמשיך האורות ממעלה למטה.

ויאמר ה' הן עם אחד

שע) ועל דא אתבלבל וכו': ועל כן, נתבלבל הלשון שלהם, ולא יכלו עוד לחזק את כוונתם בלשון הקודש. וכן כיון שנחלף לשונם, לא הצליחו במעשיהם. משום שהכחות העליונים, אינם יודעים ואינם מכירים חוץ מלשון הקודש. לכן, כאשר נתבלבל הלשון שלהם

שסח) ויאמר ה' הן עם אחד וכו': משום שהם כולם כאחד ביחוד, יעשו ויצליחו במעשיהם. לפיכך, יפוצו המדרגות כל אחת לעברה. ומשום זה יפוצו גם כל אלו (דפריי דף ע"ה ע"ב)

דלעילא, לא ידעי, ולא אשתמודעי בר ה בלשון הקדש. וכד אתבלבל כ לישנא
 ג דלהון, אתחלש חיליהון, ואתבר תוקפא דלהון.
 (שעא) ת"ח. דהא מלה ז דאמרי תתאי בלשון הקדש, כלהו חילי שמיא
 ה ידעי ביה, ואתתקפי ביה. ולישן אחרא, לא ידעין, ולא אשתמודעי ביה. ועל
 דא, אלין, כיון דאתבלבל לישנא דלהון, מיד ויחדלו לבנות העיר. דהא אתבר
 חיליהו, ולא יכילו למעבד מדי, ברעותא דלהון.
 (שעב) ו להוי ז שמיא ח די אלהא מברך מן עלמא ועד ס עלמא די
 חכמתא וגבורתא י די לה היא. יא דהא יב בגין יג דאנחית קב"ה, רזי דחכמתא
 לצלמא, אתקלקלו י ביה בני נשא. ובעו טו דאתגרא ביה.
 (שעג) יהב חכמתא עלאה, לאדם טו הראשון. י ובההיא חכמה * דאתגלי
 ליה, ידע דרגין, ואתדבק ביצר הרע, עד דאסתלקו מניה מבועי דחכמתא.
 ולבתר תב קמי מאריה. ואתגליין ליה מנייהו, ולא כקדמיתא. לבתר, בההוא
 ספרא דיליה, יח ידע חכמאן, ולבתר, אתו בני נשא, וארגיוזו קמיה.
 (שעד) יהב חכמתא לנח, ופלח בה לקב"ה, יט לבתר מה כתיב וישת מן
 היין וישכר ויתגל. כמה דאתמר. יהב חכמתא לאברהם, ופלח בה לקב"ה.
 לבתר, נפק מניה ישמעאל, דארגיוז קמי קב"ה. וכן יצחק, נפק מניה עשו.
 יעקב כ נסב תרין אחתן.

(שעה) יהב חכמתא למשה, מה כתיב ביה, ככל ביתי נאמן הוא. כל ולא
 הוה כמשה ככ שמש מהימן, בכלהו דרגין, ולא סטא ככ לביה, בתיאובתא דחד
 מנייהו, אלא קאים במהימנותא עלאה, כדקא יאות.

חלוסי גרסאות א גי'א לישון, ב גי'א לישגון, ג גי'א לישגון, ד גי'א מוסיף דא דאמרי, ה גי'א ידעי, ו גי'א ליחוי
 ז גי'א שמא, ח גי'א דקביה, ט גי'א מוסיף עלמא די אלהא, י גי'א ריילח יא גי'א ליג דהא, יב גי'א
 מוסיף בגין דא, יג גי'א אנחית וגיאנחא, יד גי'א בה, טו גי'א לאתגרי, טז גי'א קדמא, יז גי'א ובחורא, יח גי'א יחכי.
 יט גי'א ולבחר, כ גי'א נסיב, כל גי'א לא, ככ גי'א מהימן, שמש, וכי נאמן שמש, כג גי'א ליה.

מאמר	הסולם	ויאמר ה' הן עם אחד
<p>שלהם נחלש כחם ונשכר העצמה שלהם. כלומר. שבלבול הלשון, החליש כחם למטה, שלא יכלו לכוון לבם, וכן שכר עצמתם למעלה. (שעא) ת"ח דהא מלה וכו': בוא וראה כי הדבר, דהיינו ההשבעה, שאומרים התחתונים בלשון הקודש, כל צבאות השמים יודעים בו, ומתחזקים בו, דהיינו שמקבלים תוספת כח ולשון אחר אינם יודעים ואינם מכירים בו, ועל כן, הללו, כיון שנתבלבל הלשון שלהם, מיד, ויחדלו לבנות העיר, כי נשכר כחם, ולא יכלו עוד לעשות משהו בהכוונה שלהם.</p>	<p>חכמה היא שנתגלה אליו, ירע את המדרגות. והוא נתדבק ביצר הרע עד שנסתלקו ממנו מעינות החכמה, ואחר כך שב אל רבונו, וחזרו ונתגלו לו מקצת מדרגות, מהם, ולא ככתחילה ואח"כ בספר תהיה שלו, שנתן לו רויאל המלאך ירע חכמות, ולאחר מכן באו בני אדם וחסאו ע"י אלו החכמות, לפני הקב"ה.</p>	<p>(שעב) ליהוי שמייה וכו': יהא שמו של הקב"ה מבורך מן העולם ועד העולם. אשר החכמה והגבורה שלו הוא. כי משום שהוריד הקב"ה סודות החכמה להעולם נתקלקלו בו בני אדם. ורצו להתגרות בו. (שעג) יהב חכמתא עלאה וכו': נתן חכמה העליונה לאדם הראשון, ועל ידי (דמו"י דף ע"ה ע"ב *) דף ע"ו ע"א)</p>
		<p>המדרגות</p>

שעו) יהב חכמתא עלאה, לשלמה מלכא. לבתר, מה כתיב ביה ב במשלי שלמה, המשא נאם הגבר לאיתאל לאיתאל ואוכל. אמר שלמה י אתי אל, וחכמתא י דיליה ד הוא. י ואוכל: ואיכול למעבד רעותי. לבתר ויקם ה שטן לשלמה וגו'.

שעו) ת"ח. בגין ו זעירו דחכמתא, דאשכחו אלין מההוא חכמה דקדמאי, אתגרו ביה בקב"ה, ובנו מגדל, ועבדו כל מה דעבדו, עד דאתבדרו י מאנפי ארעא. ולא אשתאר בהו חכמה, למעבד מדי.

שעח) אבל י לזמנא דאתי, קב"ה יתער חכמתא בעלמא, ויפלאחון ליה בה. הה"ד ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי. לאו כקדמאי, דחבילו י ביה עלמא. אלא ועשיתי, את אשר י בחוקי תלכו ואת משפטי תשמרו ועשיתם.

שעט) ר' יוסי ור' חייא, הוּו אזלי בארחא. א"ל ר' יוסי לר' חייא, נפתח באורייתא ונימא מלה. פתח ר' יוסי ואמר כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך י להצילך ולתת אויבך לפניך והיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך. כי ה' אלקיך מתהלך, מהלך מבעי ליה. י אלא, כד"א מתהלך בגן לרוח היום. י ודא הוא אילנא, דאכל מניה אדם הראשון. מתהלך: נוקבא. מהלך: דכר.

שפ) ודא י הוא, טו דאזיל קמיהו דישראל, כד הוּו אזלי במדברא. דכתיב, וה' הולך לפניהם יומם וגו'. טו הוא דאזיל, י קמיה י דב"נ כד אזיל

הלופי גרסאות א גימא משלי. וגימא ליג במשלי שלמה. וגימא דברי אגור בן יקח. וגימא איתאל. וגימא דילי וגימא דילה. ד גימא חיא. ס גימא ואתי וליג ואוכל האיכל. ו גימא זערו. ו גימא על אנפי. ח גימא בזמנא. ט גימא כת. י גימא בחוקי. יא גימא להצילך וגו'. יב גימא ליג אלא (אתי). יג גימא ליג ודא הוא. יד גימא מוסיף הוא דחוח. טו גימא אזיל. טז גימא מוסיף ודא הוא. יז גימא קמי. יח גימא עמית. יח גימא בינ.

ויאמר ה' הן עם אחד

הכולם

מאמר

ויעבדו אותו בה. וז"ש ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי. לא כראשונים שהשחיתו עמה העולם, אלא ועשיתי, את אשר בחוקי תלכו ואת משפטי תשמרו ועשיתם.

שעט) רבי יוסי וכו': רבי ורבי חייא חיו הולכים בדרך. א"ל רבי לרבי,

נפתח בדברי תורה ונאמר דבר. פתח רבי ואמר. כי ה' אלקיך מתהלך וגו'. ושואל כי ה' אלקיך מתהלך. הלא מתלך צריך לומר. ומשיב. אלא כמו שאתה אומר. מתהלך בגן לרוח היום. וזה נאמר על האילן. שאכל ממנו אדם הראשון. דהיינו הנוקבא שה"ס עץ הדעת. כן. מתהלך שבכאן נאמר על הנוקבא. כי מתהלך יורה על נוקבא. מהלך. על דכר.

שפ) ודא הוא דאזיל וכו': והוא דהיינו הנוקבא שחלך לפני בני ישראל כשהיו הולכים

במדבר, שכתוב, וה' הולך לפניהם יומם וגו'. וה' יורה על הוא ובית דינו, (כנ"ל דף מ' אות ק"ב) ובית דינו היינו הנוקבא. וכן החולך לפני האדם. כשחולך בדרך. שכתוב צדק לפניו יתלך וגו'. וצדק הוא הנוקבא. וכן הוא החולך לפני האדם

בשעה

המדברות, ולא נסת לבו מחמת תאוה לאחת מהן, אלא עמד באמונה העליונה כראוי.

שעו) יהב חכמתא עלאה לשלמה וכו': נתן חכמה העליונה לשלמה המלך.

לאחר מכאן מה כתוב בו במשלי שלמה, (סימן ל') המשא נאם הגבר לאיתאל. לאיתאל ואוכל. אמר שלמה אתי אל ותחכמה שלו הוא. ואוכל, ואוכל לעשות רצוני, ולא אכשל. כלומר, אע"פ שכתוב בתורה, ולא ירבה לו נשים ולא יסור לבבו, אני ארבה ולא יסור לבי, כי אתי אל, ונתן לי החכמה שלו. ואחר כך כתוב, ויקם ה' שמן לשלמה וגו', כי לעת זקנתו נשיו הטואת לבבו, העניש אותו כמ"ש ויקם וגו'.

שעו) ת"ח בנין זעירו וכו': בוא וראה בשביל משהו חכמה, שמצאו דור

הפלגה מחכמת הראשונים. התגרו בהקב"ה. ובנו מגדל, ועשו כל מה שעשו, עד שנמוצו מעל פני הארץ. ולא נשאר בהם עוד חכמה לעשות משתו. שעח) אבל לזמנא דאתי וכו': אבל לעתיד לבא: הקב"ה יעיר חכמה בעולם,

(דמויי רף עיו ע"א)

באורחא, דכתיב צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. ודא ה' הוא, דאזיל קמיה דבינ בשעתא דאיהו זכי. ולמת. להצילך ולתת אויבך לפניך. לאשתזבא בינ בארחא, ולא ישלוט ביה אחרא.

שפא) ובג"כ לבעי ליה לבינ לאסתמרא מחובי. ולדכאה לגרמיה. מאי דכיו. י דא דכתיב והיה מחנך קדוש. מאי קדוש. קדושים מבעי ליה. אלא, מחנך קדוש: אלין שייפי גופא. דגופא אתחבר ואתתקן בהו. ובג"כ, והיה מחנך קדוש. ולא יראה בך ערות דבר.

שפב) מאי ערות דבר. דא מלתא י דעריין, דדא הוא מלה, דקביה מאיס י בה יתיר מכלא. כיון דאמר, ולא יראה בך ערות, אמאי דבר. אלא, הני חיבי עלמא, דגעלי ומסאבי גרמייהו, במלה דלהון דנפקי מפומייהו, י והא איהו ערות דבר.

שפג) וכל כך למה. בגין, דאיהו אזיל קמך, ואי את עביד כדון, מיד ושב מאחריך. דלא יזיל בהדך, וויחוב י מאחריך, ואנן הא אזלינן י קמיה, בארחא, נתעסק במלי י דאורייתא. דהא אורייתא, אתעטרא על רישיה דבר נש, ה) ושכינתא לא יא אעדיאת מניה.

שפד) פתה, ר' חייא ואמר. ויאמר ה' הן עם אחד ושפה אחת לכלם וגו' ת"ח. מה כתיב, ויהי בנסעם מקדם. מאי מקדם. מקדמונו של עולם. י וימצאו. ויראו מבעי ליה, מאי וימצאו. אלא מציאה אשכחו תמן, מרוי י דחכמתא מקדמאי, י דאתנער תמן, מן בני טופנא, ובה אשתדלו למעבד, בההיא עבידתא דעבדו, לסרבא ביה בקב"ה, והווא אמרי בפומא, ועבדי * עבידתא

דרך אמת ה) כדי שיהיה זכר ונקבה ככתוב בפ' כלאשית מ"ט כ"ג.

חלופי גרסאות א) ג"א ל"ב הוא. ב) ג"א ל"ג דא. ג) ג"א עריחא. ד) ג"א ביה. ה) ג"א מוסיף ערות דבר. ו) ג"א והאי. ז) ג"א ויתוב. ח) ג"א מאחריך. ט) ג"א ל"ג קמיה. י) ג"א מוסיף דאורייתא דקביה. יא) ג"א אערי. יב) ג"א מוסיף וימצאו בקעה. יג) ג"א חכמתא. יד) ג"א דאתער. ונ"א דאתנער

מאמר המולם ויאמר ה' הן עם אחד

בשעה שזוכה. ולמה הוא הולך. היינו כמו שכתוב, להצילך ולתת אויבך לפניך. דהיינו להציל את האדם בדרך, ולא ישלוט בו סטרא אחרא.

שפא) ובג"כ לבעי ליה וכו'. ומשום זה צריך האדם להשמר מחטאיו, ולטהר את עצמו. ושואל. מהו טהרה. ומשיב. זהו שכתוב, והיה מחנך קדוש. מהו קדוש. קדושים צריך לומר. דהיינו לשון רבים. אלא מחנך קדוש. הם אברי הגוף. אשר הגוף מתחבר ומתתקן מהם. ועל כך. אומר עליו, והיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר.

שפב) מאי ערות וכו': ושואל מהו ערות דבר. ואומר. הוא דבר עריות. שזה הוא דבר, שהקב"ה מואס בו יותר מכל. ושואל כיון שהכתוב אומר, ולא יראה בך ערות, למה לו לומר דבר. ומשיב. אלא אלו הם רשעי עולם המגעלים ומטמאים עצמם בהדבר שהם מוציאים

(דטרי דף ע"ו ע"א * דף ע"ו ע"ב)

מקדמונו של עולם. ושואל וימצאו. היה לו לומר

שפה) חמי, מה כתיב, הן עם אחד ושפה אחת לכלם. בגין, דאינון בלבא חד, ב ורעותא חד, י וממללי בלשון הקדש. ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות. ולית מאן דימנע עובדא דלהון. אבל י מאי אעביד, אבלבל לון דרגין דלעילא, ולישן דלהון לתתא. וכדין אתמנע עובדא דלהון. שפו) ומה, בגין דהו ברעותא ולבא ד חד, י וממללי בלשון הקדש כתיב, לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, ודינא דלעילא, לא יכיל ו לשלטא בהו. אנן, או י חברייא דמתעסקין באורייתא, ואנן בלבא ב חד, ורעותא חד, על אחת כמה וכמה.

שפו) א"ר יוסי, מכאן ס לאינון מארי י דמחלוקת, יא לית לון קיומא. יכ דהא י כל זמנא, יד דבני עלמא, יו אלין עם אלין, ברעותא יב חדא, ולבא חד, אע"ג, דמרדי ביה בקב"ה, לא שלטא י בהו דינא דלעילא. כיון דאתפלגו, מיד, ויפץ ה' אותם משם וגו'.

שפח) א"ר חייא, אשתמע, דכלא במלה דפומא תלייא. דהא, כיון יא דאתבלבל, מיד ויפץ ה' אותם משם. אבל בזמנא דאתי, מה כתיב, כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם י ה' ולעבדו שכם אחד. וכתוב והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ברוך ה, לעולם אמן ואמן.

חלוסי גרסאות ה ניא וברעותא. ז ניא וממללין. ג ניא ומת. ד ניא ללב חד. ט ניא דממללי. ו ניא לשלטאר. ז ניא וחברייא וליג או (אה"ל). ח ניא ללב חד. ט ניא דכל אינון. י ניא דמחלקת. יא ניא ליג לית לון קיומא. יב ניא ללב דהא. יג ניא דכל וליג דהא. יד ניא דאינון ברעותא וליג דבני עלמא אלין עם אלין. וניא דאלין ואלין ברעותא. וניא דבני עלמא אלין ברעותא, וליא דבני עלמא עם אלין אלין (רי"א) טו ניא אלין עם אלין (אה"ל) טז ניא חד, יז ניא בהוא. יח ניא מוסיף דאתבלבל מלה, יט ניא ה' וגו'.

ויאמר ה' הן עם אחד

הכולם

מאמר

לעשות, ודין העליון לא יכול לשלוט עליהם, אנו או החברים שעוסקים בתורה, ואנו בלב אחד ורצון אחד על אחת כמה וכמה שלא יבצר ממנו, מה שנרצה לעשות.

שפו) א"ר יוסי וכו': אריי מכאן נשמע, שכל אלו בעלי המחלוקת אין להם קיום. שהרי כל זמן שבני העולם הם אלו עם אלו ברצון אחד ולב אחד אע"פ שמורדים בהקב"ה, לא שדט בהם דין העליון, כמו שאירע בדור המלגה וכיון שנחלקו, מיד כתוב עליהם ויפץ ה' אותם משם וגו'. הרי שלבעלי מחלוקת אין להם קיום.

שפח) א"ר חייא וכו': ארי"ה. משמע שהכל חלוי בדברי הפה, כי כיון שנתבלבל שפתם, מיד ויפץ ה' אותם משם וכו'. אבל לעתיד לבא, מה כתוב, כי אז אהפוך אל עמים שפת ברורה לקרא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד. וכתוב ותיה ה' למלך על כל תארץ וגו'.

לומר ויראו נקעה, מהו וימצאו, ומשיב אלא שמצאו מציאה מסורות תחכמה של הראשונים, דהיינו דור המבול, שהתנערו שם (שע"כ נקרא המקום ההוא שנער). ובחכמה זו שמצאו, השתדלו לעשות העבודה שעשו, כדי למרות בהקב"ה. ותיו אומדים בפיהם השבעות לשרים העליונים. ועשו את העבודה, דהיינו בנין העיר והמגדל.

שפה) חמי מה כתיב וכו': ראה מה שכתוב הן עם אחד ושפה אחת לכולם, וסוּסוּם שהם בלב אחד ורצון אחד, ומדברים בלשון הקדש. ע"כ ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות. ואין מי שיוכל למנוע את מעשיהם. אבל אמר הקב"ה, מה אעשה, אני אבלבל את המדרגות של מעלה ואת הלשון שלהם למטה ואז תמנע העבודה שלהם.

שפו) ומה בנין דדודו וכו': ומה, משום שהיו ברצון ולב אחד, ודברו בלשון הקודש כתוב, לא יבצר מהם אשר יזמו (רמ"י דף ע"ו ע"ב)

קריאה מהנהלת הישיבה „קול יהודה“

מ"ט) אי להם לבני אדם סתומי עין, עליהם נאמר עינים להם ולא יראו באור התורה, בהמות המה שאינם מסתכלים ואינם יודעים אלא בתבן של התורה שהיא כמו קליפה וחיצונית החכמה וכר עכ"ל. ופי' הגר"א ז"ל: החכמה הפנימית נקראת קדש, ותבן הוא לימוד הפשוט הנקרא תבנא דאורייתא, ומרץ הוא דקדוק המלות שהוא קליפה אחרונה של התורה, לא להבין הענין רק שימושי תיבות ודקדוקן. אע"ג שהכל הוא קרושת התורה, מ"מ נגד חכמת הקבלה המה קליפין. וכמו שכתוב בפרשת בראשית דדא קליפה לדא וכר עכ"ל.

והרה"ק מזידיטשוב ז"ל (בספרו סור מרע ועשה טוב) פירש הדברים הנ"ל ח"ל: והנה בלי ידיעת חכמת הקבלה הוא כבהמה וכר אחר שעושה המצוה בלי טעם רק מצות אנשים מלומדה, ודמיון לבהמות האוכלים חציר, שאין בו טעם אכילת אדם וכר. ואפילו הוא בעל עסקים גדול במר"מ וכדומה וטרוד הרבה לא יפטור מעסק חכמה זאת וכר ותשתדל לקמוץ זמן מהיום משאר דברים ולימודים, למען ישאר לך זמן לעסוק בחכמה זו כי היא יסודי התורה וכר כשם שאי אתה פטור מקביעות עתים לפשוטי התורה כי על זה שואלים קבעת עתים לתורה, ק"ו שאי אתה פטור מפנימית התורה כי מבלעדה האדם שוד אוכל עשב וכר עכ"ל. ובספרו עטרת צבי פרשת בהעלותך כתב ח"ל וזאת נחלט ונשרש בנפשי אשר מי שלא ראה אור ספר הזהר לא ראה אור מימיו. מכל הדברים הללו אתה למד שמוכרחים לעשות כל מיני השתדלויות, ולחסוך זמן בכדי ללמוד את החכמה הקדושה הלזו, כי מבלעדה הרי

בתוקף אמונתנו בדברי רבותינו נ"ע שעתידה חכמה זו להתגלות באחדית הימים ואנו רואים שבמפנים ומבחוץ תקפו עלינו הצרות. מבפנים כיצד? הדור הצעיר הולך מאתנו, חדור הוא ברוח הפקרות ופריצות, ועושים שמות בתודתנו הקדושה. מבחוץ כיצד? בכל אלפי שנות גלויותינו לא היה עוד זמן נורא כזה אשר בזמן אחד תקפה שגאה כבושה את כל עמנו, בכל המקומות שהם נחותים שמה. מצב נורא כזה דודש מאתנו לקחת חשבון הנפש, ולעשות „אתערותא דלתתא“ בכדי לקרב קץ גלויותינו, להחיש פרות נפשנו, ולעשות השתדלות שתתרבה הדעת בקרב ישראל, וכל העם מקצה יעבדו את ה', וימלא אחרי כל חוקיו ומצותיו.

והנה ידוע הוא, כי הגודם לכל היסורים הנוראים של עניות וחרב ביוה והרג ר"ל, הוא מפאת חוסר השתדלות בלימוד חכמת הקבלה, שעל הפסוק (ישעיה מ') קול אומר קרא, ואמר מה אקרא, כל הבשר חציר, וכל חסדו כציץ השדה, יבש חציר נבל ציץ כי רוח ה' נשבה בו, אכן חציר העם. פירשו חכז"ל (תיקרוז תי' ל') היא אומרת מה אקרא „כל הבשר חציר“ כולם כבהמות נדמו האוכלים חציר. „וכל חסדו כציץ השדה“ כל חסד שעושים לעצמם הם עושים, המה הם העושים התורה יבשה, שאינם חפצים להשתדל בחכמת הקבלה, אי להם שגורמים בזה עניות וחרב וביזה והרג ואבדן לעולם, ע"כ. הרי שסיבת הגברת הרע בגשמיות, הוא בגלל אי העבודה ושקידה על הלימוד הקדוש, של לימוד חכמת הקבלה, כי בלימוד התורה הנגלית בלחוד לא יוצאים ידי החובה. וכמ"ש שם (תיקון

מאמינים בחכמת הקבלה ויודעים שיש להם חסרון בהעדרה של חכמת הקבלה, אלא שחושבים שאין בזמן הזה מי שיבין בה, מחמת עומק המושג, וכנגד הכת הזאת כתב הרשב"י ע"ה (פרשת קדושים ועכ"ד מיבעי ליה לבר נש למילף מילי דאורייתא מכל בר נש אפילו ממאן דלא ידע, בגין דעל דא יתער באורייתא באורח קשוט וכו', שלמדנו שחייב האדם ללמוד מכל אדם, אפילו ממי שאינו יודע וכו', ומצאתי כתוב מה שנגזר למעלה שלא יתעסקו בחכמת האמת בגלויה היה לזמן קצוב עד תשלום שנת ה' אלפים ר"נ, ומשם ואילך יקרא דרא בתראה והותרה הגזירה והרשות נתונה להתעסק בספר הזהר ומשנת ה' אלפים ג' מאות ליצירה מן המוכחר שיתעסקו ברבים גדולים וקטנים וכדאיתא ברע"מ, ואחר שבזכות זה עתיד לבא מלך המשיח ולא בזכות אחר אין ראוי להתרשל עכ"ל.

וזה לשון מהר"ח ז"ל בהקדמה לספר עץ חיים דף י"ג, ולא עוד, אלא שלא נברא האדם, אלא כדי שילמד חכמת הקבלה, אלא שצריך שיהיה גופו נקי בתחלה, ע"י המצות המעשיות, שכל תכליתן לדבר זה, הם מוכרחים עכ"פ, ואח"כ תוכל הנשמה, הנקדאת נד ה' נשמת אדם, להאיר בגוף הזה, כנר הנתונה תוך עששית זכוכית, ומאירה, ונותנת לו כח, להבין סתרי התורה, ומגלה עמוקות מני חשך, וז"ס מש"ה, מצות ה' ברה מאירת עינים, ר"ל להבין סתרי תורה על ידה, שהם תכלית הכל, כנוצר בזהר שיר השירים^ה, אות ת"פ ע"פ הגידה לי שאהבה נפשי וכו', זכאין אינון כל דמשתדלין למנדע בחכמתא דמאריהון,

האדם נרמה כמו שור אוכל עשב, אשר אינם ראויים למאכל האדם. וכן השל"ה הקדוש אמר לבניו שכל מי שלא טעם טעם חכמת הקבלה לא טעם טעם יראת חטא מימיו. וכן אמר שגדול וחשוב היום שנתגלה בו קבלת רבינו האר"י ז"ל כיום שניתן תורת משה לישראל.

ועוד זאת: כי הירידה הגדולה של הדור — שעזבו את שמירת התורה, הוא גם כן הסיבת מניעת הלימוד הקדוש — חכמת הקבלה. ומובא בספר תורת שמחה (דף ג"ז) אשר הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא ז"ל אמר לו להה"ק ר' העניך מאלכסנדר ז"ל, חידוש לי על עיר פדאג שהיא מקום לומדים ותורה בין בעידנא דעסק בה ובין בעידנא דלא עסיק בה מגני ומצלי ואיך יורד שם היהדות מיום ליום אחודנית ר"ל, אבל הענין הוא דמקדם היה די בתורה הנגלית אבל עתה בעקבתא דמשיחא צריך להיות גם תורת הנסתר, כמו שאנו רואים נר דולק וקודם שכבה היא מתחזקת ביותר ושלהבת עולה יותר, כמו כן מקדם לא היה היצר הרע מתגבר כל כך, והיה די תורה בנגלה לתבלין לנגדו, אבל עתה קודם הגאולה היצר הרע מתגבר יותר וצריכים להתחזק גם בנסתר, עכ"ל.

ואמנם כן בכל משך גלויותינו היינו מצויים ועומדים להסתיר את החכמה הקדושה הלזו המלאה רזין ורזי דרזין, אבל לעתות הללו אשר אנחנו עומדים בה, כבר באנו לעקבתא דמשיחא, ולכן להיפך עלינו לגלות את החכמה הקדושה הלזו, וכמ"ש הגאון הק' ה' אברהם אזולאי ז"ל בהקדמת ספרו אור החמה, שהמתרשלים מלעסוק בחכמת האמת נחלקים לד' כתות וכו' כת הג'

הגהות ומראה מקומות וביאורים

עשה תשובה, ולא נשארנו לו אלא העבירות שרק המיתה מכפרת עליהן, על ידי זה, דהיינו המיתה, מסתלקים ממנו כל הדינים שבעולם, ולא עוד.

^ה אשריהם כל אלו העוסקים בתורה, לדעת חכמת אדונם, הם יודעים ומסתכלים בסודות עליונים, כי כשאדם יוצא מהעולם הזה, והוא

דיומא כאן, ומחר בביה קברי. וחד למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא דאיהו ביה, ועל מה אתתקן. ולבתר ברזין עלאין, לאשתמודע למארי. וכל דא יסתכל בר נש, מגו נהירו דאורייתא. ת"ח, כל מאן דאול להתוא עלמא בלא ידיעה, אע"ג דאית ביה עובדין טבין סגיאין, מפקין ליה מכל תרעין דההוא עלמא וכו'. ת"ח מה כתיב, אם לא תדעי לך היפה בנשים, אם אנת אתיא בלא ידיעה, ולא אסתכלת בחכמה, עד דלא אתית להכא, ולא ידעת רזין דעלמא עילאה, אע"ג דאנת היפה בנשים, במצות ובמעשים טובים, לית אנת כדאי למעיל להכא, צאי לך וכו'.

גם בפרשת פקודי דף רמ"ז ע"א, וז"ל¹ האי חיותא קדישא קיימא, כד נשמתא סלקא, ומטאת לגבה, כדין שאיל לה ברוא דחכמתא דמארה, וכפום האי חכמתא דרדיף אבתרא

ואינן ידעין ומסתכלים ברזין עלאין, בגין דבר נש כד נפיק מהאי עלמא, בהאי אסתלקו מיניה כל דינים דעלמא, ולא עוד אלא דמתפתחאן ליה תליסר תרעי דאפרסמונא דכיא, וכל חכמתא עילאה תליא בהו, ולא עוד, אלא שהקב"ה חקיק ליה בההוא פודפידא, דכל דיוקנין גליפן תמן, בהאי עלמא ובעלמא דאתי, והקב"ה אשתעשע ביה בג"ע, ואחסין תרין עלמין, עלמא דין, ועלמא דאתי. חכמתא דאצטריך ליה לבינ, חד למנדע ולאסתכלא ברזין דמדיה, חד למנדע ליה לגופיה, ולאשתמודעא מאן איהו, והיך איהו, ותקונא דגופא היך אתתקן, והיאך איהו זמין למיעל בדינא קמי מלכא דכלא. וחד למנדע ולאסתכלא ברזין דנשמתי, מאן איהי ההיא נפש דביה, ומאן אתיאי, ועל מה אתיאי להאי גופא סרוחה,

הגהות ומראה מקומות וביאורים

אפילו יש בו הרבה מעשים טובים מוציאים אותו מכל השערים של העולם ההוא.

בוא וראה מה כתוב, אם לא תדעי לך היפה בנשים, הקב"ה משיב לנשמה, אם את באת, ולא הסתכלת בחכמה מטרם שבאת לכאן, ואינך יודעת את סודות העולם העליון, צאי לך.

¹ חיה הקדושה הזו עומדת, וכשהנשמה עולה ומגיעת אליה, אז היא שואלת הנשמה בסוד חכמת אדונה, וכפי החכמה שרדפה אחריה השיגה כך נותנים לה שכרה. ואם האדם היה יכול להשיג חכמה ולא השיג דוחים הנשמה לחוץ, ואינה נכנסת, ועומדת תחת היכל ההוא בבושה, וכשמדימות כנפיהם אלו השרפים שמתחת החיה, אז כולם מכים בכנפיהם, ושרפים הנשמה, ונשרפת ואינה נשרפת ועומדת ואינה עומדת, ומאירה ואינה מאירה וכך דנים אותה בכל יום. ואע"פ שיש לה מעשים טובים דוחים אותה לחוץ, משום שאין שכר בעולם ההוא כאלו שמשתדלים בחכמה, להסתכל בכבוד אדונם, ואין שיעור לשכר של אלו היודעים חכמה להסתכל בכבוד אדונם, אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.

אלא שפותחים לו י"ג שערים מסודות האפרסמון הסהוד, שחכמה עליזנה תלויה בהם. ולא עוד, אלא שהקב"ה חוקק אותו בבגד המלכות ההוא, שכל הצורות חקוקות שם (כמ"ש בזהר ב"ב אות י"ט ע"ש), והקב"ה משתעשע עמו בגן עדן, ומנחילו ב' עולמות, את העולם הזה ואה העולם הבא.

החכמה שהארם צריך לדעת אותה, אחת היא, לדעת ולהסתכל בסוד אדוננו, ואחת היא, לדעת את עצמו, שידע מי הוא, ואיך נברא, ומאין הוא בא, ולאן ילך, ותקון הגוף איך מתתקן, ואיך הוא עתיד לבא בדין לפני מלך הכל, ואחד הוא, לדעת ולהסתכל בסודות הנשמה, מה היא נפש זו שבו, ומאין באה, ועל מה היא באה בגוף הזה, שהוא ספה סרוחה, שהיום כאן ומחר בקבר, ואחד הוא, להסתכל בעולם הזה, ולדעת העולם, שהוא נמצא בו, ועל מה יתתקן העולם ואחר זה, יסתכל בסודות העליונים של העולם העליון, לדעת את אדוננו, וכל זה יסתכל האדם מתוך סודות התורה, בוא וראה, כל מי שהולך לעולם ההוא בלא ידיעת סודות התורה,

ואל יאמר האומר מי יודע עומק הדברים ומי יכול לעמוד לפני האר"י ז"ל להבין עמקי סודותיו, כי בחמלת ה' עלינו שלח לנו משמי מעונה עיר וקדיש ממנו יתד ממנו פנה הוא האיר עינינו באור גדול אור הפנים אור פני מלך חיים פנים מאירות ופנים מסבירות מורינו ורבינו המקובל האלקי כש"ת ר' יהודה הלוי אשלג זיע"א בעהמ"ח ספר הסולם פירוש על זוהר, וזהר חדש. וספר תלמוד עשר ספירות שש עשרה חלקים. שבדורנו זה זכינו להבין החכמה וללמדה ולהתקן על ידה. ובכן שמחו צדיקים והרנינו כל ישרי לב כי סתרי תורה אשר היו טמונים ונסתרים מעיני הקדמונים והראשונים יצאו ונגלו באלו הזמנים, ובזכות תורתנו נזכה לראות בנחמת ציון ויגאלנו גאולת עולם אמן.

ומלבד התקנות הגדולות הנאמרות בשער הספר הוספנו כמה מעלות מועילות: (א) השתדלנו להשלים המלים בכל מקום שהיה חצי תיבה וקו אחריו. (ב) שמנו נקודות לחלק בין הפסקות ובכל ענין שלם התחלנו בדיבור המתחיל. וכל הספר נדפס באותיות מרובעות.

וכדי להקל על אלו המבקשים קרבת ה' פתחנו ישיבה בשם קול יהודה בעיר הקודש ירושלים תובב"א ותל-אביב ללימוד חכמת הקבלה תורת הנסתר ספרי התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א וספרי רבינו ר' יצחק לוריא זיע"א עם הביאורים של הסולם ותלמוד עשר ספירות למרן הר"י יהודה הלוי אשלג זיע"א. ומדי יום ביומו לומדים בישיבתנו ספרי אורות אלו המאירים כספירים. כאור שבעת הימים. בכד לדעת להבין ולהשכיל בסודות התורה. ואנו גותנים אפשרות לכל מי שרוצה לחדור לעומק חכמה זו, אשר לאט לאט יתפסו את עומק המושגים האלה, לטעום מטעם עץ החיים ומדברי אלקים חיים.

ואדבק, הכי יהביה ליה אגריה, ואי יכיל לאדבקא, ולא אידבק, דחי ליה לבר, ולא עיילא, וקיימא תחות ההוא היכלא בטמירו בכסיפו, וכד נטלי גדפייהו, אינון שרפים דתחותא, כרין כלהו בטשי בגדפייהו, ואוקרון לה וכו', והכי אתדנת בכל יומא, נהירת ולא נהירת, ואע"ג דעוברין טבין אית ליה, בגין דלית אגרא בההוא עלמא, כאינון דמשתדלי בחכמתא, לאסתכלא ביקרא דמאריהו, ולית שיעורא דאינון דידיעי חכמתא ביקרא דמאריהו עכ"ל.

וז"ל הרמ"ח לוצאטו זצ"ל בהקדמתו לקל"ח פתחי חכמה, ואתה בן אדם בין תבין את אשר לפניך, והבט נא וראה שכל התקונים הגדולים המה תחת ידיך, ע"י עסק התורה וחכמת האמת. והנה החכמה הזאת בקרן זויות היא מונחת ואין דורש ואין מבקש, והכתוב מכריז בקשו את ה' אלהיכם, את דוד מלככם, שלא תהיה אצליכם כאבידה שאינה מתבקשת, רק כאבידה המתבקשת, דהיינו שאנו צריכים לבקש תקונים שיתקונו כל הקלקולים שעל ידי זה יבא משיחנו.

דברי גאוגי וקדושי ארץ המועתקים כאן ועוד אלפי מאמרים המפוררים בזוהר הקדוש ובשאר ספרים, ובהקדמה למהרח"ו זצ"ל שלפנינו בספר ע"ח, אשר כולם כאחד רואים בעיני קדשם, שכל עיכוב גאולתנו, שכל הרע המטובב על ידי הגלות הגדול הזה, וכל ההזנחה הגדולה המתהווה בדורנו זה אחרון — שהוא אך ורק מחוסר לימוד קדוש זה, — כל אלה הניעו אותנו לקחת עלינו את המעמסה הקדושה הזאת, להשתדל בעזה"י להרבות, ולהפיץ את חכמת האמת, להוציא לאור את כל כתבי רבינו האר"י ז"ל, ספר עץ חיים, וכל השמונה שערים, מבוא שערים עולת תמיד ופרי עץ חיים, לקוטי תורה וספר הקלוטים. וה' יהי בעזרנו.

אשר היא, ורק היא המסוגלת להביא פדות וישע לנפשנו, ולהשיב לב בנים על אבותם, לשמור התורה כחוקה וכהלכתה, חסכו כמה שעות משעות היום ועתות הערב למען ספוג את הדברים הקדושים אלה.

ואלה שלמרות רצונם וחשקם ללימוד קדוש זה, אין באפשרותם לבוא לישיבה שימו לבכם אל המטרה הקדושה והנשגבה, ותמכו את ישיבתנו למען נוכל להמשיך למלא ולהוציא לפועל את הרחבת והפצת לימוד חכמת האמת.

השתתפו בפועל ובמעשה להגדיל תורה ולהאדירה.

ואנו פונים בזה אל הקהל הרחב בבקשתנו זאת: אתם השרידים אשר ה' קורא אליכם מעומק לבכם, ונפשכם תשאף לזאת והנכם מתגעגעים וכמהים לקנות לב חכמה. אתם עם ה' אשר לבכם נשבר בקרבכם בראותם ובשומעכם על הצרות שבאו על כלליות עם ישראל. אתם החרדים לדבר ה' אשר לבכם מתפלץ ראות את הירידה הגדולה שירדנו במובן הרוחני, התורני והמוסרי — אתם כולכם החפצים לרומם את קרן ישראל, וקרן התורה והיהדות ולקרב קץ גליותינו, הבו! באו חושו לקחת לקח מתורת ה' מחכמת הקבלה,

הנהלת הישיבה קול יהודה